

KAOSAI GALAXI
...boksgala...

Spuiten is ook een kunst, heren...

Amigoe

103E JAARGANG — NO.: 253

ZATERDAG 1 NOVEMBER 1986

Nieuws in vogelvlucht

BASEL — Basel is in de nacht van vrijdag op zaterdag opgeschrikt door explosies en brand in een chemische fabriek. Er kwamen giftige stoffen vrij en in de nacht werd rampalarm gegeven. Inwoners van Basel en omgeving kregen de raad binnen te blijven. Er zijn nog geen slachtoffers gevallen.

*****

MANILA — Afgezanten van de communisten op de Filipijnen hebben naar eigen zeggen de Filipijnse regering een voorlopig bestand van 100 dagen aangeboden. Tegenover verslaggevers verklaarden de afgezanten bereid te zijn het bestand te laten ingaan op 10 december. Het voorstel was al een tijd klaar, aldus de communisten, en is geen reactie op president Aquino's verklaring dat zij spoedig een uiterste datum zal vaststellen voor onderhandelingen met de communisten.

*****

BUENOS AIRS — De Argentijnse politie heeft vrijdagavond ongeveer 30 mensen gearresteerd nadat deze een Britse bank hadden bekogeld met stenen uit protest tegen het Britse besluit om de visserijzone rond de Malvina eilanden in te stellen. Uit een groot aantal landen van Latijns-Amerika zijn vrijdag steun- betuigingen aan Argentinië binnengekomen. De staatssecretaris van Buitenlandse Zaken, Jorge Sabato, is vrijdag naar Europa vertrokken, waar hij Frankrijk, Spanje en Nederland zal bezoeken en misschien later nog New York.

*****

CALCUTTA — Het Hooggerechtshof in Calcutta heeft vrijdag bevolen dat het eerste geregistreerde AIDS slachtoffer in de stad binnen tien dagen in een ziekenhuis moet worden behandeld. Zo niet, dan moet zij worden vrijgelaten uit de gevangenis, waar zij de afgelopen week heeft gezeten. De 30-jarige prostituee was in de havenstad blijven tippelen hoewel bij haar AIDS werd geconstateerd. Daarop werd zij in hechtenis genomen.

*****

MOSKOU — De SU heeft meer dan 130 dammen met een totale lengte van bijna 30 km aangelegd om de Dnjepr en drinkwater- reservoirs tegen radioactief materiaal uit Tsjernobyl te beschermen, zo heeft het SU partijblad Pravda vrijdag gemeld.

*****

FRANKFORT — De Westduitse financiële wereld staat aan de vooravond van de grootste fusie uit de naoorlogse geschiedenis. De vakbonden onderhandelen op dit moment met het op 4 na grootste W-Duitse verzekerings- concern, Aachener und Munchener, over de verkoop van hun Bank für Gemeinwirtschaft (BFG). De bank heeft een balanstotaal van 64 miljard mark en verschaft werk aan 8.800 mensen. De vakbonden hebben dringend geld nodig, hetgeen oorzaak was voor de verkoop.

*****

WASHINGTON — Het indexcijfer dat geldt als barometer voor de economische ontwikkeling in de VS vertoont over september een gezonde stijging van 0,4 procent, zo heeft het VS ministerie van Handel bekendgemaakt.

*****

JAKARTA — Ten gevolge van overstromingen zijn verleden week zeker 74 doden gevallen in de provincie Lampung in het zuiden van Sumatra. Er worden nog 22 mensen vermist. Meer dan 20.000 mensen zijn van de buitenwereld afgesneden en worden door honger bedreigd, zo meldde de Indonesische pers vandaag.

*****

PARIJS — In Parijs zijn in de nacht van vrijdag op zaterdag 2 bommen ontploft bij een afdeling van het nationale immigratiebureau en bij een particuliere luchtvaart- maatschappij. De Franse terroristische groep Action Directe heet zich verantwoordelijk gesteld voor de explosies. De ontploffingen hebben slechts materiële schade veroorzaakt.

*****

KAAPSTAD — De gedetineerde Oscar Mpetha, een veteraan onder de activisten tegen de apartheid, krijgt geen toestemming om vandaag de begrafenis van zijn vrouw bij te wonen. Dat hebben de ZA autoriteiten vandaag bekendgemaakt. De kinderen van Mpetha (77), die een straf van 5 jaar uitzit, hadden gevraagd of hun vader verlof kon krijgen om zijn vrouw te begraven. Voor de begrafenis zijn strenge veiligheids- maatregelen genomen. Het hoofd van de politie in Kaapstad, heeft bepaald hoeveel mensen aanwezig mogen zijn, hoe zij van de kerk naar de begraafplaats moeten gaan en hoe lang de begrafenis mag duren. Alleen geestelijken mogen het woord voeren mits zij geen kritiek op de overheid leveren.

*****

Oduber:

Onkunde Engelbrecht brengt Palm Reef project in gevaar

ORANJESTAD — Secretaris generaal van de MEP Nelson Oduber is het niet eens met de wijze waarop minister van Financiën Armand Engelbrecht meende in de Staten de kwestie van de garantie voor het De Palm Reef project te moeten behandelen.

De MEP die toezegde alle medewerking voor de garantie van een miljoen dollar te verlenen betreurt het ten zeerste dat door de onkunde van de minister de financiering van dit project gevaar loopt. De bewindsman die in de centrale commissie een uiteenzetting van het project en de gevraagde garantie gaf wilde in de Centrale commissie reeds goedkeuring van de Staten voordat het wetsvoorstel hiervoor in de Staten werd gebracht.

De heer Oduber liet horen dat dit vroeger weliswaar mogelijk was met grote leningen in de Staten van de Nederlandse Antillen, doch dat bij vaststellen van de Arubaanse staatsregeling er rekening mee werd gehouden, dat dit niet zomaar kan gebeuren. Daarom staat in de Arubaanse staatsregeling dat het aangaan of garanderen van een geldlening ten name of ten laste van het land niet dan krachtens landsverordening kan geschieden.

De heer Oduber wijst er verder op dat geen enkele investeerder gaat zitten wachten totdat regering of raad van advies klaar is. De Staten juichen ieder particulier initiatief toe om de economische basis te verbreden, maar het moet wel via de constitutionele weg gaan.

Volgens Oduber moet minister Engelbrecht van zijn college Charro Kelly leren hoe de procedure is om een wetsontwerp zo vlug mogelijk door de Staten te laten behandelen. Daarvoor moet men de constitutie kennen.

In dit verband merkt de heer Oduber nog op dat het wetsvoorstel van minister Kelly tot wijziging van de landsverordening uitgifte eigendommen gistermorgen reeds door de Staten werd behandeld. Onze fractie heeft dit voorstel gesteund omdat hieruit blijkt dat de overheid efficienter zal kunnen optreden bij uitgifte van gronden en investeerders zal stimuleren.

Als de minister van Financiën zijn huiswerk goed doet, aldus besluit de MEP- secretaris zijn verklaring, krijgt ook hij onze medewerking, maar daarvoor moet hij de materie begrijpen. Ook wij willen bijdragen aan projecten die meer werk verschaffen maar dan moet wel de constitutionele procedure worden gerespecteerd, aldus MEP-secretaris Oduber.

WILLEMSTAD — In de loop van vrijdag werden de eerste duizenden kubieke meters zand op het strand tussen het Seaquarium en het Princess Beach Hotel gespoten. Een spectaculair gezicht levert dat op, zoals op bijgaande foto blijkt. Zoals de Amigoe al berichtte, maakt de Volvox Delta dagelijks twee trips naar de Noordkant waar het zand wordt opgezogen. Dagelijks omstreeks een uur of elf 's morgens en 's avonds omstreeks negen uur, arriveert de boot bij het Seaquarium waar het zandspuiten plaatsvindt over de hele lengte van het strand. Dat de enorme straal zand waar een behoorlijke kracht achter zit, niet zo flexibel is, bleek gistermiddag toen bij de laatste kubieke meters zand één van de inmiddels gebouwde huisjes op het strand geraakt werd. Het dak liep hierbij behoorlijke schade op.

Mede naar aanleiding van dit ongeluk, doet de leiding van het Seaquarium een beroep op het publiek. Iedereen is uiteraard van harte welkom om in de komende dagen een kijkje te komen nemen maar daarbij moet het publiek achter de natuurlijke muur blijven die langs de rand van het strand is aangelegd. Een kijkje nemen op het strand zelf kan behoorlijke gevaren opleveren.

BRENT-OLIE WORDT 1,15 DOLLAR PER VAT DUURDER

Saudi-Arabië wil olieprijs op achttien dollar per vat brengen

Heftige reactie oliemarkt na aftreden minister Jamani

LONDEN — Toen donderdag het aftreden van de Saudische minister van Olie, Ahmed Zaki Jamani, bekend werd reageerde de internationale oliemarkt vrij gelaten. Vrijdag kwam daar verandering in. Op de vrije oliemarkt in Londen noteerde een vat Brent- olie 14,64 dollar, ruim 1,15 dollar meer dan op donderdag.

Intussen begint het er steeds meer op te lijken dat Jamani's vertrek is ingegeven door meningsverschillen over de noodzaak om de olieprijzen zo snel mogelijk op het niveau van achttien dollar per vat te brengen.

Donderdag liep de prijs voor een vat Brent -olie, die als toonaangevende oliesoort op de Europese oliemarkt wordt beschouwd, op tot 13,90 dollar, maar later op de dag werd toch weer wat ingeleverd. Uiteindelijk werd de dag afgesloten met een prijs van 13,50 dollar per vat, slechts dertig dollarcent meer dan de prijs van woensdag.

Vrijdag reageerde de oliemarkt heftiger. New York was wat dat betreft eerder met zijn reactie dan Londen. De olieprijzen stegen daar donderdag al met 1,31 dollar tot 15,04 dollar per vat.

Inmiddels heeft Jamani's opvolger, de minister van Planning Hisjam Nazer, de leden van het prijscomite van de OPEC (Organisatie van Olie Exporterende Landen) donderdag opgeroepen op zeer korte termijn bijeen te komen. Deze snelle stap geeft aanleiding tot speculaties dat Jamani's vertrek is veroorzaakt door meningsverschillen over de gewenste hoogte van de olieprijzen.

Vrijdag meldde het Kuweitse persbureau Kuna dat het prijscomite, waarvan de Kuweitse minister van Olie, Ali Al-Chalifa Al-Sabah de voorzitter is, in de eerste tien dagen van november in conclaaf zal gaan. Volgens het persbureau, dat zich beriep op welingelichte bronnen, is er nog geen definitieve datum bekend.

Het prijscomite, waarvan behalve Al-Sabah ook de ministers van Olie van Libië en Ecuador lid zijn, zullen zich hoogstwaarschijnlijk buigen over de oproep van de nieuwe Saudische minister van Olie om een vaste olieprijs af te spreken van achttien dollar per vat. Hisjam Nazer herhaalde hiermee het standpunt van de Saudische regering om terug te keren naar de weg van een officieel prijzensysteem.

Jamani, die lange tijd het gezicht van de OPEC bepaalde, wordt daarentegen geassocieerd met een eerder dit jaar gelanceerd idee binnen het oliekartel om de olie tegen ongereguleerde, lagere prijzen te verkopen teneinde de andere olieproducenten buiten de OPEC tegen te werken. Volgens dit standpunt was het aandeel van de OPEC in de totale wereld- productie via de afspraken tot productiebeperking veel te laag en spinnen producenten die niet bij de OPEC zijn aangesloten, zoals Noorwegen en Groot-Brittannië, daar garen bij.

Volgens het persbureau Kuna is het waarschijnlijk dat ook andere lidstaten van de OPEC, waaronder Saudi- Arabië, de vergadering van de prijscommissie zullen bijwonen. De minister van Olie van de Verenigde Arabische Emiraten, Mana Said Al-Oteiba, heeft vrijdag zelfs opgeroepen tot een voltallige OPEC-vergadering om de olieprijzen vast te stellen op een niveau van tenminste achttien dollar per vat.

De eerstvolgende OPEC- vergadering, waarop de strategie van het oliekartel moet worden bepaald voor na de periode van de gezamenlijke productie- beperking die eind dit jaar afloopt, is vastgesteld op 11 december, maar volgens Oteiba moet er "zo spoedig als het kan worden geregeld" een zitting plaatsvinden. Oteiba zei achter de oproep van minister Nazer van Saudi- Arabië voor een spoedige zitting van het prijscomite te staan, maar achtte het onderwerp zo belangrijk dat er best een plenaire OPEC- vergadering aan mag worden gewijd.

De Indonesische minister van Mijnbouw en Industrie, Soebroto, heeft aan alle beroering over de olieprijs zijn steentje bijgedragen door te verklaren dat hij slechts op zijn vroegst in 1988 een olieprijs van achttien dollar per vat voorziet. Volgens Soebroto zal de olieprijs tot eind dit jaar rond de veertien dollar per vat blijven schommelen. Soebroto noemde het een "goede zaak" als die prijs kan worden bereikt en vastgehouden en zullen zowel de olie- producenten binnen de OPEC en daarbuiten zich daarvoor al genoeg inspanningen moeten getroosten.

Noorwegen, op Groot-Brittannië na de grootste olieproducent in Europa en geen lid van de OPEC, heeft vrijdag gedreigd dat het zal afzien van de vermindering van zijn olie- export indien blijkt dat het vertrek van Jamani leidt tot een verandering in het beleid van de OPEC of een nieuwe prijsdaling. Een woordvoerder van het Noorse ministerie van Olie verklaarde dat een van de voorwaarden van zijn land voor samenwerking met het oliekartel is dat de OPEC de olieproductie effectief reguleert. Noorwegen kondigde deze maand aan dat het in november en december zijn olie- export met tien procent zal verminderen.

Ook voor niet prioriteit-studies

Volgend studiejaar meer mogelijkheden voor beurzen

WILLEMSTAD — De aanvragen voor de studie- financiering voor het studiejaar 1987- 1988 zullen binnenkort in behandeling worden genomen. Alhoewel er ook dit jaar een prioriteitenlijst is opgesteld van studie- richtingen die voorkeur genieten, zal het dit jaar ook mogelijk zijn om voor andere richtingen, die niet op de lijst voorkomen, een beurs te krijgen.

Zoals bekend heeft de nieuwe wet op studie- financiering in Nederland een bijzonder positief financieel gevolg voor de Antillen. Omdat ook aan Antillianen door de Nederlandse regering een zogenaamde basisbeurs verstrekt wordt, scheelt dat de overheid per jaar een paar miljoen gulden.

Dit geld zal voor een deel aangewend worden voor studiebeurzen voor richtingen die niet op de prioriteiten- lijst voorkomen. Zoals bekend wordt deze lijst jaarlijks opgesteld waarbij gekeken wordt aan de behoefte op de lokale markt. In het verleden kon het hierdoor gebeuren dat studenten die in niet- prioriteit studie wilden volgen, daardoor niet in aanmerking kwamen voor een beurs.

Op drie november zal het Departement van Onderwijs middels advertenties meer informatie verstrekken over de aanvraag voor studie- financiering voor het jaar 1987/1988. De verschillende diensten van Onderwijs zullen vanaf die datum ook informatie verstrekken over de richtingen die op de prioriteitenlijst voorkomen.

JOHANNEBSURG — Verouderde apparatuur en fouten van de bemanning zijn volgens ZA mede- oorzaak geweest van het neerstorten van het vliegtuig van president Machel van Moçambique.

*****

Contra's claimen neerhalen helicopter

TEGUCIGALPA — Nicaraguaanse opstandelingen hebben donderdag een helicopter van Sovjet- makelijk van het Sandinistische leger neergeschoten bij de grens met Honduras, waarbij 16 inzittende militairen om het leven zijn gekomen. Dit staat in een verklaring die de contra's vrijdag hebben gepubliceerd.

De woordvoerster van het ministerie van Defensie in de Nicaraguaanse hoofdstad zei dat een legerhelicopter woensdag was neergestort na mechanische problemen. Tijdens een routinemissie in de noordelijke provincie Jinotega. Over doden werd niets gezegd.

Volgens de verklaring van de contra's zijn vorige week in gevechten in Jinotega 36 Sandinistische soldaten omgekomen en 240 gewond geraakt. Er wordt geen melding gemaakt van verliezen aan de kant van de contra's.

Nicaragua maakte later bekend dat er bij een ongeluk met een helicopter 21 mensen om het leven zijn gekomen toen het toestel neerstortte. Het ongeluk werd veroorzaakt door het slechte weer, aldus de officiële lezing.

Nicaragua Hasenfus zwijgt

MANAGUA — De Amerikaanse luchtmacht- militair Eugene Hasenfus heeft vrijdag, op advies van zijn advocaat, geweigerd verklaringen af te leggen ten overstaan van de rechtbank die hem berecht wegens misdaden tegen de Sandinistische regering.

De 45-jarige Hasenfus, die begin deze maand werd gevangen genomen nadat zijn vliegtuig werd neergeschoten dat wapens vervoerde naar door Amerika gesteunde rebellen, werd voor een speciaal volkstribunaal gedaagd om op beschuldigingen te antwoorden die hem, indien bewezen, dertig jaar gevangenisstraf zouden kunnen kosten.

Vrijdag werd hem voor de eerste keer gevraagd in de getuigenbank plaats te nemen. Maar toen een advocaat hem vroeg of hij bereid was vragen te beantwoorden, antwoordde hij:"Ik wil nu geen verklaringen afleggen. Ik heb meer tijd nodig".

Zijn advocaat Enrique Sotelo Borgen, een overtuigd tegenstander van de regering, had tevoren gezegd dat zijn client — die voor de Amerikaanse televisie zei dat hij schuldig was — zou aanraden geen verklaringen af te leggen tot nadat zij een tweede maal hadden geconfereerd.

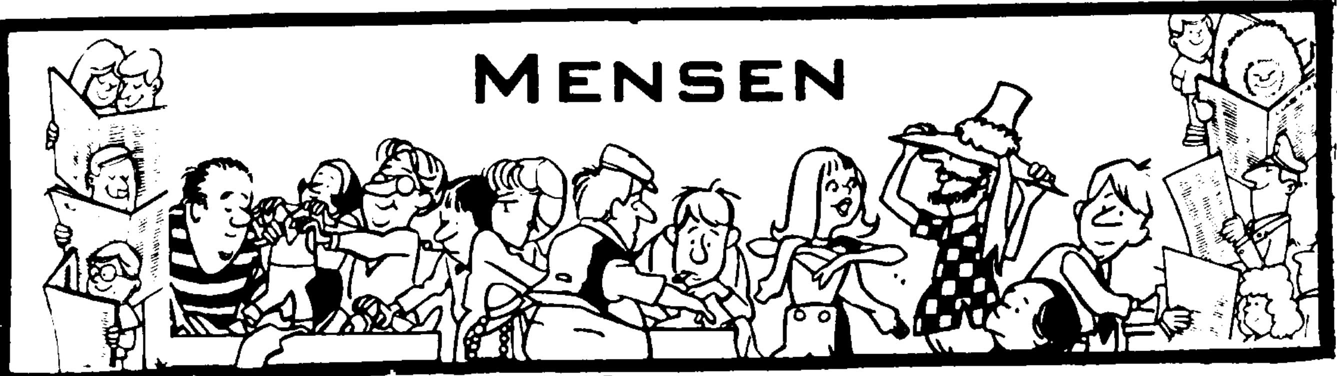
De hoofdaanklager en minister van Justitie Rodrigo Reyes, die heeft gevraagd om de maximum 30 jaar gevangenis- straf, noemde Hasenfus' weigering om te getuigen "vertragings- taktiek", maar zei dat zij de gang van zaken niet zou belemmeren.

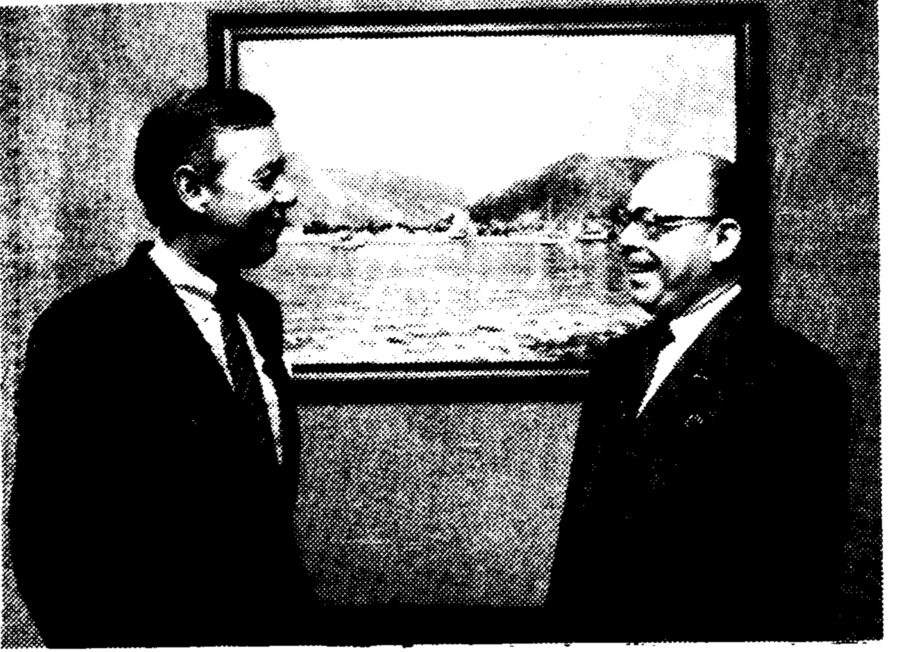
Afrikaanse zwarte neushoorn in gevaar

CINCINNATI — Een nieuw onderzoek heeft aangetoond dat stropers zoveel jacht maken op de Afrikaanse zwarte neushoorn, dat er veel minder exemplaren van over zijn dan men eerst dacht.

"Het gaat om een ongelooflijke vermindering van rampzalige omvang", zei Esmond Bradley Martin, een in Kenya werkzamen geograaf die metterdaad strijd levert tegen de markt die er is voor de horens van de rinoceros.

Volgens Martin zijn er nog maar 3.800 of minder Afrikaanse zwarte neushoorns over. Eerder dit jaar had men hun aantal geschat op 4.500 en in 1970 waren er nog 65.000.

De nieuwe Koninkrijks- ambassadeur met als standplaats Caracas, MR W. SINNIGHE DAMSTE (links op de foto), maakte vorige week op het Antillenhuis in Den Haag zijn opwachting bij Gevolmachtigde minister van de Nederlandse Antillen mr Gualberto (Boy) Hernandez. Zij wisselden tijdens het bezoek van gedachten over ondermeer de sociaal- economische situatie van de Antillen, de relatie tussen Venezuela en de Antillen, in het speciaal de handels- relatie en over het komend bezoek van koningin Beatrix aan de Antillen en Aruba. Uit handen van de minister ontving de ambassadeur aan het einde van het bezoek geschenkexemplaren van de Encyclopedie van de Nederlandse Antillen en van het Nos Futuro- boek.

*****

Bij de Arubaanse Posterijen werd het feit herdacht dat mejuffrouw JOHANNA MARTA ROOS een kwart eeuw in dienst is van de overheid. Postdirecteur Robert Arends (zie foto) bood namens de overheid gelukwensen en de gebruikelijke enveloppe aan.

*****

De houding van het Nederlandse volk ten opzichte van seksualiteit lijkt een ommekeer nabij te zijn. Dat is de vrees die een pedagoge onlangs uitsprak tijdens een symposium over seksuologie. Het in verhouding tot vele andere landen betrekkelijk gunstige en zonnige SEKSUELE KLIMAAT in Nederland, dreigt om te slaan in een druilerige regenbui, meent zij. Zij noemde ter ondersteuning van haar bewering enkele tendensen die zij had waargenomen. Seks komt thans vooral op negatieve wijze in de publiciteit, merkte ze op en voegde daaraan toe dat er vooral de nadruk wordt gelegd op onderwerpen als incest, kinderporno, Aids, geslachts- ziekten en dergelijke. "Seks wordt in de media weer als vies en voos afgeschilderd", aldus de pedagoge, die deze tendens bijzonder zei te betreuren.

*****

De Amerikaanse pianisten en gebroeders Richard en John Cont- Guglia zullen half november tijdens een optreden in Utrecht voor het eerst het enige oorspronkelijk werk voor twee piano's van FRANZ LISZT spelen. Vier eerdere pogingen om dit werk in wereld- premiere te brengen, mislukten en niemand heeft dan ook tot nog toe gehoord hoe het desbetreffende stuk klinkt. De eerste poging tot uitvoering was in 1835. Liszt en een van zijn leerlingen zetten zich hieraan, maar de componist werd tijdens de uitvoering ziek. Een tweede poging wilde in 1924 Busconi ondernemen, maar die overleed evenwel kort daarvoor. De Amerikaanse gebroeders hadden het werk in januari tijdens een Liszt- festival in Utrecht willen spelen, maar kregen de partituur te laat om zich nog behoorlijk te kunnen voorbereiden. Daarna werd nog 19 oktober als datum vastgesteld, maar dat kon weer om organisatorische redenen niet doorgaan. Gehoopt wordt dat er nu maar niet ook in november een kink in hun muzikale kabel komt.

*****

Winnaar van een Pulitzer- prijs en van de "Medal of Freedom" en gedurende meer dan veertig jaar pers- fotograaf van het persbureau United Press International, ANDREW LOPEZ, overleed deze week op 76- jarige leeftijd in Beverly Hills. Lopez kreeg de Pulitzer- prijs voor zijn dramatische foto van 17 januari 1959, ten tijde van de revolutie op Cuba, waarop een geknielde man met een kruisbeeld in de hand te zien is, terwijl een priester hem sterkt in afwachting van zijn executie. De "Medal of Freedom" kreeg Lopez in 1947 van president Eisenhower voor het redden van soldaten die in de Tweede Wereld- oorlog in een Duitse val waren gelopen. Sport- fotografie was Lopez' latere specialiteit.

*****

De in Australië levende ABORIGINALS worden bedreigd door de immuniteits- ziekte Aids. Oude gebruiken van Australië's oudste bewoners, zoals de traditionele besnijdenis, kunnen verspreiding van het Aids- virus bevorderen, zo verklaarde een Australische medicus op een conferentie over Aids in Sydney. Het besnijden gebeurt soms nog met ongesteriliseerde instrumenten, die herhaaldelijk bij stamleden zijn gebruikt. Tot nu toe werd bij zeven van de 160.000 aboriginals Aids geconstateerd.

*****

Uit handen van de Commandant der Zeemacht, Brigade- generaal Clocquet, ontving deze week FRISCO DIAOEN, in verband met zijn 25- jarig jubileum in dienst van de Koninklijke Marine waarbij hij een kwart eeuw geleden als tuinman in dienst trad, de gebruikelijke enveloppe met inhoud. De jubilaris, die deze functie al enkele jaren na zijn in diensttreding bereikte, is nu al meer dan tien jaar persoonlijk hofmeester van de Commandant der Zeemacht in het Caribisch gebied. Vanwege zijn uitstekende staat van dienst, ontving hij op 30 april van dit jaar een koninklijke onderscheiding.

*****

*****

Op het Mgr Verriet- instituut werd gisteren afscheid genomen van BERTIE VAN DER VOORT, die zich meer dan achttien jaar op de Soeur Hedwigschool met grote overgave inzette voor het onderwijs aan lichamelijk gehandicapte kinderen. Zij was niet alleen binnen schooltijden, maar dikwijls ook daarbuiten te vinden in het Mgr Verriet- instituut, waar de meeste leerlingen van deze school wonen en geen enkele van haar pupillen klopte met welk verzoek dan ook, ooit tevergeefs bij haar aan. Zij werd gisteren door personeel en leerlingen van de Soeur Hedwigschool tijdens een korte viering in het zonnetje gezet.

CURACAO AGENDA

BOTICA'S (weekeindedienst)
zaterdag
Otrobanda: del Pueblo, tel.: 625333;
Punda: Antillian, tel.: 76200.
zondag
Otrobanda: Otrobanda, tel.: 625633;
Punda: Cerrito, tel.: 76155.

*****

VERLOF BEGRAFENIS
1 november: E.F.Cannister, Schottegatweg Oost 25.
2 november: R.J.Grüning, Patrijsweg 9.

*****

ZONDAG
DIVERSEN
TOERISTENSCHIP: 08.00-22.00 uur «Rotterdam» - vert. HAL.

LEZING: 11.00 uur Cola Debrot- voordrachtenreeks - aula UNA (ond.: «Gedichten»; spr.: dr. R.H. v.d. Hoofdakker).

LANDHUIS ASCENCION: 10.00 uur open house met muziekale omlijsting van Chaka Boks; ook expositie van mevr. Lachila Antonie en pentekeningen van Happ Valk Bouwman.

MAANDAG
DIVERSEN
TOERISTENSCHIP: 10.00-20.00 uur «Carla C» - vert. SELMA.

*****

PROTESTANTSE KERKDIENSTEN
VERENIGING PROTESTANTSE GEMEENTEN
EBENEZER CHURCH: 09.30 uur mrs. Smith (HC).
EMMAKERK: 09.30 uur ds Smith
FORTKERK: 09.30 uur ds Schaap.

*****

GEREFORMEERDE KERK
(Arowakenweg 28)
09.00 en 17.00 uur ds J.Schreuders.
(Tebenkweg 17, Montaña)
08.30 uur ds J.Schreuders (Pap. dienst)
(Cubaweg 100)
09.30 uur ds O.W.Bouwsma (Pap. dienst).

*****

EVANGELISCHE BROEDER GEMEENTE MORAVIAN CHURCH
(Goeroeboeroeweg, Mundo Nobo)
zaterdagavond 19.00 uur zangdienst.
zondagmorgen 09.30 uur preekdienst.
Emma Berthold Kleuterschool, Suffisant)
zondagavond 18.00 uur Pap. dienst.

*****

WEEKEINDEDIENST EILANDSGENEESKUNDIGEN
STADS- EN 2DE DISTRICT OOST
1 november 1986 vanaf 08.00 uur t/m 2 november 1986 om 07.00 uur.
Dokter Olie, Spreekkamer: Montaña Rey, tel.: 674821; spreekuren 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 613121 b.g.g. 625822/625614.
2 november 1986 vanaf 07.00 uur t/m 3 november 1986 om 07.0 uur
Dokter Rauchbaar, Spreekkamer: Landhuis Rust en Vrede, Sta. Rosaweg 34, tel.: 671101/673212; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 76199 b.g.g. 625822/625614.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Wilsoe, Da Costa Gomez, Nassy, mevr. Nassy-Tseng, Lutchman, Tseng, Rauchbaar, Braakman, Doran en mevr. Guerrero-Bakmeyer)

STADS- EN 2DE DISTRICT WEST
31 oktober 1986 vanaf 17.00 uur t/m 2 november 1986 om 07.00 uur
Dokter Whiteman, Spreekkamer: Cas Chikito, tel.: 623550; spreekuren 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 81656 b.g.g. 625822/625614.
2 november 1986 vanaf 07.00 uur t/m 3 november 1986 om 07.00 uur
Dokter Roose, Spreekkamer: Cas Chikito, tel.: 623550; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 83233 b.g.g. 625822/625614.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Swart, Roose, mevr. Braakman-Bonder, Whiteman, mevr. Goilo, mevr. Soliana-Tjin, mevr. Croes, Heerenveen, Nivillac, King, mevr. Rosales-Concession en mevr. Pablo)

DERDE DISTRICT BANDA ABAO
31 oktober 1986 vanaf 17.00 uur t/m 3 november 1986 om 07.00 uur.
Dokter Tweed, Spreekkamers:
Barber, tel.: 641658/641605; spreekuren: 10.00-11.00/17.00-18.00 uur;
Tera Cora, tel.: 648079; spreekuren: 11.15-12.00/18.15-19.00 uur;
spoedgevallen: tel.: 641658/82624 b.g.g. 625822/645614.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Tweed, Vonhögen, Schellens, Botero Duque en Spong).

*****

NACHTDIENST ARTSEN: Patiënten van de artsen van Bandabao (3e distrikt) kunnen in spoedgevallen telefoon 641658 bellen en dan het antwoordapparaat afluisteren.
De patiënten van de andere medische distrikten kunnen voor spoedgevallen de artsenpraktijk van hun eigen huisarts bellen; het antwoordapparaat zal dan mededelen wie de dienstdoende arts is.

*****

WIT GELE KRUIS (wijkverpleging): Kantoor Santa Maria 17, tel.: 82947; geopend van maandag t/m vrijdag van 07.00-16.00 uur, zaterdag de gehele dag gesloten; de wacht hebben zuster Daal, tel.: 76728/88682, pageboy 027-360 en zuster Hoyer, tel.: 67199 pageboy 027-360.

*****

DIERENARTS: Veterinaire Dienst, Parera, tel.: 614000.

DIERENASIEL: dagelijks geopend van 08.00-12.00/14.00-18.00 uur; op zaterdag van 08.00-13.00/14.00-18.00 uur, tel.: 54300.

*****

KLEUTERBUREAU: 14.00-16.00 uur alleen volgens afspraak.

ZUIGELINGENBUREAU: maandagmiddag van 12.30-15.30 uur; donderdagmiddag van 07.15-10.30 uur; alleen volgens afspraak.

GEZINSVERZORGING (Kwido pa Famia): geopend van maandag t/m vrijdag van 07.00-12.30/13.30-17.00 uur, kantoor Sta. Maria 17, tel.: 80222.

*****

BOTICA BANDABAO: dagelijks geopend van 08.00-19.00 uur.

POMPSTATIONS (openingstijden van 08.00-15.30 uur):
Frederik - Saliña, Maduro - Biesheuvel, Urbier - Cas Chiquito, Isa - Plantersrust, Schotdelaar - Mundo Nobo, Vanddis NV - Mahaai Pampun, De Haseth - Parera, Nieuw - Sta. Domingoweg, Perry - Grand Central, Schotborgh - Cas Cora.

*****

DIVERSEN
ANTILLIAANSE GNOSTISCHE BEWEGING
Brievengat: iedere woensdag- en zondagavond om 19.30 uur te Jirajaraweg 8, Centrum Devi Kundalini.
iedere woensdag- en vrijdagavond om 19.30 uur te **Openbare Basisschool Brievengat.**
Bandabao: iedere donderdagavond om 19.30 uur gebouw Credit Union San Pedro.
Kanga: iedere woensdag- en zaterdagavond om 19.30 uur te Centrum Abraxas achter Kooyman.

CURAÇAOSCH MUSEUM **(t/m 3 november)** exposities van werken van Jubi Kirindongo gemaakt van autobumpers.

KERKDIENSTEN
PIETERMAAI (kathedraal): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00, 09.00 en 19.00 uur.
STEENRIJK (O.L. Vrouw van Altagracia): zat.: 07.00 en 19.00 uur; zon.: 08.00, 10.00 (charismatica) en 18.00 uur.
JANWE (H. Hart van Jesus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30, 12.00 en 19.00 uur (Ned.).
KORAAL SPECHT (Goede Herder): zat.: 18.30 uur; zon.: 06.00, 11.00 en 18.00 uur.
MONTAÑA (H. Dominicus): zon.: 05.15, 08.30 en 19.00 uur.
SERU GRANDI (Fuik): zon.: 17.00 uur.
SANTA ROSA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.30, 09.00 en 18.30 uur.
ZUID BONAM (H. Judas Thadeus): zat.: 18.30 uur; zon.: 08.30 en 17.30 uur.
BRIEVENGAT: zat.: 18.30 uur; zon.: 10.00 en 18.00 uur.
GROOT KWARTIER (O.L. Vrouw van Berg Carmel): zat.: 19.30 uur; zon.: 09.00 (Ned.) en 18.00 uur.
SUFFISANT (O.L. Vrouw van Fatima): zat.: 18.00 uur; zon.: 09.00 en 18.00 uur.
BUENA VISTA (Birgen Milagrosa): zat.: 19.00 uur; zon.: 09.00 en 19.00 uur.
STA. MARIA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.00, 09.00 en 18.30 uur.
JANDORET (O.L. Vrouw van Goede Raad): zon.: 10.00 en 19.00 uur.
HULPKERK BOCA SAMI: zat.: 18.00 uur; zon.: 08.00 uur.
BARBER (H. Joseph): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00 en 09.00 uur.
TERA KORA: zon.: 18.00 uur.
SOTO: zat.: 19.00 uur; zon.: 09.00 uur.
SAN WILLIBRORDO: zat.: 19.00 uur; zon.: 17.00 uur.
WESTPUNT: (H. Petrus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30 uur.
HULPKERK LAGOEN (H. Johannes): zon.: 10.00 uur.
WISHI (H. Teresita): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00 en 18.00 uur.
CHARO (O.L. Vrouw van Coromoto): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.00, 17.00 (Spaans) en 19.00 uur.
KLOOSTER ALVERNA (Gouv. van Lansbergeweg): zon.: 10.00 uur hoogmis (Ned.); 16.00 uur (Papiamentu).
OTROBANDA
(Santa Ana): zat.: 19.30 uur; zon.: 08.00 en 19.00 uur
(Santa Famia): zon.: 06.00, 09.00, 11.00 (Engels) en 19.00 uur.

*****

BIOSCOPEN
GOLDEN DRIVE-IN
zaterdag
20.00 uur *Lucas* (alle leeft.); 22.00 uur *Topgun* (14 jr.); 24.00 uur *Erotismo Imperial* (18 jr.).
zondag
22.00 uur *Topgun* (14 jr.).

*****

TELECURAÇAO
ZATERDAG: 17.30 Telefiesta; 18.30 Studiosport; 19.30 Muziek; 20.00 Notisiero Tele-8; 20.30 Carrousel; 21.30 Estreno: «Can stop the music»; 21.55 Kombinashon; 22.00 vervolg Estreno; 23.30 Sluiting.

ZONDAG: 15.45 Kombinashon; 16.00 Sala di konsierto; 17.30 Telepatria; 18.30 Rikesa Univrsal: «Julio Bernardo Euson»; 20.00 Notisiero Tele-8; 20.30 Oh Madeleine; 21.00 Dynasty; 22.00 Moda ku Mylene; 22.30 Triangulo: «Vivienne Frans»; 23.00 Sluiting.
(wijzigingen voorbehouden)

*****

Amigoe
UITGEVERIJ AMIGOE NV
Scherpenheuvel z/n of P.O.B. 577
Curaçao N.A.
Giro 440.000
Bankrek. nr.: 11-07-313
Algemene Bank nv
Bankrek. nr.: 874.825.10
Maduro & Curiels Bank nv

CURAÇAO
Centrale (alle afdelingen)
672000
Directie:
I.M.Ph. de Maayer-Hollander.
Antillean News Holding NV
Hoofdredactie:
Laureen Ravelli-Schenk (adj.)
Overige leden Redactie:
Toon van Dongen, Hanneke van Kouwen, Paul de Windt, Sheila Rhodes (secretaresse), Chris van Grol (sportmedewerker), Solange Isselt (opmaak) en Ken Wong (fotograaf).

ADVERTENTIE-AFDELING
Acquisitie:
Viola Bernardus en Janny Naaldijk.
Aanname advertenties:
Maandag t/m vrijdag van 07.30-16.00 uur, zaterdag 07.30-10.00 uur.

Alle advertenties voor de komende dag moeten 1 dag van tevoren vóór vier uur binnen zijn of op dezelfde dag vóór elf uur.

ZOEKERTJES verschijnen op dinsdag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 07.30-16.00 uur worden opgegeven, behalve op zaterdag.
Alleen zoekertjes die op maandag en donderdag vóór twaalf uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

UITGEVERIJ AMIGOE ARUBA
Nassaustraat 110.
Tel.: 24333 (drie lijnen).
Directeur-Hoofdredacteur:
Jos van der Schoot.
Redactie: Ramiro Tromp, Ludwina Perez, Djisbie Franken (fotograaf).
Advertentie-afdeling: Jos van der Schoot en Etleen Landsmark.

BONAIRE
CORRESPONDENT:
Hubert Linkels, Kaya Gobernador N. Debrot 154, tel.: 8627.

SINT MAARTEN
Correspondent:
Gerard Van Veen, Postbox 118, tel.: 24427.
Abonnement en advertenties:
Popular Agencies,
SMTC Building, Illidge Road 38,
Tel.: 22737.
Losse nummers: Papergarden, Food Centre, Shipwrecks Stores in: Frontstreet (opposite Holland House), Great Bay Hotel, Little Bay Hotel, Mullet Bay Hotel, Papertrip Julianaluchthaven en Boekhandel Van Dorp/Eddine.

SABA:
Correspondente:
Ruth Hassell, tel.: 2299.

ST. EUSTATIUS:
Vertegenwoordigster/Correspondente:
mevrouw Peggy van de Horde, Whitewallweg 1.

DEN HAAG:
CORRESPONDENT:
Frans Kok (tel.: 070-614911).

HILVERSUM
CORRESPONDENTEN
B. Jos de Roo en Victor Hafkamp: Radio Nederland Wereldomroep (tel.: 035-16151, toestel 319).

UTRECHT:
Frans Croes (fotograaf).

MIAMI:
medewerker: David Serphos, 1420 Southeast Bayshore Drive 306, Miami Florida 33131 (tel.: 3055798622).

Persagentschappen: ANP en AP.
Samenwerkingsovereenkomst met The Miami Herald, De Haagsche Courant, De Brabantse Pers.

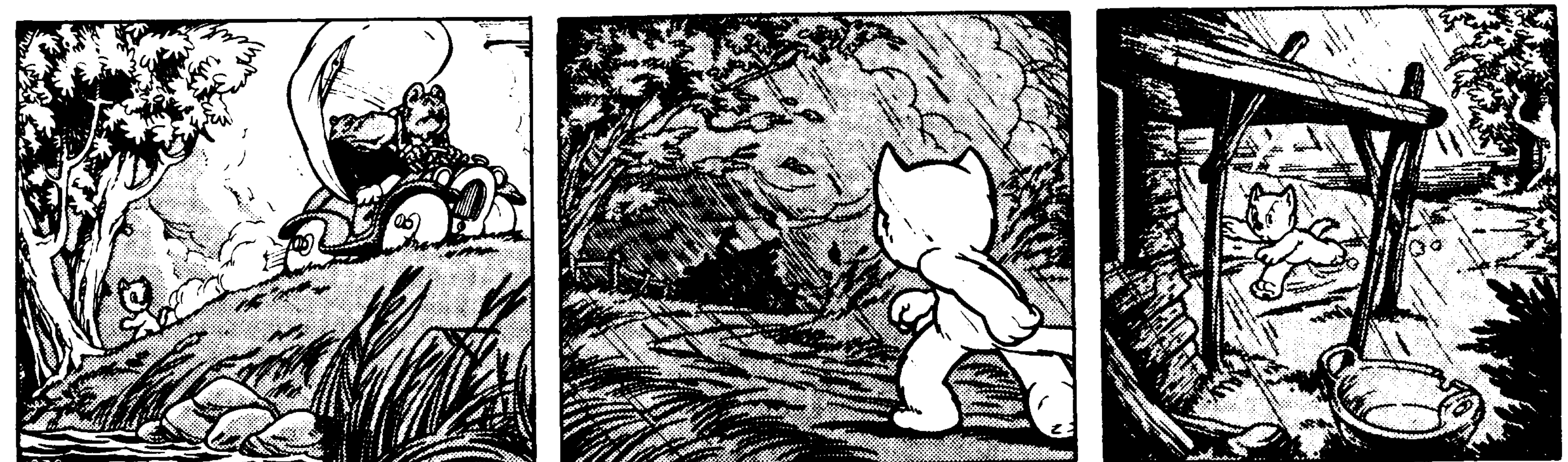
DRUKKERIJ: Rotaprint NV
DISTRIBUTIE (abonnementen):
Curaçao: Districo NV, tel.: 70503, 70504 en 70304.
Voor klachten gelieve deze nummers op te bellen. Het abonnementsgeld kan ook betaald worden via Giro rek. nr.: 208.000, Maduro's Bank rek. nr.: 286.330.08 en ABN rek. nr.: 11.15.626.
Aruba: Nassaustraat 110, tel.: 24333.
Bonaire (abonnementen en incasso): mv. A. Wong-Loi-Sing, Noord Saliña.

Losse nummers 50 cent:
Abonnementsprijs op alle eilanden van de Nederlandse Antillen veertien gulden per maand.

Buiten Antillen (Nederland):
NAƒ.80.15 per maand (luchtpost) of NAƒ.24,- per maand (zeepost); jaarlijks vooruit te betalen.

Heer Bommel en de Volvetters

door Marten Toonder

1030 — "Ik moet thuis zien te komen", zei burgemeester Dickerdack. "Ik heb te lang te water gelegen en dat is zéér bedenkelijk voor iemand met mijn bloeddruk. Ik ben aan een Turks bad toe, dat voel ik. Komaan, breng me naar huis in die kinderwagen van je, Bommel!"

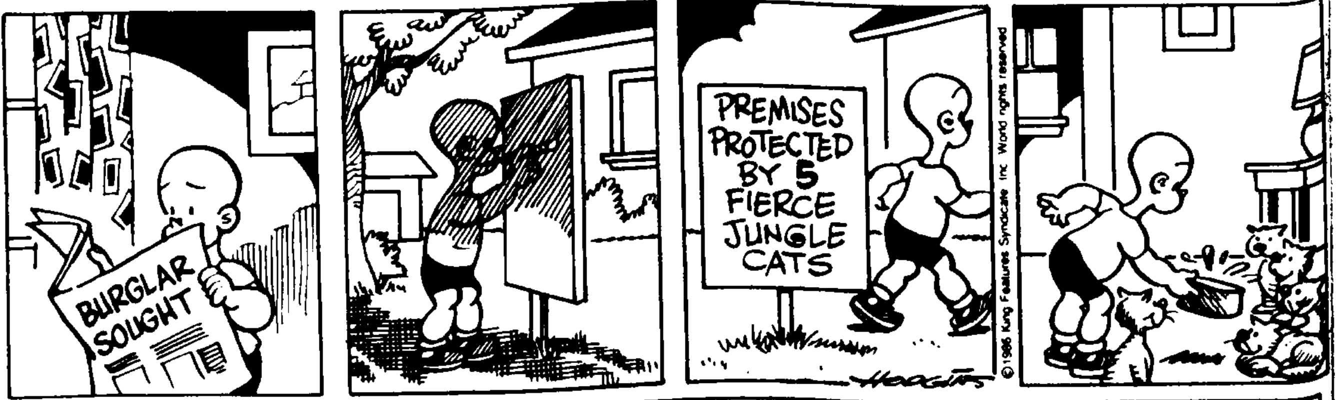
"Bedoelt u de Oude Schicht?" vroeg Ollie verontwaardigd. "Dat is de beste auto uit de omtrek. En eigenlijk mag ik zelf niet rijden: ik láát me tegenwoordig altijd rijden! Ik ben te gewichtig, als u begrijpt wat ik bedoel!"

"Onzin", zei de burgemeester instappend, "schiet op, Bommel, er komt een bui aan en ik wil thuis zijn voor ik nog natter word. Tom Poes kan dit keer wel lopen, dat is goed voor zijn lijn!"

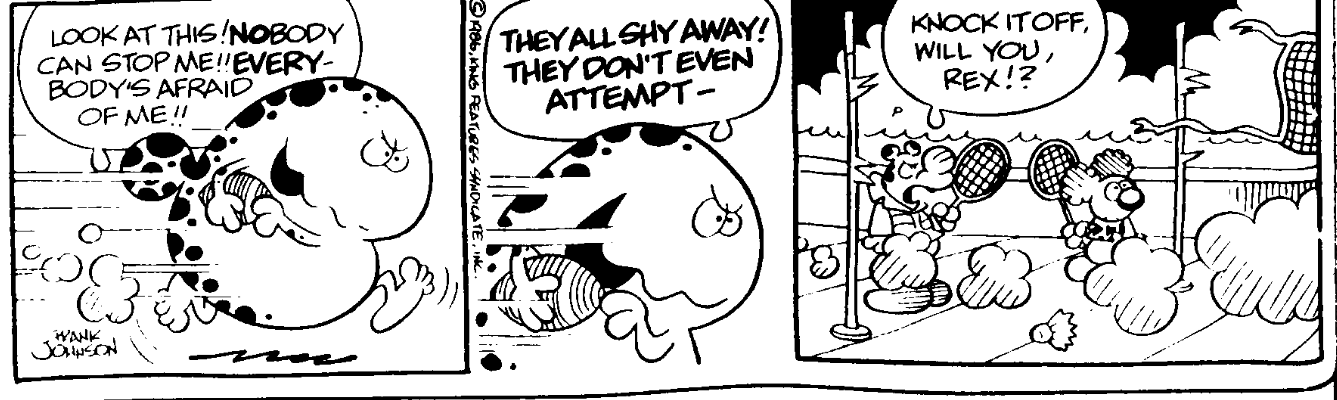
Heer Ollie gehoorzaamde zuchtend en terwijl het voertuig langzaam wegreed, begon Tom Poes naar huis te wandelen. "Er moet iets voor die arme Link gedaan worden", dacht hij. "Ik moet zo gauw mogelijk de commissaris opbellen om hem te zeggen dat Link niet het spook is".

Op dat moment werd de omtrek hel verlicht door een bliksemstraal en een hevige donderslag deed de bomen trillen. Direct daarop begon het met zo'n kracht te regenen, dat Tom Poes haastig naar een schuilplaats zocht. Gelukkig ontdekte hij niet ver weg een bouwvallige hut en daar rende hij naar toe.

HENRY ® By Dick Hodgins

BONER'S ARK ® By Addison & Frank Johnson

BEETLE BAILEY ® By Mort Walker

BEKEND WORDEN IN BUITENLAND VIA EXPORT VAN GOEDEREN

De Castro bij opening expositie Venezuela en Curaçao

Bevordering lokale industrie biedt Venezuela mogelijkheden

WILLEMSTAD — Het beleid van de Centrale regering ter bevordering van de lokale industrie biedt ook Venezolaanse bedrijven uitstekende mogelijkheden voor vestiging hier en export naar Europa en de VS via de Antillen, naast het leveren van grondstoffen aan de Antilliaanse industrie. Zo verklaarde minister van Handel, Industrie en Werkgelegenheid Marco de Castro gisteravond bij de opening van de expositie Venezuela en Curaçao op de Westwerf in Otrabanda, waar tot 5 november de producten van 46 Venezolaanse en 27 lokale bedrijven worden tentoongesteld.

De expositie is in samenwerking met de Antilliaanse regering en het Bestuurscollege van Curaçao georganiseerd door het Venezolaanse consultaat en verscheidene Venezolaanse organisaties waaronder de vereniging van exporteurs AVEX. In zijn toespraak wees De Castro erop dat de expositie een goede mogelijkheid biedt om Venezuela via haar producten te leren kennen, en tevens om de Antilliaanse producten ten toon te stellen. Met de vestiging van de Isla raffinaderij op Curaçao is volgens de minister een nieuwe economische era aangebroken tussen beide landen. De politiek van Venezuela is al enige tijd gericht op de eigen productie en export tegen zeer concurrerende prijzen om de afhankelijkheid van de olie- inkomsten te verminderen.

Om de werkloosheid te bestrijden en tot een diversificatie van de economie te komen, is ook de Antilliaanse regering met een agressief beleid begonnen door de perfectionering van de import- regulering, uitbreiding van fiscale faciliteiten voor ondernemingen en het zoeken naar wegen om de economische interactie met Venezuela en andere Latijnse landen te intensiveren. Evenals in Venezuela het geval is bieden deze maatregelen ook de Antillen perspectieven om in andere landen bekendheid te krijgen via de export. De fiscale faciliteiten zijn tevens een uitnodiging voor Venezolaanse bedrijven om zich hier te vestigen, aldus de minister. Op de tentoonstelling zal men ook monsters van Venezolaanse grondstoffen te zien krijgen die de Antilliaanse industrie kan dienen bij het vervaardigen van eigen producten, omdat het de Antillen aan grondstoffen ontbreekt.

De expositie is volgens De Castro symbolisch voor de wil om samen te werken en oplossingen te vinden voor problemen als werkloosheid, de buitenlandse schuld en voor het versterken van de economie in het algemeen. De Antillen zijn erg afhankelijk van import, en de import uit met name Venezuela is de laatste jaren sterk toegenomen, van 14 miljoen gulden in 1980 naar 37 miljoen in 1984. Jaarlijks gaan steeds meer deviezen vanuit de Antillen naar Venezuela, vooral omdat steeds meer Antillianen daar op vakantie gaan. Ten einde bij te dragen aan de Venezolaanse export nodigde de minister Venezolaanse ondernemers uit de mogelijkheden te overwegen die de Antillen bieden om zich hier hetzij als "joint ventures", hetzij als puur Venezolaanse bedrijven te vestigen.

Hij herinnerde aan de mogelijkheden om via de Antillen vrij van invoerrechten te exporteren naar de VS en Europa via de CBI en het geassocieerd lidmaatschap van de EG. Door de geografische ligging zijn de Antillen zeer geschikt als redistributie- en overslag- locatie, waar de regering de nodige aandacht aan besteedt. Curaçao en de andere eilanden dienen als haven naar de internationale markten voor Venezolaanse producten, en zijn door hun handelstraditie en de kennis van meerdere talen vertrouwd met internationale markten en hetgeen nodig is om toegang tot die markten te krijgen.

Op dit moment zijn besprekingen aan de gang met het bestuur van het Andes Pact voor een commercieel accoord om de introductie van Latijnse producten naar Europa via de Antillen nog meer te vergemakkelijken. Zoals bekend heeft het EG toegezegd om voor producten van het Andes Pact die via de Antillen als geassocieerd EG-lid invoerrechtenvrij Europa binnen kunnen ook het proces in die landen te beschouwen als "toegevoegde waarde". Hierdoor zal de "toegevoegde waarde eis" niet langer een belemmering zijn voor de invoerrechten- vrije export vanuit Latijns Amerika naar Europa via de Antillen. Voorwaarde is naast een directe scheepslijn een samenwerkings- overeenkomst tussen de Antillen en het Andes Pact.

De regering zal op korte termijn ook een voorstel aan Venezuela presenteren voor de installatie van een gemengde commissie om de economische en technische uitwisseling tussen beide landen te versterken, aldus De Castro. Een dergelijk samenwerkings- accoord zal ook een verbetering van de internationale relaties tussen beiden inhouden, zo zei hij. De Castro wees tot slot op de mogelijkheden die de International Trade Center zal bieden op het gebied van seminars, exposities en een permanente commerciële uitwisseling op internationaal niveau. Curaçao zal vervolgens het centrum worden waar handelaren van alle wereld- delen met elkaar kunnen praten en onderhandelen, en ook Venezuela zal te zijner tijd zeker gebruik maken van de vele diensten die de ITC te bieden heeft.

Gala Fashion Show morgen in het Caribbean Hotel

WILLEMSTAD — Op zondag 2 november wordt in de Ballroom van het Curaçao Caribbean Hotel een grandioze Gala Fashion Show georganiseerd. De kleding is van boutique Jeana en Dumbo, terwijl deze geshowd wordt door modellen van Mylene Real Models. Bovendien is er een optreden van de bekende lokale zangeres Libea terwijl Caridad uit Venezuela ook op zal treden. De kaarten kosten 27,50 gulden en de show begint om vijf uur 's middags.

Misschien geschikt voor VKC

DP stelt vragen over de marinierskazerne Suffisant

WILLEMSTAD — De Democratische Partij wil weten wat er gaat gebeuren met de marinierskazerne op Suffisant die al jaren ongebruikt staat. De partij zelf heeft een bestemming op het oog en denkt hierbij aan het Vrijwilligers Korps Curaçao dat momenteel voor zijn oefeningen slechts beschikking heeft over een oud gebouw aan de Van Leeuwenhoekstraat.

Zoals bekend werd onlangs de Landsverordening tot wijziging van de Dienstplicht- verordening door de Staten goedgekeurd. Hierin wordt de rechtspositie van Antilliaanse dienstplichtigen geregeld in afwachting van de wijziging van de Rijkswet.

Alvorens deze wijziging in een openbare Statenvergadering behandeld werd, boog de centrale commissie van de Staten zich over de wijziging waarbij ook het punt van de marinierskazerne op Suffisant aan de orde kwam, zo blijkt uit een voorlopig verslag van de centrale commissie dat door rapporteur Onofre Bikker aan de regering werd gestuurd.

Tijdens die vergadering bracht de DP- fractie naar voren dat de marinierskazerne al jaren ongebruikt staat. De kazerne zou aangewend worden voor de op te richten Antilliaanse Ontwikkelings Brigade, maar omdat deze organisatie naar alle waarschijnlijkheid niet meer wordt opgericht, vroeg de DP zich af wat er nu als bestemming aan de kazerne gegeven is.

Indien dat nog niet besloten is, voerde de DP aan dat de kazerne goed gebruikt zou kunnen worden door het Vrijwilligers Korps Curaçao. De VKC heeft zoals bekend ook regelmatig oefeningen die tot op vandaag echter in een oud gebouw aan de Van Leeuwenhoekstraat gehouden moeten worden, aldus bracht de DP-fractie naar voren.

Diaz over "incineration plant"

Voorbarige kritiek typisch Curaçao's

WILLEMSTAD — Het is typerend voor Curaçao dat men tracht plannen voor een vuilverbrandings- installatie om energie op te wekken nu al de grond in te boren, terwijl er nog helemaal geen duidelijkheid bestaat over de inhoud daarvan.

Naar DP- leider Agustin Diaz in het radiopraatje van zijn partij verklaarde, zal een eventuele vestiging van de "inceneration plant" een verlichting betekenen voor eenieder in de vorm van goedkoper water en stroom, en een stabiele prijs voor niet minder dan 25 jaar. Er zullen zware voorwaarden gesteld, bestudeerd en geanaliseerd worden voor een dergelijk project, dat zeker het milieu niet zal schaden. Bovendien zal de eilandsraad in een vroeg stadium accoord moeten gaan en kunnen alle volksvertegenwoordigers het project en eventuele contracten bestuderen waar dan nog over onderhandeld zal moeten worden. Zonder echter over informatie te beschikken gaat men tekeer tegen het project en buitenlanders, terwijl niemand de moeite neemt eens om zich heen te kijken, aldus Diaz.

Volgens de DP- leider worden op deze manier investeerders afgeschrikt, en hij vraagt zich af of men niet beter kan wachten tot er meer concrete informatie op tafel ligt om dan de mond open te doen. Als het project niet goed is voor het volk komt het er niet, aldus Diaz, maar als dat wel het geval is zullen ook degenen die nu schreeuwen het niet tegenhouden. Bovendien hoeft de plant niet noodzakelijkerwijs bij Boca San Michiel te komen. Dat was slechts een suggestie, al vindt hij het wel ironisch dat er reeds mensen van Boca zijn komen solliciteren om daar te werken. Er zijn voldoende andere mogelijke localiteiten, en het plan is nog veel te ruw voor zoveel ophef. "Goddank dat Ansury niet op dezelfde wijze behandeld is", aldus Diaz, die vindt dat het investeringsklimaat verbeterd moet worden en men niet door kan gaan met slechts kritiek te uiten en op het kerkhof gaan staan voordat de patiënt gestorven is.

Georganiseerd door CLUA

Seminar voor brokers en verzekeringsagenten

WILLEMSTAD — De "Curaçao Life Underwriters Association" organiseert een seminar dat educatief en motivatie gericht is en waaraan naar verwachting alle agenten van de diverse levensverzekerings- maatschappijen en de onafhankelijke brokers zullen deelnemen.

Zoals bekend is de "Curaçao Life Underwriters Association" (CLUA) een vereniging van verzekerings- agenten en brokers in de branche van levens- en ziektekosten- verzekeringen die in juni van dit jaar werd opgericht. De doelstellingen van deze organisatie zijn onder andere: het algemene publiek op de hoogte houden van de vele voordelen van levens- en ziektekosten- verzekeringen; het bevorderen van de professionele ethiek binnen de verzekerings- industrie en de vakkennis van haar leden inzake de principes, functies en toepassingen van levensverzekeringen te vergroten. Daarnaast zal de CLUA ook adviezen uitbrengen en aanbevelingen doen aan de overheid, indien de organisatie dat nodig acht.

Op 6 november organiseert de CLUA een seminar dat van negen tot vijf uur in het Princess Beach Hotel wordt gehouden. De deelnemers zullen tijdens dit seminar onder andere worden toegesproken door Godfrey Mc Allister uit Jamaica die internationaal erkend wordt als een van de meest vooraanstaande sprekers op het gebied van motivatie in de levensverzekering- industrie.

WILLEMSTAD — Tijdens een zeer geanimeerd "open house" werd gisteravond Plaza Simon achter Fort Waakzaamheid officieel heropend. De nieuwe operator is de heer Lobato (uiterst links op de foto). De opening werd verricht door gedeputeerde, uiteraard in aanwezigheid van eigenaar Sidney Simon terwijl ook gezaghebber Casseres gisteravond aanwezig was. Met uitzondering van de maandag is Plaza Simon de gehele week geopend waarbij verschillende activiteiten georganiseerd worden.

Gedeputeerde Martina bij heropening

Plaza Simon is schakel in keten toerisme-projecten

WILLEMSTAD — De heropening van Plaza is wederom een schakel in de keten van toeristische projecten die momenteel op touw gezet worden, zo stelde de gedeputeerde van Toerisme gisteravond bij de officiele heropening van dit terras achter Fort Waakzaamheid.

De gedeputeerde toonde zich zeer tevreden met het project dat door de heer Sidney Simon is uitgevoerd. Martina stelde dat hieruit het vertrouwen van de heer Simon blijkt in de toekomst van Curaçao. Er is moed nodig en liefde voor het eiland om een dergelijke investering te doen, aldus gedeputeerde Martina die de hoop uitsprak dat in de nabije toekomst nog veel meer schakels van toeristische projecten opgezet zullen worden.

Plaza Simon achter Fort Waakzaamheid zal bij vele mensen bekend zijn. Na twee maanden gesloten te zijn geweest, opende dit terras gisteravond wederom haar deuren. Veel is er niet veranderd: een aantal reparaties zijn uitgevoerd terwijl er een kleine keuken is gebouwd zodat er een hapje naast het drankje geserveerd kan worden.

De heer Lobato is aangesteld als operator van Plaza Simon. Hij was het dan ook die inmiddels een serie van activiteiten op touw heeft gezet: op donderdagavond begint het weekeinde op Plaza Simon met een "Nochi di Serenada" van 9 tot 12 uur die met name bestemd is voor geliefden. Op vrijdag en zaterdagavond is er live-muziek van "Grupo Plaza Simon" waarbij ook de voeten van de vloer kunnen komen. Zondagochtend staat voor de "Mainta Kultural" waarbij culturele activiteiten plaatsvinden onder het genot van een kopje koffie of thee met uiteraard een broodje erbij. Zondagmiddag is bestemd voor de "Old Teenagers Party" waarbij het accent komt te liggen op "reflection"-muziek. De "Nochi di Discussion" is op dinsdagavond. Daarbij wordt een spreker uitgenodigd waarbij over het onderwerp dat bepaald is, gediscussieerd kan worden.

WILLEMSTAD — Nadat een aantal zaken haar een rekening van in totaal 5.000 gulden presenteerden, kwam een 44-jarige dame, die crediet- bonnen voor bepaalde zaken uitgeeft, tot de ontdekking dat een aantal van die bonnen op onverklaarbare wijze uit haar administratie waren verdwenen. De vrouw, die tevens constateerde dat er ook zeventien van die bonnen door drie verschillende vrouwen werden gebruikt.

Op de minuut af...

ZEER HOOPVOL WAS het programma voor de heropening van Plaza Simon opgesteld: op de minuut af was alles op de uitnodiging aangekondigd waarbij van zes uur tot twintig over zes gespeecht zou worden, om eenentwintig over zes het tijd was voor een borreltje, om tweeentwintig over zeven er een show zou plaatsvinden en om drieentwintig over acht Grupo Plaza Simon op zou treden.

Dat programma bleek echter om zes uur al de mist in te gaan, toen zich nog maar een klein groepje genodigden op het terras bevonden. Om half zeven werd de gedeputeerde van Toerisme geexcuseerd: die kwam helaas wat later. Gelukkig besloot de gedeputeerde zijn speech wat korter te houden, terwijl het borrellen inmiddels al begonnen was. Op die manier kon de organisatie weer enigszins inlopen op de vertraging. De stemming leed bepaald niet onder de programma- wijzigingen, echter de uitnodiging kan in het vervolg beter iets realistischer worden opgesteld...

Plasa di Arte

WILLEMSTAD — De Dienst Cultuurzaken organiseert wederom een "Plasa di Arte" op 29 november en op 20 december. De kunstmarkt gaat om acht uur 's morgens open en wordt gehouden op het plein voor het postkantoor in Punda. Er zullen handvaardigheids- produkten verkocht worden, en planten. Daarnaast is er een folkloristische show en uiteraard muziek.

Voor deelname op de markt kan men zich opgeven bij de Dienst Cultuurzaken tot 7 november.

Ondanks afzegging North Star

Plannen Klein Curaçao blijven gehandhaafd

WILLEMSTAD — Ondanks het feit dat het cruiseschip North Star het voor het komende toeristen- seizoen heeft laten afweten en geen trips naar Klein Curaçao zal maken, blijven de plannen ter ontwikkeling van dit eiland gehandhaafd. Het was immers niet alleen voor de cruiseboot dat de plannen gemaakt werden: slechts de datum van oplevering was daarvoor vervroegd.

Dat benadrukte gedeputeerde Reintje Martina van Toerisme gisteren desgevraagd tegenover de Amigoe. Zoals bekend zou het cruiseschip North Star dit toeristen- seizoen voor het eerst Klein Curaçao aandoen. Dit kleinere type cruiseschip van de maatschappij Exploration Cruises Inc. bleek goed geschikt voor aanleg voor de kust van Klein Curaçao. Echter de North Star liep onlangs voor de kust van Alaska enige schade op, die in een later stadium ernstiger bleek te zijn dan zich het eerst deed aanzien. De North Star moest noodgewongen uit de vaart gehaald worden, terwijl de werkzaamheden het gehele seizoen in beslag lijken te nemen.

Door het eilandgebied was besloten dat op 6 december, de datum van de eerste trip van de North Star naar Klein Curaçao, dit eiland enigszins opgeknapt diende te worden. Die plannen waren echter niet speciaal voor het cruiseschip gemaakt, aldus benadrukte de gedeputeerde. Wel was de uitvoering daarvan enigszins versneld. De datum van 6 december zal onveranderd aangehouden worden, zo verklaarde hij. Op die datum moet het hele eiland schoongemaakt zijn, het strand moet helemaal glad zijn en ontdaan van grote stenen en rotsen, er worden een aantal toiletten en waarschijnlijk douches aangelegd, terwijl er ook een aantal afdakjes geplaatst zullen worden om de toeristen enigszins tegen de zon te beschermen. Daarnaast zullen er tropische planten aangelegd worden.

Deze attracties zijn nu beslist niet overbodig geworden, aldus Reintje Martina, immers zijn er verschillende boten die zich richten op plezier- toerisme waarbij momenteel al tripjes naar Klein Curaçao worden georganiseerd. Dat aantal lijkt zich binnenkort in ieder geval met twee jachten die elk aan vijftig mensen ruimte bieden, uit te breiden. Bovendien heeft Exploration Cruises laten weten dat op het moment dat de North Star weer in het schema wordt opgenomen, de trips naar Klein Curaçao zeker uitgevoerd zullen worden, aldus de gedeputeerde van Toerisme.

Toeristisch seizoen '86

Winkels mogen weer langer openblijven

WILLEMSTAD — Winkels die toeristische artikelen verkopen kunnen gedurende het toeristen- seizoen op weekdagen tot half negen s' avonds en op zon- en feestdagen van 7 uur 's ochtends tot 2 uur 's middags open blijven.

Zoals gebruikelijk is de overheid op verzoek van de Kamer van Koophandel accoord gegaan met een tijdelijke ontheffing van de sluitingstijden in de Landsverordening Winkelsluiting en vrijstelling van de desbetreffende bepalingen van de Arbeidsregeling, van 15 okober tot 15 april voor winkels die toeristische artikelen verkopen. Voorwaarden in de beschikking zijn het zoveel mogelijk vervangen van rust- tijd op zon- en feestdagen door gelijke rust- tijd, geen arbeid op eerste kerstdag en goede vrijdag, vergoeding in transportkosten van werknemers op zon- en feestdagen en het zo goed mogelijk garanderen van de veiligheid van het personeel.

In afwachting van de indiening van de aan deze beschikking aangepaste arbeidslijsten zal het personeel slechts gehouden zijn op basis van vrijwilligheid arbeid te verrichten op de dagen en uren waarvoor de beschikking geldt. De directeur van het departement Handel, Industrie en Werkgelegenheid heeft bovendien bij beschikking voor de periode 15 oktober 1986 tot 15 oktober 1987 de sluitingstijd van levensmiddelenzaken, manufacturen- winkels, autodealers die toeristische artikelen verkopen op Curaçao bepaald op half negen, onder voorwaarde dat voldaan wordt aan de bepalingen in de arbeids- regeling. Dit betekent dat men voortaan het hele jaar tot half negen kan openblijven als de arbeidsvoorwaarden waaronder "overtime" betalingen worden nagekomen.

Saba en Venezuela treden als eerste op

Programma 5de Internationale Theater Festival op Aruba

ORANJESTAD — Het vijfde internationale theaterfestival wordt aanstaande dinsdag ingeluid met het optreden van de Saba Cultural Group met het stuk "Loosing and winning" onder leiding van Anastacia Simmons. Gevolgd door Venezuela met de groep Taller de Communicacion met het stuk "Cosas de niñas" onder leiding van Jose Eduardo Pardo.

Woensdagavond 5 november worden drie stukken opgevoerd: The Cole Bay Theatre uit Sint Maarten met "The Game" onder leiding van Roberto Arrindell, de Arubaanse groep Mascaruba met "Luz na horizonte" onder leiding van Harold Pereira en Rafael Tromp en de Colombiaanse groep Teatro Experimental uit Barranquilla met "El Confessionario" onder leiding van Teobaldo Guilen.

Op donderdag 6 november: Grupo Teatral Nina uit Bolivia met "Dos tios para un cuento" onder leiding van Hilarion Camargo, Grupo Teatro Aruba met "El si de las niñas" onder leiding van Ronny Eckmeijer en Grupo Teatral Corsou met "Monica" onder leiding van Ibrahim Lucas.

Vrijdag wordt de avond geopend door de Grupo Teatral Boneriano met "Siguiente" onder leiding van Rudy Domacasse, Grupo Tenez van Aruba met "Mi conciencia me traiciona" onder leiding van Maruja Forrero en Centro Cultural Nosotros uit Peru met "Rashomon" onder leiding van Myriam Espinoza.

Op de laatste avond op zaterdag: Arteproba uit Curaçao met "Primavera" onder leiding van Anthony Jamanika en Pequeño Teatro uit Peru met "Sara Bernhardt" onder leiding van Edgar Guillen.

ANKARA — Turkije stuurt een gemoderniseerd tankleger naar Noord-Cyprus ter versterking van de afgescheiden Turkse republiek Noord-Cyprus. Dit heeft een regerings-woordvoerder in Ankara donderdag bekendgemaakt.

ÑAPA

AMIGOE Weekend Bijlage

ZATERDAG 1 NOVEMBER 1986

PAGINA A

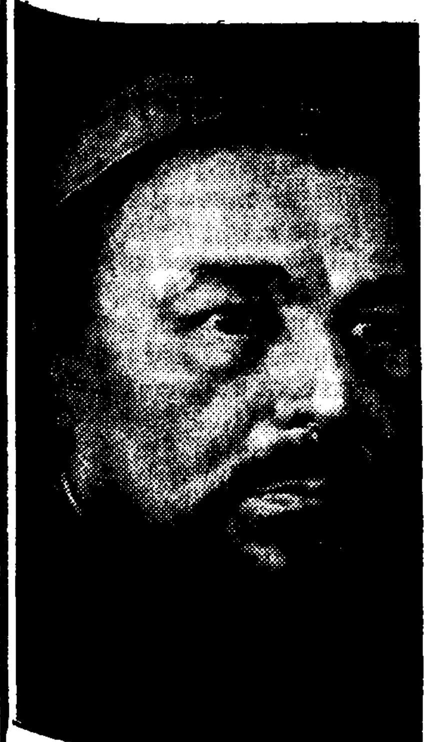
1886 - 1986

Honderd jaar Fraters van Tilburg

Samen met monseigneur Ferdinand Kieckens, die hen in Nederland was gaan halen, stapten op 13 november 1886, na een zeereis van niet minder dan vier weken, in de koraal van San Fuego drie fraters aan land. Zij vormden het bescheiden begin van de vestiging van de Fraters van Tilburg op de Nederlandse Antillen.

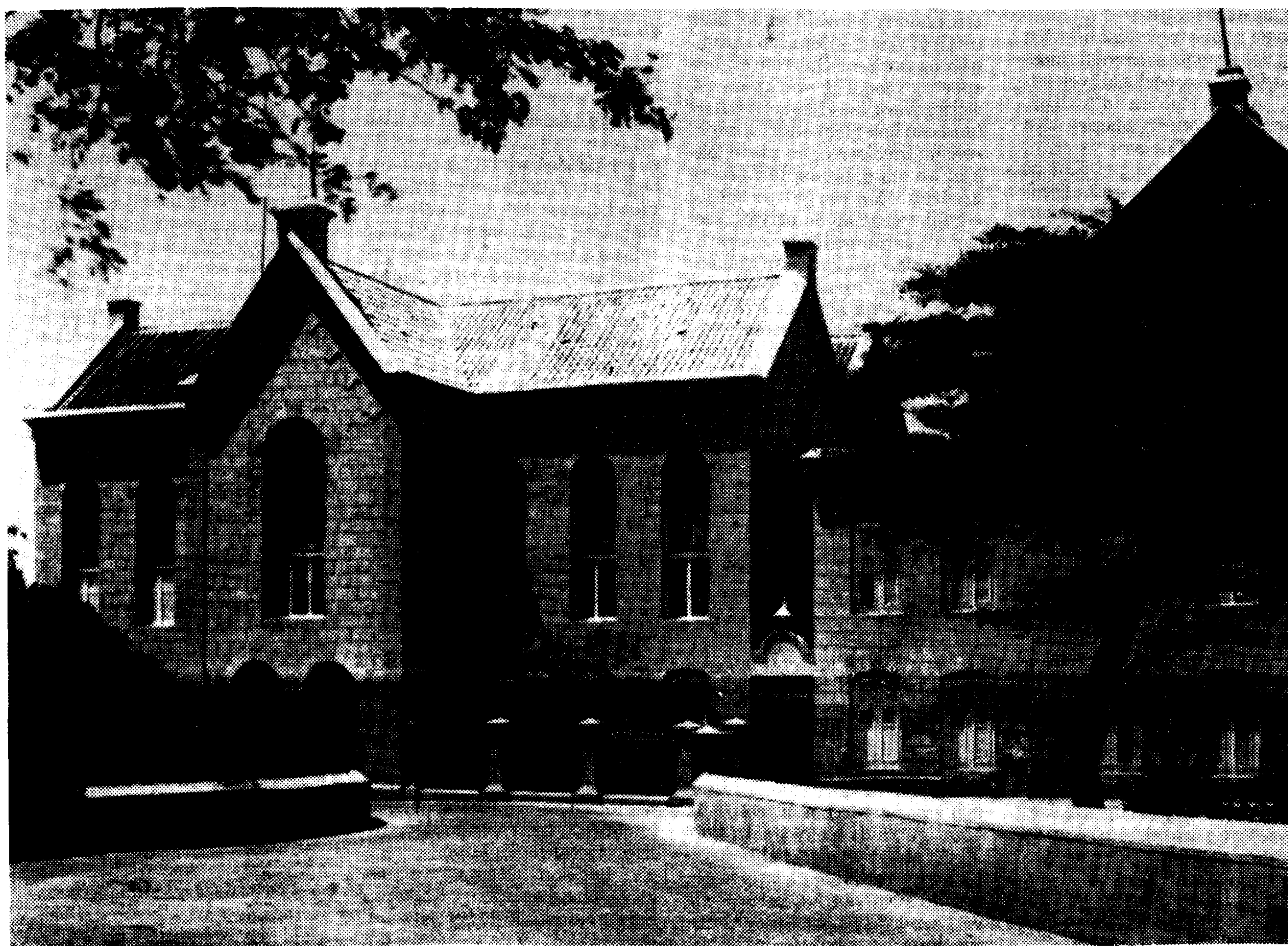
De vestiging van de fraters ging niet zonder de nodige problemen gepaard; al op 1 januari stierf een van het drietal, frater Ludgerus Dulmer, dat door monseigneur Kieckens was verzocht naar de Antillen te komen, aan gele koorts. De twee overgebleven pioniers, Mauritius Vliegendehond, een oud pauselijk zouaaf en Patricius van der Pluym, kregen op 28 juli versterking van Pantaleon Fuchs. Samen maakten zij een begin met een internaat, het St Thomas College, waarvoor al direct leerlingen werden aangemeld.

Het initiatief voor de vestiging van de fraters van Tilburg was uitgegaan van monseigneur Nieuwindt, die na achttien jaar priester- arbeid op de Nederlandse Antillen, in 1842 de eerste bisschop werd van dit toen nog "Curaçao en Onderhorigen" genoemde Nederlandse overzeese rijksdeel. Deze bracht de Zusters van Roosendaal naar de Antillen, stichtte tal van kerken en schooltjes, maar kon bij de jonge Tilburgse congregatie, die over te weinig mensen beschikte, niet voor hulp, in de vorm van fraters die naar de Antillen konden komen, terecht. Ook diens opvolger monseigneur Van Ewijk richtte zonder resultaat een verzoek aan pater superior De Beer. Monseigneur Kieckens had echter meer succes. Deze wist na vergaderingen, brieven en —door de overlevering niet nader omschreven— "handige manoeuvres", bij een bezoek aan Nederland in 1886 de toezegging van drie fraters te krijgen. Gevieren stapten zij dan ook op 16 oktober van dat jaar op de boot die hen naar de Antillen moest brengen.

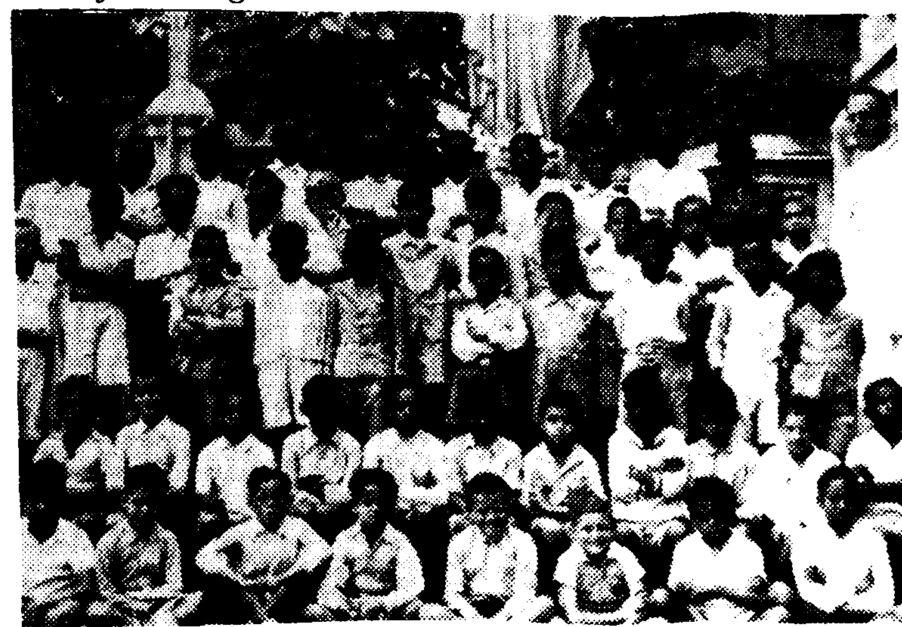
...Mgr Ferdinand Kieckens, op wiens verzoek de fraters van Tilburg naar de Antillen kwamen...

Ferdinand Kieckens werd in 1827 in het Nederlandse Breda geboren en kwam op 22- jarige leeftijd, in 1849, naar Curaçao. Hij werd daar enkele jaren later de eerste directeur van het in 1855 opgerichte St Elisabeth Hospitaal, dat toen nog het St Elisabeth Gasthuis heette, en behield deze functie tot zijn dood in 1893. Hij kocht ten behoeve van het ziekenhuis in 1856 "Cashaca", het eerste perceel van het huidige hospitaalterrein voor de som van tweehonderd gulden. In 1883 kocht hij vervolgens, voor een bedrag van tienduizend gulden "Cien Fuegos", een perceel ten westen van het eerste. De aankopen van de percelen bekostigde hij uit eigen vermogen, waaruit hij ook jaarlijks het nadelig saldo van de exploitatie aanzuiverde. Monseigneur Kieckens was in 1870 tevens stichter van het melaatsentehuis Monte Christo en riep ook een stichting in het leven om jongemannen in het buitenland te laten studeren, het zogeheten Monseigneur Kieckens- Fonds.

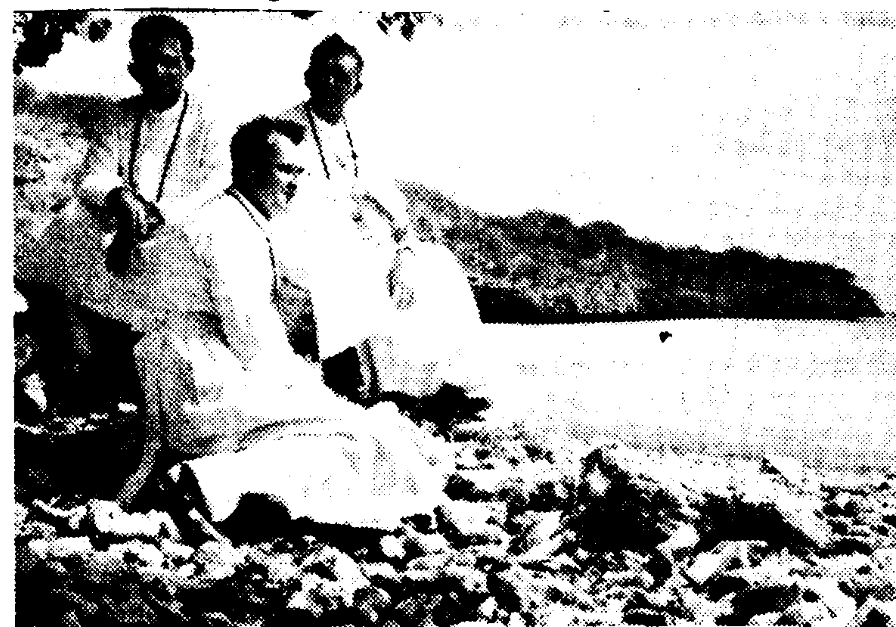

...het St Thomas College in vroeger jaren, met het plein dat deze maand naar de fraters van Tilburg zal worden vernoemd...

Van de eerste periode van de fraters is bekend, dat monseigneur Kieckens na zijn terugkeer in gezelschap van de drie fraters, in zijn ijver de fraters naar de Nederlandse Antillen te halen, mogelijk toch iets te voortvarend bezig was geweest, want de drie fraters zaten daags na aankomst al met de handen in de schoot.

...frater Fidelius en een aantal van zijn leerlingen...

...honderd jaar al maken de fraters deel uit van de Antilliaanse samenleving...

Er moest daarom voor hen een voorlopige bezigheid worden gezocht. Die werd uiteindelijk gevonden in het nabij San Fuego gelegen hospitaal.

De toezegging van de congregatie was eigenlijk gedaan voor het jaar 1890 en daarom wekte de komst van de fraters, vier jaar "te vroeg" enige bevreemding op. Met name omdat enkele maanden daarvoor vanuit Nederland een aantal leken- onderwijzers waren aangekomen ten behoeve van de in 1885 opgerichte jongens- scholen. De fraters besloten daarom voorlopig hun aandacht in hoofdzaak te schenken aan een op te richten college, waar leerlingen van "goede stand" intern onderwijs zouden kunnen volgen. Dat werd het St Thomas College. De meest belangrijke door de fraters opgerichte school, is naast het St Thomas College en Huize Scherpenheuvel, momenteel de in 1954 opgerichte middelbare school het Radulphus College, dat vernoemd werd naar frater Radulphus Hermus, die, met enkele onderbrekingen, van 1890 tot 1959 op Curaçao verbleef. Terwijl het St Thomas College nog steeds als onderwijs- instelling voortleeft, sloot Huize Scherpenheuvel aan het eind van de zestiger jaren haar deuren, omdat de toenemende kosten van dit vroegere jongens- internaat, dat onder de Stichting St Thomas College ressorteerde, niet langer konden worden gedragen en de overheid niet in staat bleek het internaatswerk voort te zetten.

... Huize Scherpenheuvel, de vakschool van de fraters na de uitbreiding in 1937. Op de voorgrond leidt frater Josaphat van Limpt een groep sportende jongeren...

Grote belangstelling voor feest-programma

HET EEUWFEEST van de Fraters van Tilburg op Curaçao, geniet binnen de gemeenschap grote belangstelling. Mede door de vele suggesties en de steun die de commissies, die de taak op zich namen dit feit op gepaste wijze te herdenken, van alle kanten aangeboden kregen, is het dan ook mogelijk geworden de fraters een gevarieerd en zeer aantrekkelijk feest- programma aan te bieden, dat van 9 tot 23 november loopt en waaraan enkele honderden jongeren, alsmede volwassenen zullen deelnemen.

De eigenlijke feestdag is donderdag 13 november, wanneer er om acht uur 's-avonds in Centro Pro Arte een culturele avond zal worden gehouden. Het woord zal daarbij worden gevoerd door gouverneur van de Nederlandse Antillen dr René Römer, gezaghebber van Curaçao Ronald Casseres en een aantal oud- leerlingen en zullen de fraters worden gehuldigd voor het opvoedings- werk dat zij gedurende honderd jaar op Curaçao verrichtten. Die avond vindt tevens de gala- première plaats van de muzikale show "Pa nos no lubida". Deze show, die in muziek, zang en dans de culturele ontwikkeling in de afgelopen honderd jaar in vogelvlucht weergeeft en waaraan meer dan honderd personen hun medewerking verlenen, belooft een cultureel evenement van de eerste orde te worden.

Voorafgaande aan deze avond, verzorgen oud- leerlingen van Scherpenheuvel op woensdag 12 november een eigen programma, dat om acht uur 's-avonds met een feestelijke bijeenkomst voor alle vroegere "jongens van Scherpenheuvel" op de speelplaats van het voormalige internaat, begint. Het programma vermeldt een gezongen Heilige Mis, toespraken, muziek en het aanbieden van een aandenken.

In het kader van de viering is voor de schooljeugd de aandacht vooral op sportieve evenementen gericht en zal er daarom een sport- toernooi worden georganiseerd, terwijl er op zaterdag 8 november voor hen een wandelmars werd opgezet, waarbij Huize Scherpenheuvel als zowel begin-, als eindpunt zal dienen. Op zaterdag 15 november, wanneer ook de prijs- winnaars van het sport- toernooi bekend zullen worden gemaakt, houden de jeugd- bewegingen een fakkeloptocht. Deze begint om zeven uur 's-avonds op het Brionplein en leidt naar de tuin van het Curaçaosch Museum aan de Van Leeuwenhoekstraat. In de Sjon Janchi Boskaljon- kiosk in de museum- tuin zal daarna de drumband van de Jonge Wacht een demonstratie geven en zal de St Vincentius Harmonie een soiree verzorgen.

Voor het werk dat de fraters op het terrein van leer- methoden en schoolboeken hebben gedaan, wordt in het St Thomas College en de daarbij gelegen Kunst- academie een tentoonstelling opgezet. Als blijvend gedenkteken aan de fraters zal tevens op zaterdag 15 november, om half elf 's-morgens, voor het St Thomas College het standbeeld van een frater worden onthuld, evenals plakkaten voor Scherpenheuvel en Tilburg. Het plein voor de school aan de Roodeweg in Otrabanda, zal vanaf die dag bovendien de naam "Plasa di fraternan di Tilburg" genoemd worden. Een ander aandenken aan de viering van "Honderd jaar Fraters van Tilburg" is het fraaie wandbord, voorstellende Huize Scherpenheuvel, dat al bij de plaatselijke boekhandels te koop is.

In de kathedraal van Pietermaai zal op zondag 16 november een Pontificale Heilige Mis worden opgedragen, die zal worden gevolgd door een open receptie op de speelplaats van de Aloysius- school. Alle leerlingen, oud- leerlingen en vrienden van de fraters zijn daarbij van harte welkom. Om ook het feit te herdenken dat de fraters zich ook enorm inzetten voor de bevordering van de koorzang, wordt op 21 en 22 november in Centro Pro Arte een koor- festival gehouden, terwijl de feestelijkheden daags daarna, op zondag 23 november om zeven uur 's-avonds, met een gezongen Heilige Mis in de St Ana- kerk zullen worden afgesloten.

...bij de [illegible] jaar fraters van Tilburg" in 1936, [illegible] Wouters bij het St Thomas-fraterhuis een gedenksteen...

Berenschot en hoe verder?

EIND SEPTEMBER WERD het Berenschot- rapport gepresenteerd: «Actieplan Herstructurering / Begrotings- evenwicht». Een rapport, dat er niet om loog, binnen 4 jaar dient de overheidsbegroting zo'n 40% bezuinigd te worden. Dit moet bereikt worden door maatregelen, die in 25 zogenaamde effecten- studies vermeld staan, variërend van het opheffen of privatiseren van een aantal overheids- diensten (o.a. Semako, een aantal Toeristenbureau's en de City Inspector), kosten- besparing bij (semi-)overheids- diensten (o.a. bij de Volksgezondheid en door minder ambtenaren) tot inkomsten- verhoging (onder meer betere belasting- inning en door invoering van het profijt- beginsel). Dit alles bij elkaar moet in 1989 een structurele ombuiging opleveren van ca. NAƒ.435 mln.

Enkele van de overheidsdiensten die de klos zijn, hebben — vanzelfsprekend — al gereageerd door te zeggen dat zoiets onverantwoord is, niet strookt met het beleid dat al die jaren gevoerd is etc. De vakbond van overheids- personeel, ABVO, is evenmin gelukkig met de voorstellen van Berenschot: In totaal 4000 man op straat is niet niks. Maar, zo moeten we onszelf op Curaçao afvragen: wat gebeurt er als de Lands- en Eilands- overheid haar uitgaven niet drastisch aanpast en alles op dezelfde wijze doorgaat.

CURAÇAO IN 1987

We hoeven geen jaar meer te wachten alvorens een economisch spookbeeld op Curaçao de kop opsteekt. Wordt dit Curaçao, anno 1987? In 1987 zullen de belasting- afdrachten van de offshore- sector drastisch verminderen, wellicht zelfs meer dan tot nu toe werd aangenomen. Het eilandgebied Curaçao komt in financiële problemen en besluit deze (tijdelijk) op te lossen door de afdrachten aan het Land op te schorten. Daarnaast wordt onsuccesvol getracht gelden te lenen van Curaçaose banken die nog steeds erg veel geld hebben, dat ze niet kunnen of willen beleggen, het risico op het niet terugbetalen van de lening vinden zij te groot. Alleen van de Girodienst kunnen ze nog een paar miljoen lenen. Naarmate 1987 verstrijkt worden de financiële problemen groter, salarissen kunnen slechts in eerste instantie nog maar voor 50% betaald worden en subsidies aan de diverse overheids nv's moeten worden stopgezet.

De renovatie- werkzaamheden aan hotels worden opgeschort en de nutsbedrijven vragen zichzelf af hoe lang ze nog kunnen draaien zonder subsidie. Hun situatie wordt nog verergerd doordat grote aantallen gezinnen vanwege hun halve salaris de Kodela/DWD- en Setel- rekeningen niet meer kunnen betalen. Doordat de Centrale overheid verstoken blijft van de afdrachten van Curaçao komt ook zij in financiële problemen. Het pas ingevoerde nieuwe bankstatuut, dat een duidelijk grens stelt aan het klakkeloos drukken van bankbiljetten, wordt zo gewijzigd door de Staten dat er wat meer bankbiljetten bijgedrukt mogen worden. Dit heeft repercussie op de betalings- balans alsook op het vertrouwen dat men in de NAƒ. heeft. Naast economisch problemen ontstaan er sociale spanningen. Het resultaat van dit alles is dat Curaçao in een economische chaotische situatie terecht komt, waarbij elke investeerder zich wel 1000x bedenkt alvorens hij er een gulden in investeert.

In hoeverre deze beschrijving van de tweede helft van 1987 overdreven is, wil ik in het midden laten. Wel zullen enkele elementen zoals hier beschreven staan, wanneer er geen drastische bezuinigings- maatregelen genomen worden, te herkennen zijn. Of zijn er nog oppertunisten die geloven dat het allemaal wel zal meevallen?

Zelf meen ik dat het niet zover zal komen, want er lijkt in alle kringen van de Curaçaose samenleving een bereidheid te bestaan om er "iets" aan te doen. Alleen, er moet wel bij mijn buurman begonnen worden, eerst moet een totaal kader geschapen worden, welk perspectief wordt geboden en is Nederland al om steun gevraagd?

Allemaal op zich legitieme vragen en opmerkingen, ook in mijn ogen, want het rapport- Berenschot is onvolledig en bezit duidelijke sporen van haastwerk. Zo zijn de effecten- studies met betrekking tot het onderwijs, gezondheidszorg, het nv-beleid en de intergratie van LRD en Setel weinig concreet, terwijl dit toch 30% van de bezuinigingen moet opleveren. Ondanks alle bezwaren dient toch het bezuinigings- schip uit te varen, want de nieuwe bestemming (NAƒ.435 mln.) en vaartijd (1987-89) zijn bekend. Nu nog de koers bepalen hoe er te komen. Er blijken vele kapiteins aan boord te zijn.

DE KOERS VAN HET BEZUINIGINGSSCHIP

Er zijn mijns inziens een aantal cruciale factoren, die bepalen of het schip uitvaart, of men het Berenschot- compas volgt of een eigen, aangepaste koers bepaalt. Dit zijn:
1. is de politieke bereidheid er;
2. hoe is de mede- of tegenwerking van de diensten;
3. hoe stellen de vakbonden zich op;
4. is er extra steun uit Nederland;
5. wat is het perspectief.

DE POLITIEK

Uit het verleden blijkt dat besluitvorming niet het sterkst ontwikkelde punt is geweest in de Antilliaanse politiek. Enkele interne ambtelijke studies tonen dit aan, maar ook de uitvoering van aanbevelingen, opgesomd in de ontelbare rapporten die over Curaçao en de Nederlandse Antillen zijn verschenen, laat te wensen over. De vraag is dan ook nu: zijn de politieke partijen, zowel Land als Eiland, bereid uitvoering te geven aan de aanbevelingen die Berenschot heeft gedaan in zijn rapport. Het feit is namelijk dat 80-90% van de aanbevelingen in het verleden, weliswaar onder iets gunstigere economische omstandigheden, al zijn voorgesteld. Louter eensgezindheid tussen de (regerende) politieke partijen op Lands- en Eilands- niveau lijkt een impasse in de besluitvorming omtrent bezuinigingen te kunnen doorbreken.

Ter overweging het volgende: In de theorie van de stemmenmaximalisatie zal geen enkele politieke partij als eerste een onsympathieke maatregel willen nemen. Uit angst bij verkiezing stemmen te verliezen. Echter, wanneer men er in slaagt de burgers uit te leggen en te overtuigen dat een dergelijke bezuiniging noodzakelijk is om erger te voorkomen, zou in plaats van stemmenverlies wel eens -winst geboekt kunnen worden. In België en Argentinië heeft het in ieder geval gewerkt. Misschien zou een kiezersgedrag onderzoek uitsluitsel kunnen geven.

DE DIENSTEN

Opheffen of afslanken, in het jargon van de boer rooien en snoeien, van de eigen dienst zal door geen enkel diensthoofd zonder slag of stoot geaccepteerd worden. Het diensthoofd heeft daartoe vele taktieken die hij/zij kan hanteren zoals vertragen, lobieën, aandacht afleiden, zaken complexer voorstellen, afwentelen op anderen etc. Het blijkt in de praktijk niet eenvoudig om enige medewerking te krijgen, maar wanneer begrip gekweekt wordt waarom maatregelen noodzakelijk zijn en een perspectief geboden wordt, kan de weerstand van een dienst beperkt worden. Wanneer een reorganisatie leidt tot een effectieve en efficiënte dienst, waardoor je bijvoorbeeld minder frustratie oploopt, zou de weerstand van grote delen van de dienst kunnen omslaan in medewerking. Blijft er desondanks een «conflict of interest», dan moet de politiek de knoop doorhakken.

DE VAKBONDEN

De ABVO, maar ook enkele andere bonden zitten in een moeilijk pakket. Hun speelruimte is gezien de financiële problemen van de overheid zeer gering. De voorgestelde bezuinigingen druisen lijnrecht in tegen het belang van de werknemer die zij vertegenwoordigen. Ondanks herhaalde waarschuwingen, ja zelfs van vakbonden, om het ambtenaren- apparaat niet ongebreideld door te laten groeien, hebben de diverse regeringen en BC's dit toch gedaan. Moeten die mensen die toen aangenomen zijn, er nu weer uit?

In de nabije toekomst lijkt het erop dat er ambtenaren uit moeten en dat diegene die blijven zitten, salaris moeten inleveren. Wanneer dit niet gebeurt, zijn wellicht in '87 de salarissen al niet meer op te brengen door de overheid en dreigt een econimische chaos waardoor nog meer arbeids- plaatsen verloren gaan, maar nu ook in de particuliere sector.

De vakbonden zullen moeten kiezen tussen korte of lange termijn belangen- behartiging. De door de ABVO ingeslagen weg van vertragen (eerst een bewijs dat er 4000 arbeids- plaatsen bijkomen, wacht op onze voorstellen, we praten niet met Berenschot) leidt mijns inziens uitsluitend tot verslechtering van de financiële situatie van de overheid en dus tot erger. Uit macro- economisch oogpunt zou de Curaçaose economie mijns inziens het beste mee geholpen zijn als de ABVO en de overige bonden de ombuigings- taakstelling t/m 1989 aanvaarden. Binnen dit kader zouden zij op korte termijn met voorstellen moeten komen die hetzelfde opleveren doch de positie van de (semi-)ambtenaar minder ondergraven. Zowel regering als Berenschot zouden een «open mind» voor deze voorstellen moeten hebben.

EXTRA GELD UIT NEDERLAND

Afwentelen van jouw problemen op andermans schouders is een nastrevenswaardige zaak. Die andermans schouders zijn natuurlijk die van Nederland. Maar de Nederlandse minister van Antilliaanse Zaken, mr. Jan De Koning, heeft al laten weten dat hij geen rijke suikeroom is. Toch is er extra financiële steun uit Nederland nodig om het saneringsproces te financieren, hetgeen ook de Wereldbank beaamt. Dit moeizame proces zal minister De Koning toch moeten begrijpen, of hij zou eens met zijn collega's Ruding en De Korte moeten gaan praten over het afslanken en bezuinigen binnen het Nederlandse overheids- apparaat.

Zonder extra steun is waarschijnlijk niet eens de Wachtgeld- regeling voor ambtenaren te betalen, hetgeen impliceert dat er dus niet eens ambtenaren ontslagen kunnen worden. Daarnaast zullen er vanaf 1987 additionele gelden nodig zijn om de economie te stimuleren.

Vanzelfsprekend kunnen alleen gelden onder stringente voorwaarden verstrekt worden, en wellicht moeten de regering en het BC ook een deel van de risico op zich nemen. Maar zonder additionele steun van Nederland lijkt de uitvoering van de Berenschot- aanbevelingen op losse schroeven te komen staan, waarmee de kans op een economische chaos vergroot wordt.

Vraag je iemand om op zijn loon in te leveren, dan zegt hij nee; vraag hem nu loon in te leveren, zodat hij in de toekomst ook nog werk heeft (perspectief), dan wordt het een stuk acceptabeler. Helaas is perspectief niet iets als een konijn dat je uit een hoge hoed kunt toveren, maar er zijn wel degelijk perspectieven voor Curaçao. Perspectieven zijn er op het terrein van toerisme, maar ook in de zakelijke dienstverlening, landbouw en sommige takken van industrie. Er zijn enkele concrete projecten, maar nog onvoldoende om de uitstoot van ambtenaren te kunnen opvangen. Daarom zou zo spoedig mogelijk werknemers, werkgevers, overheid en Nederland een beleid moeten formuleren om investeringen uit te lokken en om arbeidsplaatsen te creëren. Een dergelijk beleid steunt zwaar op de private sector, daar moeten de investerings- plannen vandaan komen. De taak is Curaçao dusdanig aantrekkelijk en concurrerend maken, dat bestaande ondernemingen uitbreiden en nieuwe worden aangetrokken. Het slagen van de ombuigingstaakstelling en het functioneren van de twee bestuurslagen zijn eveneens van belang om het vertrouwen in de economie te versterken. Daarnaast vereist zoiets een actieve houding van het — soms ingeslapen en verwende — Curaçaose bedrijfsleven. Voorwaar een niet gemakkelijke taak waar logischerwijs uit voortvloeide dat er geen zekerheid kan bestaan of er in 1989 tenminste 4000 nieuwe arbeidsplaatsen zijn gecreëerd.

CONCLUDEREND

Uitvoering van de aanbevelingen van Berenschot is geen eenvoudige zaak. Zoals is aangetoond, met dit rapport zijn we er niet. Slechts de eerste stap is gezet; de stap van het selecteren van een taal (voornamelijk) bezuinigings- voorstellen). Nu begint het moeilijkste, de uitvoering. In deze uitvoerings- fase, die van 1987-1989 loopt, hebben we te maken met vele betrokkenen, te weten politieke partijen, Lands- en Eilandsbestuur, vakbonden, diensten en «last but not least» Nederland. Hierin heeft eenieder zijn eigen belangen, maar ook zijn verantwoordelijkheden. Dat dit conflicten met zich meebrengt, is inherent aan de uitvoering van deze aanbevelingen en veelal zullen deze slechts op politiek niveau opgelast kunnen worden.

In mijn optiek wordt er een zware last op politici gelegd, die enigszins kan worden verlicht door hard te gaan werken aan een verdere uitbouw van het economisch perspectief voor Curaçao. Maar is er wel een keus? Keert de wal het schip niet als we niet onmiddellijk uitvaren naar de nieuwe bestemming?

R.O.B. VAN DEN BERGH

Het rapport Berenschot

HET RAPPORT GEEFT de mening weer van een groep deskundigen over het functioneren van het overheids- apparaat gemeten met wetenschappelijke westerse maatstaven. Het rapport is ontstaan omdat er budgetaire problemen voorzien worden. Wat in het rapport staat is in het algemeen bekend, maar nimmer zo duidelijk en gedetailleerd weergegeven. Het nut van het rapport is dan ook de gedegen inventarisatie van bestaande dure toestanden in het overheids- apparaat en de productiviteit. Er worden een aantal objectieve raadgevingen geformuleerd om de financiële toestand gezond te maken. De voorgestelde maatregelen worden slechts vanuit een economische en bedrijfskundige visie onderbouwd. Wat in dit rapport, overigens begrijpelijk vanwege de opdracht is letterlijk uitgevoerd, ontbreekt is een filosofie geënt op de geografische en menselijke werkelijkheid van de Antillen. Bezuinigingen zeker wanneer die gepaard gaan met een groot aantal afvloeiingen kosten straks op andere plaatsen geld. Immers de achteruitgang die door de ontslagen bevestigd worden geldt voor een deel van de bevolking. Dit deel wordt buiten spel gezet en zal reageren na korte of lange tijd. Deze reactie zal zeker negatief worden als de overheid de ontslagen niet inbedt in een totaal plan dat zich niet beperkt tot de overheidsdiensten, maar dat veel verder reikt. De te verwachten negatieve reactie kan leiden tot de ontwrichting van onze maatschappij, dit zal weer leiden tot een versnelde uit tocht van kennis en hersens. Maar waar het eigenlijk om gaat is de vraag, is het behoorlijk om een blauwdruk uit een ander cultureel en economisch systeem te gebruiken als matrix om de tekorten in een ander type maatschappij te verhelpen. Aangenomen dat een maatschappij óf het functioneren ervan op wiskundige wijze doorgelicht kan worden, dan nog blijft de realiteit van het type mens en de gedragingen en functies van dit type als functionerend in een systeem de enige energiebron om de verandering die men wenst uit te voeren.

Het is mogelijk om een ander systeem te enten zonder eerst de voedings bodem gevormd door de het totaal aan bewustzijn van de bevolking naar een ander systeem toe te modelleren. Aangezien het hier over mensen gaat kan modellatie slechts plaatsvinden óf gedurende een generatie óf op de punt van het bajonet. Wanneer het rapport Berenschot slechts als een indicatie gebruikt wordt dat ons economisch klimaat verandering behoeft en wanneer dit als zodanig door de bevolking begrepen wordt, dan zullen er in de eerste plaats visies ontwikkeld moeten worden over wat er van deze maatschappij, van deze gemeenschap gemaakt moet worden. Het belangrijkste gegeven van Berenschot is dan ook niet een optelling van tekorten maar een vaststelling van een noodzakelijke visie op deze samenleving. Willen we een Europees ideaal- patroon volgens de kapitalistische principes en de consumptie- maatschappij die daaraan gekoppeld is, of willen we ons vereenzelvigen met de omgeving om geleidelijk daarin een plaats te gaan innemen met de voordelen die onze maatschappij met veel hoogontwikkelde mensen heeft. Op Europa en in het bijzonder Nederland gericht blijven heeft alleen zin wanneer we ons aan deze maatschappijstructuur volledig kunnen koppelen, evenwel zal dit als gevolg hebben dat de eigen identiteit van de Antillen geheel verloren gaat binnen enkele generaties, bovendien zou dit betekenen dat we ons van de omgeving isoleren, iets wat nu reeds het geval is. Er zal in concensus, iets wat in een kleine gemeenschap moeilijk is, besloten moeten worden om of bij het vasteland, of bij het Caraibische eilandenrijk, of bij Nederland te behoren in cultureel en economisch opzicht. Toestanden zoals geconstateerd door Berenschot bij de overheid zijn in de regio niet vreemd, wel zijn de hoge ambtenaren- salarissen en daarmee ook die van de semi-ambtenaren er medeoorzaak van dat kleine tekorten aan ijver en discipline grote bedragen kosten op de begroting van Curaçao. Berenschot zal als Europees efficientieburo niet kunnen inschatten hoe maatregelen effectief gemaakt kunnen worden met wijze van besluitvorming en het functioneren van onze overheids- dienaren omdat dit nu eenmaal geen Germaanse calvinistische maatschappij is. Visie die gevraagd wordt betekent ook gezag. Degene die visie toont zal ook geaccepteerd moeten worden door de bevolking, hij moet als persoon overeenkomen met het oerbeeld, de vaderfiguur, de goedheid. Nu is het bij een historisch samengesmeedde bevolking mogelijk een algemeen oerbeeld van een leider te krijgen, bij een lang gekolonialiseerd, geprostitueerd doorgangsgebied van vele bevolkings- groepen zal er geen gemeenschapelijk oerbeeld zijn. Ieder segment van onze maatschappij heeft dan ook duidelijk een andere karakter trek. Het zal dan ook moeilijk zijn, om laat er één visie bestaan, die aannemelijk te maken voor alle belangen- groeperingen. Naast visie zal er daarom ook een machtstructuur moeten ontstaan (die op het eerste gezicht niet democratisch is) om het mogelijk te maken de visie te verwezenlijken. Berenschot is **dus gegeven dat van betekenis is** omdat we nu nog duidelijker gaan begrijpen dat we ergens naar toe moeten, dat er een weg uitgestippeld moet worden. Ook is het duidelijk dat de gezagsstructuren die historisch ontstaan zijn en waarin de term "brother" veel gebruikt wordt om regels te omzeilen en hiërarchische noodzakelijke structuren aan de laars te lappen, zo hersteld moeten worden dat een gemeenschap weer hygiënisch kan functioneren. Naast visie ontwikkelen zal er een duidelijk hiërarchische structuur zichtbaar moeten worden om de visie geaccepteerd of opgelegd uit te voeren.

De vraag is gesteld welk beeld wil men dat deze maatschappij gat vertonen. Welke maatschappelijke deugden worden als idealen gesteld. Ook dat zal bij het beleid van de overheid prioriteit moeten krijgen voordat er ook maar gedacht kan worden aan saneringen. Berenschot geeft slechts doorlichting van een overheidsapparaat vanuit een Europees referentie- kader, dus een kader bevolkt met Europese gestandariseerde normen. Het is dus in dit gebied niet meer dan een karikatuur omdat geconstateerde ongeregeldheden in de ogen van de Europeaan wanstallig voorkomen terwijl ze in de regio niet als ongewoon aangemerkt worden. Professionalisering van het overheidsapparaat heeft altijd aandacht van de overheden gekregen, maar niet alle aandacht. Er zijn diensten waarbij de top uit zeer bekwame mensen bestaat die gezien het verschil in mentaliteit en ontwikkeling met hun medewerkers geen relatie en daardoor geen gezag hebben t.a.v. de slag vaardigheid van hun dienst. Ze worden gedwarsboomd door hun overwicht. Deze maatschappij heeft niet altijd respect voor overwicht er is nog een andere structuur die de gezags- verhoudingen ondoorzichtig maakt, de politiek. Wanneer binnen een dienst sanerende maatregelen genomen moeten worden, wie gaat dan de eisen, de normen vaststellen van kennis en productiviteit en hoe wordt het wel of niet functioneren vastgelegd en door wie. Het is bekend dat degene die feilen constateert waar dan ook op Curaçao geen lang gelukkig leven beschoren is. Hij wordt als gezaghebbend onderdeel geelimineerd door het negatieve beeld dat van hem wordt getekend. De door hem geconstateerde feiten worden over het hoofd gezien, hij deugt immers als persoon niet. Deze sociale mechanismen zijn in een koloniale tijd ontstaan als tegenkracht om de onderdrukker minder effectief te maken, maar de onderdrukker beschikte over absolute machtsmiddelen toen. De saneerder van tegenwoordig heeft slechts kennis en ervaring, hij wordt door roddel minder effectief als gezagsdrager en de mogelijkheid is niet uitgesloten dat hij gedemotiveerd raakt en onproductief wordt. Er zal dus naast visie een algemeen aanvaarde mentaliteit ideaal gesteld moeten worden. Dat geldt voor alle geledingen, voor alle nivo's en voor alle intermenselijke relaties van liefde tot zaken. Rechtvaardigheid eerlijkheid, moed, trouw, loyaliteit, discipline, respect voor elkaar, acceptatie van gezag, gemotiveerdheid, gemeenschapszin, dat zijn wat mogelijke waardes ook voor deze gemeenschap. Net als bij het papiamentu zal er in waardes één norm officieel vastgesteld moeten worden. De overheid zal die norm voorbeeldig gebruiken. Afwijking van die norm zal aan de kaak gesteld moeten worden. In ieder geval zal de middelmatigheid die nu dikwijls de boventoon voert samen met het lege brother- syndroom overstemd moeten worden met kwaliteiten die een gemeenschap kunnen opbouwen onder moeilijke omstandigheden. De tijd van potverteren is voorbij ook al gaan we door inertie nog even daarmee door.

De eigen voordeelregel die door de partijpolitiek in een kleine gemeenschap makkelijk wanstallige vormen aanneemt moet niet alleen door de rechterlijke macht maar vooral door de publieke opinie veroordeeld worden. De essentie van het functioneren van een maatschappij is niet het kopieren van een suksesvol West- Europees model maar van het opbouwen van een eigen waardepatroon dat algemeen aanvaard wordt. Met Berenschot kan bezuiniging gebracht worden, maar dat helpt deze maatschappij weinig en is slechts bedoeld om minister De Koning tevreden te stellen en begrotingshulp te krijgen. Immers over een paar jaar en dito **verkiezingen moet er weer een** Berenschot komen tenzij we zelf als gemeenschap essentiele keuzes maken om daardoor te kunnen overleven.

Uit de geschiedenis moet het duidelijk zijn dat de overlevingskansen van volkeren en gemeenschappen toenamen met het vestigen van een hechte eenheid, een hiërarchische structuur en een duidelijk door iedereen geaccepteerd waardepatroon. Het brother- syndroom is een teken van subcultuur en staat tegenover de gevestigde instituten met het doel die afbreuk te doen via een uitgebreid niet na te speuren ondergronds circuit. Naast zwart geld is er op Curaçao veel zwarte handel en bestaan er zwarte praktijken. Het is toch ontoelaatbaar dat een Bestuurscollege of een gezaghebber op brutale wijze aangesproken en ter verantwoording geroepen wordt n.b. door grote vlegels die als zodanig in deze gemeenschap bekendheid hebben. Waar zijn onze normen, moeten we ons in ernst afvragen en hoe is het zover gekomen. De sociale correctie heeft vooral de laatste 25 jaar gefaald juist door het geleidelijk verheffen van de middelmatigheid tot ideaal en de menselijke kleinheid tot burgelijke maat. Bijna alle sectoren van onze maatschappij hebben er aan mee geholpen het waardepatroon te nivelleren tot een gemiddelde dat nimmer als voorbeeld voor de jeugd kan dienen.

Zolang het profiteren en het pooierdom tot deugd verheven worden bij gelegenheid en de sterken in de maatschappij zich afzijdig gaan houden om buiten het roddel- en corruptie- circuit te blijven, zullen alle rapporten van IMF tot Berenschot alleen maar dienen om geld te krijgen uit het buitenland. Willen we werkelijk verbetering dan moeten we zelf rapporten maken, zelf kritisch staan t.o.v. ons functioneren, ieder op zijn plaats en zelf ons houden aan internationaal erkende waardes die door de geschiedenis heen als menselijke goede eigenschappen bekend staan. Wat vooral belangrijk is dat we zelf corrigerend optreden en maatregelen nemen tegen iedere vijand van deze gemeenschap die in eigen belang de gemeenschap ondermijnt en verkoopt. Pas vanuit een doorzichtige heldere sfeer kan de creativiteit ontstaan die ons zal helpen te overleven. Laten we die dan eerst maken door dit eiland in alle opzichten schoon te maken, te beginnen met handen, het hoofd en het hart bij onszelf.

JULES ADRIAENS

Analfabetisme op de Antillen

OP 11 SEPTEMBER 1986 verscheen een kort berichtje in de Volkskrant, waarin drs. Leon Faneyte in een vraaggesprek met de correspondente van genoemde krant melding maakt van het groeiende analfabetisme op de Nederlandse Antillen.

Bij het lezen van dit bericht kwam een reeks vragen bij mij op, die ik hierna zal uitwerken.

1. Op de Nederlandse Antillen is het Papiamentu ingevoerd als instructietaal voor het basisonderwijs. Daarvoor was de instructietaal het Nederlands. Fanyete stelt dat de invoering van het Papiamentu tot betere resultaten zal leiden, dan tot nu toe het geval is geweest. De vraag is inderdaad, of instructie in de moedertaal dit probleem zal verminderen. Toch vraag ik me daarbij af, of het gesignaleerde analfabetisme van een soort is, die eigenlijk vrij eenvoudig te verhelpen is. Zouden de lees- en schrijf- problemen heel veel minder zijn, indien de instructietaal wordt gewijzigd? Uiteindelijk heeft iedere taal regels, zal er geanalyseerd en gesynthetiseerd moeten worden enz. Ik stel dus niet, dat instructie in de eigen taal geen goede zaak zou zijn, maar wel het feit, dat het analfabetisme mijns inziens meer oorzaken heeft, dan de instructietaal.
2. Wonen er op de Nederlandse Antillen verhoudings- gewijs niet evenveel kinderen met lees- en schrijf- problemen als in Nederland? Analfabetisme kan vele oorzaken hebben, onder andere lees- en schrijf- problemen. Hoe komt het dan, dat ze niet op tijd worden onderkend? Of is het zo, dat ze wel onderkend worden, maar dat ze niet worden aangepakt?
3. Het Volkskrant- artikel geeft aan, dat er nog steeds geen leerplicht is op de Nederlanse Antillen. Is er nagegaan, of het analfabetisme ontstaat door overmatig schoolverzuim? Zo ja, dan lijkt het me wat naïef te geloven, dat de invoering van het Papiamentu het schoolverzuim zal terug dringen en daarmede het analfabetisme. Zo nee, dan zijn er structureel andere zaken aan de orde. Trouwens, waarom wordt die leerplucht eigenlijk nog steeds niet ingevoerd?
4. Wanneer kinderen alleen vanwege hun leeftijd naar een ander leerjaar gaan, dan worden deze kinderen kennelijk als feit geaccepteerd op de scholen. Dit is begrijpelijk, want minder leerlingen betekent minder arbeidsplaatsen. Dan blijft toch de vraag, hoe het komt, dat ze praktisch als analfabeet de school verlaten. Verwacht mag toch worden, dat er aan die leerlingen toch nog aandacht wordt besteed, als is het maar op hun niveau. Is het bekend, hoe de leerkrachten zich opstellen tegenover deze groep leerlingen?
5. Hoe functioneel is het analfabetisme hier te nomen? Ligt het nu aan te veel schoolverzuim, lees- en schrijf- stoornissen e.d., of aan een combinatie ervan? Indien het aan het schoolverzuim ligt, dan lijkt invoering van een leerplichtwet de logische consequentie. Ligt het aan speciale stoornissen, dan is het vreemd, dat zoveel leerlingen niet doorverwezen kunnen worden naar scholen voor speciaal onderwijs. Ook al zijn er niet veel op de Nederlandse Antillen, ze zijn er. Of is er hier sprake van een probleem op ander niveau, nl. leerlingen worden niet doorverwezen, omdat de ouders niet willen, dat hun kinderen op een "gekkenschool" terecht komen? In dat laatste geval ligt er een taak voor de overheid, om een bepaald bewustzijn aan te kweken, maar ook om na te gaan, of er geen behoefte bestaat aan de stichting van tot nu toe op de Nederlandse Antillen onbekende schooltypen voor speciaal onderwijs.

Vervolg op Pag. F

"Terreur is de nieuwe oorlog"

Het rijk van de angst

Istanbul, Parijs, Karachi, Achille Lauro. Aanslagen, kapingen, ontvoeringen en zelfmoordacties met een videoclip.
Terroristen of heilanden van de vrijheid.
Ze prediken hun evangelie met handgranaten en een machinepistool.
Ze verschuilen zich in de duisternis van de menigte.
Ongeduldigen, fanatici of geesteszieken?
Koele killers en gedrogeerde doders.
Sommige voeren een heilige oorlog.
Ze offeren hun bloed voor een vermeend vaderland in een mengeling van moord, gekte en ideologie.
Een filosoof schreef ooit: "Je hoeft een ideoloog maar af te krabben en je hebt een terrorist".
Een verhaal over terreur als de oorlog van de toekomst.

'Hopeloos, hulpeloos. Dan staan daar ineens mannen met geweren en granaten. Op het moment dat het gebeurt schrik je. Het enige wat je daarna denkt is: Hoe zal het aflopen, kom ik er goed uit... ja angst en nog eens angst'.

Met z'n vrouw zat hij aan boord van het cruiseschip Achille Lauro toen de kapers het schip overmeesterden. Hij keek de terreur in de ogen. De afgelopen week volgde S. Rompa uit Dongen met meer dan gewone belangstelling de beelden van de vliegtuigkaping in Karachi. Meer dan de meeste Nederlanders kan hij zich voorstellen wat de mensen in de Pan Am vlucht 73 meemaakten.

"Begrip nee, niets", zegt Rompa. "Ik kan me voorstellen, hoor, dat mensen om goddienstige of politieke redenen zoiets doen. Aan boord voerden ze een hele show op, half in het Engels, half in het Arabisch. Het kwam er op neer dat ze geen vaderland hadden, dat ze het deden voor Palestina".

Terreur is van alle tijden.

Bij terreur gaat het oorspronkelijk om het systematisch gebruik van openlijk of heimelijk geweld, dood en vernietiging met als doel het ontwrichten van een maatschappij, het overnemen van de macht of het bevrijden van een land. Willekeurig geweld waarbij de vernietiging van onschuldige burgers een doel op zichzelf is, dateert vooral van de laatste jaren. De aanslag in de synagoge in Istanbul is daarvan het meest recente voorbeeld. Altijd vormt angst het belangrijkste wapen van de terrorist.

HELE WERELD

Het is de verandering van de terreur die zorgen baart. "De terreur neemt toe in intensiteit en verspreidt zich steeds meer over de hele wereld. Het is niet meer alleen de RAF. Je ziet wat er gebeurt in één weekend: een kaping in Karachi, een moordpartij in een Turkse synagoge en een bloedbad in een christelijke kerk op de Filipijnen".

Prof. Hylke Tromp van het Polemologisch Instituut van de universiteit van Groningen heeft het jaren geleden al zien aankomen: "Na al die rommel met die Molukkers hoefde je geen Pelleboer te wezen om dat te voorspellen".

Hij kan drie oorzaken aangeven:
1. "Kijk, vroeger was er een taboe op geweld. Bovendien was je als individu deel van een grote groep, maar dat besef is weg. Wij zijn eenuitgevallen in kleine groepen: Molukkers, Palestijnen, voor- en tegenstanders van kruisraketten enz. Het idee dat je geen geweld mag gebruiken is verworden;
2. Met z'n allen hebben we als idioten wapens geproduceerd. In heel de wereld zijn er 100 miljoen machinegeweren in omloop. De beschikbaarheid van wapens is enorm toegenomen. Israelische Uzi's, Russische Kalashnikovs, elke idioot kan er eentje kopen;
3. Tenslotte is er de voorbeeldfunctie van de staat zelf. De staat heeft een breed arsenaal aan verdelgings- middelen opgebouwd. De staat zegt op een kwade dag: Kijk, dit is een legitieme zaak waarvoor gesneuveld kan worden. Mensen die dat zien, denken bij zichzelf: 'De zaak waarvoor we willen sneuvelen kunnen we ook zelf bepalen, dus wat let iemand om met een kleine groep een eigen oorlog te beginnen".

MEER EN MEER

Bij deze vorm van terrorisme gaat het volgens prof. Hylke Tromp vaak om 'kleinschalig denken': ,,Niet het einddoel maar de volgende stap is belangrijk... een aanslag... het gezag stort niet in... meer wapens aanschaffen, dan weer een aanslag... nog geen crisis... welke vent zullen we nu een opblazen? Het zijn beslissingen die niet meer getoetst worden aan de ideologie, het is meer de strategie van de generaals van '14-'18. Ze waren vier jaar bezig om een doorbraak te forceren, maar het was steeds de herhaling van hetzelfde: meer soldaten in het offensief sturen".

Een van de organisaties die het meest met terreur wordt geidentificeerd is de Palestijnse Bevrijdings- organisatie (PLO) van Yasser Arafat.

Directeur G. Khoury van het Nederlandse PLO- kantoor in Den Haag wil het woord terreur liever niet in de mond nemen. Volgen hem heeft de PLO al sinds twaalf jaar geen terreuracties meer uitgevoerd. Khoury: "We hebben onze afkeuring uitgesproken over de acties in Karachi en Istanbul. Ja ook Istanbul. De PLO respecteert dat mensen hun religie blijden. Of het nu Arabieren zijn of joden. Mensen in een synagoge doden, is tegen de wil van God. De PLO is tegen terreur, maar we hebben het recht ons land te bevrijden. Dat is geen terreur maar zelfverdediging. Wat de joden deden in 1947, Shamir, Peres en Beginen al die anderen, dat was terreur. Ze namen ons land en op de Westbank doen de Israeli's dat nog steeds. Dat is de terreur van de langzame dood... mensen uit hun huizen zetten, van hun grond verdrijven. Dat is nog veel erger dan de terreur van de snelle dood zoals in Karachi.

In tegenstelling tot veel Palestijnse splinter- organisaties nemen PLO- woordvoerders voortdurend het woord 'dialoog' in de mond. Ook Khoury doet dat: ,,Praten is beter dan schieten. De internationale propaganda- machine probeert ons wat anders te laten zeggen, maar ik herhaal: we zijn tegen elke vorm van terreur, we staan open voor de dialoog, waar dan ook".

TERREURBESTRIJDING

Niks woorden, daden vindt de Amerikaanse president Reagan. Hij ziet Gadaffi als het brien van een internationale terroristische samenzwering, dus kreeg Gadaffi bommen op z'n dak. Het hielp in zoverre dat de Libische leider na de Karachi- kaping zich schielijk distantieerde van elke mogelijke betrokkenheid.

Hylke Tromp vindt het 'een wat naieve analyse van de Amerikanen'. De Groningse polemoloog: "Reagan denkt: als Gadaffi dood is, dan houdt het wel op. Hij vergeet dat Libie geen enkele greep heeft op al die terroristische groepjes".

Kogels dan toch maar strijden met woorden?

"Bij terroristen liggen de remmen anders dan bij gewone mensen", zegt professor Ghysbrechts. Als hoogleraar massa- psychologie is hij verbonden aan de Rijksuniversiteit van Gent.

Ghysbrechts: "Om allerlei redenen hebben ze een grote agressiviteit tegenover het gezag ontwikkeld. Het is te gemakkelijk om terrorisme te zien als een revolutie van gestoorden. Men dient de thema's van de terroristen niet af te wijzen. Hun schieten is een roep die gehoord moet worden. Vaak gaat het om problemen die we jaren onachtzaam hebben laten rusten. Het grootste voorbeeld is de situatie in Libanon. Als internationale gemeenschap van volkeren hebben we ons daar weinig van aangetrokken. Naast het idealisme van de Palestijnen ontstaat er agressie en op een dag vliegt het deksel van de ketel. Libanon is een etterbuil waaraan we allen schuld hebben. Men dient de problemen niet te laten sleuren. Praten is beter dan er op los te knallen, maar het wordt moeilijker en moeilijker, zeker als een van beide partijen zeer gedecideerd is en met een wapen in de hand staat. Praten en luisteren zijn de beste wapens tegen terreur".

HERSENSPOELING

Ex- gegijzelde Rompa is het daarmee een heel eind eens, al kan hij uit eigen ervaring aanvullen: "Praten, ja, onderhandelen en nog eens onderhandelen, zeker op het moment van een actie, alleen dit: deze jongens zijn niet ingesteld op een dialoog. In de trainingskampen in Libanon zijn ze zo afgericht en gehersenspoeld dat ze maar één ding willen horen de bevrijding van hun vaderland".

Prof. Hylke Tromp gelooft een dialoog, maar hij zoekt het vooral in onbereikbaar maken van wapens en in een andersoortige opvoeding. Eerst de wapens.

Tromp: "Je ziet wat wapens aanrichten. In Amerika is het recht op wapenbezit verankerd in de grondwet. Na de kaping van de Achille Lauro kreeg je de over- reactie in de Verenigde Staten. De hotels bij ons bleven leeg, want de Amerikanen kwamen niet meer. Als je nou weet dat er per jaar in de hele wereld 300 mensen worden gedood door terroristische acties en je weet dat er per jaar 22.000 Amerikanen in eigen land sneuvelen door wapengeweld, dan zeg ik: Reagan had z'n landgenoten maar beter op vakantie kunnen sturen. Een vakantie in Europa had heel wat Amerikanen het leven kunnen redden".

Tromp over de opvoeding: "Een maatschappij kan zichzelf tegen terreur beschermen. Niet door als een gek te gaan bewapenen, maar door kinderen op te voeden in het besef dat je met wapens niets oplost. Neem nou de Tweede Wereldoorlog. Miljoenen zijn er gesneuveld. Wat heeft het opgelost? De Nazi's zijn niet weg, eentje is er zelfs president van Oostenrijk geworden. Ja, op school leren we dat oorlog zinvol is. Iedereen kent de spannende verhalen over de Tachtig- jarige Oorlog. De geschiedenis- boeken vertellen ons dat we de wapens op moeten nemen en dat het dan wel goed komt".

BIG BUSSINESS

Terrorisme is big bussiness. Een terrorist kan z'n wapens niet met idealen betalen. Geld voor acties kan op vele manieren verkregen worden. Soms vis bankovervallen, maar dikwijls gebeurt het via zeer legale wegen. Zo ontvangt de Palestijnse Bevrijdings- organisatie veel geld van de Arabische georienteerde olieproducerende landen. Bovendien bezit de PLO een internationale netwerk van ondernemingen en een eigen bank. Naar schatting heeft de PLO een jaarlijkse inkomen van meer dan 1 miljard gulden.

Van de Zwarte September- beweging is bekend dat de groep een toelage van 20 miljoen gulden ontving voor de aanslag op de Israelische sportlieden tijdens de Olympische Spelen in München in 1972.

De IRA verkrijgt haar werkkapitaal onder meer via een lucratieve taxi- onderneming, via donaties uit de Verenigde Staten en via Mafia- achtige afpersings- praktijken.

Terreur- organisaties kunnen dikwijls rekenen op steun van naties, zowel financieel als bij het zoeken van een onderdak voor hun hoofdkwartier. Wat dat betreft waren de Molukkers in ons land de proletariërs uit de terroristen- wereld. Ze kregen van niemand geldelijke steun, omdat geen enkele vreemde mogendheid belang had bij een Vrije Republiek Molukken.

SUCCESSEN?

Sneuvelen er regimes door terreur. Kun je met het zaaien van angst een land bevrijden? Kan de RAF met bommen een Duitse heilstaat bereiken?

Hylke Tromp: "De voorbeelden liggen niet voor het oprapen. Was de aanslag op Pinochet gelukt dan was waarschijnlijk het systeem in Chili ingestort. Dan kun je van resultaat spreken. Maar wat gebeurt er nu: er is sprake van het veiligheids- apparaat. Het regime van Pinochet versterkt zich. Elders in de wereld krijg je na aanslagen vaak paranoia- achtige toestanden. Kijk op Schiphol. Overal zie je kerels lopen met machinepistolen".

Massapsycholoog Ghysbrechts vindt bij terroristen een grote mate van agressiviteit. Een agressie die voort kan komen uit frustratie, wanhoop en boosheid. Een andere kenmerk is dat de leden van terreurbewegingen meestal erg jong zijn. Vrouwen treden meestal niet op de voorgrond, al zijn de Europese terreur- bewegingen RAF, CCC, Rode Brigades, op dat punt meer geemancipeerd dan de Palestijnse groepen.

Minderheden zijn binnen terreur- bewegingen dikwijls goed vertegenwoordigd. Zo is de leider van de extreeme Palestijnse terreurgroep PFLP, dr. George Habash, geen moslim maar een belijdend christen.

Verdere algmene kenmerken zijn er nauwelijks te vinden. De ene terrorist gelooft oprecht in een bevrijdings- missie, de ander wil de gemeenschap z'n wil opleggen. Leiden terreuracties ergens toe, dan is het meestal de heilloze weg van een nieuwe tirannie.

Terreur- organisaties bestaan dikwijls bij de gratie van vrijheids-minnende democratieën. De Amerikaanse terreur- specialist prof. Walter Laqueur verbindt aan die mening de volgende cynische opvatting: "Naarmate de macht van de democratische gemeenschappen afneemt, krimpt ook het werkterrein van het terrorisme".

ONTWRICHT

De nieuwe terreur is de terreur van de kleine groepen, de giftige adem van een ontwrichte beschaving. Hylke Tromp spreekt van terreur in een gedesintegreerde samenleving. De oorlog is niet meer wat het was, maar de oorlog is overal. Geen plechtige verklaringen meer vooraf, hooguit een waarschuwing, net voor de bomontploft.

Het onderscheid tussen burger en militair is vervaagd. Volgens Hylke Tromp is dat in de Tweede Wereldoorlog begonnen: "Je had toen de zogeheten strategische bombardementen: Rotterdam, Warschau, Berlijn. Het werd een oorlog tegen burgers. Voor die tijd was oorlog een samenzijn van herkenbare lieden in uniform die met elkaar een slagveldje opzochten. De nieuwe wapen- ontwikkelingen hebben aan die ouderwetse oorlogvoering een eind gemaakt. Met bommen kun je immers niet zo goed mikken. En zo is de burger er bij betrokken".

De ouderwetse oorlog lijkt afgeschaft, het conflict tussen Iran en Irak daargelaten. De oorlog is geindividualiseerd naar kleine groepen en eenlingen.

Het uitmoorden van een synagoge, een Vietnam- veteraan die in een MacDonalds- vestiging 21 mensen neerknalt.

In Beiroet loopt een generatie Libanezen rond die is grootgebracht in een stad van puin, vernietiging en bomaanslagen. Opgegroeid met terreur hebben ze het besef van angst verloren en kent een mensenleven voor hen nauwelijks nog waarde.

Het zijn pubers met een Kalashnikov in de hand en Rambo op hun shirt.

Ze zijn de recruten voor de terreur van morgen, kortstondige koningen in het rijk van de angst.

Ze kennen geen vrede, alleen wraak... de volgende aanslag...

(Uit de Gelderlander)

Hoogleraar in Volkenrecht

Kooijmans:

Nederland mag het ronselen voor Brunswijk niet dulden

DEN HAAG — Nederland moet er nadrukkelijk op toezien dat op zijn grondgebied geen huurlingen of vrijwilligers worden geronseld voor het Jungle Commando van Ronnie Brunswijk, dat zich verzet tegen het bewind van de Surinaamse legerleider Bouterse.

Bij het ronselen voor groepen, die strijden tegen het bewind in een bevriend land, worden de grenzen overschreden die zijn vastgelegd in het Internationaal Recht. Dat zegt dr. P.H. Kooijmans, hoogleraar in het Volkenrecht aan de Rijksuniversiteit in Leiden.

Kooijmans verwijst naar een uitwerking van het VN-handvest, de "declaratie over vriendschappelijke betrekkingen". Daarin staat dat landen niet mogen berusten in het organiseren van activiteiten op hun grondgebied, die zijn gericht op het deelnemen aan burgerstrijd of terroristische daden in een ander land. Een land mag op zijn grondgebied niets laten gebeuren dat activiteit tegen een bevriende natie in de hand werkt, zo stelt Kooijmans. Omdat Suriname voor Nederland een bevriend land is kan de Nederlandse overheid niet toestaan dat op haar gebied wapens worden gekocht of leden worden geronseld voor het Jungle Commando.

De Nederlandse overheid kan echter weinig doen als personen zich op eigen initiatief bij de groep- Brunswijk voegen. Nederlanders, die zich aansluiten bij Brunswijk, begeven zich niet in vreemde krijgsdienst omdat het Jungle Commando een particuliere bewapende groep is. Het meestrijden met Brunswijk is in Nederland dan ook niet strafbaar. Als iemand zich uit eigen vrije wil begeeft in een gewapende conflict mag dat", aldus Kooijmans.

Toen enkele maanden geleden in New Orleans veertien Amerikaanse huurlingen met plannen voor een coup in Suriname werden gearresteerd, was duidelijk sprake van het georganiseerd ronselen van personen die voor het geld aan de actie wilden meedoen. Wanneer Nederlanders van Surinaamse afkomst, die zich direct betrokken voelen bij het conflict, naar Oost- Suriname gaan doen zij dit niet "om den brode" en is het veel moeilijker om in te grijpen. "Nederland staat hier vrij machteloos", zo zegt Kooijmans.

De leider van de Amerikaanse huurlingen verklaarde destijds te hebben gehandeld in opdracht van de Amsterdame coffeeshop- houder George Baker, maar deze beschuldiging leidde niet tot vervolging van de Amsterdammer. Baker, door de officiele Surinaamse media "huurlingen- ronselaar" genoemd, werd vorige week Suriname's buurland Frans Guyana uitgezet. Zijn naam is door een Nederlandse journalist, die voor de NOS- radio en het weekblad Nieuwe Revu een bezoek bracht aan het Jungle Commando, in verband gebracht met de Britse huurlingen die zich sinds kort bij Brunswijk hebben aangesloten.

Bouterse heeft Den Haag er herhaaldelijk van beschuldigd toe te staan dat de groep- Brunswijk vanuit Nederland wordt gesteund. In zijn recente rede voor de VN vroeg hij de Nederlandse regering nog "actiever op te treden tegen deze terroristische groepen". Volgens de legerleider worden de strijders van Brunswijk "voor het grootste deel geworven en gefinancierd op Nederlands grondgebied".

Kooijmans vindt de kritiek van Bouterse ongegrond. Hij wijst erop dat de Surinaamse leider geen voorbeelden geeft van ontoelaatbare activiteiten op Nederlands grondgebied. "Als Bouterse concrete voorbeelden had zou hij die echt wel naar voren brengen", aldus Kooijmans.

Het verlenen van humanitaire hulp of verbale steun aan de groep- Brunswijk is geoorloofd. Moeilijker wordt het als het gaat om het geven van advies aan Brunswijk of zijn mannen. De Amsterdame advocaat Andre Haakmaat heeft laten weten dat Ronnie Brunswijk in juli naar Nederland is gekomen om bij hem advies in te winnen. Na een grote aanval van het Surinaamse leger op zijn dorp Morakondre wilde Brunswijk weten hoe hij het verder moest aanpakken, zo verklaarde Haakmat enige weken geleden. Tijdens zijn bezoek aan Nederland hebben Haakmat en verzetsleider Paul Somohardjo uitgebreid met Brunswijk gesproken.

Volgens Kooijmans is het geven van advies op de rand van het toelaatbare, al "is die rand in het Internationaal Recht vrij breed". De vraag hierbij is of de adviezen uitlopen op handelingen vanaf Nederlands grondgebied. "Hier zit je in het grijze vlak dat het volkenrecht zo vaak heeft".

Kooijmans zegt verder zijn twijfels te hebben over de nu vier jaar durende opschorting van de Nederlandse ontwikkelings- hulp aan de Surinaamse overheid. Volgens hem hebben zich sinds de december- moorden in 1982 "bepaalde veranderingen voorgedaan. Die een gesprek tussen Nederland en Suriname zouden hebben gerechtvaardigd". Hierbij wijst hij op het instellen door de Surinaamse autoriteiten van een instituut voor de mensenrechten en op de dialoog tussen militair gezag en de "oude" politieke partijen.

Dergelijke ontwikkelingen werden door Nederland wel gewaardeerd, maar iedere keer werd er meer verlangd. "Wat moet er nu nog meer"?, heeft de Surinaamse ex- ambassadeur Henk Heidweiler in het verleden eens tegenover Kooijmans verzucht. Volgens Kooijmans kreeg de Nederlandse regering van het parlement geen ruimte om toenadering tot Paramaribo te zoeken. "Nederland heeft wellicht te veel gebruik gemaakt van de stok en te weinig van de wortel".

De recente ontwikkelingen in Suriname zijn echter zodanig dat hervatting van de Ontwikkelings- hulp nu uitgesloten is. "Misschien had Nederland iets meer invloed op de situatie kunnen hebben. Nu is de zaak naar mijn oordeel helemaal scheef gegaan", zo stelt Kooijmans.

MILAAN — In Milaan is een Joegoslaaf tot 7 jaar gevangenisstraf veroordeeld wegens zijn aandeel in een handel in kinderslaven vanuit een kamp bij Milaan. Ontvoerde zigeunerkinderen werden opgeleid als zakkenrollers en inbrekers. Nog 97 andere beklaagden, overwegend Joegoslaven, zullen in de komende weken terechtstaan voor hun aandeel in de organisatie waarbij het in 15 jaar over honderden kinderen is gegaan.

De Kabouter

MAYBELLINE CALMEZ heeft op school een leuk opstel geschreven. Wie doet het haar na? Maybelline is 12 jaar en gaat naar de CML Maduroschool. Ga zo door Maybelline!

OP EEN MORGEN kwam een scheepje de haven van Australië binnenvaren. Er stapten vijf kleine mensen uit het scheepje. Net dertig centimeter groot. Het waren twee meisjes en drie jongens. Ze kwamen bij twee meisjes staan die groter dan zij waren. De meisjes schrokken, maar één van de kabouters zei: "Schrik niet. Wij zijn lief". De meisjes gingen op hun knieën bukken en vroegen: "Wie zijn jullie?"

"Wij zijn de kabouters van een kleine stad", zei een van hen.

"En hoe heten jullie?"

"Wij heten Marlein, Saskia, Donny, Rondje en Renny. Dus de twee meisjes zijn Marlein en Saskia. Ze zijn tweelingen. Ik ben Donny de oudste. Rondje de dikste die alles eet. En Renny de slimste. En jullie?" vroeg Marlein

"Wij zijn ook twee zusjes net als jullie. Ik ben Sandra en zij is Liesje. En wij wonen in een groot huis en jullie?"

"Wij hebben geen huis, niks", zei Rondje.

"Als jullie willen kunnen jullie met ons mee naar ons huis gaan wonen".

"Maar we hebben geen geld, geen eten, niet eens een appel en ook geen kleren", zei Marlein.

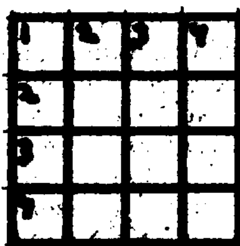
"Dat is geen probleem Sandra en ik zorgen voor alles ook voor de bedden. Jullie kunnen naast ons gaan slapen. Maar nu moeten we naar school anders krijgen we straf van de juffrouw.

"En wat gaan wij nu doen?" vroeg Saskia.

"Jullie gaan met ons mee, maar jullie moeten heel stil blijven, want niemand mag weten dat jullie bestaan".

"Maar waarom zeg je dat wij niet bestaan?" vroeg Renny.

"Wij gaan jullie vertellen en dat doen we onderweg naar school".

Puzzel van de week

1	2	3	4
2			
3			
4			

1. dier, dat zijn eigen huis draagt
2. la
3. bloedvat
4. rode vrucht

Simboe naar Waaigat

" kom maar reus," zegt simboe
" we gaan naar het waaigat in poenda.
daar is veel te zien
en er is ook veel te koop.
mag ik weer op je hand?
hou me goed vast reus,
dan val ik er niet af "

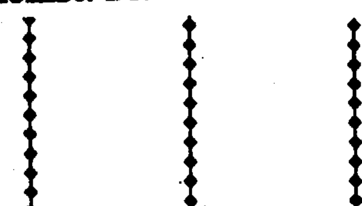
daar gaan ze dan.
de reus kijkt goed uit.
kijk maar, de reus gaat over
het huis heen.

wanneer een reus je mee neemt
ben je zo bij het waaigat in poenda.

Tekeningen en tekst door E.Gooiker

Hokus Pokus

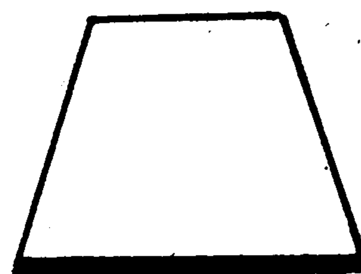
MISSCHIEN BEN JE in rekenen wel de slechtste van de klas, maar dankzij deze truc word je een tovenaar met getallen! Vraag een vriend(in) twee dobbelstenen in een glas te gooien en dan, zonder dat jij het ziet, de getallen van het bovenste vlak bij elkaar op te tellen. Nu kijkt hij door de bodem en telt er de getallen bij die op de onderkant van de dobbelstenen staat. Zeg dan tegen je vriend dat hij heel sterk moet denken aan de uitkomst van het sommetje. Jij doet net of je hetzelfde doet en je vertelt de uitkomst: 14.

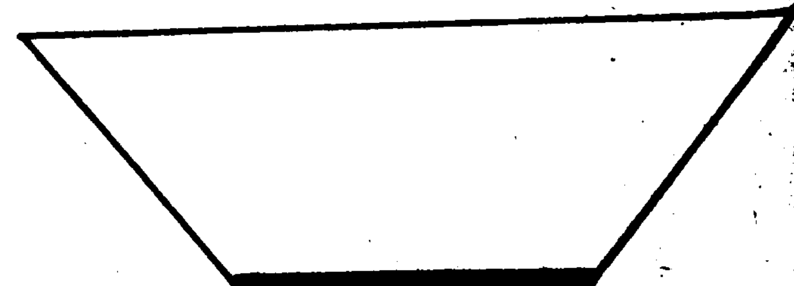
Het geheim? Het totaal van de getallen op de dobbelstenen zal altijd 14 zijn. Probeer het maar eens uit. Je kunt het ook met één dobbelsteen doen. Dan is de uitkomst altijd 7.

Raadseltje

VREEMDE FIGUREN

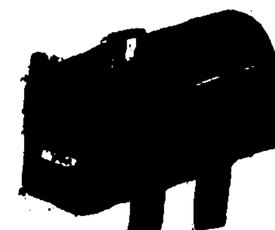

WELKE VAN de twee dikke lijnen die je op deze tekening ziet, is het langste? Eerst raden en daarna meten!

OPLOSSING Vreemde figuren: lijnen zijn even lang!

In de brievenbus

Oplossing vorige keer:
VOLK
OVER
LEGO
KROM

ZIE VOOR oplossing en de winnaar de «Papilon» over twee weken. Stuur je oplossing vóór 15 november 1986 naar de Amigoe (Scherpenheuvel z/n of P.O.Box 577; Aruba - Nassaustraat 100; Bonaire - de heer Linkels, P.O.Box 122, Bonaire) en zet op de enveloppe: KINDERPUZZEL. Winnares van de week is:

Soraya Beeker
Gosieweg 3
Curaçao

Soraya heeft bij haar oplossing van de puzzel een danseresje in een schitterend zilver en rose jurk getekend. Soraya, zo'n oplossing zou ik wel elke dag willen ontvangen! Dank je wel voor je mooie tekening, hoor en pabien.

Zij ontvangt een waardebon van *f*.15,- van Augustinus Boekhandel.

GINO CROES heeft weer zo'n mooie enveloppe gestuurd. Jammer, dat jullie de kleuren niet kunnen zien. Prachtig Gino!

Tante Nel

Zeurpiet de schildpad

-door Nel Basilio-

HET IS AL ZÓ lang geleden, dat ik over Zeurpiet de schildpad geschreven heb, dat jullie hem vast al vergeten zijn. Maar hij is er nog, hoor. Ver weg in de mondi, vlak bij de kaboutertjes en 194 jaar oud. En als je weet, dat een schildpad 350 jaar kan werden, dan kan je uitrekenen, dat hij er de komende 156 jaar ook nog zal zijn. Het zeuren heeft hij nog steeds niet verleerd. Tegen elk dier, dat hij tegen komt, klaagt hij over zijn zware schild, waardoor hij maar zo langzaam kan lopen, en de hete zon, waardoor hij zo gauw moe wordt. Ai, de dieren weten dat allemaal al lang. Ze rennen snel voorbij en hóren het niet eens meer. Wat natuurlijk weer een reden is om nóg meer te zeuren.

"De jeugd van tegenwoordig", bromt hij tegen de kaboutertjes, hebben geen respect meer voor ons, ouderen". En kabouter Brr is allang opgehouden te vertellen, dat je met een vrolijk gezicht heel wat meer vrienden maakt dan met al dat gezeur.

En toen, op een dag, liepen een paar spelende konijntjes de arme schildpad pardoes ondersteboven. Zeurpiet spartelde met zijn pootjes in de lucht en schreeuwde en krijste, dat horen en zien je verging. Net zolang, tot een geitje hem met zijn hoorns weer overeind duwde. "Het is een schande!" hijgde Zeurpiet, "Een schande! Hier loop ik, oud en moe en met een zwaar schild op de koop toe en ze zien me niet eens". Boos hobbelde hij naar de kaboutertjes om hen ook eens even precies te vertellen, hoe hij over de dierenjeugd en vooral konijne-jongetjes dacht.

"Het komt door je schild", zei Poetsje en bekeek de schildpad aandachtig. "Dat is grijsbruin, net als de grond en de struiken. Je valt niet op". "Dat is toch juist goed", zei kabouter Brr, "Dan vinden de mensen hem niet zo gauw". "Maar er komen hier toch geen mensen", zei Pinkie. Hij had opeens een prachtig idee gekregen. "Hé Zeurpiet, mag ik je schild een beetje mooier schilderen?" "Aha", knikte kabouter Brr, "Wat zou je denken van een mooie groene of gele rug? Dan ziet iedereen je direct".

"Wel eh", aarzelde Zeurpiet en keek naar een paar groene parkietjes, die langs vlogen. "Groen staat wel aardig". "Geel is veel mooier!" schreeuwde een troepiaal, die op het dak van het kabouterhuisje zat. Ja ja", knikte Zeurpiet, "Geel is ook leuk. Of groen... of toch maar geel, nee groen, eh geel". Zuchtend gaf hij het op. "Ik weet het niet meer", zeurde hij. "Stil maar", zei Pinkie gauw, "ik weet er al wat op". Hij haalde zijn verfdoos en twee kwastjes en terwijl Zeurpiet doodstil bleef staan, ging hij aan de slag. "Ahum", mompelde hij, "Dan doen we dit zo, ja en daar... enne 'S kijken, hier wat meer... en laat ik.. ja zó!" "Wat mompel je toch allemaal?" vroeg Zeurpiet een beetje angstig. "Het wordt prachtig! riepen kabouter Brr en Poetsje, "Nog even geduld, Zeurpiet".

Het schildpadje vergat van nieuwsgierigheid nog verder te zeuren. Maar eindelijk was Pinkie toch klaar. "Kijk maar eens in de spiegel", riep hij trots. En Poetsje kwam al met de grootste spiegel, die ze kon vinden, aanhollen. Vol verwachting keek Zeurpiet erin. "Nee maar?" zuchtte hij verrukt, "oh wat mooi. Ben ik dat heus? " Pinkie had zijn schild groen met gele bloemetjes geschilderd! Vanaf die tijd liep niemand het mooie schildpad meer ondersteboven, dat begrijp je zeker wel. En het duurde wel tien dagen vóór Zeurpiet weer voor het eerst zeurde. Allemaal vanwege zijn mooie schild met bloemetjes!

TIP

GAAN JULLIE een dagje naar Westpunt en vind je, dat je zo lang in de auto moet zitten? Wel, doe dan een spelletje. Hier volgen een paar ideeën:

1. Ik zie, ik zie, wat jij niet ziet. Dat ken je natuurlijk al. Alleen antwoorden met ja of nee en alleen iets in gedachten nemen in de auto. Dus niets van buiten de rijdende auto. In twintig antwoorden moet de ander het hebben geraden.
2. Let op de nummerborden van de auto's die je tegenkomt. Van de letter moet je snel een woord maken. K wordt kat, kaas, kogel, keel enzovoorts. Je mag niet twee keer hetzelfde woord gebruiken.
3. Teken met grote letters op een stuk karton zinnen als: Dag mevrouw, dag meneer! Of: Ik word ontvoerd. Houd dat stuk karton tegen de achteruit en let op de gezichten van de mensen, die achter je rijden.

VERLIES JE altijd je pennen en potloden op school? Maak dan, dat ze gemakkelijk te herkennen zijn en beplak alles met dezelfde kleurtjes plakband. Je pennen, potloden, schriften en etui. Jezelf misschien ook nog?

Kruising knekelveld: Michael Smith

Kwaadheid recht uit het hart

DE ENIGE KEER dat de Jamaicaanse dichter Michael Smith begin 1983 in Nederland heeft opgetreden, stond hij voor een publiek, dat ongeduldig op Siouxsie and The Banshees wachtte.

Zijn bewogen poëzie, haarscherpe observaties van het leven op het zonovergoten eiland, bleef boven de menigte zweven en miste doel. Buiten het podium maakte Smith een in zichzelf gekeerde indruk, ontoeschietelijk bijna, en zijn gedrag werd derhalve getypeerd als "veel te stoned".

Een half jaar later (17 augustus) was hij dood, gestenigd door vier aanhangers van de regeringspartij JLP, wier woede hij had opgewekt door de avond tevoren op een bijeenkomst kritiek te spuien op de Gezondheidszorg.

Deze politieke moord was op Jamaica zelf nauwelijks nieuws. In het verkiezingsjaar 1980, waarbij de rechtse JLP de macht overnam van de socialisten, was het aantal doden in officiële statistieken opgelopen tot zevenhonderd; één meer of minder kon het deksel niet van de doofpot lichten. Maar in Engeland bracht zijn dood veel beroering teweeg in de reggae-gemeenschap, want zijn eerste en enige elpee «My Cyaan Believe It» was heruitgebracht aan de vooravond van de rellen in Brixton en door Linton Kwesi Johnson geprezen als 'het opmerkelijkste gedicht dat in vijf jaar is verschenen'.

Deze lofuiting van Johnson was wellicht niet geheel zonder eigenbelang, daar de elpee grotendeels door zijn toedoen was opgenomen, maar het werk van Smith was onmiskenbaar een stap voorwaarts in de reggaepoëzie. Niet alleen door het taalgebruik, maar ook omdat hij zijn eigen mensen een spiegel voorhield waarin geen geflatteerde beelden weerkaatsten. Als door een camera registreerde hij tafereelen van armoede en verval van mensen door onmacht, het zoeken van rasta's naar de oorsprong van hun bestaan (roots), bekeken door de ogen van een buitenstaander.

OORSPRONG

Ongemeen fel was Smith echter in gedichten waarin hij het opnam voor de onderdrukten, of die nu in zijn eigen ghetto dan wel elders op de wereld wonen. Zijn bespiegelingen waren overduit pessimistisch: 'Some a wi call it awareness / an wi a celibrate it / with firmness while others / a guh call it Revolution / But I prefer liberation / fi oppress an dis-possess / who have been restless a full time / fi get soms rest / It a come / Fire a guh bun / Blood a guh run / It a come feh tek yuh / Not only fi I, but fi yuh too' (It a come).

Over het leven van Michael Smith is weinig opgetekend. In de schaarse documentatie en interviews is alleen zijn geboortejaar terug te vinden, 1954. Hij was de jongste van twee zonen en leerde lezen van zijn moeder met de hulp van getekende strips in de krant. Zijn vader, een metselaar, toonde zich tamelijk onverschillig tegenover het doen en laten van zijn zoons. Op een dag viel Michael bij een klimpartij ongelukkig uit een mangoboom, brak armen en benen, waardoor hij later enigszins mank liep. Maar zijn verblijf in het ziekenhuis was het startsein voor een leeshonger, die hij later stilte met boeken van 'verboden' zwarte schrijvers als Malcolm X., Eldridge Cleaver, George Jackson en Angela Davis.

In Kingston bezocht hij de toneelschool waar hij zich de dramatische expressie eigen maakt die hij later in zijn voordrachten wist te leggen en die in recensies 'dynamisch' of zelfs 'magnetisch' wordt genoemd. 'Michael wist zijn boodschap in een vorm van entertainment te brengen en dat onderscheidde hen van andere dichters', zegt Benjamin Zephaniah, een in Londen woonachtige reggae-dichter die Smith van nabij heeft gekend en een plaat aan hem heeft opgedragen. 'Michael was geen intellectueel, maar hij bezat een kwaadheid die recht uit het hart kwam. En het kon hem niet schelen wat men ervan dacht, hij sprak zich tegen de regering uit op het moment dat dat helemaal niet populair was om te doen'.

Vooral sociale onrechtvaardigheid was Smith een doorn in het oog en hij waagde het zelfs het mannelijk chauvinisme van de Jamaicaan te attaqueren. Hij hoorde seksisme uit de monden van deejays. Hij zag dat mannen hun frustraties, opgelopen door de onderdrukking van het 'shitstem', afreageerden op hun vrouwen en vond zijn moeder een toonbeeld van kracht. Maar hij plaatste de achtergestelde positie van vrouwen tevens in een historisch perspectief door te refereren aan passages in de bijbel waarin vrouwen onderdanigheid wordt opgelegd.

Hoewel de reggae-cultuur door haar ideologie bijna onontkoombaar politiek geëgageerd is, typeerde Smith zichzelf liever als een 'sociale humanist' dan met een politiek label, 'want dat roept alleen maar contradicties op', zei hij in 1983.

Het blijkt niet onmiddellijk uit zijn werk, maar Smith was een overtuigd rasta, 'het is voor mij een manier van leven'. het wezen van het rasta-geloof lijkt even eenvoudig als complex. De dreadlocks en het rookgordijn van marihuana, dat voor rasta's het inzicht door meditatie verruimt, lijkt dat voor de buitenstaander juist te belemmeren. Terwijl tweederde van de bevolking (de hoogste score ter wereld) het 'heilige kruid' eet, rookt of drinkt en marihuana bovendien tot de belangrijkste exportproducten van Jamaica behoort, is het gebruik ervan illegaal en vormt derhalve een geldig excuus voor de politie om rasta's aan te houden, wat ook Smith meermalen is overkomen.

Hoewel rasta's zelf een veelheid aan opvattingen over hun geloof huldigen, zijn ze het over één ding eens: Afrika is hun thuisland. Rastafari is geloven in een god (Jah) zonder religieuze wetten, een geloof dat de mens wil bevrijden in plaats van hem met zonde te belasten. Aangezien iedereen zijn godsbesef identificeert met zichzelf, is voor rasta's hun god zwart. Hailé Selassie wordt gezien als een lichamelijk symbool van een zwarte messias en Babylon staat in hun taalgebruik voor de verdorven westerse maatschappij. Zo hebben ze alle vormen van de eerste persoon vervangen door I, dat ook als voorvoegsel van typische rasta-woorden wordt gebruikt.

GEEN EUFENISMEN

Geen van deze kenmerken is echter terug te vinden in de verzen van Smith, die de Creoolse vorm 'mi' hanteert en meermalen gorgelend laag de kreet 'lawwwd' aanheft, wat hoogstwaarschijnlijk duidt, op het Engelse 'lord'. 'Ik wil geen rastafari preken', zei hij, 'het was mijn bedoeling om door te geven wat ik om me heen zag gebeuren, feiten die een meerderheid van de bevolking aangaan. Want als de verschillende rassen ooit vreedzaam met elkaar willen leven, moet men zijn eigen cultuur binnen de context van een groter geheel leren begrijpen, teneinde vorderingen te maken'.

Ondanks literaire erkenning moeten Jamaicaanse artiesten ironisch genoeg eerst internationaal bijval vergaren, voordat thuis de publieke belangstelling wordt gewekt. Maar Michael Smith aarzelde lang alvorens de oversteek naar Engeland te wagen, terwijl hij zich toch onder de hoede van Linton Kwesi Johnson wist. Johnson neemt zelf ook geen eufemismen in de mond om het onrecht aan te klagen, maar kan dit in Londen vanuit een meer comfortabele positie doen. Bovendien staat hij bekend als anti-rasta en beschouwt rastafari als een vorm van escapisme, wat mogelijk een blijvende kloof in beider gedachtenwisseling heeft veroorzaakt, ook al bleef dat buiten toe onuitgesproken.

Smith was in ieder geval teleurgesteld over zijn tocht naar Europa maar misschien speelden daarbij ook andere factoren een rol: zijn poëzie, toegesneden op bewustwording van de zwarte cultuur en gegoten in een taalvorm die van ongewende oren uiterste concentratie vergt, werd op rotsen gezaaid wanneer hij was geprogrammeerd ten overstaan van een onverschillig publiek.

Zephaniah herinnert zich dat Smith zich na terugkeer op Jamaica steeds agressiever ging gedragen en zelfs een paar maal zijn vriendin ervan langs gaf. Gedurende een paar maanden was hij 'verdwenen', niemand wist waar hij was en achteraf bleek dat hij onder meer enkele weken in een inrichting had doorgebracht. 'Michael vond eigenlijk nooit het gezelschap dat hij nodig had', zegt Zephaniah. 'Ik denk dat zelfs zijn vriendin hem pas na zijn dood leerde begrijpen. Hij was erg eenzaam, dat schijnt het lot te zijn van een dichter".

Especialmente na cas

Educacion, estimulo pa desaroyo di bo yui

EDUCACION TA UN palabra hopi amplio. Tin educacion na cas, school, pafó di cas y school y asina bo por sigui. E parti aki lo elabora riba educacion na cas. Un educacion den cual tur cu ta presente na cas ta tuma parti.

Pakico papia riba educacion?

Tin hende ta haya cu tan tempo cu bo no tin yui, no ta necesario pa bo preocupa bo cabez cu educacion. Nan ta bisa cu educacion ta bai di mes, basta e mucha cu ta creciendo, haya locual e mester pa come, bebe y bisti y hasta e tin un dak riba su cabez. Tin hende ta bisa cu educacion ta un materia asina importante cu ta concerni esnan cu tin yui, esnan cu no tin yui pero tin di carga responsabilidad pa mucha. Nan ta bisa cu "pakico educa" mester forma parti di educacion pa mucha, hoben i adulto. Por bisa pues cu diferente hende ta pensa "otro" riba e mesun topico. Mirando con nos comunidad ta cámbia continuamente, "educacion" ta algo hopi importante.

Kiko educacion ta encera?

Manera a bisa caba, educacion ta un palabra hopi amplio. Tumando na cuenta cu educacion ta cuminsa na cas, nos por mira kico nos kier meen cu educacion. Atrobe — experiencia ta demostra — varios concepto di "educacion" ta existi. Educacion ta por ehempel — asina tin hende ta bisa — "siña yui bon manera", "lanta un yui pa e por para riba su pia un dia", "cuida un yui". Educacion ta ensera hopi pida pida cos cu ta importante pa desaroyo di un persona y pa desaroyo di cumunidad (nos tur ta forma parti di comunidad). Locual ta importante pa desaroyo personal no ta solamente cuido, ta bai tambe pa bo pasa e locual cu ta necesario pa e yui su desaroyo. Desaroyo ta toca cambionan, cambionan cu mester ta positivo pa tin efecto. Den educacion nos ta pasa norma-, y balornan pa otro. Norma ta locual bo ta haña cu ta un mester, balor ta e importancia cu bo ta duna na locual bo ta haña cu ta un mester. Pa medio di bo norma-, y balornan bo ta duna guia, bo ta stimula e yui su desaroyo social (con pa anda cu otro), emocional (con pa expresa su mes) y intellectual (con pa uza su capacidad y amplia esaki, of con pa haci uzo efectivo di su talentonan) tambe con pa desaroya su sentidonan, su musculonan, su habla. Pues amplia e structura di ta conciente di su mes i di su mundu cu ta rondoné. E mundu aki ta consisti di hende y cos. Ta bai pa e por anda cu esakinan. Educacion pues ta exigi di e mayor cu e ta conciente di loque e ta hasi, loque por of no por hasi of logra y con pa yuda su mes cu esaki.

Bo persona y educacion.

Pa educa un yui/mucha como mayor / educador bo persona como ser humano ta hopi importante. Para keto y puntra bo mes si bo a realisa kico educacion ta nifica pa bo. Kico bo kier alcanza? (bo meta(nan).) Con bo kier of por yega na e meta(nan) aki? Tuma por ehempel e mayor cu ta bisa cu e kier lanta su yui di tal forma cu na dado momento e mes por para firme riba su pia. Laga nos pensa riba loque e ta bisa.
- kico p'e ta "lanta"
- den ki forma e kier educa
- "dado momento" no ta duna indicacion specifico di edad of cierto madurez
- kico ta nifica "para firme".

E persona aki ta bisa hopi pero sin contenido exacto di palabra. Ta bai pa e mayor/educador por dicidi pa su mes:
- e meta di educacion (por hempel: mi kier pa e mes por cuida su curpa — por traha su pan, laba paña etc., sa tuma decicion su mes etc.).
- e forma di educa (por ehempel ki estilo di educacion bo tin?)

Bo ta duna e mucha espasio pa e por desaroya su mes? Controla si bo estilo ta uno cu ta:
- autocratico: bo ta dicidi den tur sentido, bo no ta soporta remarca di e yui
- autoritario: bo ta laga e yui / mucha duna su opinion, pero bo no ta tene cuenta cu esaki, abo ta dicidi
- democratico: bo ta dicidi hunto cu e yui/mucha; cada un ta duna su punto di bista y ta mira si por yega na un acuerdo.
- neglihente: bo no ta "worry" cu e mucha; bo ta lagé hasi kiko e kier.

E principal ta cu for di chiquito bo ta pasa bo yui con pa anda cu su mes i cu otro. Pero esaki ta trece cune cu abo, como mayor/educador mester sa anda cu bo mes, sa con bo ta como persona, distingui e influencia di e educacion cu abo a haña. ("Abo" ta esun cu ta educa, of "esnan" — si bo ta educa hunto cu bo partner of cu otro hende). Influencia di bo educacion por determina pa un gran parti:
- bo meta(nan)
- bo estilo
- bo persona relaciona na otronan i especificamente esnan cu bo tin di educa.

Ta bai pa bo ta conciente di esaki. Ta bai tambe pa bo ta conciente cu abo sa of abo cu bo partner, of abo y coleganan, ta educa un of mas persona y pa boso ta riba e mesun liña den e trato educacional di esun/esnan concerní (si bo no ta permiti algo, anto no laga e otro si permiti esei; actuacion asina ta "bruha" e mucha).

Educacion y igualdad

Hopi biaha hende muher (sea ta adulto of ta hoben) ta bisa cu nan no ta haya trato igual cu un hende homber. Nan ta referí na decicionan cu ta cai y cu hende homber ta tuma y no nan, of posicion cu hende homber ta haya y nan no. Bai bek den educacion y ripara con bo anda cu e baby of promer cu e nase caba. Hopi mayor tin tur cos blauw pa e baby masculino y roos pa e mucha muher. Eynan e distincion ta cuminsa caba. Un mucha homber no ta permiti pa yora of pa ta soft di mas. Esey ta algo pa mucha muher; cu otro palabra: e mayor / educador ta pasa den su educacion cu e mucha homber mester tin mas forsa, mester por surpasa (exageradamente bisa) e mucha muher.

Esaki ta forma e fundeshi di desigualdad. Ademas e "desigualdad" aki ta afecta e imagen di e mucha. Un influencia di educacion cu no ta positivo pa ambos sexo. Di un banda ta kap e desarollo di e mucha homber pa por expresa su sentimentonan, di otro banda e mayor/educador ta forsa e mucha den un cierto direccion. Pa cumpli cu exigencia di e mayor e mucha ta sigui e "regla"; por ta cu e comportacion aki lo bai forma parti di su persona, pero por ta cu e ta aceptele tan tempo cu e mayor t'ey y asina cu esaki no ta presente e ta comporta manera e kier. E mucha ta bai hiba dos bida (of mas?).

Educacion y influencia di structuranan den comunidad

Educacion no ta para riba su mes. Mescos cu comunidad ta cambia, esaki ta refleha su mes riba e educacion. Tuma por ehempel economia; si economia bai atras, tin menos cen; mayor ta duna mas atencion na trabow, cen etc., cu na e educacion di e yui of menos recurso ta duna menos posibilidad pa amplia educacion. Asina, Justicia, Enseñansa, Iglesia, Cultura tin nan influencia riba con nos ta praktica y forma nos pensamento pa cu educacion.

Educacion y fase di desarollo.

Educacion ta amplio. Bo sistema di anda cu mucha mester ta adapta tambe na e fase di desaroyo cu e mucha ta pasando aden. Semper bai cariño y amor di e mayor mester sirbi como e fundeshi pa e yui. E yui mester tin e siguranza cu e ta "safe" cerca su mayor con rabia cu esaki por ta cune ora e hasi algo cu e mayor no a accepta. Laga nos repasa en breve altun punto importante den e desaroyo di e mucha.

0-2 aña

For di un luga seguro, cu tur cos reglá (e matris di e mama) e yui ta sali pa drenta um mundo cu e no conoce. Pesei e promé contacto di mayor y yui na nacemiento di e baby ta sumamente importante. E baby mester por sintiele "safe", proteha, cerca su mayor / educador. Den e temporado di 0 pa 2 aña ta consehabel pa check e siguiente desaroyo di e mucha:
- desaroyo di su sentidonan p.e. su oido, su vista etc. ta importante pa e por funciona
- desaroyo di su musculonan
* e baby ta sinta, gatia, lanta, para, cana
* e musculonman di e nek tin di madura
* ora cu e mucha ta gatia e ta siña conoce e mundo cu ta rondoné
* loque e por hasi ta dunele seguridad.
- desarollo di su habla.

Temporada di 2 pa 5 aña
* e yui ta cuminsa forma su "kier", e ta cuminsa hunga cu "poder". Ta na e mayor pa dunele guia y mustra y splica e limiti cu tin. Esaki por trece problema.
* tambe ta e temporado cu e mucha ta siña tene su curpa limpi; e ta siña uza potchi etc.
* atencion di parti di e mucha pa su curpa
* di parti di e mayor atencion den forma di recompensa, straf y neglisha comportacion dependiento con e mucha ta comporta.

Temporada di 6-10 aña
* e mucha ta bai skol. Hopi mayor ta lubida cu nan ta keda cu responsabilidad pa e yui. School no ta tuma e responsabilidad di educa for di man di e mayor. Nan ta (of tin di ta) mas tanto un sosten den educacion di e mayor i nan ta sigui elabora riba desarollo di e mcuha.
* den e temporado aki e mucha ta forma amistades mas cerrá. E ta siña selecta (corda cu comunidad no tin educacion uniforme y cu tur persona ta unico; pues cada famia (por) ta educa diferente y cada persona ta reaciona otro).
* di parti di e mayor comunicacion entre mayor/educador y yui ta bai hunga un papel hopi importante pa fortifica e lazo entre bo persona y e mucha (comunicacion ta ensera duna exprecion di loque bo ta pensa, sinti, desea etc.).
* mas adecuado bo guia ta como mayor, mas efectivo bo por guia bo yui den temponan dificil (cada cambio tin su efectonan).

E temporada di 11-16/17 aña
* cambio di curpa cu ta bai acompaña cu cambio den pensamento y sentimiento / desarollo di seksualidad.
* e posicion social di e mucha ta cambia. Esaki por bruha e adolescente y e mayor.
* por tin rechazo di autoridad (atrobe: no ta bai pa ken tin poder, pero ta ken ta guia).

Puntonan general

Ta consehabel cu e mayor/educador ta duna atencion na e siguiente puntonan:
- for di chiquito siña e mucha anda cu responsabilidad
- apoya su autonomia i independencia
- paga atencion na su desaroyo
- comunica cu su yui.

DRS. RICHARD PITERNELLA
(Oficina pa Bienestar Social
Seccion Trabao pa Hubentud
Aruba)

Pakkerdjes

G.
A pesar de todo te sigo queriendo.
E.

M.A.
Thanks for the happy days spent with you. It was like the beginning of a beautiful life together.
H.B.

Hart
Als ik jou een pakkerdje geef, krijg ik dan een kusje.?
Lief

K en Kl
1 jaar samen, goed zo, ga zo door, gefeliciteerd en tot straks.
vroegere buurvrouw

Voor Pimpeloentje
Mijn lieve,
lieve Pimpeloen,
nu moet ik 't
dan zo maar doen:
hier.... pak aan,
een dikke zoen!
Wanneer kunnen we
in 't echt dit over doen?
Ik hou van jou,
mijn Pimpeloen!
Geduld

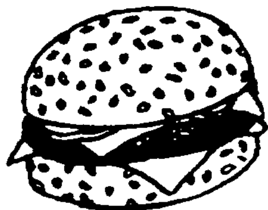
Lieve J.L.
Nog steeds ondanks alles, houd ik van jou.
Je M.

Frankie,
Wil je nog eens demonstreren hoe het hoort om mais-oren te eten?
b.b.q. club.

Henri,
De kat er uit of jij er uit zei je toch? Nou daag!
Josée en Miepie

Het opgeven van "Pakkerdjes", die respectievelijk vijf en tien gulden kosten, kan geschieden bij het redactie- secretariaat van de Amigoe. De Amigoe behoudt zich het recht voor de plaatsing van een "Pakkerdje" op basis van zijn inhoud te weigeren.

HAMBURGER

Door Denis Henriquez

MIJN VRIEND Eduardo Molina moest ten lange leste wel gaan trouwen; Jennifer was niet van plan om nog langer te wachten.

Terwijl hij zijn vader in de zaak hielp, in afwachting van een baan die de weg naar hem toe nog moest vinden, popelde zijn Amerikaanse vriendin om naar Aruba over te vliegen. Eens per week belde ze hem op om te vragen hoe het ermee stond, of hij al een baan had, of een huis, maar de maanden gingen voorbij en toen ze merkte dat hij weinig haast maakte met hun toekomst, nam ze een drastisch besluit.

Op een middag reed de rode Chevrolet van Eduardo's vader langzaam mijn erf op. Eduardo stapte uit en kwam naar de hangmat waarin ik een boek lag te lezen.

"Jennifer komt morgen", zei hij en ging met een zucht op een wiebelige tuinstoel zitten. Hij had nog steeds geen baan, geen huis, maar wat hem nu benauwde, was het feit dat zijn moeder de jonge Jennifer Chipman niet kon luchten. Mevrouw Molina had het meisje één keer ontmoet in de Verenigde Staten. Na die kennismaking had ze haar zoon duidelijk te verstaan gegeven dat het wat haar betreft ook de laatste keer was geweest.

"Ik begrijp niet wat mijn moeder tegen haar heeft", zei Eduardo peinzend, meer tegen zichzelf dan tegen mij.

"Moeders zijn altijd jaloers", zei ik. "Je zult zien dat ze haar na een poos als haar eigen dochter zal behandelen", ging ik verder in een poging om hem gerust te stellen.

Eduardo zweeg. Hij staarde naar een enorme cactus die zich als een stekelige fallus de blauwe hemel inboorde. Ik verliet mijn gemakkelijke positie in de hangmat en ging tegenover hem zitten.

"Ze kan voorlopig bij mij logeren. Ik heb ruimte zat".

"Als dat zou kunnen", antwoordde hij weinig uitbundig. Hij was uit het veld geslagen door de plotselinge beslissing van zijn vriendin en verschanste zich achter een roerloos stilzwijgen.

"Wat wil je drinken?" vroeg ik om de stilte te verbreken.

"Water", zei hij met een vermoeide glimlach, "en met veel whisky".

De volgende middag stak de Chevrolet zijn neus weer door het hek. De auto stopte, gleed een eind naar achter, trok weer op en reed de tuin in, achtervolgd door een grote stofwolk. Jennifer begroette me alsof we oude vrienden waren. Ze was een hoofd kleiner dan Eduardo, in de breedte wat aan de forse kant. Achter de alerte zwarte ogen en de soms schelmse glimlach vermoedde ik een vrolijke, maar eigenwijze vrouw. Verrukt liet ze zich vallen in de hangmat en trok Eduardo naar zich toe. Met een lach dook hij in haar armen. Een aantal drankjes later kwam de aap uit de mouw. Ze had haar ouders verteld dat ze eindelijk hadden besloten te gaan trouwen. Binnen de luttele momenten dat ze op het eiland verkeerde, had ze de nietsvermoedende Eduardo van de noodzaak van hun huwelijk overtuigd. Ik wist niet wat ik hoorde.

"Ja", beaamde Eduardo gelaten, "we gaan over een weekje trouwen".

"Maar hij heeft nog geen baan", zei ik verbaasd tegen Jennifer.

"You have to start somewhere", reageerde ze laconiek.

"En je schoonmoeder dan?" vroeg ik.

"I don't mind the old hag", zei ze met een schouderophalen. "Ik wil ook", begon ze tegen Eduardo, "de avond voor ons huwelijk met een groepje van je vrienden uit gaan eten. Op de dag van ons huwelijk komen mijn ouders aan en dan kan het niet meer".

"Natuurlijk", reageerde Eduardo vastberaden.

Het liep tegen vijven. Uit het bladerdak van de dividivi viel een dorre peul. Jennifer kroop uit de hangmat en gaf te kennen dat ze naar een douche verlangde. Ze geeuwde, rekte zich uit en liep naar binnen. Eduardo ging de koffers uit de auto halen. Zijn gezicht stond zorgelijk.

Voor iemand die gewend was zijn eigen trage tempo aan te houden was deze plotselinge stroom- versnelling inderdaad zorgwekkend. Het was niet dat hij niet van Jennifer hield. Ze hadden in Amerika al met trouwplannen rondgelopen, maar uiteindelijk had hij die stap niet aangedurfd, niet vanwege zijn moeder, zoals hij beweerde, maar voornamelijk omdat hij zich veiliger voelde als hij eerst een baan had. Eenmaal thuis begonnen zijn gedachten en zijn plannen uit de pas te lopen met die van zijn vriendin. Naarmate hij zich meer en meer inburgerde in zijn oude milieu, raakte Amerika op de achtergrond, verloren zijn verlangens hun felheid en werd zijn wilskracht aangetast door de loomheid van de tropen.

Als ik hem opzocht in de winkel van zijn vader, trof ik hem aan, zittend op het drempeltje bij de ingang, een praatje makend met een of andere oude bekende of zomaar starend naar het verkeer. Zo kende ik hem weer van vroeger, voordat zijn vader hem naar The States stuurde om een diploma te halen. Ik had verwacht dat hij binnen een paar maanden wel weer terug zou zijn op het eiland, geveld door een ondraaglijk heimwee naar zijn beschutte leven. Hij bleef. Tot mijn grote verbazing maakte hij de studie ook nog af. De jaren in de Verenigde Staten hadden hem zonder meer goed gedaan. Nu vreesde ik echter dat de oude gewoonten die hij in de energieke wereld van de Amerikanen van zich af had geschud, weer boven kwamen drijven.

Ik was blij dat Jennifer het heft in eigen handen had genomen. Ze leek me kordaat genoeg om hem los te weken uit de greep van zijn dominante moeder, om hem wakker te schudden uit de lethargie waarin hij dreigde te verzanden. Aan de andere kant was ik bang, Eduardo kennende, dat hij zich bedreigd ging voelen. Hij had tijd nodig om zich op een ander levensritme in te stellen, om zich te ontworstelen aan de andere Eduardo die de neiging had de dingen op hun beloop te laten en die conflicten schuwde. Taaie tegenstanders al met al waartegen Jennifer de strijd had aangebonden. Maar waar ze nooit op bedacht had kunnen zijn, was de onberekenbaarheid van het eiland zelf.

Twee dagen voor het voorgenomen huwelijk brak er een grote staking uit onder de ambtenaren. Het water werd gerantsoeneerd, de stroom- verziening ging plat. Bij de overheid waren de meeste diensten uitgeschakeld. Volgens de berichten zag het er niet naar uit dat de ambtenaren weer snel hun werk zouden hervatten. Die avond zaten we op de veranda bij het schamele licht van olielampen te speculeren over de gebeurtenissen. In de duisternis konden we elkaars gezichten amper zien. Jennifer werd tot haar grote ongenoegen geconfronteerd met de schaduwkanten van het tropenparadijs en ik had met haar te doen. Ze was voor het eerst in The Caribbean en prompt valt het licht uit, stroomt er geen water uit de kraan en werd ze bijna opgevreten door een horde bloeddorstige muggen die het speciaal op haar gemunt leken te hebben.

Om de haverklap hoorde ik haar eentje doodslaan op haar been, arm of haar gezicht. De felle zon had haar bleke huid zo verschroeid, dat ze elke poging om te verzitten vergezelde van een kreun. Maar wat haar gemoedsrust nog het meeste teisterde, was de vraag dat haar huwelijk in het water zou vallen. Zouden de ambtenaren van de burgerlijke stand ook het werk hebben neergelegd? vroeg ze zich alsmaar of. Kon het huwelijksdiner van de volgende avond nog doorgaan?

Hoe langer ze erover dacht, hoe meer de staking haar als een nachtmerrie voorkwam. Ze begon te foeteren op Eduardo. Ze hadden al in Amerika moeten trouwen. Het was allemaal zijn schuld. Hij durfde nooit wat en nu kwam als klap op de vuurpijl deze idiote staking er ook nog tussen.

Verlegen liet Eduardo de woordenvloed van zijn toekomstige echtgenote over zich heen komen. Achteruitgezakt in zijn stoel, nipte hij aan zijn Old Parr. Hij had zo zijn eigen problemen. Zijn trouwplannen waren kil ontvangen door zijn moeder. Als hij zijn zin wilde doordrijven, moest hij maar zijn gang gaan, maar ze wilde niet aanwezig zijn tijdens de plechtigheid. Eduardo hoefde er niet op te rekenen dat hij en Jennifer bij haar in huis konden trekken zolang ze nog geen woning hadden gevonden.

Plotseling kwam Eduardo in het geweer tegen Jennifer. Hij kon er toch niks aandoen dat zij zo'n haast had. Als ze meer geduld had gehad, zaten ze niet in de rats alleen maar omdat een stel halve gare ambtenaren, die normaal toch al geen flikker deden, nu meenden te moeten gaan staken.

"Laten we morgen langs de burgerlijke stand gaan om te kijken of ze daar nog werken. Daarna kunnen we naar het Strand Hotel rijden om te vragen of het etentje nog door gaat", kwam ik tussenbeide.

In de stilte die op mijn woorden volgde, was het gezoem van de muggen te horen. Even later stond Jennifer op en bromde dat ze naar bed ging. Eduardo en ik bleven de fles whisky gezelschap houden. De volgende morgen lachte de ambtenaar van de burgerlijke stand ons ongegeneerd uit.

"Wij en de artsen staken nooit. Dan kan je de mensen niet aandoen", verkondigde de gemoedelijke dikzak van achter zijn bureau. "Natuurlijk gaat uw huwelijk door", zei hij met stemverheffing tegen Eduardo.

Jennifer lachte triomfantelijk. Een kwartier later zaten we aan het zwembad van het Strand Hotel. Een hoge palm wierp een koele schaduw op onze tafel. Een vriendelijke serveerster nam de bestelling op. Boven ons hoofd was er geen wolkje aan de hemel.

"Kan er vanavond gedineerd worden?" vroeg ik.

"Hoe bedoelt u?" vroeg ze terwijl ze me verwonderd aankeek.

"We hebben voor vanavond een tafel gereserveerd. Misschien omdat de electriciteit..." probeerde ik te verduidelijken, maar ze liet me niet uitpraten.

"Alles gaat hier gewoon door, hoor", zei ze. Toen ze de verbazing op mijn gezicht zag, vervolgde ze: "We zetten de tafels om de pool, meneer, er wordt bij candle light gegeten. Heel romantisch".

Ik keek naar Eduardo en daarna naar Jennifer.

"No problem", bevestigde het meisje nog eens.

"You heard what she said!" zei Jennifer spottend.

Ik beheld mijn twijfels, maar zweeg. Die avond stonden er inderdaad kaarsen op de tafels rond het zwembad. De gele vlammetjes dansten in de zachte avondbries en hun licht werd weerkaatst in de rimpels op het water. Aan de bar zong een zwarte gitarist, maar zijn stem ging verloren in het drukke geroezemoes van een dinerende menigte. Obers renden heen en weer met borden, de zweetdruppels glinsterend op hun voorhoofd. Nergens was er een vrije tafel te bespeuren en wat Eduardo ook probeerde, het lukte hem niet om de aandacht van een ober te trekken. Het was alsof ze vermeden naar ons te kijken. Na een poos begon Jennifer haar geduld te verliezen. Ik zag haar op een afstand druk gebaren tegen Eduardo. Plotseling greep ze de arm vast van een ober die toevallig voorbijliep.

"We hebben hier een tafel gereserveerd", hoorde ik haar tegen de ober zeggen.

"Daar loopt de headwaiter", zei de jonge ober en maakte zich snel uit de voeten.

Jennifer liep regelrecht naar de man toe. Eerst deed de headwaiter alsof hij haar niet zag, daarna begon hij heftig zijn hoofd te schudden, maar toen Jennifer op hoge toon herhaalde dat ze een tafel voor acht uur had besproken, viel de man uit.

"Als je een hamburger wilt, OK, maar anders hebben we voor gasten van buiten vanavond geen tijd", snauwde hij haar toe en voor ze kon reageren was hij al een paar tafels verder.

Jennifer droop geërgerd af.

"Beter hamburgers dan honger", zei ik om de situatie te redden.

Jennifer keek me vuil aan en zei minachtend: "Hamburgers be damned!" Zonder een woord te zeggen liep ze naar buiten. Wij volgden als schapen op een rij.

Toen we de boulevard opreden op zoek naar een ander hotel, kwamen we onmiddellijk vast te zitten in een lange file die maar stapvoets vooruitkwam. De auto's verdrongen zich op de weg op zoek naar licht. Hele gezinnen zaten opeengepakt in de bomvolle auto's. Op de achterbank keken glunderende gezichten in de felle koplampen. Ik reed. Naast me zat Jennifer. De drukte maakte haar woede alleen nog maar erger.

"Assholes!" vloekte ze iedere keer als de file tot stilstand kwam.

Op de achterbank zat Eduardo stil te grijnzen. Jennifer had haast. Hij niet. Als het vandaag niet lukte, dan morgen. No problem. Ik probeerde Jennifer op haar gemak te stellen door uit te weiden over de eigenaardigheden van de Arubanen.

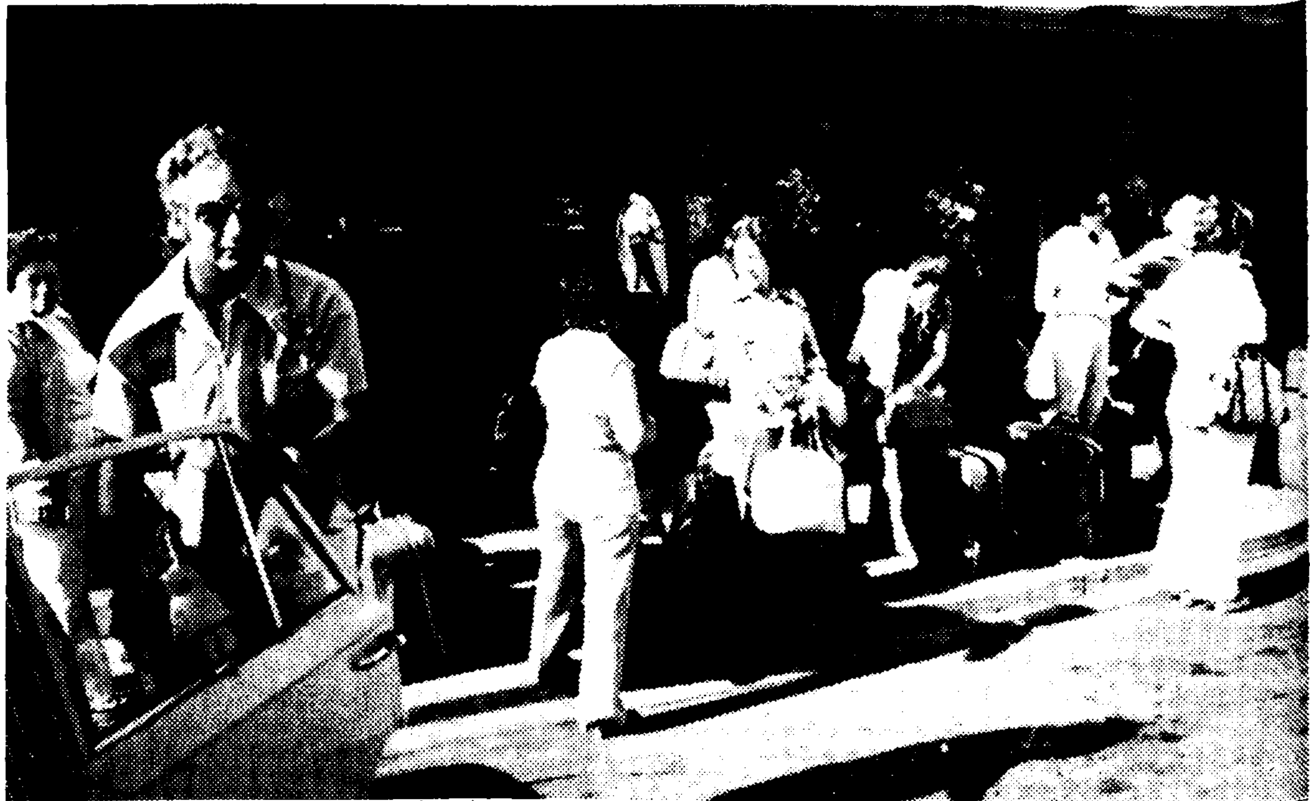
"We zijn een volk van feestvierders. Geen gelegenheid laten we onbenut om pret te maken, te dansen en ons te bedrinken", zei ik. Ik vertelde haar hoe in de oorlog een grote schare mensen enthousiast uitliep om een glimp op te vangen van een Duitse duikboot die in de haven van Oranjestad was gesignaleerd. "Voor het eerst in de geschiedenis zochten mensen de torpedo's op en niet omgekeerd, zoals gebruikelijk", filosofeerde ik tussen het remmen en optrekken door.

"Assholes!" klonk het vijandig uit de stoel naast me. Zwijgend reden we verder.

De hotels waren stuk voor stuk in duisternis gehuld. Alleen bij het Holiday Inn brandde nog licht. Een luidruchtige menigte had plaatsgenomen rond een in de haast opgetrokken kraampje waarin twee koks druk in de weer waren. Pal daarachter ratelde een generator. Op een stuk karton dat heen en weer slingerde in de wind stond wat er te eten was: ..... hamburgers. Dit maal protesteerde Jennifer niet. Ik haalde opgelucht adem. Iedereen rammelde van de honger. De rest van de avond zweeg Jennifer als het graf. Ze had zich heel iets anders voorgesteld van haar huwelijksdiner.

De ochtend was al een eind opgeschoten toen ik de volgende dag mijn eerste kop koffie dronk. Het huis was stil en een uur later was het nog stil. Ik had de herinnering aan de ongelukkige avond allang weggewist met een hartig ontbijt en een tweede kop koffie, toen ik me ongerust begon te maken. Het toestel met de Chipmans kon ieder moment landen, maar noch Jennifer noch Eduardo was op. Het werd tijd om ze wakker te maken. Bij de deur van hun slaapkamer hoorde ik iemand het toilet doortrekken. Ik riep, een zwakke stem antwoordde. Toen ik de deur opendeed, staarde een doodsbleke Eduardo me vanonder de lakens aan. Hij had zelfs het beddesprei over zich heen getrokken en klappertandde van de koorts.

"Wat heb je?" riep ik geschrokken.

"De hamburgers...", begon hij, maar zijn gezicht vertrok van pijn alsof er op dat moment een naald door zijn ingewanden werd getrokken. Het bed naast hem was leeg. Achter de deur van het toilet leek er geen einde te komen aan de geweldadige ejaculaties van Jennifers zieke maag.

"Haar ouders... je moet haar ouders gaan halen", klonk het moeizaam vanonder de lakens. Ik knikte gehoorzaam en deed de deur zachtjes achter me dicht.

Het vliegtuig was al geland toen ik op het vliegveld aankwam. De laatste passagiers gingen door de douane en werden door de taxichauffeurs in de klaarstaande taxi's geloodst. In de hal ijsbeerde een mollige dame in een elegante corduroybroek, haar ogen gefixeerd op haar schoenen. Af en toe wierp ze een blik op een corpulente heer in een geruit colbert, die rustig achterover op een bank het doen en laten in de hal gadesloeg. De Chipmans, dacht ik. Zonder aarzelen liep ik naar ze toe. Zo tactisch mogelijk probeerde ik ze voor te bereiden op het weinig vrolijke weerzien van hun dochter. Het mocht niet baten. De moeder van Jennifer raakte helemaal overstuur toen ze haar dochter doodziek aantrof. Ze wierp zich op het bed en omhelsde haar met tranen in de ogen. De heer Chipman legde zijn hand op het voorhoofd van de koortsige dochter.

"We should phone a doctor", zei hij ongerust.

Ik had zijn gedachten gelezen en was al op weg naar de telefoon.

"In dit klimaat is het vlees al binnen een paar uur bedorven als de stroom uitvalt", reageerde de arts laconiek toen hij hoorde dat we de avond tevoren hamburgers hadden gegeten.

"Wees blij dat jij nog op je benen kunt staan, een heleboel mensen zijn doodziek geworden, zei hij terwijl hij me grijzend aankeek. "Over een week is uw dochter weer de oude", vervolgde hij opgewekt tegen mevrouw Chipman. In een oogwenk was de dokter weer vertrokken.

Nu hun angst wegviel, kreeg het echtpaar oog voor de omgeving waarin hun dochter terecht was gekomen. De heer Chipman liet zijn blik glijden langs de halfgeverfde deuren, hij staarde onbegrijpend naar de putjes in het zeil, ik zag hem zijn wenkbrauwen lichtjes optrekken en zijn vrouw aankijken toen hij merkte dat beide ramen van de kamer verscheidene schutters misten. Mevrouw Chipman kon haar ogen niet afhouden van een dode kakkerlak die op zijn rug in een hoek van de kamer lag. Even later zei ze dat zij en haar man hadden besloten Jennifer mee te nemen naar het Sheraton Hotel waar ze een ruime suite hadden gereserveerd.

"Daar kunnen we zelf voor haar zorgen", zei ze vriendelijk. Ze wilden persé niet dat hun dochter mij tot last zou zijn.

Eduardo had de hele tijd geen woord gezegd. Hij lag suf voor zich te staren en ik kreeg de indruk dat het hem weinig kon schelen wat er allemaal om hem heen gebeurde. Jennifer zelf was er zo erg aan toe dat zij niet in staat was zich te verzetten tegen het besluit van haar ouders. Ik bood aan ze weg te brengen. Als een zielig hoopje liet Jennifer zich door haar vader in de auto hijsen. Met koffers en al verhuisde ze op de dag van haar huwelijk naar het luxueuze hotel aan zee. Toen ik thuis kwam, belde ik de vader van Eduardo op. Ontd... kwam hij zijn zoon halen. T... dagen later was de staking a... lopen en keerde de rust op het... land terug.

Een dag daarna ging ik Edu... do opzoeken. Ik trof hem in ... eentje aan het middagma... Bleek en met ingevallen wang... zat hij aan tafel in zijn kamer... Ik vroeg hem hoe het met Jen... fer ging.

"Ze is met haar ouders n... New Jersey teruggekeerd", ... hij gelaten.

"En jullie huwelijk dan?" ... ik verbaasd.

Hij schudde zijn hoofd ... zweeg. Het duurde lang voor... hij mijn vraag beantwoord... "Finito", zei hij dof en at in st... verder.

Maanden zijn verstreke... Eduardo heeft nog steeds g... baan. Hij zegt wel dat hij aan... zoeken is, maar als ik hem in ... winkel van zijn vader bezig ... krijg ik de indruk dat hij best... vreden is met zijn leventje. T... ik onlangs Jennifer weer ... sprake bracht, haalde hij ... schouders op en zei met e... zweem van een glimlach:

"Ach, het geluk hangt so... aan een zijden draadje".

Analfabetisme

Vervolg van Pag. B

Resumerend stel ik, dat ... voorkomende analfabetisme ... de Nederlandse Antillen (Ho... een en ander trouwens verde... over de eilanden en Aruba?) ... meer oorzaken heeft, dan uit ... kleine artikeltje blijkt. Za... als instelling van leerkracht... opleiding van leerkracht... mentaliteit van bevolkin... groepen, sociale situatie enz. ... men niet ter sprake. Teve... wordt er geen melding gema... van onderzoeks- resultaten. ... die er al zijn, wat doet de o... heid ermee en worden er con... sies uit getrokken, of kunnen ... een parallel gaan trekken ... Nederland: We weten het ... maar we missen de financi... mogelijkheden om er iets aan ... doen. Wellicht is het toch nu... ons af te vragen, hoe belang... het onderwijs is voor een sa... leving, wat veel analfabeten ... ten, wat men er voor over he...

Wanneer de Antillen in st... zijn een nieuw type Peda... gische Academie van de grond... tillen met het oog op de toeko... dan zal men toch ook zeker ... moeten hebben voor de hier ... stelde zaken. Faneyte he... reeds zoveel nuttig onderzo... gedaan. Het wordt tijd, dat ... daar eens wat meer mee g... doen.

DRS. E.J.H.TO...
(onderwijskundi...)

Moord zonder lijk

LONDEN — De 46-jarige Brit Ronald Barton is in Londen tot 25 jaar gevangenis- straf veroordeeld wegens moord op zijn geadopteerde dochter, hoewel haar stoffelijk overschot nooit gevonden is en niemand getuige van de moord is geweest.

Volgens de verdediging werd voor het eerst in 300 jaar zo'n veroordeling zonder lijk, bekentenis of bewijs dat een misdaad is gepleegd, uitgesproken.

Barton werd veroordeeld wegens moord op zijn geadopteerde 14- jarige dochter Keighley Barton, om zich ... wreken op zijn ex-vrouw, di... hem had verlaten en de twe... zoons had toegewezen ge... kregen.

Toen Barton kort na de ver... dwijning van het meisje in au... gustus 1985 werd aangehou... den, had hij tegen de politi... gezegd: "Zij (zijn vrouw) hee... mijn zoons van mij afgen... men, dus heb ik haar docht... genomen".

Hij was van deze bekent... nis teruggekomen maar h... tegen een celgenoot gezeg... dat hij het lijk van Keighl... in een auto had gelegd e... daarna gestanst in een pers.

Oekumene in Suriname

[L]AATSTE VOLKSTEL[LING] die van 1980, geeft de volgende cijfers over de religieuze [samenstelling] in Suriname. Sinds die [tijd zijn] de verhoudingen niet [veranderd]:

[Ro. K]atholiek	80.922
[Sanatan] Dharm	75.290
[Evangel]ische Broeder	
[Gemeente] Sur.	55.534
[Mo]hamedanen	37.674
[...]	19.537
[...] (niet nader):	6.329
[...]	146
[...]anen	19
[...]ie	21.982
[...]maj	15.551
[...]rvormd	6.265
[...]hers	2.695
[...]nut	9.231
[...]vaans	3.751
[...]	1.626
[...]ten	1.061
[E]vangelisatie	944

[De] bevolking van 354.860 [...]. Sinds de komst van de [contract]arbeiders uit India en [Java] voor de plantage-economie eind vorige eeuw is de bevolking duidelijk pluriform wat [religie] betreft.

[Sinds] 1942 bestaat het Comité [Chri]stelijke Kerken van de [...]de, Lutherse, Katholieke [...] Broeder Gemeente. Het [...]d in de oorlog opgericht [...] gemeenlijke actie te ondernemen tegen maatschappelijke [...]nden die met de komst [van] Noordamerikaanse soldaten ter verdediging van de [...] de kleine en koloniale [maatsch]appij teisterden; zoals [...]lim, entertainment, prostitutie. Het fundament van het [CCK] dus geenszins om de oecumene uit te diepen in de diversiteit [...]eren van het kerkelijk [...] als prediking, liturgie, [...] Later voegden het Leger des Heils en de Anglicaanse [Kerk zi]ch bij het CCK.

[Er is] ook een Conferentie van [Protest]antele Kerken, waarvan [...] deel de Wesleyaanse Gemeente, de Methodisten en de [African] Methodist Episcopal [Church] horen. Daarnaast is er [de Bond] van Baptisten en een [Pente]costie van Pinkster-gemeenten. Alleen op de dag van de [...]dige onafhankelijkheid [25 n]ovember 1975 — hebben [zij gem]eenschappelijke activiteiten [...] gehouden.

[Er is] een Comité Hindu-gemeenten, waarin de meeste Hindoe-groeperingen zich kunnen [vinden]. Tenslotte bestaat er een [...] Moesliem Suriname [waar de] meeste Moslim-groepen [verenigd zijn].

[HISTORIE]

[De Ge]reformeerde kerk van de [ko]lonisatoren werd vanaf [...] lite de staatskerk met [...] privileges. Moeizaam [kwam]e de Lutherse (1741), de [...]utters, later de Evangelische Broeder Gemeente (1735) [en de K]atholieken (vanaf 1825) [...]. Deze kerken droegen [...]merken van de kolonie: [...]s vooroordeel; mi[...] voor andere religieuze [...]; onderlinge rivaliteit [...]urrentie; met de meeste [...]n met de bovenlaag; [...]eest bevorderend door [...] werk naar bevolkingsdelen.

[De Ka]tholieke en Broeder Gemeente deden veel aan zending missiewerk onder bosnegers, de weggelopen [...]mammen en de Indianen [...]tad via onderwijs, me[...]rg, internaatswerk, le[...] vakonderwijs, commu[nity]werk en studie. Daarnaast zeeen erg goede naam [...]en in de historie van Suriname [...] naast de neveneffecten [...] aanleren van sakafasi [...]anhgheid), volgzaamheid [...] naar buitenlands re[...] kader.

[...]ol en profilering van het [...]endom wakkerden Hindoes en Moslims aan zich duidelijk de nieuwe en jonge Surinaamse maatschappij te manifesteren. Na de Tweede Wereldoorlog toen de politieke partijen op gang kwam en zich [...] van afkomst en religie [...]og, werd definitief het [...]ende monopolie van het [Christ]endom overwonnen.

[In 1]970 werden Holi-Phagwa [en I]d Fitr respectievelijk een [...]en een Moslimfeest officiële nationale feestdagen met [...]ing van Hemelvaartsdag [en] Pinksterdag zijdens [...]nen. In 1971 werd het [...] over afgoderij uit het [Wetboe]k van Strafrecht ge[schrapt].

[In 19]83/1984 waren de scholen [in Sur]iname als volgt over de [...] religieuze groepen verdeeld: ...de openbare:

De onderlinge rivaliteit onder Christenen is getransformeerd in de tolerantie ten aanzien van andere religies gegroeid. Alle groepen hebben de gelegenheid gebruik te maken van de staats-televisie en de radio en van particuliere radiostations. Sommigen hebben een week- of maandblad en de scholen worden steeds gemengder van afkomst en religie. In 1967 zijn de leden van het CCK tot de erkenning van elkaars doop gekomen. Het is al jaren zo dat meer dan de helft van de katholieke huwelijken gemengd is. Veelvuldig vindt er een dispensatie in forma plaats als een van de partijen Hindu of Moslim / Hindustaan of Javaan is, want die hebben volgens de Surinaamse wetgeving sinds 1940 een eigen huwelijksrecht in plaats van het burgerlijk huwelijk.

De Hindu's, Moslims en anderen vinden nog steeds dat de Christelijke kerken een bevoorrechte positie innemen en zo ergeren zich aan de duidelijk ongelijke subsidie vanwege de overheid, die voorgangers en priesters gedeeltelijk steunt, maar de pandits, moulvi's en anderen niet. Ook zouden de Hindu's en Moslims meer nationale religieuze feesten van hun signatuur willen zien.

Bij officiële gelegenheden, zoals decoraties en ontvangsten door de staat, zijn tegenwoordig vertegenwoordigers van de belangrijkste religieuze groepen aanwezig — de kleinere groepen tellen dan niet mee.

MOMENTEEL

Het CCK baseert zich op visies en acties van gezamenlijk, maatschappelijk belang en houdt zich niet of nauwelijks bezig met de ontwikkeling van de oecumene zelf. Zo gaf het CCK en ook welde groepen van de Hindu's, Moslims en anderen, verklaringen uit naar aanleiding van politieke of maatschappelijke gebeurtenissen, in het bijzonder rond de staatkundige onafhankelijkheid (het CCK is feitelijk een Creolen-kerk en de Creolen waren aan de macht), de staatsgreep op 25 februari 1980 en vele malen erna.

Het CCK organiseert ieder jaar de Week van de Eenheid (januari) met kanselruil, en een week van gebeden rond Pinksteren. De Katholieke en Broeder Gemeenten nemen samen een christelijk pedagogisch instituut en soms houdt het CCK bijeenkomsten naar aanleiding van bezoekers uit het buitenland.

De politieke situatie na 1980 eiste soms erg snel optreden en zo heeft het CCK nogal eens standpunten publiek gemaakt zonder erg veel voeling met de achterban. Momenteel is het CCK wat geïsoleerd geraakt van de eigen leden (het CCK bestaat uit ambtsdragers en leken) en benoemen zichzelf (in ieder geval zorgt voor haar eigen bestand). In 1981 organiseerde het CCK een belangrijke kerkcongres rond de rol van de Christenen in de revolutie. Sindsdien zijn er geen activiteiten naar de achterban toe georganiseerd.

Wel is er een oecumenische theologen-groep (Panda) en hebben het Katechetisch Centrum (RK) en het studie- en vormingscentrum (EBGS) veelvuldige contacten. De Charismatische Beweging heeft ook haar contacten met anders- gelovigen.

De grote kerken kunnen nog steeds rekenen op uitgebreide financiële steun uit het buitenland, voornamelijk het vroegere moederland. De Hindu's en Moslims en anderen hebben die mogelijkheden niet. Bovendien konden de oudere kerken tot december 1982 gebruik maken van de Nederlandse ontwikkelingshulp- gelden voor sociaal-educatieve projecten. En zij waren daarin bedrevener dan de andere religieuze groepen gezien de expertise.

organisatie	klassen/ leerlingen	GLO	kleuters
openbaar onderwijs	1217 - 32957		7714
katholiek onderwijs	658 - 19073		4106
Broeder Gemeente	516 - 12698		2646
Scholen met de Bijbel	18 -	512	85
Amec	58 -	1498	366
Sanatan Dharm	61 -	1794	377
Arya Dewaker	45 -	1494	305
Sur. Moslim Associatie	19 -	640	134
Evang. Methodisten Gemeente	32 -	1162	392
Wesleyaanse Gemeente	7 -	218	41
Adventisten	18 -	498	100
St. Islam. Suriname	33 -	9946	240
Particulieren	18 -	270	74
	2700 - 73780		16589

PROBLEMATIEK

Na de staatkundige onafhankelijkheid hebben de kerken van het CCK zeker vorderingen gemaakt op het vlak van de surinamisering, en dan niet alleen wat personeel betreft. De oriëntatie op de regio en het Latijnsamerikaanse continent blijkt vruchtbaar. De theologische vernieuwing is doorgedrongen en vormen van nieuwe kerkmodellen beginnen op te komen. Een belangrijk facet is de overdracht via de kadervorming, de democratisering en de aandacht voor een kerkmodel, dat de kerk van de armen heeft.

Tegen die achtergrond is de rapportage van de gedelegeerden voor de 4e Algemene Vergadering van de Caribbean Conference of Churches te begrijpen. De rapportage meldt dat het niet zo goed gaat met de oecumene. De laatste jaren zijn er geen nieuwe initiatieven genomen, zelfs is het zo dat de onderlinge contacten op ambtelijk niveau zijn afgekomen. Ook constateert het rapport dat de kerken niet goed toegerust zijn om de politieke en sociaal- economische problematiek aan te kunnen. De uitdaging van de armoede vindt nog geen oecumenisch antwoord. De oecumenische betekenis van de solidariteit komt niet door.

Een groep theologen, Panda, heeft voor de 4e Assembly een paper gemaakt en daarin wordt gesuggereerd dat we in een postoecumenisch tijdperk zijn beland. De uitdaging tot concrete acties van gerechtigheid en vrede, zal de geloofwaardigheid van de kerken manifesteren en in Surinaams verband betekent dat een samenwerking en netwerk van alle religieuze groepen en hen die geen religie belijden. Het Katechetisch Centrum dat ter voorbereiding van de 4e Algemene Vergadering een workshop hield met Hindu's en Moslims kwam tot enkele resoluties die vragen om inter- religieuze pastoraal en theologie in Suriname, maar ook in de hele Caribbean.

Aan de basis gebeuren deze zaken al schoorvoetend. Families zijn veelal gemengd wat religie betreft. De maatschappij ontzuilt steeds meer en de secularisatie toont zich ook van haar goede zijde. Er is heel veel in beweging en veel strekt tot bemoediging en hoop.

MOGELIJKHEDEN

Totnutoe is het lidmaatschap van enkele kerken van het CCK van de CCC niet geweldig effectief geweest, niet alleen wat financiën en organisatie betreft, maar ook wat theologische groei betreft. Toch moet Suriname doorgaan met de oriëntatie op de regio om te ontkomen aan de geografische isolatie. Daarbij is een belemmerende factor, maar anderzijds zijn de specifieke ervaringen van de Surinaamse kerk de moeite waard om andere kerken daarvan mededeling te doen.

In Suriname is alles dichtbij de hand om nieuwe wegen van de theologie van de religies op gang te brengen en de soteriologische en cosmische dimensies van het Evangelie aandacht te geven. Bovendien liggen er veel kansen voor inter- religieuze pastoraal op basis van de solidariteit met de armen. De wisselwerking van actie en reflectie in deze kan alleen maar goeds voorspellen.

Op de nieuwe agenda van de kerken zal zeker gespreksronden over de surinamisering van de theologie, de liturgie en de diaconie van de kerken, moeten worden opgenomen. Een nieuw volk met zo'n variatie aan culturele elementen, met een rijk erfgoed, kan op basis daarvan vol vertrouwen de toekomst tegemoet gaan. Bijzonder de cultuur van de armoed kan ontleed worden om zo kansen te geven aan de waarheids- getrouwe elementen van de volks- religie, de relatiemodellen en de organisatorische mogelijkheden, de kerken zo ook de religieuze kunst een push geven.

De kerken mogen zeker de conflicten binnen en buiten de kerken uit de weg gaan. Alle conflict- mijdende standpunten en acties tonen aan dat de kerken niet getraind zijn of niet thuis zijn in de conflict- educatie. De kerken zouden op dit vlak goede voorgangers kunnen zijn en effectieve modellen kunnen aandragen op grond van eigen bevindingen in eigen gelederen. Want binnen de kerken is dan wel geen polarisatie duidelijk en manifest, maar er zijn duidelijke aanwijzingen. De discussie over nieuwe theologie, nieuwe kerkmodellen en pastorale opties is nog maar nauwelijks ernstig aangepakt en gestructureerd.

Het kerkelijk, oecumenisch en dialogisch- opbouwwerk kan kansen benutten in nieuwe wijken, nieuwe economische situaties en kan op die manier bijdragen aan welzijn en de integrale ontplooiing van gemeenteleden en anderen. Dus zowel naar structuur, inhoud, oriëntatie als perspectief kunnen de kerken voor de toekomst vele nieuwe punten op de agenda verwachten. Zij kunnen zich daar bij voorbaat toe uitrusten.

Meermalen hebben groepen van het Surinaamse volk de kerken gevraagd alles te doen om de eenheid en vrede van het volk te bevorderen en alles te vermijden of op te ruimen dat de nieuwe toekomst in de weg staat. Het is een eerlijk verlangen en de maatschappelijke relevantie is een deel van de geloofwaardigheid, niet alleen van de Christelijke kerken. De geloofwaardigheid van de religie is in het geding. De kerken hebben totnutoe weinig werk gemaakt van research, analyse en efficiënte evaluatie. Mankracht en middelen zijn er vaak niet. Niettemin zal de bredere professionalisering van het kerkelijk werk — verkondiging, viering en actie — de kerken uit de huidige stilstand-fase kunnen halen om met onder andere nieuwe oecumenische visies en acties kerk van bevrijding, vrede en gerechtigheid zijn.

J. VERNOOIJ
(Paramaribo)

Galina den marinada di yoghurt

RESETA DI BUNCHI ROMER

Pa: ±6 persona

Mester di:

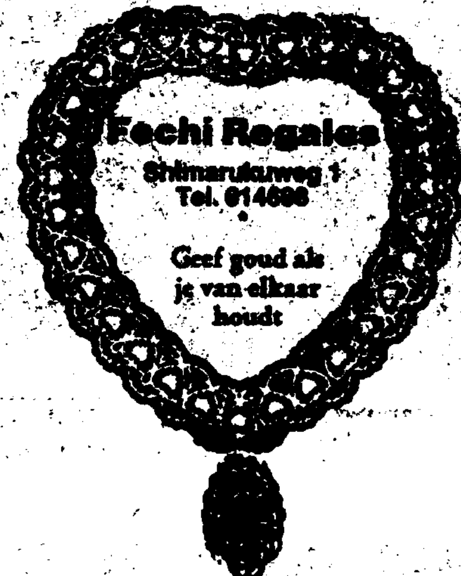
1 kup di yògurt
1 kup di awa
salu na smak
peterseli, kòrtá chikí chikí

3 liber di galiña, na pida
1 telep di konofló na puiru
2 kup di hariña
½ telep di netumuskat
½ telep di komino
½ telep di allspice
salu
zeta dushi (±½ kup)

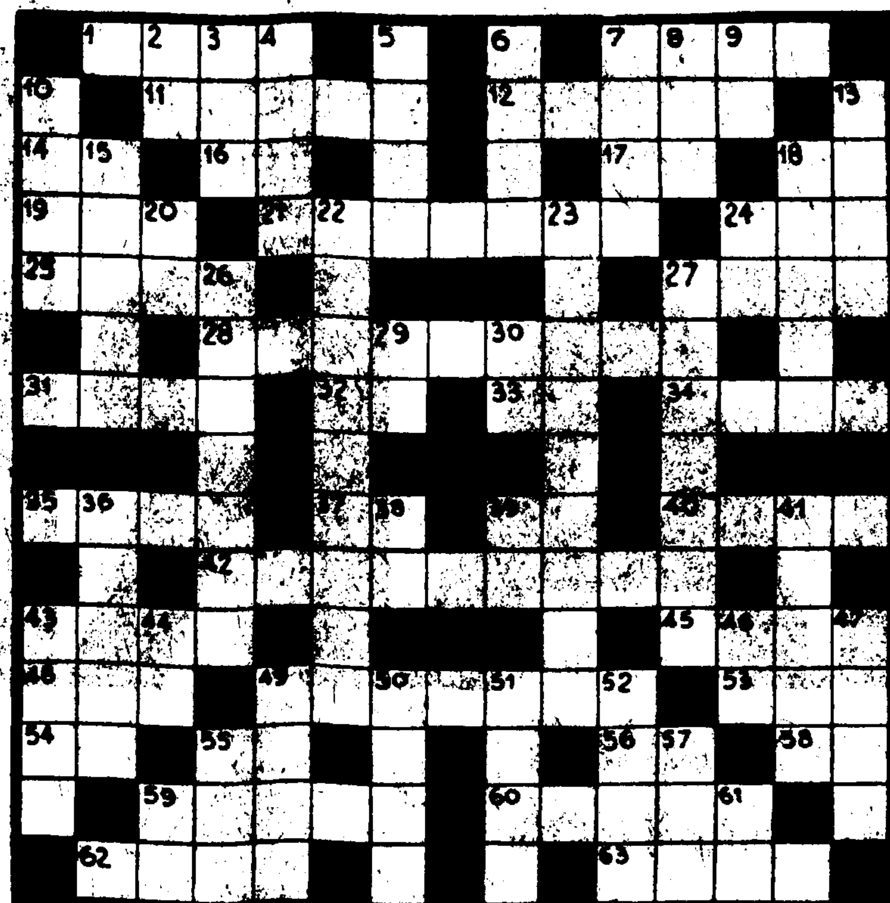
Moda di prepará:

1. Traha un marinade di e yòghurt, awa, salu i peterseli;
2. Buta e galiña aden i drei e pa e marinade kohe;
3. Tap'é, lag'é para por lo menos 2 ora den frishidèr;
4. Brua e hariña ku e spesereinan i lora e galiña den dje; basha e hariña ku sobra riba e galiña, lag'é para ±30 minüt. Bòltu e galiña de bes en kuando;
5. Keinta e zeta den un we'i funchi i buta mes tantu galiña aden, ku por bai den bòm di e wea;
6. Tapa e wea, baha e kandela i lag'e hasa ±5 minüt;
7. Kita e tapadera for di e wea, subi e kandela, bòltu e galiña i lag'é hasa ±5 minüt, òf te ora e ta bunita bruin i moli.

Por traha un sous di pinda òf sweet and sour i sirbi'é komo pasapalo

Kruiswoordpuzzel

UIT HET GROTE aantal inzendingen van deze Amigoe- kruiswoordpuzzel van verleden week is uiteindelijk als gelukkige winnaar(es) van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

B. Somers
Sabana Liber 17
Aruba

De winnaar(es) kan zijn/haar prijs na identificatie afhalen op het kantoor van de Amigoe Aruba, Nassaustraat 110 (tijdens kantooruren).

De goede oplossing had er als volgt uit moeten zien:

B	A	S	T	A	■	S	A	R	■	B	I	Z	A	R

HORIZONTAAL: 1. weg, verloren; 7. uitwendig geneesmiddel; 11. deel van een viool; 12. vis; 14. getijde; 16. voegwoord; 17. persoonlijk voornaamwoord; 18. sportterm; 19. soort eend; 21. medisch specialist; 24. Engels bier; 25. dakbedekking (Ind.); 27. grote plaats; 28. schaakterm; 31. zangstuk; 32. landbouwwerktuig; 33. waterstand; 34. natuur, karakter; 35. kippeziekte; 37. familielid (afk.); 39. ongeveer; 40. honingbij; 42. titel; 43. hemellichaam; 45. stemming, tijdelijke; 48. geneesmiddel; 49. bloedverwanten van vaderszijde; 53. steen; 54. water in Friesland; 55. muzieknoot; 56. militaire rang; 58. muzieknoot; 59. voorwerp; 60. buitengewoon, overdreven; 62. soort appel; 63. emmertje.

VERTICAAL: 2. trekdier; 3. een zekere; 4. vaartuig; 5. oeververbinding; 6. metaal; 7. landbouwwerktuig; 8. vogel; 9. militaire rang; 10. muziekteken in de psalmen; 13. hoofddeksel; 15. zuivelproduct; 18. gereed; 20. familielid; 22. omarming; 23. kwelling, plaag; 24. administratieve troepen; 26. tokkelinstrument; 27. vast, stevig; 29. Duitse N.V.; 30. vogel; 36. begrip; 38. de onbekende; 39. met aantekeningen (Lat.); 41. rentmeester; 43. onderhuidse vetlaag; 44. oude lengtemaat; 46. klein kind; 47. insect; 49. mestvocht; 50. bars; 51. gedraaid garen enz.; 52. rekening; 55. kippenei- genschap; 57. zwaardwalvis; 59. blijkens de akten; 61. aartsbisschop.

Oplossingen moeten ingediend zijn vóór vrijdag 7 november 1986 twaalf uur 's middags en duidelijk op de enveloppe vermelden:

KRUISWOORDPUZZEL.

Curaçao - P.O.B. 577; Aruba - Nassaustraat 110 en Bonaire - Kaya Gobernador Debrot 154, t.n.v. de heer Hubert Linkels.

KARIKARI

1206 — "Als er op een plantage iets vreemds staat te gebeuren of de shon gaat sterven, is dat te zien aan de oudste tamarinde-, indju- of watapanaboom; daar komt rook uit".

1207 — In de Wagenstraat verhuurde Shon Bel wagens en paarden om te trouwen en voor begrafenissen.

1208 — De radio maakt reclame voor verschillende wierook: «Tene pai na kas», houdt vader thuis; «Kòrda riba mi so», denk alleen aan mij.

1209 — De genezing van Katita, een der groten uit de kurioso- wereld door een der grootsten uit het buitenland, mocht ik meemaken; een lange maar indrukwekkende plechtigheid.

1210 — Wilde varkens in de mondi hebben weinig te eten; ze leven van wortels en kikkers die in de grond zitten.

1211 — De ontaarde kabrieten op Klein Curaçao, die bijna uitsluitend vis eten, lijken meer op pushi dan op kabritu en worden daarom ook wel kabrushi genoemd.

1212 — Een Spaanse boot in de haven was voor velen een verheugd bericht, want die had goede wijn aan boord voor Colon, en lieten altijd wat achter op Curaçao.

1213 — Een vreemde vrouw nam 200 gulden aan van Tanana om in Colombia een kurioso te gaan raadplegen voor haar klachten. Ze is nog niet terug.

1214 — Een familie vond eens hun graf omgeven door een krans van ingeslaan lamoentjes. Dat is geen vrienden- geste.

1215 — Bladeren van een flamboyant- boom in water laten trekken en daarmee je huis dweilen, brengt geluk.

1216 — We zitten op een kistje, gezellig te keuvelen met On Kai. Hij praat veel en goed. En telkens als hij de naam God uitspreekt, neemt hij zijn hoed af.

1217 — "Arbeiders op de knoek werden ook na de vrijwording nog wel geslagen. Dat mocht niet, maar er mag zo veel niet".

1218 — «Awa di kabel òf di buriku» is een rest van drinkwater van het beest. Werd door mensen gedronken als remedie tegen kortademigheid.

1219 — Ana wil zeven kruisen op haar omheining schilderen, tegen zumbi's. Jean zegt: "Dat kunnen we, nu onze dochter zuster is geworden, niet meer doen".

1220 — "Heeft een vrouw je kind «ojada» gegeven, dan moet je haar een onderrok vragen, het kinderin wikkelen en dan in de wieroek-damp zetten".

1221 — Een oude man beweerde, dat hij gevoel had na zijn dood naar het noorden te vertrekken: "Het duurt niet lang meer, of ik vertrek naar het noorden".

1222 — "Mijn vader vond op Aruba een klomp goud van vijf pond, mijn grootvader één van 19 pond. En dit is echt gebeurd!" Dacht u soms dat...

1223 — De wrede Bomba Balentin van Sabaneta werd besongen: "Balentin van Sabaneta houdt ervan vlees te eten en de botten te laten, dan kan de familie de man herkennen".

1224 — Putgraven werd goed betaald, 10 gulden de man voor iedere «brasa» die ze groeven. Plus de geit.

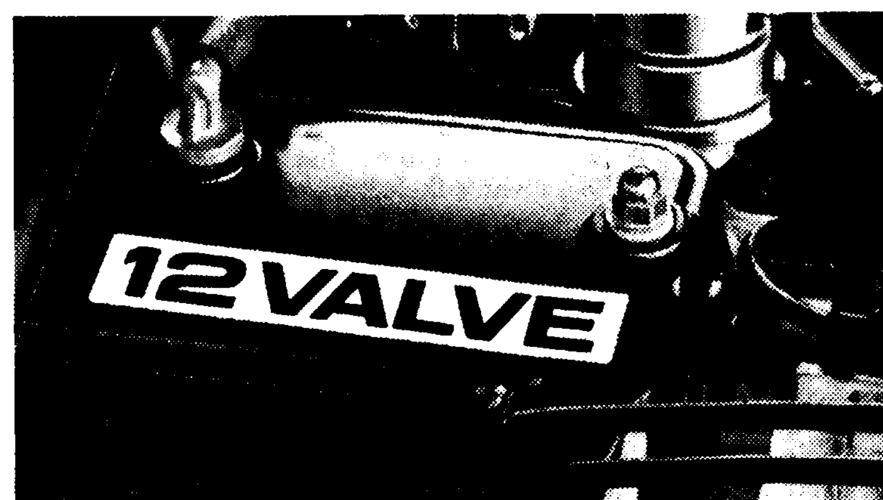
1225 — Een zwangere vrouw moet geen henepa's eten; ze loopt gevaar een donker kind te krijgen.

1226 — Van groene tamarinde- peultjes trekt men ook thee, een onschuldig drankje voor jong en oud.

PAUL BRENNEKER

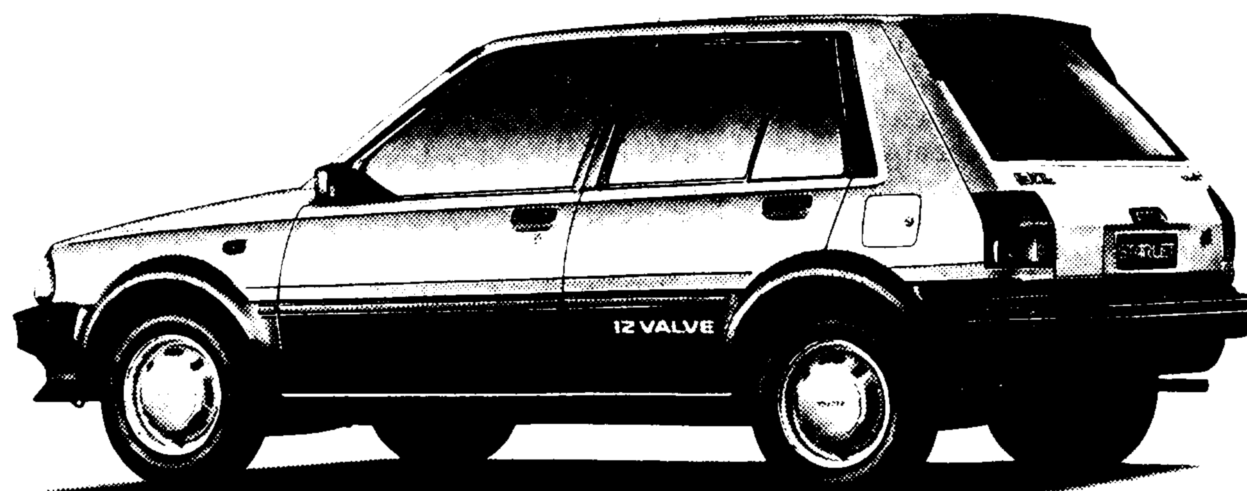

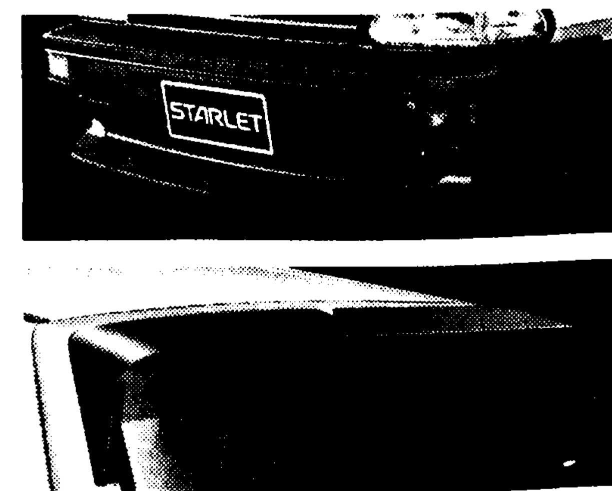
INCOMPARABLE QUALITY Starlet is the one car that gives you top-grade materials, superb fit and finish, plus proven durability. It's in a class by itself.
INCOMPARABLE COMFORT Compared with its leading competitor, Starlet is larger outside; higher and wider inside, too.
INCOMPARABLE PERFORMANCE Only Starlet offers the instant response, sure power and high fuel efficiency of a multi-valve engine.

STARLET

SPORTY EDITION STARLET

■ Front Spoiler ■ Rear Spoiler ■ Special Two-Tone Paint with Sporty Side Sticker ■ Side Protective Moulding ■ Red-Stripe Bumpers ■ Door Sash Blackout Trim ■ Sporty Wheel Covers

TOYOTA

ARUBA AGENDA

LOSSE NUMMERS OP Aruba dagelijks verkrijgbaar bij:

ORANJESTAD: Zepp Wever, La Fama, Piet Soda Fountain en Supermercado Pueblo.

NOORD: Lee Take Away, Noord 82.

TANKI LEENDERT: Kalalu, Tanki Leendert 265.

SANTA CRUZ: Rowigini's, Santa Cruz 48.

SAN NICOLAS: Nicolas Store, Zeppenveldtstraat 27.

Voorts: Giftshop Holiday Inn, Giftshop Dr. Horacio Oduber hospitaal, Giftshop Manchebo Beach Hotel.

KANTOORUREN: 08.00-12.00 / 14.00-17.30 uur; zaterdag gesloten.

Telefoon: 24333 (drie lijnen).

Voor spoedgevallen na kantoortijd: 21639, 22950 en 22316.
Pageboy: 127-849.

Bankrek. nr. 248-1 Barclays Bank.
Taxicentrale: 24 uur per dag, tel.: 22116 of 21604.

POLITIE: 100.

ALARMCENTRALE: 115.

ZOEKERTJES verschijnen op dinsdag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 08.00-12.00/14.00-17.00 uur worden opgegeven; behalve op zaterdag. Alleen zoekertjes, die op maandag en donderdag voor 10.00 uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

BIOSCOPEN
BOULEVARD THEATER
I: 20.15 uur *Poltergeist II* (14 jr.); 24.00 uur *El diario intimo de Jennifer Wells* (18 jr.).
II: 20.45 uur *Secret Admirer* (18 jr.).
DRIVE-IN: 20.30 & 24.00 uur *The adventure begins* (14 jr.).

*****

BOTICA'S **(nachtdienst)**
Pabao brug: Oduber, tel.: 21780.
Pariba brug: San Nicolas, tel.: 45712.

*****

WACHTREGELING DOKTOREN
Oranjestad, Madiki, Tanki Flip, Noord, Tanki Leendert, Paradera en Sta. Cruz: dokter A.S.Ridderstap, Sta. Cruz 362, tel.: 28017.
Pos Chiquito, Savaneta en San Nicolas: dokter J. de Cuba, via Centro Medico San Nicolas, tel.: 48833/24300.

*****

WIT GELE KRUIS: Oranjestad: tel.: 23168; Noord: tel.: 23425; Santa Cruz en Paradera: tel.: 28288/25543; Savaneta en Brazil: tel.: 47020/48301; San Nicolas: tel.: 45906; Dakota: tel.: 29008 (wijkgebouw), 24444 (kantoor).
(voor brandgevallen, ongelukken of een of ander ongeluk gelieve Alarmcentrale op te bellen, tel.: 115)

*****

DIVERSEN
FLIGHT INFORMATION CENTRE: dagelijks geopend van 07.00-20.00 uur; na 20.00 uur informaties via verkeerstoren.

ESSO SERVICE CENTRE (Oranjestad): **24.00 uur per dag geopend** (alleen gesloten van zondag 20.00 uur tot maandagmorgen 07.00 uur).

DOKTER HORACIO ODUBER HOSPITAAL (tel.: 24300): bezoekuren 15.00-15.45 / 18.30-19.30 uur.

ALLIANCE FRANÇAISE D'ARUBA: iedere maandag van 19.30-20.30 uur cursus voor gevorderden en van 20.30-21.30 uur Franse literatuur; dinsdag van 20.00-21.00 uur conversatielessen; woensdag van 19.00-20.00 uur cursus voor beginners - Colegio Arubano, lokaal 61/62.

YMCA
(1 en 2 november): Caribbean seminar - Bushiri Beach Hotel.
19.00 uur jaarlijkse dinneravond - Concorde Hotel.

CENTRO DI BARRIO BRAZIL: 21.00-2.00 uur «Come-back» (muz. Zoyoyo Disco en kah'i orgel).

BIONIC KORFBALCLUB: 20.00 uur progr. over Mimiek - Sint Maartenclub.

Frans van Drie op vredescongres huishoudscholen

Vrede is ook op Aruba hard nodig

ORANJESTAD — Ter gelegenheid van het Jaar van de Vrede vond vrijdagmorgen in het Aruba Concorde Hotel het congres plaats van de drie huishoudscholen, die de afgelopen dagen onder de leuze "vrede zonder grenzen" verschillende activiteiten hebben georganiseerd.

De opening werd verricht door de inspecteur van het nijverheids- onderwijs Frans van Drie, die in zijn toespraak de nadruk legde op het belang van dit congres dat voor de hele gemeenschap geldt, want iedereen moet meer bewust worden van het belang dat vrede ook op Aruba hard nodig is. Vrede is niet alleen een wereld zonder oorlog en zonder geweld. Mensen leven alleen in vrede wanneer er geen oorlog is en weinig problemen bestaan. De heer Van Drie was van mening dat er op Aruba thans geen werkelijke vrede heerst.

ORANJESTAD — Behalve enige toespraken en discussies over het onderwerp "Vrede kent geen grenzen" werd door de jeugd (zie foto) ook met zang en muziek de vrede bezongen.

Gouverneur Felipe Tromp die niet persoonlijk aanwezig kon zijn bij het congres had een schriftelijke boodschap aan het organiserend comité gezonden. Hierin bracht Arubas' eerste burger naar voren dat vrede zonder grenzen nog ver van de realiteit in de hedendaagse wereld ligt. In vele delen van de wereld wordt nog dagelijks oorlog gevoerd, waarbij zeer veel mensen gedood worden of mishandeld. Dagelijks sterven mensen van de honger, er zijn vechtpartijen tussen landen, fanatiekelingen en godsdienstige leiders, strijd tussen blank en zwart en nog veel meer andere gebeurtenissen die duidelijk maken dat velen geen begrip van vrede hebben. De gouverneur noemde in zijn boodschap aan het congres de toestand op Aruba nogal rustig, passief en in een vergevorderd stadium, hoewel we iedere dag geconfronteerd worden met de harde werkelijkheid via de media van wat er in de wereld gebeurt. De Verenigde Naties vechten om ineens vrede te krijgen, wat een heel mooie droom is maar niet realiseren in deze tijden. De gouverneur benadrukte in zijn boodschap, dat wij in een vrij land kunnen wonen, in een democratie waar eenieder gelijk is en waar wij onze mening vrij kunnen uiten wanneer wij dat willen. Op basis van deze vrijheden die wij op Aruba hebben, — en die vele mensen niet kennen — moeten wij blijven werken om de reële vrede te bereiken. Laat ons bij onszelf beginnen, in ons land en regio, aldus besloot gouverneur Tromp zijn boodschap.

Pater Rudy Lampe die uit Sint Maarten naar Aruba was gekomen en donderdagavond in de Santa Cruz kerk een vredesmis celebreerde, verdeelde zijn toespraak tot het congres in drie gedeelten: vrede en liefde, vrede en verzoening en vrede en vriendschap. Bij elk der onderwerpen haalde hij eerst de bijbel erbij om daarna met actuele voorbeelden te komen. Hierbij kwam steeds weer de echte maar ook de valse vrede naar voren. Hij was van mening dat om vrede te kunnen bereiken allereerst de weg van liefde en begrip moet worden gevolgd. Na de toespraak van pater Rudy Lampe volgden discussies tussen de verschillende groepen waarna het congres besloten werd.

Trefbaltoernooi basisscholen

SANTA CRUZ — Aanstaande zaterdag begint het jaarlijkse trefbal- toernooi voor de jongens van de basisscholen op Aruba. De deelnemende scholen werden in twee poules verdeeld die er als volgt uitzien: Poule A: Pieter Boerschool - Dominicus College, Dominicus College - St. Aloysiusschool, St. Aloysiusschool - Pieter Boerschool. In poule B komen de ploegen van St. Annaschool, Rosario College, Mon Plaisirschool en Colegio Ora Ubao tegen elkaar uit. De toernooi begint om negen uur 's morgens in de Sporthal te Santa Cruz.

SPORTLOTTO
U kunt voor de trekking van
7 november 1986
kopen **t/m 5 nov. '86**

*****

ZONDAG
BIOSCOPEN
BOULEVARD THEATER
I: 20.15 uur *Poltergeist II* (14 jr.).
II: 18.00 uur *The Karate Kid II* (alle leeft.); 20.45 uur *Secret Admirer* (18 jr.).
DRIVE-IN: 21.00 uur *The adventure begins* (14 jr.).

*****

DIVERSEN
FAVI: 10.00-01.00 uur open house - Club Caiquetio, Paradera.

ARUBAANSE SECRETARESSEN VERENIGING: 10.00 uur algemene vergadering - Aruba Palmbeach Hotel.

SPORT
SV LA FAMA: vanaf 09.30 uur aanvang sportdag - terrein SV La Fama.

VOETBAL
(Noord Sportcentrum)
09.30 uur RCA vs Atl. Dept.;
10.45 uur CB Ayó vs Riverplate;
12.00 uur RCA vs Atl. Dept.;
14.00 uur Sportboys vs Dep. Nacional.
(jeugddivisie)
16.00 uur RCA vs La Fama - RCA; Bubali vs SLD - SLD.
(Fedeveta)
16.30 uur Flor de Oriente vs Atlético Aruba - terrein Aruba Jr.

CAMACURI BOWLING CENTRE: 09.00-18.00 uur Combination Mix Bowling Tournament.

*****

MAANDAG
DIVERSEN
WIT GELE KRUIS
zuigelingenbureau
09.30-12.00 uur te Paradera
(kleuterbureau volgens afspraak)

KIWANIS **(Palmbeach)**: 19.30 uur dinner meeting - Aruba Beachclub.

LIGA DI MARIA **(San Nicolas)**: iedere maandagochtend van 08.00-12.00 uur kan pakjes Ayudo Social afgehaald worden - Milagrosa Centrum - Theresiastraat 6.

TOERISTENSCHEPEN
09.00-15.00 uur «Britanis»;
11.00-19.00 uur «Royal Princess» - vert. SELMA

SPORT
ZWEMVERENIGING «ARUBA MARLINS» **(donderdag)**: 18.00-19.00 uur training - Palmbeach Hotel.
(zaterdag): 14.00-16.00 uur zwemlessen (voor dipl. A, B, C, D, E en F) - POVA-zwembad.

ARUBA WEIGHTLIFTING ASSOCIATION: 17.00-19.00 uur gewichtheftraining - Sportcentrum Noord.

VERENIGING VOOR ZWEMONDERWIJS ARUBA: 17.30-19.30 uur zwemlessen (voor dipl. B, E, D en F) - Americana Hotel.

ZWEMCLUB «BARRACUDA» **(training)**: 16.00-17.00 uur Divi Divi Hotel.

INDIAN WATERSLIDE: 10.00-18.00 uur open voor publiek - bij «Indian Rock».

MUSEO HISTORIKO ARUBANO: openingstijden maandag t/m vrijdag van 09.00-12.00/16.00-19.00 uur; zaterdag van 09.00-12.00 uur.

STICHTING TOT BEVORDERING VERANTWOORD OUDERSCHAP (Famia Planea): dagelijks van 08.00-12.00 / 13.00-16.00 uur - Medical Centre, Bernhardstraat 75, San Nicolas, tel.: 48833, toestel 219/225.
Bij de praktijken in het Wit Gele Kruis- gebouw: dinsdag 10.00-12.00 uur te Noord 66, tel.: 23425; 13.00-14.00 uur te Oranjestad, Koningstraat / Emmastraat, tel.: 23168; woensdag: 13.00-15.00 uur te Santa Cruz 39C, tel.: 28288; donderdag: 10.00-12.00 uur te Pampoenastraat 15, Dakota.
Centro di Barrio Dakota, Pampoenastraat 19, tel.: 23822; donderdag 08.00-10.00 uur.
Club Caiquetío, Paradera 47A, tel.: 24280: dinsdag 08.00-10.00 uur.

BUREAU LEVENS-, GEZINS- EN HUWELIJKS- MOEILIJKHEDEN (Lagoenweg 9A, 1e verdieping): iedere werkdag van 07.30-12.00 / 13.00-16.30 uur (ook mogelijk afspraak te maken via tel.: 23145 of 25111).

ORANJESTAD — In het Concordehotel vond vrijdagmorgen de opening plaats van het Caraibisch Congres van YMCA - organisaties. De conferentie stond onder leiding van mr. Hector Gonzalez voorzitter van de Caribbean Area organisatie, die ook minister-president Henny Eman vertegenwoordigde, terwijl mevrouw Alice van Romondt voor minister mr. Mito Croes kwam die vanwege de vergadering van de Ministerraad niet aanwezig kon zijn. Op de foto de tafel met autoriteiten.

BIBLIOTECA NACIONAL **(openingstijden)**
LEES- EN KRANTENZAAL: maándag t/m vrijdag vanaf 07.30 uur.
UITLENING AFDELING: maandag, woensdag en vrijdag 09.00-11.55 / 13.30-20.00 uur; dinsdag en donderdag van 13.30-17.30 uur (s morgens gesloten).

FILIAAL SAN NICOLAS: openingstijden maandag t/m vrijdag van 09.00-12.00 / 13.30-17.00 uur; woensdagochtend gesloten, in de middaguren geopend van 12.30-19.00 uur, om 13.30 uur uitlenen van boeken; van maandag t/m vrijdag van 08.00-12.00/13.00-17.00 uur studiezaal open voor publiek

BIBLIOTHEEK CENTRO DI BARRIO DAKOTA **(openingstijden)**: dinsdag van 16.00-20.00 uur en vrijdag van 17.00-19.00 uur.

SHASA (Stichting Hulp aan Slechthorenden Aruba), Engelandstraat (Lionsgebouw t/o Eagleclub), is dagelijks geopend van 08.30-12.00/13.00-16.30 uur.

*****

TELEARUBA
ZATERDAG: 18.00 Kiko ta saludable; 18.15 The A-team: «Mission of peace»; 19.00 Rikesa Universal; 20.00 Telenoticias; 20.30 Miami Vice: «Junk love»; 21.20 Leu fo'i kas; 22.10 Estreno; 23.30 CNN international hour; 24.00 Sluiting.

ZONDAG: 17.00 Solid gold; 18.00 Quiz «13»: Maria College vs Augustinus College; 18.50 Countdown; 19.30 Showtime; 20.30 Tele-Resumen; 21.00 Quo Vadis; 22.15 CNN international news; 22.45 Santo Domingo invita; 23.30 Sluiting.

MAANDAG: 12.00-14.00 Take two (live); 18.00 Starfleet; 18.30 Telenovela: «La Sombra»; 19.30 The world tomorrow: «Why does God allow suffering»; 20.00 Telenoticias; 20.30 Harold sportshow; 21.00 CNN international hour; 22.00 Dynasty; 23.00 Showbiz today; 23.30 Sluiting.

KERKDIENSTEN
BRAZIL: zon.: 09.00 en 19.00 uur.
DAKOTA: zat.: 19.00 uur; zon.: 08.00 en 19.00 uur.
EMANUELKAPEL: zat.: 19.00 uur.
NOORD: zat.: 19.00 uur; zon.: 07.30 en 18.00 uur.
ORANJESTAD: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 10.00 en 19.00 uur.
PARADERA: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 en 18.30 uur.
POS CHIQUITO: zon.: 08.00 uur
SAN NICOLAS: zon.: 08.30 en 18.30 uur.
SANTA CRUZ: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAVANETA: zat.: 19.00 uur; zon.: 17.30 uur.
TANKI LEENDERT: zon.: 09.00 uur.

*****

PROTESTANTSE KERKDIENSTEN
ORANJESTAD» 10.00 uur ds A. van den Doel (crèche en zondagsschool).
SEROE COLORADO: 08.30 uur ds A. van del Doel.
PIEDRA PLAT: 10.30 uur ds Hessen, zondagsschool in het Jeugdcentrum.
SAN NICOLAS: 09.00 uur ds H.Hessen, zondagsschool op dezelfde tijd.

*****

Carwash

TANKI LEENDERT — Morgen (zondag) na de mis van tien uur wordt in de Aurora Kleuterschool te Tanki Leendert gelegenheid geboden om de auto te laten wassen. Er zijn nog een aantal andere activiteiten. De opbrengst van deze dag is voor het schoolfonds.

BBQ dansant

NOORD — De drie scholen van Noord, Cayena kleuterschool, Sta. Anna en St. Aloysiusschool (Canal) organiseren op 8 november een "barbeque- dansant" in combinatie met een mode- en muzikale show.

Doel van deze activiteit is om financiele middelen te krijgen voor de viering van sinterklaasen kerstdagen voor de leerlingen van de scholen. Na de show volgt een danspartij tot laat in de avonduren.

De "bbq dansant" begint om acht uur 's avonds en van nu af bestaat de gelegenheid om kaarten te kopen bij de onderwijzers (ressen) van bovengenoemde scholen.

Oduber stelt vragen over consultant firma

ORANJESTAD — Acht vragen stelde MEP- Statenlid Nelson Oduber aan minister- president mr. Henny Eman over de consultant firma die in Washington voor Aruba optreedt. De heer Oduber wil namelijk weten of het dezelfde firma is, die de verkiezings- campagne van 1985 voor de AVP geleid heeft. Oduber vraagt hoe de overheid een contract met deze maatschappij heeft gesloten en wat voor afspraken onder meer ten aanzien van de betalingen zijn gemaakt. De heer Oduber wil graag een copie van het contract in de Staten zien. Ook wil Oduber weten hoe de samenwerking tussen de regering van Aruba en de Nederlandse ambassade in Washington is. Tenslotte wil MEP-Statenlid Oduber weten wie de belangen van Aruba in Washington behartigt.

Idefre Softballtoernooi

ORANJESTAD — Het door Idefre georganiseerde softballtoernooi tussen de basis en voortgezette onderwijsscholen op Aruba werd voortgezet en de resultaten van laatst gespeelde wedstrijden zijn als volgt.

Bij de voortgezette scholen versloeg de ploeg van het John Wesley College het team van Colegio San Nicolaas door met 12-6 te winnen. Winnende gooier werd Francis Kock en beste spelers aan slag voor John Wesley waren Rossini Anthony (4-3) en Danile van der Linden met een homerun. Voor Colegio San Nicolaas was het Marc Anthony met 4-3.

Bij de ontmoeting tussen de Martin Luther King school en het Filomena College werd het een overwinning voor de Martin Luther King school met de stand van 12-3. Voor de Martin Luther King school won Nildo Wernet en hun beste spelers waren Randy Roga met 4-3, Victor Heyliger met 1-1 en voor Filomena College Dino Kemp met 3-2.

Het Colegio Oranjestad gaf het Augustinus College een knock-out van 12-1. Voor Colegio stond Dwight Marsell op de heuvel en beste speler was Aldrick Farro met 4-2. Voor Augustinus was Joseph Everon de speler aan slag.

Op het veld van Dosva versloegen de dames van de MAO school het team van de Mater Dei huishoudschool met 12-5. Voor MAO won Mary Wong de wedstrijd met speelster Jeannie Dirksz 3-3 en voor Mater Dei was Gwendelyne Loopstok de beste speelster met 3-2.

ARUBAANS COMMMENTAAR

D-Day op Aruba

Het ziet er naar uit dat de dag van vandaag de geschiedenis van Aruba in het algemeen en het toerisme in het bijzonder zal ingaan als de Arubaanse D-Day.

Het heeft weinig te maken met een invasie, waaraan op 6 juni 1944 door de geallieerden D-Day werd ontleend toen de landingen op de Normandische kusten werden uitgevoerd. Het heeft wel te maken met de betekenis van D-Day: Decision Day — dag van belangrijke beslissingen en gebeurtenissen.

En die zijn er vandaag bijzonder veel op en voor Aruba:
— Golden Tulip Aruba Caribbean Resort en Casino ontvangt de eerste gasten in haar 120 kamers. Hierdoor kunnen tweehonderd mensen in het hotel en vijftig in het casino aan het werk, welk personeels bestand in maart zal zijn uitgegroeid tot zeshonderd werknemers.
— Air Aruba begint vandaag officieel met de eerste fase te weten: de grondafhandeling in goede verstandhouding overgenomen van de ALM. Air Aruba zal in de naaste toekomst moeten uitgroeien tot een maatschappij die eigen vleugels in de regio kan uitslaan.
— Eastern Airlines begint vandaag met de «Hup San Juan» waardoor Aruba door middel van dagelijkse vluchten via San Juan rechtstreeks verbonden is met belangrijke steden van de Verenigde Staten. Toeristen kunnen nu nog rechtstreeks Aruba bereiken.
— Casa del Mar heeft met 32 suites — die allen reeds volgeboekt zijn — haar bedrijf geopend. Een juweeltje van een hotel, hetgeen reeds blijkt bij het betreden van de fascinerende lobby. De opening geschiedde reeds in «stilte», doch 15 december met de nodige luister.
— De centrale commissie had geen bezwaren tegen de garantie voor het Palm Island Reef project, zodat tzt langs de wettelijke wegen deze garantie verleend kan worden.
— De plannen voor uitbreiding van het Manchebo Beachhotel zijn praktisch rond en het bouwcontract voor tachtig kamers ligt op tafel.
— Vandaag begon ook de ASEF bus te rijden — ondanks nogal wat verzet van de taxichauffeurs — in een streven van de handelaren in de Nassaustraat om meer leven in de brouwerij te brengen.
— In Miami voeren premier Eman en Don Mansur vandaag besprekingen waardoor een internationale topbankier als directeur van de Arubaanse ontwikkelingsbank zal kunnen worden aangetrokken.

Het zijn allemaal gebeurtenissen, die erop wijzen dat we op de goede weg zitten. Het wil geenszins zeggen dat we er nu doorheen zijn, dat zal nog wel enige jaren duren. Maar op de goede weg zijn we wel. Het toerisme gaat een goed seizoen tegemoet, waardoor ook weer de betere klasse toeristen de weg naar Aruba zullen weten te vinden. AHATA- directeur Kuiperi vertelde deze week, dat Aruba eind van dit jaar de beschikking over 2277 hotelkamers zal hebben en dit eind 1988 zal zijn uitgegroeid tot 3227 kamers.

Op deze D-Day hopen wij met allen die het goed menen met Aruba dat wij door gezamenlijke inspanningen, door opbouwende kritiek, begrip en eenheid door zullen blijven gaan. Er moet nog ontzagelijk veel werk worden verzet, voordat we zijn waar we graag willen zijn. Dat vergt de inspanningen van iedereen.

ORANJESTAD — In Kowloon restaurant werd gistermiddag met een lunch het derde lustrum van Intag herdacht. Hierbij bracht de directie onder leiding van directeur Jan Schilders (zie foto) speciale dank en hulde aan manager Frank Lobrecht en magazijnmeester Raoul Werleman die eveneens 15 jaren in dienst waren. Ook airco- monteur Leslie Charles nam deel in de feestvreugde omdat hij vijftien jaar in dienst van Unicon was.

8940,20 florin

Hoofdprijs blijft in pot

ORANJESTAD — Er was geen inzender die vrijdag de vier getrokken nummers — 14- 21- 15- 1 — van de Arubaanse sport lotto heeft geraden zodat de 8940,20 florin in de pot blijft. Voor de tweede prijs zijn er dertig winnaars die ieder drie nummers goed hadden en ieder 180,10 florin ontvangen.

Dekker / Van der Meer winnen bridgeronde

ORANJESTAD — De vierde en laatste avond van de zevende competitie- ronde van de bridgeclub Aruba Ariba is gewonnen door de heren Dekker/Van der Meer met de score van 67.01%.

De zevende ronde is gewonnen door Marcel Paping en in de strijd om het het clubkampioenschap heeft André Dekker de leiding van Hans Somers overgenomen. Ook de overige paren scoorden boven de vijftig procent: heren Paping / Timmer 61.31, Verstraten / Mooy 59.23, heren Lopez Henriquez/Somers 58.04, heren Pot / Verstraten 53.13, echtpaar Hagenbeek 51.19, echtpaar Bilderbeek 50.89 en heren Conway / Van Veen 50.69.

Werkeloosheid geen excuus

Twaalf maanden voor roof en diefstal

ORANJESTAD — Twaalf maanden gevangenisstraf, waarvan vier maanden voorwaardelijk met een proeftijd van een jaar luidde vrijdagmorgen het vonnis — conform de eis van de officier — tegen de 25- jarige J.L. die zich schuldig had gemaakt aan roof en diefstal.

De rechter wilde graag weten, waarom verdachte — die een blanco strafkaart had — ineens tot dit soort vergrijpen was overgegaan. Volgens verdachte was hij de weg van diefstal opgegaan nadat hij zijn werk had verloren. Hij vertelde dat hij een gedegen opleiding op school en in de praktijk als timmerman heeft gehad. Dat hij de gestolen flessen drank in een dag soldaat zou hebben gemaakt wilde de rechter niet geloven.... ook het feit dat hij voor verkochte gestolen goederen geen geld zou hebben ontvangen wilde er bij de rechter niet in.

Zowel de rechter als de officier waren van mening dat werkeloos zijn niet als excuus mag gelden om te gaan stelen. Zijn raadsman mr. Bikker was het in grote lijnen eens met de officier en benadrukte dat er vele vaders van gezinnen zonder werk zijn. Voorts dat vader van verdachte bereid is zijn zoon aan werk te helpen en dat verdachte graag voor de feestdagen thuis zou willen zijn.

Softballtoernooi basisscholen

ORANJESTAD - Bij de basisscholen die aan het softballtoernooi meedoen staan de scholen Comm. Pieter Boer, Rosario en St Dominicus College nog ongeslagen.

Tijdens een zeer interessante wedstrijd in buurtcentrum Dakota wist Rodario College de ongeslagenheid van de Sta Anna school te breken door hen met 6-5 te verslaan. Alvin Brito stond als gooier voor Rosario en beste spelers waren Osrick Quandus 1-1 (Rosario) en Franklin Jansen 4-3 (Sta Anna).

Het St Dominicus College bleef onoverwinnelijk door het St Franciscus College met een klinkende score van 16-0 te verslaan. Eugene Helder won de wedstrijd en beste spelers aan slag waren Verno Alberts 4-3 (Dominicus College) en Gregory Geerman 2-2 (St Franciscus College).

Op het veld van Dosva won Reina Beatrix met 9-3 van het Fatima College. Roberto Gomes werd winnende gooier en Germaine Martis beste speler terwijl Oswaldo Croes de beste man voor het Fatima College was.

De Comm. Pieter Boerschool won zeer gemakkelijk van het Filomena College met de score van 11-2. Voor de Pieter Boerschool stond Vandy Dinzey als pitcher en John Paesch sloeg 3-2, voor het Filomena College was het Gregory Thijzen die 3-1 sloeg.

Als laatste won de Sta Theresita school met 11-5 van de St Michael school. David Bislip won de wedstrijd en beste slag hadden de spelers Ramoncito Croes 2-2, Aldrin Maduro 3-2.

DE CURACAOSE BADMINTON-COMPETITIE

Cadushi 2 liet Cadushi 1 flink schrikken

Spanning in de hoofdklasse na onverwacht verlies van Animo 1 tegen Animo 2: 2-3

WILLEMSTAD — De grote verrassing in de laatste ronde van de Curaçaose badmintoncompetitie is het verlies van Animo 1. Het vlaggeschip van Animo verloor van de tweede garnituur van de club. Mede door de winst van Tampaña op Asiento is nu de volgende situatie in de hoofdklasse ontstaan: drie clubs staan met evenveel punten aan kop. Cadushi 1, maar net van Cadushi 2 winnend, volgt met tweepunten minder op de vierde plaats. In de tweede klas versloeg Zeemacht 3 met de grootst mogelijke uitslag het tweede team van de Marine.

Hoofdklasse

De verrassing van de laatste competitieronde is de winst van Animo 2 op het vlaggeschip van die vereniging. Het heren-enkel werd een gemakkelijke overwinning voor Felix Holiday (A2). Hij moest in het afgelopen weekeinde nog buigen voor Dennis Martien in de finale van het heren-enkel van het Asiento-toernooi. De heer Kock nam revanche op Tin Sen Wu. Hij besliste in een drie-setter de partij in zijn voordeel. Ook als heren-dubbel met Holiday waren de spelers van Animo 2 op dreef. Het koppel Martien - Martis had geen schijn van kans. Door deze drie gewonnen partijen was de verrassing compleet. Het eerste team verloor van het tweede team, hetgeen na afloop nog eens eventjes goed werd gevierd.

Cadushi 2, de 'underdog' van de hoofdklasse, zorgde eveneens voor enige opschudding. Meestal al bij voorbaat als uitgeschakeld beschouwd, liet het tweede team van Cadushi zien dat dit een pijnlijke vergissing kan zijn. Cadushi 1 won de eerste partij, het heren-enkel en daarna ook de tweede partij, het dames-enkel. Vanaf dat moment startten de problemen voor Cadushi 1. Eddy Baetens, die de hele competitie al goed draait, wist Keli van Cadushi 1 in een drie-setter terug te wijzen. De laatste set (15-3) was een duidelijk bewijs van het feit dat hij de overwinning verdiende. Ook het tweede punt werd voor Cadushi 2 door Baetens binnen gehaald: samen met Sybesma werd het heren-dubbel gewonnen. Het eerste team van Cadushi kreeg het ineens Spaans benauwd. De laatste wedstrijd, het mix-dubbel, moest de beslissing en de winstpunten brengen. De eerste set was voor Cadushi 1, maar de tweede set werd op naam geschreven van het in de 'winning mood' verkerende Cadushi 2. Aangeslagen vochten Keli en Chantal Voorbraak (C1) zich nog een keer leeg. De derde set werd een 15-7 overwinning voor dit duo waardoor een tweede verrassing in de hoofdklasse net geen feit werd, en de winst bij Cadushi 1 bleef.

Asiento was gastheer voor Tampaña. Beide teams hebben voornamelijk 'oude rotten' in hun opstelling. De reeds flink grijzende Jan Ackermans van Asiento verloor de eerste set van Eddy Leito (15-11), maar deze overwinning had te veel kracht gekost voor Leito. De bijna tien jaar oudere Jan Ackermans wist door zijn betere conditie de twee volgende sets (15-6, 15-11) op zijn naam te brengen en bezorgde Asiento zijn eerste winstpunt.

Tampaña-speler Van der Geld won zijn heren-enkel met de grootst mogelijke inspanning. Jan Wellen dwong hem de eerste set tot op de bodem van zijn kunnen te gaan (17-14). Helaas ook hier weer bleek dit te veel te hebben gekost en Van der Geld kon daarna met wat makkelijker cijfers de partij op zijn naam laten schrijven. Monique Agnes van Tampaña deed wat van haar werd verwacht en won haar partij. Daarna werden beide dubbelspelen op naam van Tampaña geschreven, alhoewel Asiento normaal gesproken over sterk spelende dubbels beschikt.

Door deze overwinning en het onverwachte verlies van koploper Animo 1 is er een spannende situatie ontstaan in de top van de hoofdklasse. Tampaña, Animo 1 en 2 hebben nu alle acht punten uit vijf duels bijelkaar geslagen. De game-punten van Tampanja zijn echter het beste, waardoor de club deze week boven aan de ranglijst prijkt. Dat in de hoofdklasse de kaarten nog lang niet geschud zijn is duidelijk. Vier van deze ploegen verschillen slechts twee punten. Spanning te over dus.

Tweede klasse

Daar de ploegen van de eerste klasse afgelopen dinsdag niet actief zijn geweest, vermelden we slechts de resultaten van de teams uit de tweede klasse.

Zeemacht 3 en Zeemacht 2 speelden op Parera onderling om de punten. En ook hier weer een verrassing, als we er tenminste van uitgaan dat de betere spelers in het tweede en in iets mindere begaafden in het derde spelen. Zeemacht 3 was vanaf de eerste opslag oppermachtig. Zeemacht 2 keek, nadat de kruitdamp was opgetrokken, tegen een nederlaag van maar liefst 0-6 aan. Alle partijen werden in twee strait sets gewonnen.

Cadushi 4, nummer twee op de ranglijst, speelde tegen het vijfde team van die club. Het vierde kende geen medelijden en won ook met de duidelijke cijfers van 6-0. Slechts het heren-dubbel Hoogenbergen/Versteeg vormde enig gevaar voor het vierde. Animo 4 kreeg Asiento 2 op bezoek. Marcus Jacobus liet zowel in het heren-enkel als in het heren-dubbel zien dat hij de laatste jaren wat meer ervaring en kennis in het badminton heeft opgedaan. Zijn tegenstander Elisabeth had geen schijn van kans. Roy Atwell van Asiento kwam terug in het heren enkel. De dame van Animo, Robinson, bezorgde haar team een overwinning in zowel het enkel als het dubbel. Elisabeth won samen met Imperator nog het mixed-dubbel, maar het leed was al geschied: Animo 4 had een 4-2 overwinning achter haar naam staan.

Ook in de tweede klasse is de strijd nog steeds open. Zeemacht 3 leidt met een punt voorsprong op Cadushi 4. Maar ook Animo 4 heeft met acht competitiepunten nog een redelijke kans op een bovenste plaats.

De standen:

Hoofdklasse

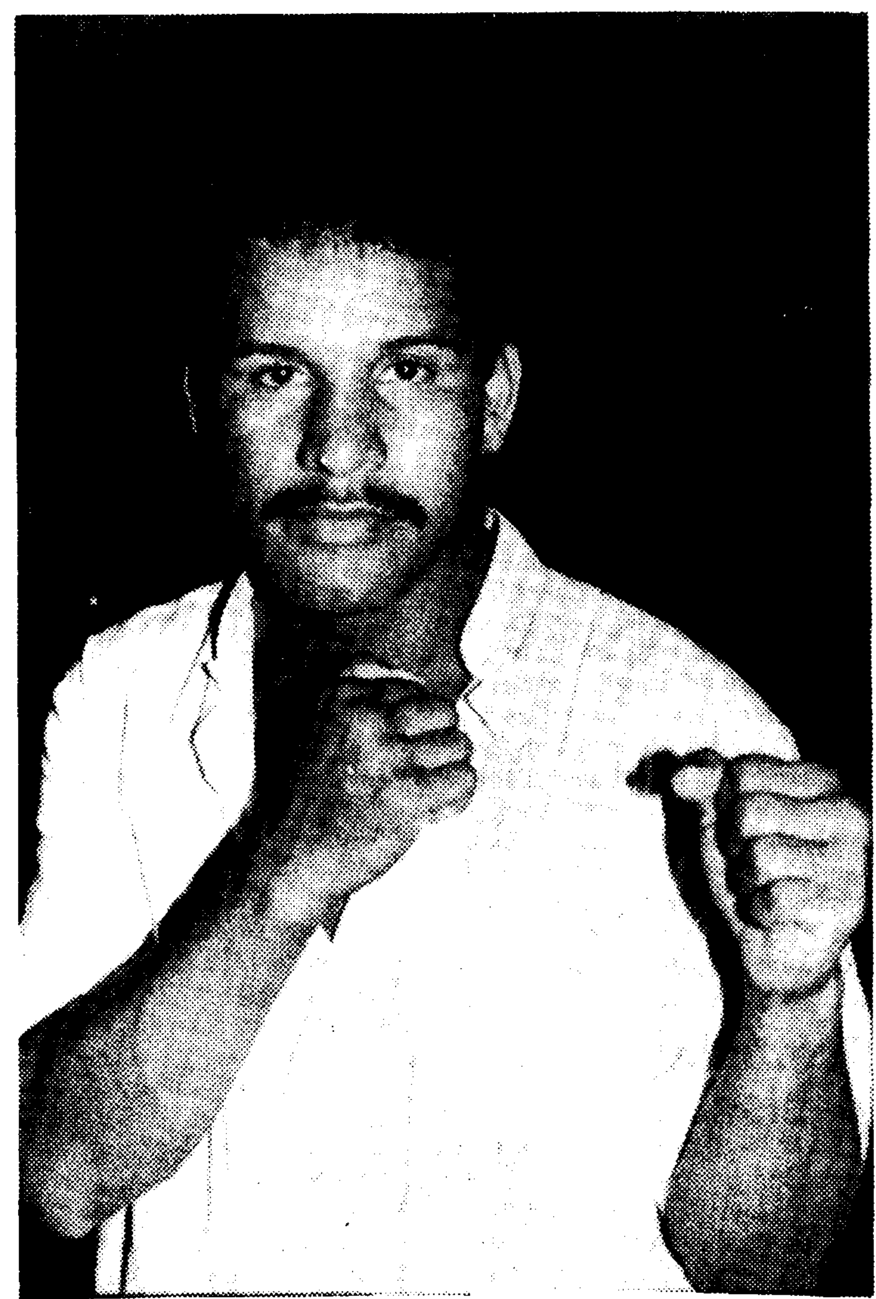
1. Tampaña	5-8	(19- 6)
2. Animo 1	5-8	(17- 8)
3. Animo 2	5-8	(16- 9)
4. Cadushi 1	5-6	(13-12)
5. Asiento 1	6-2	(11-19)
6. Cadushi 2	6-0	(4-26)

Eerste klasse

1. Animo 3	4-7	(18- 6)
2. Zeemacht 1	3-3	(10- 8)
3. Cadushi 3	3-0	(2-16)

Tweede klasse

1. Zeemacht 3	6-11	(28- 8)
2. Cadushi 4	6-10	(29-7)
3. Animo 4	6- 8	(23-13)
4. Asiento 2	6- 3	(13-23)
5. Cadushi 5	6- 2	(9-27)
6. Zeemacht 2	6- 2	(6-30)

Topscorers eredivisie

DEN HAAG — De Ajacieden Marco van Basten en John Bosman hebben woensdagavond beiden een treffer toegevoegd aan hun totaal. Europees topscorer Van Basten gaat aan de leiding met 13 doelpunten. Hij wordt gevolgd door zijn clubgenoot Bosman met een treffer minder. Gerald Vanenburg (PSV) en Heini Otto (Den Haag) scoorden beiden twee keer.

De topscorerslijst is:

1. Van Basten (Ajax)	13
2. Bosman (Ajax)	12
3. Böckling (Sparta)	9
Keur (Haarlem)	9
Foeke Booy (PEC)	9
6. Lengkeek (Sparta	8
Gullit (PSV)	8
8. Houtman (FC Groningen)	7
Morley (Den Haag)	7
10. Willaarts (Utrecht)	6
Tahamata (Feijenoord)	6
12. Wilson (Twente)	5
Holverda (Fortuna)	5
Fraser (Utrecht)	5
Schapendonk (Excelsior)	5
Been (Feijenoord)	5
Otto (Den Haag)	5
Hoekstra (Feijenoord)	5
De Kock (Groningen)	5
Koeman (PSV)	5
Van der Gijp (PSV)	5

Geen operatie voor atlete Zola Budd

JOHANNESBURG — De Britse atlete Zola Budd hoeft waarschijnlijk niet onder het mes. Het herstel van de ontsteking van haar heup verloopt zo voorspoedig, dat operatief ingrijpen niet noodzakelijk lijkt. De wereldkampioene veldloop was aan het eind van het atletieksei-zoen in Europa met een dijbeenblessure en heupontsteking teruggekeerd naar haar geboorteland Zuid-Afrika. Volgens haar arts heeft de loopster geen last meer van haar eerste kwetsuur. Het herstel van de heupontsteking duurt volgens de arts nog minimaal twee weken, waarna de atlete naar Groot-Brittannië afreist om zich op het veldloopseizoen voor te bereiden.

Riverplate wint de Copa Libertadores

BUENOS AIRES — De Argentijnse club River Plate is woensdag in Buenos Aires Zuidamerikaans voetbalkampioen geworden.

Ze wonnen de tweede finalewedstrijd tegen het Colombiaanse America met 1-0. River Plate, dat de beroemde Copa Libertadores nu voor de eerste maal in de prijzenkast mag zetten, had het eerste duel met 2-1 gewonnen.

In de 69e minuut scoorde Juan Funes. De Braziliaanse scheidsrechter Jose Wright stuurde acht minuten na rust twee spelers uit het veld wegens handtastelijkheden: Gareca van America en Montenegro van River Plate. Er waren 80.000 toeschouwers.

Op 14 december speelt River Plate in Tokio om de wereldbeker tegen Steaua Boekarest, houder van de Europa Cup voor Landskampioenen.

WILLEMSTAD — Vanavond vindt het gevecht plaats om het wereldkampioenschap boksen tussen de wereldkampioen (Gallo-junior volgens de WBA-versie) uit Thailand Kaosai Galaxi en zijn uitdager Israel Contreras uit Venezuela. Reeds vele Venezolaanse bokslieﬂiebbers zijn op ons eiland gearriveerd. Ook de Venezolaanse televisie zal vanavond in het Sentro Deportivo Korsou aanwezig zijn. Promotor Frank Zimmerman verwacht een grote opkomst voor het meest interessante gevecht sedert jaren georganiseerd op ons eiland. Alle bokslieﬂiebbers worden dan ook aangeraden vanavond (aanvang 20.30 uur) aanwezig te zijn in het SDK.

Naast dit hoofdgevecht zijn er nog een aantal andere zeer interessante bokspartijen te zien. Een heerlijke boksavond voor de liefhebbers!

McEnroe uitgeschakeld!

PARIJS — De nederlaag van John McEnroe in de kwart finales van het rijk gedoteerde tennistoernooi van Parijs veroorzaakte begrijpelijk veel meer tumult dan de zege van favoriet Boris Becker. McEnroe, de heimelijke hoop van de Parijzenaars na drie achtereenvolgende toernooi-overwinningen in de Verenigde Staten, moest de eer vrijdag laten aan Spaanse qualifiër Sergio Casal: 3-6, 6-7.

Van harte ging dat niet. De vroegere nummer een van de wereldranglijst richtte zich woedend tot de Engelse arbiter Jeremy Shales, die volgens hem een vuiltje in het oog had gehad bij een belangrijke beoordeling in de tie-break. McEnroe voelde zich bestolen, toen een service 'op de lijn' werd uitgegeven en hij vervolgens zijn vierde dubbele fout voltooide. In plaats van winst in de tie-break verloor hij die uit eindelijk met 9-11.

"Jij bent de slechtste scheidsrechter die ik ooit ben tegengekomen. Jij komt niet meer op de stoel bij een wedstrijd van mij", voegde McEnroe, die in twijfelachtige gevallen geen enkel krediet kreeg, de spelleider onderwets toe.

De nederlaag kwam extra hard aan, omdat de Amerikaan daardoor zich zo goed als zeker niet meer kan kwalificeren voor het Masters-toernooi, volgende maand in New York. En hij had zich nog wel zo genereus opgesteld in de tweede set door Casal een punt te gunnen, waardoor die gelijk kon komen: 6-6. De umpire gaf de opslag van de blonde Spanjaard uit, waarop McEnroe de volgende gewoon liet lopen. "Die bal was een halve meter binnen de lijnen", zei hij naderhand demonstratief.

De als eerste geplaatste Westduitser Boris Becker claimde zijn plaats bij de laatste vier door een overwinning op Jonas Svensson: 6-4, 6-4. De tweevoudige Wimbledon-kampioen bewerkte de benodigde service-doorbraken op 2-1 en 4-3, maar werd desondanks langer bezig gehouden dan hem lief was. Svensson reageerde razendsnel, liep goed en speelde erg diep. Becker werd daardoor te veel naar zijn zin op de achterlijn gehouden. Over de uitschakeling van McEnroe toonde hij zich verbaasd. "Ik geen moment gedacht dat hij van zo'n speler zou verliezen. McEnroe is van een totaal andere klasse dan Casal.

De als tweede geplaatste Yannick Noah, kon niet voldoen aan de verwachtingen. De donkere Fransman verloor al in de kwartfinales. Tim Mayotte bleef Noah met twee keer 7-5 de baas.

Interpolis-schaaktoernooi in Tilburg:

Beljavski miste de juiste voortzetting en geeft leider Ljubojevic nog een kans in tweede zitting

TILBURG — Ljubojevic is vrijdag in de tiende ronde van het Interpolis-toernooi ontsnapt aan zijn tweede nederlaag. Tegen Beljavski balanceerde de Joegoslaaf door een mislukt experiment in de opening voortdurend op de huiveringwekkende smalle rand van de afgrond, maar de Rus slaagde er in de eerste zitting niet in zijn Oosteuropese collega het laatste zetje te geven. De partij werd na vijf uur afgebroken met 'wederzijdse kansen'.

Oud-wereldkampioen Karpov liep voorlopig een vol punt in door Kortsjnoi te verslaan. Het verzoeningsfeest tussen beide levensvijanden werd vrijdag voortgezet. De partij verliep zonder incidenten. Beiden gaven elkaar voor de partij een ferme handdruk, en Kortsjnoi feliciteerde zijn tegenstander. Na afloop spoedden de bridgepartners zich voor de eerste keer sedert twaalf jaar naar de analysekamer om daar in het Russisch (!) de partij zet voor zet te bespreken.

Timman maakte aan zijn lange rokade (0-0-0) van nederlagen een einde door remise overeen te komen met Hübner en Portisch won heel indrukwekkend van Miles.

Het spektakel echter speelde zich af op het bord tussen Beljavski en Ljubojevic. Het natuurtalent uit Joegoslavië probeerde met zwart in de Draken-variant van het Siciliaans een nieuwtje uit. Het experiment (15. Db8) mislukte volkomen en Ljubojevic dreigde plat gewalst te worden door de witte aanval op de koningsvleugel. Na 17 zetten beoordeelde gast-grootmeester Sosonko de stelling als compleet gewonnen voor wit. "Ljubojevic gaat pas denken, als hij verloren staat", sprak hij schertsend na de 19e zet van zwart, waarover Ljubojevic meer dan een uur nadacht. Beljavski talmde echter met zijn paard naar f5 te brengen en het tempo verlies was voor zwart precies voldoende om de mat-dreiging op de h-lijn af te weren.

Beljavski raakte daarna in tijdnood en haalde het einde van de eerste zitting ten koste van materiaalverlies. De afgebroken stelling is ondoorzichtig. Beide partijen hebben kansen, al was Ljubojevic ontevreden over zijn spel in de slotfase.

Karpov kwam met zwart tegen Kortsjnoi gezond uit de Reti-opening. Na vroege dame-ruil bezat de oud-wereldkampioen voldoende tegenspel. Kortsjnoi was bijzonder gebrand op winst en vergde in het vervolg te veel van zijn stelling. Met enkele subtiele zetten veroverde Karpov op de 30e zet een pion. Kortsjnoi kwam zoals gebruikelijk in tijdnood, wat op de 40e zet tot uitdrukking kwam in vorm van een blunder. Direct na zwarts zet gaf hij zich over. Het betekende zijn tweede opeenvolgende nederlaag en uitschakeling voor de eindzege.

Timman had met drie nederlagen met zwart tegen Hübner eindelijk weer eens het voordeel van de openingszet. De Amsterdammer stuitte in het Frans op de terughoudend spelende, grieperige Hübner, die heel accuraat moest spelen om blijvend nadeel te voorkomen. Vooral na een tactische paardmanoeuvre zag de stelling er voor Timman kansrijk uit, maar Hübner had de gevaren juist getaxeerd en bleef gemakkelijk overeind. Na 20 zetten werd het punt gedeeld.

De korste winst partij in dit toernooi kwam vooralsnog op naam van Portisch. De Hongaarse vijftiger strafte een speculatieve opening van Miles hardhandig af. De Brit liet zich in met de zogenaamde Dzindzi-opening, genoemd naar de Amerikaanse Rus Dzindzindasjvili. Portisch kende het dubieuze begin en na negen zetten stond Miles in zekere zin al verloren. Hij rektie zijn bestaan tot de 21e, alvorens hij opgaf. Met zijn overwinning gaf Portisch zijn oplevring op indrukwekkende wijze gestalte. Van zijn laatste drie partijen won hij er twee, en brak hij af tegen Karpov in kansrijke positie.

De stand na tien ronden:

1. Ljubojevic	6 en 1 afg.
2. Karpov	5,5 en 1 afg.
3. Hübner	5
4. Timman, Beljavski	4,5 en 1 afg.
6. Kortsjnoi	4,5
7. Portisch	4 en 1 afg.
8. Miles	3 en 1 afg.

Beljavski - Ljubojevic zet voor zet bekeken

TILBURG — Het duel uit de tiende ronde tussen Beljavski en leider Ljubojevic had het volgende zettenverloop tot aan de 41e zet, waarop de partij werd afgebroken.

Wit: Beljavski
Zwart: Ljubojevic

1.	e2-e4	c7-c5
2.	Pg1-f3	d7-d6
3.	d2-d4	c5xd4
4.	Pf3xd4	Pg8-f6
5.	Pb1-c3	g7-g6
6.	Lc1-e3	Lf8-g7
7.	f2-f3	0-0
8.	Dd1-d2	Pb8-c6
9.	Lf1-c4	Lc8-d7
10.	h2-h4	Ta8-c8
11.	Lc4-b3	h7-h5
12.	0-0-0	Pc6-e5
13.	Le3-g5	Tc8-c5
14.	Kc1-b1	b7-b5
15.	Th1-e1	Dd8-b8
16.	Lg5xf6	e7xf6
17.	Pc3-d5	Db8-d8
18.	g2-g4	a7-a5
19.	a2-a3	a5-a4
20.	Lb3-a2	h5xg4
21.	h4-h5	g6-g5
22.	h5-h6	Lg7xh6
23.	Te1-h1	Lh6-g7
24.	Dd2-h2	Tf8-e8
25.	Pd5-e3	Pe5-c4
26.	La2xc4	b5xc4
27.	f3xg4	c4-c3
28.	Td1-d3	f6-f5
29.	Pe3xf5	Ld2xf5
30.	Td3-h3	Lf5-h7
31.	Th3xh7	Dd8-f6
32.	Pd4-f5	Tc5xf5
33.	e4xf5	Te8-e5
34.	Dh2-g2	d6-d5
35.	Dg2-f3	Te5-e4
36.	b2xc3	Df6-e5
37.	Th7-h3	d5-d4
38.	Df3-d3	Te4xg4
39.	Kb1-a2	Tg4-f4
40.	Th1-b1	Tf4xf5

Afgebroken.

De afgebroken stelling:

Wit: Ka2, Dd3, Tb1, Th3, pionnen op a3, c2, c3.

Zwart: Kg1, De5, Tf5, Lg7, pionnen op a4, d4, f7,g5.

MALTA AMSTEL SPORTAGENDA

SENTRO DEPORTIVO KORSOU
(zwembad)
geopend van 09.00-12.00/14.00-17[illegible]
dinsdag- en donderdagmorgen ge[illegible]

BOWLEN
Damacor Bowling Club (Chuchu[illegible]
open vanaf 17.00 uur.

TENNIS
(Amsteltoernooi)
17.00-20.45 uur wedstrijden - CSC[illegible]

BOKSEN
20.00 bokswedstrijden - Sentro D[illegible]
Kòrsou.

VOETBAL
(Kopa Antiyano)
20.00 uur Victory Boys/CITCO (Cu[illegible]
tesse (Bon) - Stadion Dr. Antoine M[illegible]

* * * * *

ZONDAG
ZWEMINRICHTING BARBOUQUET
afzwemmen

BASEBALL
(AA-klasse)
play-off
10.00 uur Sta. Rosa Indians/Va[illegible]
Wild Cats/Banco di Caribe - Sentro D[illegible]
vo Kòrsou.
(degradatie/promotie)
10.30 uur Groot Kwartier Stars/C[illegible]
Azucar.

VOETBAL
11.00 uur Pers vs Willemstad Ve[illegible]
sportterrein Suffisant.

VOLLEYBALL
(Federashon di Vòlibol Kòrsou)
A-klasse
16.15 uur Green Socks vs Nodevo (d[illegible]
16.15 uur Odesa vs Anglo Golden S[illegible]
mes);
17.15 uur Watakeli vs Hurricane (d[illegible]
17.15 uur UNA vs Olympia (heren);
hoofdklasse
18.15 uur Xaverianen vs Green So[illegible]
mes);
18.15 uur Jets vs Warwarú (heren)
Depertivo Kòrsou.

0-0-0-0-0

VOETBAL/BONN — Ha[illegible] Schumacher, bijna niet w[illegible] denken uit het Westduitse [illegible] begint volgende week woe[illegible] bij de oefenwedstrijd tegen [illegible] tenrijk naast Franz Becke[illegible] er op de bank. Eike Imme[illegible] daardoor voor het eerst in [illegible] jaar weer eens als internat[illegible] tussen de palen staan. Matt[illegible] of Klaus Allofs zal de aan[illegible] dersband van 'Toni' overne[illegible] Rudi Völler en Andreas Br[illegible] zijn na een blessure periode [illegible] in de selectie opgenomen. Herget is weer terug.

0-0-0-0-0

BONAIRE AGENDA

...: 8000
...WEER: 8222
...NTRALE: 8845
...AAL: 8900

...te Lagoen: maandag t/m vrijdag ...-16.00 uur; zaterdag 08.00-12.00

...ARE BIBLIOTHEEK
(...tijden voor het publiek)
... en donderdag van 14.00-18.00
...dag en vrijdag van 08.00-12.00 / ...17.00 uur; zaterdag van 10.00-12.00

(...tijden voor lezers)
... van 14.00-19.00 uur.

...SLUITING: maandag t/m vrijdag ...kende stukken 15.45 uur; gewone ... 16.30 uur.

...CE CLUBS
...: donderdagavond 19.30 uur - Hotel ...

...informatie E. Felipa, tel.: 8546/8238.
... Table: elke tweede maandag - ...ntrum Terra Corra.
... woensdag 12.00 uur-Hotel Bonaire.

...UURSKANTOOR EN BEVOLKING: ...12.00/14.00-15.30 uur loketten geo-...

...BLIOTHEEK: voor bezichtiging ...lieve contact op te nemen met de ...y Bedacht, Noord Nikiboko 194.

...ECLUB (Weg naar Willemstoren): ...op vrijdag van 20.00-24.00 uur; za-...van 12.00-24.00 uur.

...UUR (gezaghebber): elke donder-...an 09.00-11.00 uur op het Be-...ntoor, Kralendijk; laatste donder-... de maand van 10.00-12.00 uur te ...

...(2 november): 09.30 uur start au-... vanuit Stadion Kralendijk.

...AL (1 november)
...Antiyano)
...ur Sithoc/Hubo (Cur) vs Real Rincon ...Stadion Kralendijk.

...ENSTEN
...rduskerk Kralendijk: ... 18.45 uur; zondag 08.30 en 19.00

...kerk Antriol: ... 19.30 uur; zondag 09.00 en 18.00

...skerk Rincon: ..., ook zondag, 19.30 uur.

...TENBEZORGING doorgeven ...r. A. Wong- Loi- Sing, Kaya ... 4.

Inkomsten regering van 1 miljard naar 650 miljoen

Terugval aan inkomsten van Centrale regering heeft gevolgen voor Bonaire

KRALENDIJK — Tijdens de persconferentie die gehouden werd door de leden van de Ministerraad die vrijdagmorgen vergaderd hebben op Bonaire, attendeerde minister president ing. Don Martina op de beduidende terugval in inkomsten waarvoor de Centrale regering zich gesteld ziet. Dat heeft eveneens zijn consequenties op de kleine eilanden en Bonaire zal dus mede aan de lijve ondervinden dat de totale inkomsten van de Antillen in de komende twee tot drie jaar drastisch zullen verminderen. Een wat ongemakkelijke boodschap van minister president Don Martina.

Allereerst attendeerde de minister president erop, dat op de Antillen de noodzaak van de aanpassing van het overheidsapparaat een noodzaak is geworden. Het rapport Berenschot, aldus minister president Martina dat inmiddels genoegzaam bekend is op Bonaire wijst erop, dat we de werkelijkheid onder de ogen zullen moeten zien. De komende jaren zullen de Antillen geconfronteerd worden met een afnemende inkomstenbron. Daarbij attendeerde ing. Don Martina vooral op de komende twee tot drie jaar, waarin het wegvallen van een beduidende bron als de off-shore onmiddellijke gevolgen heeft voor de begroting. De totale uitgaven van de Nederlandse Antillen waarin meegerekend de kosten van de begrotingen van Bonaire, Saba, St. Eustatius en St. Maarten bedragen rond 1200 miljoen gulden. Voor de begroting van de kleine eilanden is dat ongeveer negentig miljoen en dat betekent dat voor Curaçao en de Centrale Regering negentig procent op de totale begroting. Dat rechtvaardigt trouwens ook aldus minister president Martina waarom er meer aandacht is besteed aan de beide grote steunpilaren van de Antilliaanse begroting. De aanpassing echter die moet gebeuren zal ook zijn consequenties hebben op de kleine eilanden. Het terugbrengen van de uitgaven op de landsbegroting zal inderdaad zijn weerslag hebben op Bonaire en ing. Don Martina wijst daarvoor als reden onder meer aan, dat de Centrale regering nu eenmaal verantwoordelijk is voor bepaalde diensten op Bonaire, zoals politie, postkantoor en Huis van Bewaring; in het algemeen de landsdiensten dus. Ook neemt de Centrale regering deel aan het solidariteitsfonds waar Bonaire, St. Maarten, St. Eustatius en Saba kunnen putten. Het valt derhalve te begrijpen, aldus de minister president dat de doorgevoerde bezuinigingen door het wegvallen van bepaalde inkomsten voor Curaçao — die uiteindelijk de bron is voor de inkomsten van de [illegible] — onmiddellijke en directe consequenties heeft.

Inmiddels is een onder minister van Binnenlandse zaken Winston Lourens ingestelde werkgroep reeds in overleg gegaan met de minister van Financiën drs. Marco de Castro om na te gaan hoe de aanpassing van de begroting van de Centrale regering en het eilandgebied Curaçao van invloed zal zijn op de kleinere eilanden die mede deel uitmaken van de Nederlandse Antillen en met name, Bonaire, St. Maarten, St. Eustatius en Saba. Het is in dit geval geen bezuiniging om de bezuiniging, aldus minister president ing. Don Martina. Het is een logische consequentie van de terugval van inkomsten. De totale inkomsten van het eilandgebied Curaçao en de Centrale regering zijn ongeveer één miljard die in drie tot vier jaar zullen teruglopen tot 6 tot 650 miljoen gulden, aldus minister president Don Martina. Dat is een drastische verlaging in een zeer korte tijd.

KRALENDIJK — Vrijdagmorgen vond de wekelijkse Ministerraad- vergadering plaats op Bonaire. Minister president ing. Don Martina was reeds donderdag in de namiddag op Bonaire aangekomen en de overige ministers arriveerden vrijdagmorgen. Op de foto een overzicht van de vergadering van de ministers, waaraan deelnamen de minister president, de minister van Verkeer en Vervoer L. Chance, de minister van Binnenlandse Zaken W. Lourens, de minister van Justitie L. Navarro, die echter eerder dan de andere ministers Bonaire weer moest verlaten, de minister van Gezondheidszorg F. Rozendal, de minister van Onderwijs en Cultuur L. Badejo Richardson en de minister van Ontwikkelings- samenwerking J. Abraham. Minister De Castro van Handel Industrie en Werkgelegenheid woonde de vergadering niet bij omdat hij op Curaçao aanwezig diende te zijn bij de opening van een tentoonstelling van Venezolaanse produkten. In de middaguren belegde minister president Martina een persconferentie, waar alle ministers, uitgezonderd minister Lourens, het woord voerden.

Wedstrijden om Enchie Jansen Cup in stadion

KRALENDIJK — Vandaag zaterdag zal tenslotte de wedstrijd om de Enchie Jansen Cup gestreden worden. De wedstrijden worden voorafgegaan door een defile van de deelnemende teams. Daarna zal het volkslied gespeeld worden, gevolgd door een toespraak van de voorzitter van de Bonairaanse Voetbal Bond (BVB) en de voorzitter van de Enchi Jansen commissie. Na de demonstratie van de drumband zal om kwart voor acht 's avonds de eerste wedstrijd gespeeld worden tussen de teams van Cultimara en Flamingo, gevolgd door de tweede wedstrijd om half negen tussen Antriol Stars en Teach United. De finale tussen de beide teams die de voorwedstrijd hebben gewonnen wordt dan gespeeld om 21.00 uur gevolgd door de uitreiking van de deelnemers- certificaten.

Verhalenwedstrijd bleek succes

Kopebo wil schrijven in papiamentu stimuleren

KRALENDIJK — In het kader van een Papiamentuweek die werd georganiseerd door Kopebo, werd een wedstrijd uitgeschreven voor een kort verhaal in de moedertaal. Afgelopen week heeft een jury alle inzendingen [illegible] en de beste verhalen geselecteerd.

Zoals bekend konden er verhalen ingezonden worden in twee verschillende categorieën: een verhaal voor 5 tot 8 jarigen en een verhaal voor de wat grotere jeugd van 9 tot 14 jaar. In elke categorie zijn vier verhalen bekroond en het ligt in de bedoeling van de Kopebo om op korte termijn een middag of avond te organiseren waar de winnaars van de verhalenwedstrijd bekend gemaakt zullen worden en bovendien hun premie daarvoor in ontvangst mogen nemen.

Ook zal er met alle inzenders een vergadering belegd worden om na te gaan op welke manier de ingezonden verhalen gebundeld kunnen worden. Het grote aantal inzendingen stemt de Kopebo tot tevredenheid, vooral ook omdat de wedstrijd een onderdeel is van het totale project om Papiamentu in te voeren in het onderwijs. Afgezien van de verhalenwedstrijd wil Kopebo toch het schrijven van verhalen in de moedertaal stimuleren, waardoor de literatuur in de landstaal wordt vermeerderd en de taal wordt verrijkt.

De jury die door Kopebo werd aangetrokken voor het kiezen van de beste verhalen bestond uit Viol Statia en Rayna van Gils, beiden bibliotecaresse, de bekende onderwijzeres/ schrijfster Diana Lebacs, Nery Gonzales, maatschappelijk werkster, Elvio Thomas, onderwijzer en Ernesto Melaan Statenlid en lid van Kopebo.

Gevangenisstraf

CHICAGO — Een rechter in Chicago heeft een drugshandelaar van Pakistaanse afkomst veroordeeld tot zes jaar gevangenisstraf.

Hij weigerde het aanbod van de verdachte om ontdaan te worden van neus, oren en vingers, liever dan de gevangenis in te gaan. "Verminking is in dit land een onaanvaardbare straf", zei rechter Prentice Marshall toen hij Haji Yameen vonniste wegens smokkel van 5 kilo heroïne. De rechter wees ook het verzoek van de verdachte af om zijn familie uit Pakistan te laten overkomen om zijn cel te delen.

Politiemaatregelen

KRALENDIJK — Het ligt in de bedoeling van de politie- autoriteiten om meer aandacht te besteden aan de situatie die zich wekelijks voordoet rond de muren van het voetbalstadion te Kralendijk. Het hoofd van de lokale politie heeft laten weten, dat het strikt verboden is om op de muren rond het voetbalveld plaats te nemen, of om voertuigen langs de muur te plaatsen als er wedstrijden in het stadion worden gespeeld. Indien men zich niet aan het verbod stoort, zal de politie onmiddellijk overgaan tot het nemen van maatregelen. Het hoofd van de lokale politie vraagt in het algemeen aan de bevolking de medewerking te verlenen en de politiebevelen op te volgen.

» stockmarket « NEWS

NEW YORK 10.15 A.M. OCTOBER 31, 1986.

BritishP.	1,4000	JapYen.	6,104
GermanM.	48,36	CanD.	71,91
Gold	401,00	Silver	5,41

NEW YORK STOCK EXCHANGE

Abbott Labs.	43 1/4 + 3/8	Hilt.Hotels	69 1/4 - 3/8
Bank of Am.	15 1/4 - 5/8	Hutton	50 3/4 - 1
Baxter Labs.	18 7/8 + 1/8	IBM	122 + 7/8
Borg.Warn.	38 1/8 - 3/8	ITT	54 3/4 + 5/8
Burroughs	78 3/4 + 1	Lone St.Ind.	31 1/2 + 7/8
Campbell Rl.	20 7/8 + 7/8	McDonalds	62 3/4 + 1 1/8
Chrysler	38 1/2 + 5/8	NCR	45 1/8 - 7/8
CocaCola	37 1/4 + 1/2	Pan.Am.Corp.	5 5/8 unch
Contr.Data	27 unch	Pepsico	28 3/8 unch
Data Gen.	28 3/4 + 3/4	Ramada Inns	6 5/8 - 1/4
Delta Airl.	50 3/4 - 1/4	Safeway	60 7/8 + 1/8
Diebold	42 1/8 - 1/8	Seagram	62 3/8 + 1/2
Digital Eq.	98 5/8 + 1/2	Teledyne	333 + 6 3/4
Dupont	84 3/4 + 1 1/4	Texas Instr.	111 + 3/4
East.Kodak	61 + 5/8	Textron	58 1/4 - 1/4
Firestone	28 3/8 + 3/4	Union Pac.	59 1/2 + 1/2
Gen.El.	76 3/4 + 3/4	Unocal.	23 1/4 + 1 3/8
Genl.Dyn.	72 unch.	Varian Ass.	23 7/8 - 1/8
Genl.Motors	71 3/8 + 1 5/8	Warner Lamb.	57 7/8 + 1/8
Hewlett P.	39 3/8 + 1/8	Williams Cos.	18 + 1/8

DOW JONES
Industrials 1878,37 + 26,57
Transportation 835,88 + 3,76

AMERICAN STOCK EXCHANGE
Computer & Technology 103,67 + 0,62
REUTER.

CLOSING MARKET COMMENT OCTOBER 30, 1986.
Aided by a sharply higher bond market and speculation that Japan will soon cut its discount rate, the stockmarket surged ahead in very active trading today. The Dow rose approximately 26.16 points to 1877.96. The Utility index remained strong today but the Transports faltered, taking a well deserved rest. Goodyear Tire, American Telephone, Mobil, and Commercial Credit moved higher in heavy trading. Teledyne continued to rocket higher, with Zale Corp. also surging ahead after a trading delay. Peoples Jewellers and Swarovski Int'l Holding A.G. said they offered to acquire all of the outstanding common and preferred shares of Zale. The Dow is now within striking distance of its all-time highs as the bulls gain momentum. The Bears may win some battles, but the bulls appear to have won the war back in the mid-1700's zone.
E.F. HUTTON RESEARCH.

Na gedurende 11 jaar net zo'n praktijk in Nederland te hebben gehad, is nu terug op Curaçao:

A. van den Bos, arts
Emmalaan 2 - Emmastad
Telefoon 73686
(spreekuur volgens afspraak)

Specialist in Chinese geneeskunst met acupunctuur en homeopathie, diagnostische tests met elektro-acupunctuur Voll en sycrontotherapy.

OPENBARE VERKOPING

Op donderdag 13 november 1986, des morgens om 10.00 uur, zal ten overstaan van één der notarissen van het kantoor Smeets & Thesseling of hun waarnemer ten kantore aan de Emancipatie Boulevard 18 in het openbaar worden verkocht krachtens artikel 1203 van het Burgerlijk Wetboek van de Nederlandse Antillen:

a. **een perceel grond, bekend als kavel nummer 115 van het verkavelingsplan "JAN THIEL", groot 1.760 m2, gelegen op JAN THIEL in het tweede district van Curacao, nader omschreven in meetbrief nummer 193 de dato 27 juni 1966,**

b. **een perceel grond, bekend als kavel nummer 116 van het verkavelingsplan "JAN THIEL", groot 1.760 m2, gelegen op JAN THIEL in het tweede district van Curacao, nader omschreven in meetbrief nummer 194 de dato 27 juni 1966,**

met het op die percelen gebouwde, plaatselijk bekend als Kaya Papilon 17 (ook bekend als Jan Thiel 115).

De veilingcondities liggen vanaf 8 dagen vóór de veiling ten kantore van voornoemde notarissen ter inzage.
De condities houden ondermeer in de bepaling, dat van iedere bieder gevorderd kan worden dat hij, ter nakoming van zijn bod en verdere verplichtingen, een bankgarantie of andere zekerheid stelt.
De executant behoudt zich het recht voor de veiling uit te stellen en op te houden zonder de verplichting daarvoor de reden(en) te noemen.

SMEETS & THESSELING
notarissen
Emancipatie Boulevard 18
Alhier.
Tel.: 74222/78222.

St. Elisabeth Hospitaal - Curaçao

VAKATURE

Op de Operatiekamer is er plaatsingsmogelijkh voor

OPERATIEKAMER-ASSISTENTEN

Vereiste opleiding:
1. Verpleegkundige diploma A, aangevuld met jarige erkende O.K.-opleiding.
2. Diploma O.K.-assistent (N.Z.I.)

Schriftelijke sollicitaties te richten aan het Hoofd de afdeling Personeelszaken van het St. Elisab Hospitaal, Breedestraat 193 (O.), Willemstad, C racao.

OPENBARE VERKOOP

Op woensdag, 26 november 1986 des voormiddags om 10 uur zal ten kantore aan de De Ruyterkade 50 alhier, ten overstaan van één van de notarissen of diens plaatsvervanger van het kantoor Palm & Senior in het openbaar worden verkocht ex artikel 1203 van het Burgerlijk Wetboek:

een perceel grond gelegen in het tweede district van Curacao op Jan Zoutvat, ter grootte van 1.080m2, nader omschreven in meetbrief nummer 477 van 13 augustus 1974, met het daarop gebouwde plaatselijk bekend als Jan Zoutvat kavel 38.

De veilingsvoorwaarden liggen ter inzage op voormeld notariskantoor vanaf 8 dagen voor de veiling en houden onder meer in dat iedere bieder gehouden is terstond een bankgarantie of andere vorm van zekerheid te stellen tot nakoming van zijn bod en de bijkomende kosten.

Voor gegadigden bestaat de mogelijkheid het onroerend goed te bezichtigen op zaterdag 8 november aanstaande tussen 10 en 12 uur 's morgens.

Notariskantoor
PALM & SENIOR,
De Ruyterkade 50, tel.: 613199
Polarisweg 33, tel.: 613655

PRAKTIJK HERVAT

De tandartsen
K.J. Chocolaad en A.L.M. Lucasius
hervatten hun praktijk op 3 november 1986 a.s.

F. Vreugdenhil en Zonen N.V.
VRAAGT
ACTIEVE PERSOON
om opgeleid te worden tot
ASSISTENT INKOPER

Vereisten: **Havo of gelijkwaardige opleiding**
leeftijd 25 tot 30 jaar.

Volledige schriftelijke sollicitaties met pasfoto's te richten aan P.O. Box 3100, Curaçao.

GOBIERNU DI KORSOU

KAMPAÑA PA ERADIKA SANGURA
"AEDES AEGYPTI" I LIMPIESA DI KORSOU

Gobièrnu di Kòrsou ta partisipá ku durante e siman di djaluna dia 3 di novèmber te i ku djabièrnè dia 7 di novèmber 1986, kontrolùr di Servisio Kuido Médiko i di Sanidat ta inspekshoná kada kas den siguiente kaya i bario:

– Mina Scharbaai - Constancia - Bleu Fama - Calabari - Moonchie - Grt. Piscadera - Bivado - Eenzaamheid - [illegible] - Welatina - Blanquinaweg te Sto. Domingoweg - Barbadosweg - Anguillaweg - Tobagoweg - St. Vincentweg - St. Kittsweg - Tortolaweg - Manhattenweg - St. Luciaweg - La Guiaraweg - Eleutheraweg - Beqniaweg - Ecklinsweg - Abacoweg - Sto. Domingoweg - Parti Wèst di Pto. Ricoweg - Schottegat Wèst te na Pto. Ricoweg.

– Janwe - Chango - Maria Bor - Visser - Germain - Wallé - Caracasbaaiweg parti nort - Cotitu - Girouette - Rijkenberg - Jonchi - Rust en Vrede

– Roodeweg - Berg Dòmistraat - St. Anna Blvd. parti pabou - Mgr. Nieuwindtstraat - Witteweg - Kortenaerstraat - Dòmi - Seru Dòmi - Belvedèrestraat - Frederikstraat - Breedestraat (O).

NO LAGA AWA BIKA KUNA DI SANGURA
BIBA LIMPI – BIBA SALU.

Dept. R.P.

Koordinador di Kampaña
Ing. W.M. Franco.

OPENBARE VERKOOP

Op donderdag 6 november 1986 des voormiddags om 10 uur zal ten overstaan van notaris mr. M.L. Alexander of diens waarnemer, te zijnen kantore aan de Concordiastraat 54, Alhier, in het openbaar worden verkocht ex artikel 1203 van het Burgerlijk Wetboek van de Nederlandse Antillen:

een perceel grond gelegen in het Tweede District van Curaçao op Mahaai ter grootte van ongeveer 1.592 m2, nader omschreven in meetbrief no. 254 van 20 augustus 1941, met het daarop gebouwde plaatselijk bekend als ROZENWEG 3.

De veilingsvoorwaarden liggen ter inzage op voormeld Notariskantoor vanaf 8 dagen vóór de veiling en houden onder meer in dat iedere bieder gehouden is terstond een bankgarantie of andere vorm van zekerheid te stellen tot nakoming van zijn bod en de bijkomende kosten.

Notariskantoor Mr. M.L. Alexander
Concordiastraat 54,
Curaçao
Telefoon: 616644.

MEDEDELING

BANKIERSVERENIGING CURACAO

maakt hierbij bekend dat in verband met de inwerkingtreding van de "Landsverordening tot wijziging van de zegelverordening" per 1 NOVEMBER 1986 de volgende (verhoogde) tarieven per die datum van kracht worden:

	Oud	Per 1 NOV. 1986
Cheques getrokken op buitenland	0,20	0,50
Kassiers-cheque	0,10	0,25
Klienten-cheque	0,10	0,25
Kasdispositie	0,10	0,25
Kasstorting	0,10	0,25
Storting bankboek	0,10	0,25
Opname bankboek	0,10	0,25
Gemeenschappelijke rekening-akte	2,00	10,00
Volmacht akte	1,00	5,00
Geaccepteerde wissel	0,20	0,50
Gewone wissel	0,10	0,25
Formaatzegel	1,00	5,00
Formaatzegel	2,00	10,00
Salaris volmacht	1,00	5,00
Borgstelling	1,00	5,00
Pandakte	1,00	5,00
Cessie-akte	2,00	10,00
Huurkoop-kontrakt	2,00	10,00
Kwitantie	0,10	0,25
Registratiezegel	1,00	5,00

Voor kwitanties is de zegelbelasting alleen van kracht voor bedragen boven de ANG.100,-.
Reeds lopende kontrakten hoeven niet bijgezegeld te worden.
Wij vertrouwen op Uw begrip bij de doorberekening van deze extra kosten.

Bankiersvereniging Curaçao.

GOBIERNU DI KORSOU
KAMPAÑA PA ERADIKA SANGURA
"AEDES AEGYPTI" I LIMPIESA DI KORSOU

Gobièrnu di Kòrsou ta partisipá ku durante siman di djaluna dia 3 di novèmber te i ku djabièrnè dia 7 di novèmber 1986, trùk ta pasa kohe shushi un biaha mas, pa di e forma ei konkluí trabou di limpiesa den siguiente bario:

– Koraal Specht kompleto.

– Dominguitoweg - Ekakaweg - Makaprijnweg - Granaatappelweg - Guyabaweg - Awacatiweg - Larahaweg - Appeldamweg - Shimarukuweg - Bacobaweg - Bananaweg.

– Junostraat - Pallastraat - [illegible] Kaya [illegible] Aurigaweg - Marsweg - Neptunesweg - Polluxweg - Actaeusweg.

Depues ku trùk pasa ta PROHIBI pa pone shushi afó, ku exepshon di: [illegible] fecha i ruta ku trùk ta pasa kohé shushi pa mantenshon di limpiesa. [illegible]

Den bario i kaya, kaminda trabou di limpiesa a terminá, trùk ta pasa kohe shushi di kurá, mueble, stof, frigidèl, wasmashin bieu i tayer, ku e proposito pa sigui mantené bo bario limpi. No ta kohe shushi di konstrukshon [illegible] p.e. blòki kibrá, semènt, etc. Pa deshasí di e tipo di shushi akí ta suplicá pa yama Sentro di Informashon telefòn 625800.

RUTA PA MANTENSHON DI LIMPIESA TA:

DJALUNA DIA 3 DI NOVEMBER 1986:
– Steenrijkplein - Steenrijk - Drielstraat - Winterswijkstraat - Elstraat - Nijmegenstraat - Hoek v. Hollandstraat - Pernisstraat.

DJAMARS DIA 4 DI NOVEMBER 1986:
– Marie Pampoen - Hebiconstraat - Telamonstraat - Poseidonstraat - Socratesstraat - Oberonstraat - Tritonstraat - Rotterdamweg - Periclesstraat.

DJARASON DIA 5 DI NOVEMBER 1986:
– Kust Batterij - Panoramaweg - Brakkeputweg - Kintjan - Salina de Kohe - Salina Abou street A-B etc. - [illegible] - Hugenholtzweg - Dr. Maalweg.

Dept. R.P.

[illegible]

OPENBARE AANBESTEDING

Het Bestuurscollege van het Eilandgebied Curacao maakt bekend de aanbesteding van

BESTEK D.O.W. 86-24
(Ing. en Architectenburo Coplan N.V. no. 8502)
RENOVATIE GYMNASTIEKLOKAAL ALBERT SCHWEITZER SCHOOL

INLICHTINGEN:
Inlichtingen zullen worden verstrekt ten kantore van de Dienst van Openbare Werken Curacao op 12 november 1986 om 10.00 uur a.m.

NOTA VAN INLICHTINGEN:
De nota's van Inlichtingen en Wijzigingen liggen vanaf 19 november 1986 ter inzage op het kantoor van de Dienst van Openbare Werken Curacao. Aan de kopers van een bestek zal de daarop betrekking hebbende nota worden toegezonden.

INSCHRIJVING EN AANBESTEDING:
De inschrijving dient, in een gesloten enveloppe waarop duidelijk het besteknummer is vermeld, te worden gedeponeerd in een daarvoor bestemde en als zodanig aangeduide bus op het Bestuurskantoor, Concordiastraat 24, Willemstad, tot uiterlijk WOENSDAG 26 november 1986 om 10.00 uur a.m., wanneer de opening der inschrijvingen zal plaatsvinden.

BESTEKKEN:
De bestekken en de daarbij behorende bescheiden zijn vanaf 3 november a.s. bij de Dienst van Openbare Werken Curacao te verkrijgen na betaling van Naf. 50,- per bestek.

Namens het Bestuurscollege voornoemd,
Het Hoofd van de
Dienst van Openbare Werken,
A. Th. de Jongh, M.C.E.

NAPA
AMIGOE
Weekend Bijlage
ZATERDAG 1 NOVEMBER 1986
PAGINA A

1886 - 1986

Honderd jaar Fraters van Tilburg

Samen met monseigneur Ferdinand Kieckens, die hen in Nederland was gaan halen, stapten op 13 november 1886, na een zeereis van niet minder dan vier weken, in de koraal van San Fuego drie fraters aan land. Zij vormden het bescheiden begin van de vestiging van de Fraters van Tilburg op de Nederlandse Antillen.

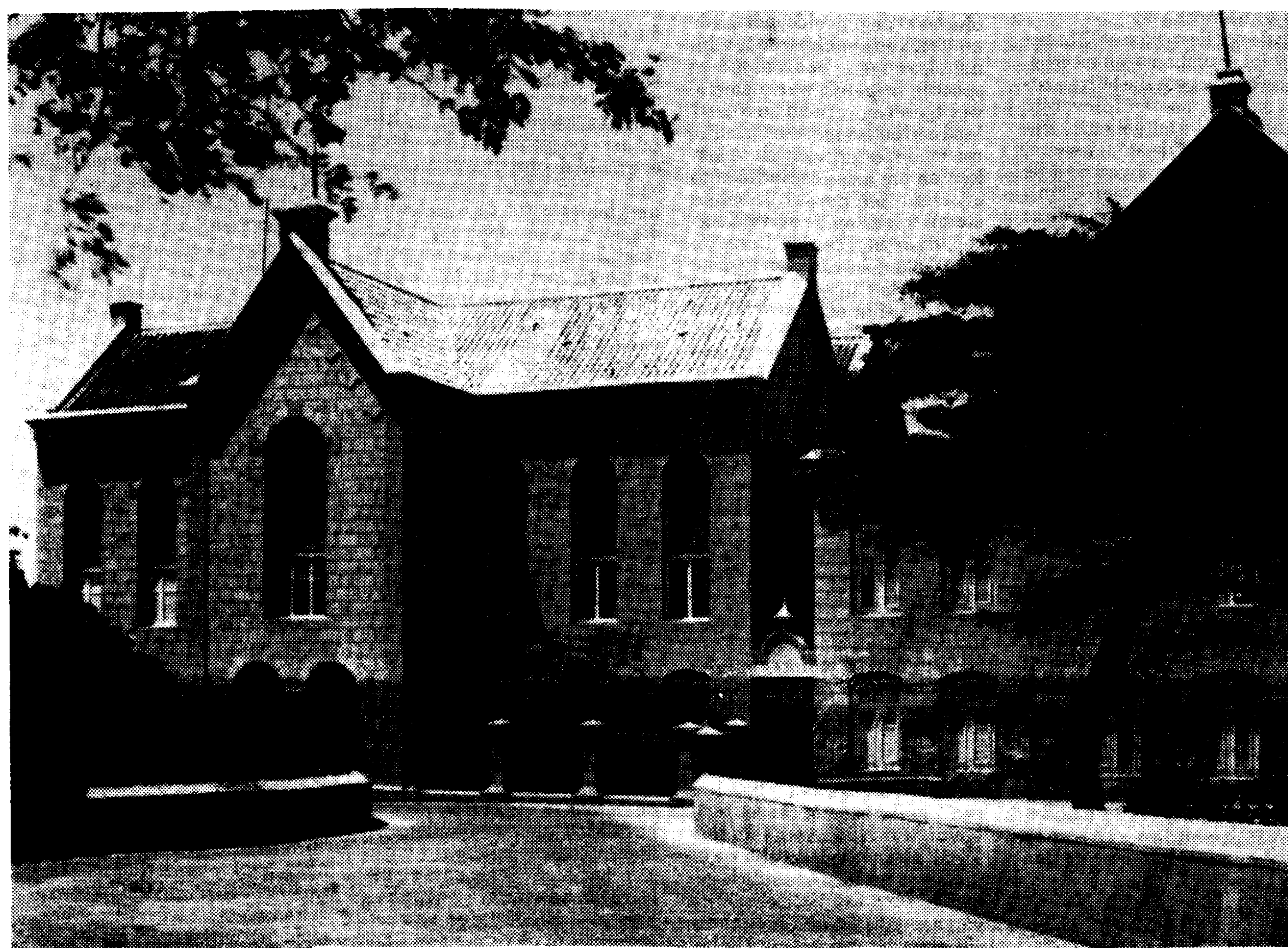
De vestiging van de fraters ging niet zonder de nodige problemen gepaard; al op 1 januari stierf een van het drietal, frater Ludgerus Dulmer, dat door monseigneur Kieckens was verzocht naar de Antillen te komen, aan gele koorts. De twee overgebleven pioniers, Mauritius Vliegendehond, een oud pauselijk zouaaf en Patricius van der Pluym, kregen op 28 juli versterking van Pantaleon Fuchs. Samen maakten zij een begin met een internaat, het St Thomas College, waarvoor al direct leerlingen werden aangemeld.

Het initiatief voor de vestiging van de fraters van Tilburg was uitgegaan van monseigneur Nieuwindt, die na achttien jaar priester- arbeid op de Nederlandse Antillen, in 1842 de eerste bisschop werd van dit toen nog "Curaçao en Onderhorigen" genoemde Nederlandse overzeese rijksdeel. Deze bracht de Zusters van Roosendaal naar de Antillen, stichtte tal van kerken en schooltjes, maar kon bij de jonge Tilburgse congregatie, die over te weinig mensen beschikte, niet voor hulp, in de vorm van fraters die naar de Antillen konden komen, terecht. Ook diens opvolger monseigneur Van Ewijk richtte zonder resultaat een verzoek aan pater superior De Beer. Monseigneur Kieckens had echter meer succes. Deze wist na vergaderingen, brieven en —door de overlevering niet nader omschreven— "handige manoeuvres", bij een bezoek aan Nederland in 1886 de toezegging van drie fraters te krijgen. Gevieren stapten zij dan ook op 16 oktober van dat jaar op de boot die hen naar de Antillen moest brengen.

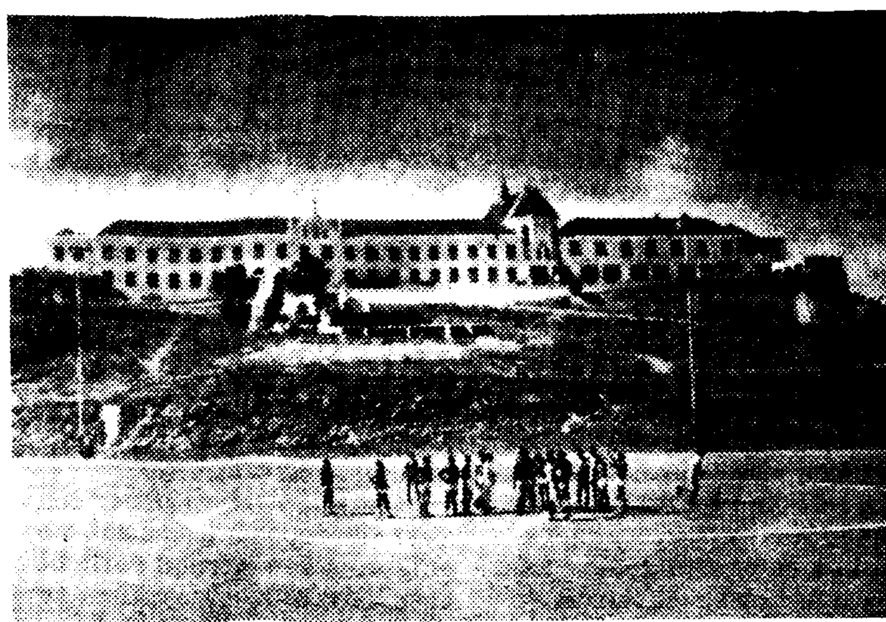
...Mgr Ferdinand Kieckens, op wiens verzoek de fraters van Tilburg naar de Antillen kwamen...

Ferdinand Kieckens werd in 1827 in het Nederlandse Breda geboren en kwam op 22- jarige leeftijd, in 1849, naar Curaçao. Hij werd daar enkele jaren later de eerste directeur van het in 1855 opgerichte St Elisabeth Hospitaal, dat toen nog het St Elisabeth Gasthuis heette, en behield deze functie tot zijn dood in 1893. Hij kocht ten behoeve van het ziekenhuis in 1856 "Cashaca", het eerste perceel van het huidige hospitaalterrein voor de som van tweehonderd gulden. In 1883 kocht hij vervolgens, voor een bedrag van tienduizend gulden "Cien Fuegos", een perceel ten westen van het eerste. De aankopen van de percelen bekostigde hij uit eigen vermogen, waaruit hij ook jaarlijks het nadelig saldo van de exploitatie aanzuiverde. Monseigneur Kieckens was in 1870 tevens stichter van het melaatsentehuis Monte Christo en riep ook een stichting in het leven om jongemannen in het buitenland te laten studeren, het zogeheten Monseigneur Kieckens- Fonds.

...het St Thomas College in vroeger jaren, met het plein dat deze maand naar de fraters van Tilburg zal worden vernoemd...

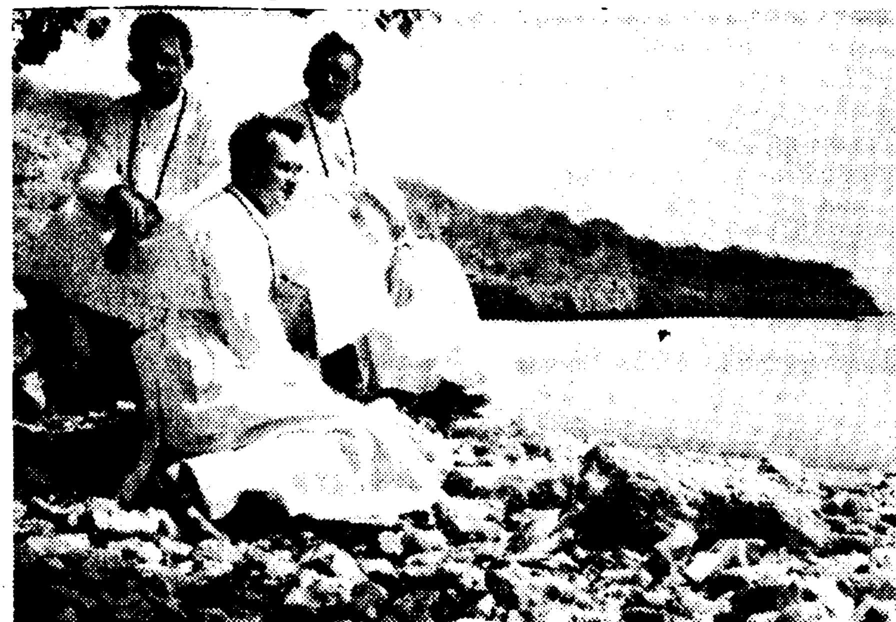
Van de eerste periode van de fraters is bekend, dat monseigneur Kieckens na zijn terugkeer in gezelschap van de drie fraters, in zijn ijver de fraters naar de Nederlandse Antillen te halen, mogelijk toch iets te voortvarend bezig was geweest, want de drie fraters zaten daags na aankomst al met de handen in de schoot.

... Huize Scherpenheuvel, de vakschool van de fraters na de uitbreiding in 1937. Op de voorgrond leidt frater Josaphat van Limpt een groep sportende jongeren...

...frater Fidelius en een aantal van zijn leerlingen...

...honderd jaar al maken de fraters deel uit van de Antilliaanse samenleving...

Er moest daarom voor hen een voorlopige bezigheid worden gezocht. Die werd uiteindelijk gevonden in het nabij San Fuego gelegen hospitaal.

De toezegging van de congregatie was eigenlijk gedaan voor het jaar 1890 en daarom wekte de komst van de fraters, vier jaar "te vroeg" enige bevreemding op. Met name omdat enkele maanden daarvoor vanuit Nederland een aantal leken- onderwijzers waren aangekomen ten behoeve van de in 1885 opgerichte jongens- scholen. De fraters besloten daarom voorlopig hun aandacht in hoofdzaak te schenken aan een op te richten college, waar leerlingen van "goede stand" intern onderwijs zouden kunnen volgen. Dat werd het St Thomas College. De meest belangrijke door de fraters opgerichte school, is naast het St Thomas College en Huize Scherpenheuvel, momenteel de in 1954 opgerichte middelbare school het Radulphus College, dat vernoemd werd naar frater Radulphus Hermus, die, met enkele onderbrekingen, van 1890 tot 1959 op Curaçao verbleef. Terwijl het St Thomas College nog steeds als onderwijs- instelling voortleeft, sloot Huize Scherpenheuvel aan het eind van de zestiger jaren haar deuren, omdat de toenemende kosten van dit vroegere jongens- internaat, dat onder de Stichting St Thomas College ressorteerde, niet langer konden worden gedragen en de overheid niet in staat bleek het internaatswerk voort te zetten.

Grote belangstelling voor feest-programma

HET EEUWFEEST van de Fraters van Tilburg op Curaçao, geniet binnen de gemeenschap grote belangstelling. Mede door de vele suggesties en de steun die de commissies, die de taak op zich namen dit feit op gepaste wijze te herdenken, van alle kanten aangeboden kregen, is het dan ook mogelijk geworden de fraters een gevarieerd en zeer aantrekkelijk feest- programma aan te bieden, dat van 9 tot 23 november loopt en waaraan enkele honderden jongeren, alsmede volwassenen zullen deelnemen.

De eigenlijke feestdag is donderdag 13 november, wanneer er om acht uur 's-avonds in Centro Pro Arte een culturele avond zal worden gehouden. Het woord zal daarbij worden gevoerd door gouverneur van de Nederlandse Antillen dr René Römer, gezaghebber van Curaçao Ronald Casseres en een aantal oud- leerlingen en zullen de fraters worden gehuldigd voor het opvoedings- werk dat zij gedurende honderd jaar op Curaçao verrichtten. Die avond vindt tevens de gala- première plaats van de muzikale show "Pa nos no lubida". Deze show, die in muziek, zang en dans de culturele ontwikkeling in de afgelopen honderd jaar in vogelvlucht weergeeft en waaraan meer dan honderd personen hun medewerking verlenen, belooft een cultureel evenement van de eerste orde te worden.

Voorafgaande aan deze avond, verzorgen oud- leerlingen van Scherpenheuvel op woensdag 12 november een eigen programma, dat om acht uur 's-avonds met een feestelijke bijeenkomst voor alle vroegere "jongens van Scherpenheuvel" op de speelplaats van het voormalige internaat, begint. Het programma vermeldt een gezongen Heilige Mis, toespraken, muziek en het aanbieden van een aandenken.

In het kader van de viering is voor de schooljeugd de aandacht vooral op sportieve evenementen gericht en zal er daarom een sport- toernooi worden georganiseerd, terwijl er op zaterdag 8 november voor hen een wandelmars werd opgezet, waarbij Huize Scherpenheuvel als zowel begin-, als eindpunt zal dienen. Op zaterdag 15 november, wanneer ook de prijs- winnaars van het sport- toernooi bekend zullen worden gemaakt, houden de jeugd- bewegingen een fakkeloptocht. Deze begint om zeven uur 's-avonds op het Brionplein en leidt naar de tuin van het Curaçaosch Museum aan de Van Leeuwenhoekstraat. In de Sjon Janchi Boskaljon- kiosk in de museum- tuin zal daarna de drumband van de Jonge Wacht een demonstratie geven en zal de St Vincentius Harmonie een soiree verzorgen.

Voor het werk dat de fraters op het terrein van leer- methoden en schoolboeken hebben gedaan, wordt in het St Thomas College en de daarbij gelegen Kunst- academie een tentoonstelling opgezet. Als blijvend gedenkteken aan de fraters zal tevens op zaterdag 15 november, om half elf 's-morgens, voor het St Thomas College het standbeeld van een frater worden onthuld, evenals plakkaten voor Scherpenheuvel en Tilburg. Het plein voor de school aan de Roodeweg in Otrabanda, zal vanaf die dag bovendien de naam "Plasa di fraternan di Tilburg" genoemd worden. Een ander aandenken aan de viering van "Honderd jaar Fraters van Tilburg" is het fraaie wandbord, voorstellende Huize Scherpenheuvel, dat al bij de plaatselijke boekhandels te koop is.

In de kathedraal van Pietermaai zal op zondag 16 november een Pontificale Heilige Mis worden opgedragen, die zal worden gevolgd door een open receptie op de speelplaats van de Aloysius- school. Alle leerlingen, oud- leerlingen en vrienden van de fraters zijn daarbij van harte welkom. Om ook het feit te herdenken dat de fraters zich ook enorm inzetten voor de bevordering van de koorzang, wordt op 21 en 22 november in Centro Pro Arte een koor- festival gehouden, terwijl de feestelijkheden daags daarna, op zondag 23 november om zeven uur 's-avonds, met een gezongen Heilige Mis in de St Ana- kerk zullen worden afgesloten.

...bij de [illegible] jaar fraters van Tilburg" in 1936, [illegible] Wouters bij het St Thomas- fraterhuis een gedenksteen...

Berenschot en hoe verder?

EIND SEPTEMBER WERD het Berenschot- rapport gepresenteerd: «Actieplan Herstructurering / Begrotings- evenwicht». Eén rapport, dat er niet om loog, binnen 4 jaar dient de overheidsbegroting zo'n 40% bezuinigd te worden. Dit moet bereikt worden door maatregelen, die in 25 zogenaamde effecten- studies vermeld staan, variërend van het opheffen of privatiseren van een aantal overheids- diensten (o.a. Semako, een aantal Toeristenbureau's en de City Inspector), kosten- besparing bij (semi-)overheids- diensten (o.a. bij de Volksgezondheid en door minder ambtenaren) tot inkomsten- verhoging (onder meer betere belasting- inning en door invoering van het profijt- beginsel). Dit alles bij elkaar moet in 1989 een structurele ombuiging opleveren van ca. NAf.435 mln.

Enkele van de overheidsdiensten die de klos zijn, hebben — vanzelfsprekend — al gereageerd door te zeggen dat zoiets onverantwoord is, niet strookt met het beleid dat al die jaren gevoerd is etc. De vakbond van overheids- personeel, ABVO, is evenmin gelukkig met de voorstellen van Berenschot: In totaal 4000 man op straat is niet niks. Maar, zo moeten we onszelf op Curaçao afvragen: wat gebeurt er als de Lands- en Eilands- overheid haar uitgaven niet drastisch aanpast en alles op dezelfde wijze doorgaat.

CURAÇAO IN 1987

We hoeven geen jaar meer te wachten alvorens een economisch spookbeeld op Curaçao de kop opsteekt. Wordt dit Curaçao, anno 1987? In 1987 zullen de belasting- afdrachten van de offshore- sector drastisch verminderen, wellicht zelfs meer dan tot nu toe werd aangenomen. Het eilandgebied Curaçao zit in financiële problemen en besluit deze (tijdelijk) op te lossen door de afdrachten aan het Land op te schorten. Daarnaast wordt onsuccesvol getracht gelden te lenen van Curaçaose banken die nog steeds erg veel geld hebben, dat ze niet kunnen of willen beleggen, het risico op het niet terugbetalen van de lening vinden zij te groot. Alleen van de Girodienst kunnen ze nog een paar miljoen lenen. Naarmate 1987 verstrijkt worden de financiële problemen groter, salarissen kunnen slechts in eerste instantie nog maar voor 50% betaald worden en subsidies aan de diverse overheids nv's moeten worden stopgezet.

De renovatie- werkzaamheden aan hotels worden opgeschort en de nutsbedrijven vragen zichzelf af hoe lang ze nog kunnen draaien zonder subsidie. Hun situatie wordt nog verergerd doordat grote aantallen gezinnen vanwege hun halve salaris de Kodela/DWD- en Setel- rekeningen niet meer kunnen betalen. Doordat de Centrale overheid verstoken blijft van de afdrachten van Curaçao komt ook zij in financiële problemen. Het pas ingevoerde nieuwe bankstatuut, dat een duidelijk grens stelt aan het klakkeloos drukken van bankbiljetten, wordt zo gewijzigd door de Staten dat er wat meer bankbiljetten bijgedrukt mogen worden. Dit heeft repercussie op de betalings- balans alsook op het vertrouwen dat men in de NA*f*. heeft. Naast economisch problemen ontstaan er sociale spanningen. Het resultaat van dit alles is dat Curaçao in een economische chaotische situatie terecht komt, waarbij elke investeerder zich wel 1000x bedenkt alvorens hij er een gulden in investeert.

In hoeverre deze beschrijving van de tweede helft van 1987 overdreven is, wil ik in het midden laten. Wel zullen enkele elementen zoals hier beschreven ontstaan, wanneer er geen drastische bezuinigings- maatregelen genomen worden, te herkennen zijn. Of zijn er nog opportunisten die geloven dat het allemaal wel zal meevallen?

Zelf meen ik dat het niet zover zal komen, want er lijkt in alle kringen van de Curaçaose samenleving een bereidheid te bestaan om er "iets" aan te doen. Alleen, er moet wel bij ons buurman begonnen worden, eerst moet een stuk kader geschapen worden, welk perspectief wordt geboden en is Nederland al om steun gevraagd?

Allemaal op zich legitieme vragen en opmerkingen, ook in mijn ogen, want het rapport- Berenschot is onvolledig en bezit duidelijke sporen van haastwerk. Zo zijn de effectenstudies met betrekking tot het onderwijs, gezondheidszorg, het nv-beleid en de intergratie van LRD en Setel weinig concreet, terwijl dit toch 30% van de bezuinigingen moet opleveren. Ondanks alle bezwaren dient toch het bezuinigings- schip uit te varen, want de nieuwe bestemming (NA*f*.435 mln.) en vaartijd (1987-89) zijn bekend. Nu nog de koers bepalen hoe er te komen. Er blijken vele kapiteins aan boord te zijn.

DE KOERS VAN HET BEZUINIGINGSSCHIP

Er zijn mijns inziens een aantal cruciale factoren, die bepalen of het schip uitvaart, of men het Berenschot- compas volgt of een eigen, aangepaste koers bepaalt. Dit zijn:
1. is de politieke bereidheid er;
2. hoe is de mede- of tegenwerking van de diensten;
3. hoe stellen de vakbonden zich op;
4. is er extra steun uit Nederland;
5. wat is het perspectief.

DE POLITIEK

Uit het verleden blijkt dat besluitvorming niet het sterkst ontwikkelde punt is geweest in de Antilliaanse politiek. Enkele interne ambtelijke studies tonen dit aan, maar ook de uitvoering van aanbevelingen, opgesomd in de ontelbare rapporten die over Curaçao en de Nederlandse Antillen zijn verschenen, laat te wensen over. De vraag is dan ook nu: zijn de politieke partijen, zowel Land als Eiland, bereid uitvoering te geven aan de aanbevelingen die Berenschot heeft gedaan in zijn rapport. Het feit is namelijk dat 80-90% van de aanbevelingen in het verleden, weliswaar onder iets gunstigere economische omstandigheden, al zijn voorgesteld. Louter eensgezindheid tussen de (regerende) politieke partijen op Lands- en Eilands- niveau lijkt een impasse in de besluitvorming omtrent bezuinigingen te kunnen doorbreken.

Ter overweging het volgende: In de theorie van de stemmenmaximalisatie zal geen enkele politieke partij als eerste een onsympathieke maatregel willen nemen. Uit angst bij verkiezing stemmen te verliezen. Echter, wanneer men er in slaagt de burgers uit te leggen en te overtuigen dat een dergelijke bezuiniging noodzakelijk is om erger te voorkomen, zou in plaats van stemmenverlies wel eens -winst geboekt kunnen worden. In België en Argentinië heeft het in ieder geval gewerkt. Misschien zou een kiezersgedrag onderzoek uitsluitsel kunnen geven.

DE DIENSTEN

Opheffen of afslanken, in het jargon van de boer rooien en snoeien, van de eigen dienst zal door geen enkel diensthoofd zonder slag of stoot geaccepteerd worden. Het diensthoofd heeft daartoe vele taktieken die hij/zij kan hanteren zoals vertragen, lobieën, aandacht afleiden, zaken complexer voorstellen, afwentelen op anderen etc. Het blijkt in de praktijk niet eenvoudig om enige medewerking te krijgen, maar wanneer begrip gekweekt wordt waarom maatregelen noodzakelijk zijn en een perspectief geboden wordt, kan de weerstand van een dienst beperkt worden. Wanneer een reorganisatie leidt tot een effectieve en efficiënte dienst, waardoor je bijvoorbeeld minder frustratie oploopt, zou de weerstand van grote delen van de dienst kunnen omslaan in medewerking. Blijft er desondanks een «conflict of interest», dan moet de politiek de knoop doorhakken.

DE VAKBONDEN

De ABVO, maar ook enkele andere bonden zitten in een moeilijk pakket. Hun speelruimte is gezien de financiële problemen van de overheid zeer gering. De voorgestelde bezuinigingen druisen lijnrecht in tegen het belang van de werknemer die zij vertegenwoordigen. Ondanks herhaalde waarschuwingen, ja zelfs van vakbonden, om het ambtenaren- apparaat niet ongebreideld door te laten groeien, hebben de diverse regeringen en BC's dit toch gedaan. Moeten die mensen die toen aangenomen zijn, er nu weer uit?

In de nabije toekomst lijkt het erop dat er ambtenaren uit moeten en dat diegene die blijven zitten, salaris moeten inleveren. Wanneer dit niet gebeurt, zijn wellicht in '87 de salarissen al niet meer op te brengen door de overheid en dreigt een economische chaos waardoor nog meer arbeids- plaatsen verloren gaan, maar nu ook in de particuliere sector.

De vakbonden zullen moeten kiezen tussen korte of lange termijn belangen- behartiging. De door de ABVO ingeslagen weg van vertragen (eerst een bewijs dat er 4000 arbeids- plaatsen bijkomen, wacht op onze voorstellen, we praten niet met Berenschot) leidt mijns inziens uitsluitend tot verslechtering van de financiële situatie van de overheid en dus tot erger. Uit macro- economisch oogpunt zou de Curaçaose economie mijns inziens het beste mee geholpen zijn als de ABVO en de overige bonden de ombuigings- taakstelling t/m 1989 aanvaarden. Binnen dit kader zouden zij op korte termijn met voorstellen moeten komen die hetzelfde opleveren doch de positie van de (semi-)ambtenaar minder ondergraven. Zowel regering als Berenschot zouden een «open mind» voor deze voorstellen moeten hebben.

EXTRA GELD UIT NEDERLAND

Afwentelen van jouw problemen op andermans schouders is een nastrevenswaardige zaak. Die andermans schouders zijn natuurlijk die van Nederland. Maar de Nederlandse minister van Antilliaanse Zaken, mr. Jan De Koning, heeft al laten weten dat hij geen rijke suikeroom is. Toch is er extra financiële steun uit Nederland nodig om het sanerings- proces te financieren, hetgeen ook de Wereldbank beaamt. Dit moeizame proces zal minister De Koning toch moeten begrijpen, of hij zou eens met zijn collega's Ruding en De Korte moeten gaan praten over het afslanken en bezuinigen binnen het Nederlandse overheids- apparaat.

Zonder extra steun is waarschijnlijk niet eens de Wachtgeld- regeling voor ambtenaren te betalen, hetgeen impliceert dat er dus niet eens ambtenaren ontslagen kunnen worden. Daarnaast zullen er vanaf 1987 additionele gelden nodig zijn om de economie te stimuleren.

Vanzelfsprekend kunnen alleen gelden onder stringente voorwaarden verstrekt worden, en wellicht moeten de regering en het BC ook een deel van de risico op zich nemen. Maar zonder additionele steun van Nederland lijkt de uitvoering van de Berenschot- aanbevelingen op losse schroeven te komen staan, waarmee de kans op een economische chaos vergroot wordt.

Vraag je iemand om op zijn loon in te leveren, dan zegt hij nee; vraag hem nu loon in te leveren, zodat hij in de toekomst ook nog werk heeft (perspectief), dan wordt het een stuk acceptabeler. Helaas is perspectief niet iets als een konijn dat je uit een hoge hoed kunt toveren, maar er zijn wel degelijk perspectieven voor Curaçao. Perspectieven zijn er op het terrein van toerisme, maar ook in de zakelijke dienstverlening, landbouw en sommige takken van industrie. Er zijn enkele concrete projecten, maar nog onvoldoende om de uitstoot van ambtenaren te kunnen opvangen. Daarom zou zo spoedig mogelijk werknemers, werkgevers, overheid en Nederland een beleid moeten formuleren om investeringen uit te lokken en om arbeidsplaatsen te creëren. Een dergelijk beleid steunt zwaar op de private sector, daar moeten de investerings- plannen vandaan komen. De taak is Curaçao dusdanig aantrekkelijk en concurrerend maken, dat bestaande ondernemingen uitbreiden en nieuwe worden aangetrokken. Het slagen van de ombuigings- taakstelling en het functioneren van de twee bestuurslagen zijn eveneens van belang om het vertrouwen in de economie te versterken. Daarnaast vereist zoiets een actieve houding van het — soms ingeslapen en verwende — Curaçaose bedrijfsleven. Voorwaar een niet gemakkelijke taak waar logischerwijs uit voortvloeide dat er geen zekerheid kan bestaan of er in 1989 tenminste 4000 nieuwe arbeidsplaatsen zijn gecreëerd.

CONCLUDEREND

Uitvoering van de aanbevelingen van Berenschot is geen eenvoudige zaak. Zoals is aangetoond, met dit rapport zijn we er niet. Slechts de eerste stap is gezet; de stap van het selecteren van een taal (voornamelijk) bezuinigings- voorstellen). Nu begint het moeilijkste, de uitvoering. In deze uitvoerings- fase, die van 1987-1989 loopt, hebben we te maken met vele betrokkenen, te weten politieke partijen, Lands- en Eilandsbestuur, vakbonden, diensten en «last but not least» Nederland. Hierin heeft eenieder zijn eigen belangen, maar ook zijn verantwoordelijkheden. Dat dit conflicten met zich meebrengt, is inherent aan de uitvoering van deze aanbevelingen en veelal zullen deze slechts op politiek niveau opgelast kunnen worden.

In mijn optiek wordt er een zware last op politici gelegd, die enigszins kan worden verlicht door hard te gaan werken aan een verdere uitbouw van het economisch perspectief voor Curaçao. Maar is er wel een keus? Keert de wal het schip niet als we niet onmiddellijk uitvaren naar de nieuwe bestemming?

R.O.B. VAN DEN BERGH

Het rapport Berenschot

HET RAPPORT GEEFT de mening weer van een groep deskundigen over het functioneren van het overheids- apparaat gemeten met wetenschappelijke westerse maatstaven. Het rapport is ontstaan omdat er budgetaire problemen voorzien worden. Wat in het rapport staat is in het algemeen bekend, maar nimmer zo duidelijk en gedetailleerd weergegeven. Het nut van het rapport is dan ook de gedegen inventarisatie van bestaande dure toestanden in het overheids- apparaat en de productiviteit. Er worden een aantal objectieve raadgevingen geformuleerd om de financiële toestand gezond te maken. De voorgestelde maatregelen worden slechts vanuit een economische en bedrijfskundige visie onderbouwd. Wat in dit rapport, overigens begrijpelijk want de opdracht is letterlijk uitgevoerd, ontbreekt is een filosofie geënt op de geografische en menselijke werkelijkheid van de Antillen. Bezuinigingen zeker wanneer die gepaard gaan met een groot aantal afvloeiingen kosten straks op andere plaatsen geld. Immers de achteruitgang die door de ontslagen bevestigd worden geldt voor een deel van de bevolking. Dit deel wordt buiten spel gezet en zal reageren na korte of lange tijd. Deze reactie zal zeker negatief worden als de overheid de ontslagen niet inbedt in een totaal plan dat zich niet beperkt tot de overheidsdiensten, maar dat veel verder reikt. De te verwachten negatieve reactie kan leiden tot de ontwrichting van onze maatschappij, dit zal weer leiden tot een versnelde uit tocht van kennis en hersens. Maar waar het eigenlijk om gaat is de vraag, is het behoorlijk om met een blauwdruk uit een ander cultureel en economisch systeem te gebruiken als matrix om de tekorten in een ander type maatschappij te verhelpen. Aangenomen dat een maatschappij òf het functioneren ervan op wiskundige wijze doorgelicht kan worden, dan nog blijft de realiteit van het type mens en de gedragingen en functies van dit type als functionerend in een systeem de enige energiebron om de verandering die men wenst uit te voeren.

Het is mogelijk om een ander systeem te enten zonder eerst de voedings bodem gevormd door de het totaal aan bewustzijn van de bevolking naar een ander systeem toe te modelleren. Aangezien het hier over mensen gaat kan modellatie slechts plaatsvinden óf gedurende een generatie óf op de punt van het bajonet. Wanneer het rapport Berenschot slechts als een indicatie gebruikt wordt dat ons economisch klimaat verandering behoeft en wanneer dit als zodanig door de bevolking begrepen wordt, dan zullen er in de eerste plaats visies ontwikkeld moeten worden over wat er van deze maatschappij, van deze gemeenschap gemaakt moet worden. Het belangrijkste gegeven van Berenschot is dan ook niet een optelling van tekorten maar een vaststelling van een noodzakelijke visie op deze samenleving. Willen we een Europees ideaal- patroon volgens de kapitalistische principes en de consumptie- maatschappij die daaraan gekoppeld is, of willen we ons vereenzelvigen met de omgeving en zo geleidelijk daarin een plaats te gaan innemen met de voordelen die onze maatschappij met veel hoogontwikkelde mensen heeft. Op Europa en in het bijzonder Nederland gericht blijven heeft alleen zin wanneer we ons aan deze maatschappijstructuur volledig kunnen koppelen, evenwel zal dit als gevolg hebben dat de eigen identiteit van de Antillen geheel verloren gaat binnen enkele generaties, bovendien zou dit betekenen dat we ons van de omgeving isoleren, iets wat nu reeds het geval is. Er zal in concensus, iets wat in een kleine gemeenschap moeilijk is, besloten moeten worden om of bij het vasteland, of bij het Caraibische eilandenrijk, of bij Nederland te behoren in cultureel en economisch opzicht. Toestanden zoals geconstateerd door Berenschot bij de overheid zijn in de regio niet vreemd, wel zijn de hoge ambtenaren- salarissen en daarmee ook die van de semi-ambtenaren en medeoorzaak van dat kleine tekorten aan ijver en discipline grote bedragen kosten op de begroting van Curaçao. Berenschot zal als Europees efficientieburo niet kunnen inschatten hoe maatregelen effectief gemaakt kunnen worden met wijze van besluitvorming en het functioneren van onze overheids- dienaren omdat dit nu eenmaal geen Germaanse calvinistische maatschappij is. Visie die gevraagd wordt betekent ook gezag. Degene die visie toont zal ook geaccepteerd moeten worden door de bevolking, hij moet als persoon overeenkomen met het oerbeeld, de vaderfiguur, de goedheid. Nu is het bij een historisch samengesmeedde bevolking mogelijk een algemeen oerbeeld van een leider te krijgen, bij een lang gekoloniliseerd, geprostitueerd doorgangsgebied van vele bevolkings- groepen zal er geen gemeenschapelijk oerbeeld zijn. Ieder segment van onze maatschappij heeft dan ook duidelijk een andere karakter trek. Het zal dan ook moeilijk zijn, om laat er één visie bestaan, die aannemelijk te maken voor alle belangen- groeperingen. Naast visie zal er daarom ook een machtstructuur moeten ontstaan (die op het eerste gezicht niet democratisch is) om het mogelijk te maken de visie te verwezenlijken. Berenschot is dus gegeven dat van betekenis is omdat we nu nog duidelijker gaan begrijpen dat we ergens naar toe moeten, dat er een weg uitgestippeld moet worden. Ook is het duidelijk dat de gezagsstructuren die historisch ontstaan zijn en waarin de term "brother" veel gebruikt wordt om regels te omzeilen en hiërarchische noodzakelijke structuren aan de laars te lappen, zo hersteld moeten worden dat een gemeenschap weer hygiënisch kan functioneren. Naast visie ontwikkelen zal er een duidelijk hiërarchische structuur zichtbaar moeten worden om de visie geaccepteerd of opgelegd uit te voeren.

De vraag is gesteld welk beeld wil men dat deze maatschappij gat vertonen. Welke maatschappelijke deugden worden als idealen gesteld. Ook dat zal bij het beleid van de overheid prioriteit moeten krijgen voordat er ook maar gedacht kan worden aan saneringen. Berenschot geeft slechts doorlichting van een overheidsapparaat vanuit een Europees referentie- kader, dus een kader bevolkt met Europese gestandariseerde normen. Het is dus in dit gebied niet meer dan een karikatuur omdat geconstateerde ongeregeldheden in de ogen van de Europeaan wanstallig voorkomen terwijl ze in de regio niet als ongewoon aangemerkt worden. Professionalisering van het overheidsapparaat heeft altijd aandacht van de overheden gekregen, maar niet alle aandacht. Er zijn diensten waarbij de top uit zeer bekwame mensen bestaat die gezien het verschil in mentaliteit en ontwikkeling met hun medewerkers geen relatie en daardoor geen gezag hebben t.a.v. de slag vaardigheid van hun dienst. Ze worden gedwarsboomd door hun overwicht. Deze maatschappij heeft niet altijd respect voor overwicht er is nog een andere structuur die de gezags- verhoudingen ondoorzichtig maakt, de politie. Wanneer binnen een dienst sanerende maatregelen genomen moeten worden, wie gaat dan de eisen, de normen vaststellen van kennis en productiviteit en hoe wordt het wel of niet functioneren vastgelegd en door wie. Het is bekend dat degene die feilen constateert waar dan ook op Curaçao geen lang gelukkig leven beschoren is. Hij wordt als gezaghebbend onderdeel geëlimineerd door het negatieve beeld dat van hem wordt getekend. De door hem geconstateerde feiten worden over het hoofd gezien, hij deugt immers als persoon niet. Deze sociale mechanismen zijn in een koloniale tijd ontstaan als tegenkracht om de onderdrukker minder effectief te maken, maar de onderdrukker beschikte over absolute machtsmiddelen toen. De saneerder van tegenwoordig heeft slechts kennis en ervaring, hij wordt door roddel minder effectief als gezagsdrager en de mogelijkheid is niet uitgesloten dat hij gedemotiveerd raakt en onproductief wordt. Er zal dus naast visie een algemeen aanvaarde mentaliteit ideaal gesteld moeten worden. Dat geldt voor alle geledingen, voor alle nivo's en voor alle intermenselijke relaties van liefde tot zaken. Rechtvaardigheid eerlijkheid, moed, trouw. loyaliteit, discipline, respect voor elkaar, acceptatie van gezag, gemotiveerdheid, gemeenschapszin, dat zijn wat mogelijke waardes ook voor deze gemeenschap. Net als bij het papiamentu zal er in waardes één norm officieel vastgesteld moeten worden. De overheid zal die norm voorbeeldig gebruiken. Afwijking van die norm zal aan de kaak gesteld moeten worden. In ieder geval zal de middelmatigheid die nu dikwijls de boventoon voert samen met het lege brother- syndroom overstemd moeten worden met kwaliteiten die een gemeenschap kunnen opbouwen onder moeilijke omstandigheden. De tijd van potverteren is voorbij ook al gaan we door inertie nog even daarmee door.

De eigen voordeelregel die door de partijpolitiek in een kleine gemeenschap makkelijk wanstallige vormen aanneemt moet niet alleen door de rechterlijke macht maar vooral door de publieke opinie veroordeeld worden. De essentie van het functioneren van een maatschappij is niet het kopieren van een suksesvol West- Europees model maar van het opbouwen van een eigen waardepatroon dat algemeen aanvaard wordt. Met Berenschot kan bezuiniging gebracht worden, maar dat helpt deze maatschappij weinig en is slechts bedoeld om minister De Koning tevreden te stellen en begrotingshulp te krijgen. Immers over een paar jaar en dito verkiezingen moet er weer een Berenschot komen tenzij we zelf als gemeenschap essentiele keuzes maken om daardoor te kunnen overleven.

Uit de geschiedenis moet het duidelijk zijn dat de overlevingskansen van volkeren en gemeenschappen toenamen met het vestigen van een hechte eenheid, een hiërarchische structuur en een duidelijk door iedereen geaccepteerd waardepatroon. Het brother- syndroom is een teken van subcultuur en staat tegenover de gevestigde instituten met het doel die afbreuk te doen via een uitgebreid niet na te speuren ondergronds circuit. Naast zwart geld is er op Curaçao veel zwarte handel en bestaan er zwarte praktijken. Het is toch ontoelaatbaar dat een Bestuurscollege of een gezaghebber op brutale wijze aangesproken en ter verantwoording geroepen wordt n.b. door grote vlegels die als zodanig in deze gemeenschap bekendheid hebben. Waar zijn onze normen, moeten we ons in ernst afvragen en hoe is het zover gekomen. De sociale correctie heeft vooral de laatste 25 jaar gefaald juist door het geleidelijk verheffen van de middelmatigheid tot ideaal en de menselijke kleinheid tot burgelijke maat. Bijna alle sectoren van onze maatschappij hebben er aan mee geholpen het waardepatroon te nivelleren tot een gemiddelde dat nimmer als voorbeeld voor de jeugd kan dienen.

Zolang het profiteren en het pooierdom tot deugd verheven worden bij gelegenheid en door de sterken in de maatschappij zich afzijdig gaan houden om buiten het roddel- en corruptie- circuit te blijven, zullen alle rapporten van IMF tot Berenschot alleen maar dienen om geld te krijgen uit het buitenland. Willen we werkelijk verbetering dan moeten we zelf rapporten maken, zelf kritisch staan t.o.v. ons functioneren, ieder op zijn plaats en zelf ons houden aan internationaal erkende waardes die door de geschiedenis heen als menselijke goede eigenschappen bekend staan. Wat vooral belangrijk is dat we zelf corrigerend optreden en maatregelen nemen tegen iedere vijand van deze gemeenschap die in eigen belang de gemeenschap ondermijnt en verkoopt. Pas vanuit een doorzichtige heldere sfeer kan de creativiteit ontstaan die ons zal helpen te overleven. Laten we dit dan eerst maken door dit eiland in alle opzichten schoon te maken, te beginnen met handen, het hoofd en het hart bij onszelf.

JULES ADRIAENS

Analfabetisme op de Antillen

OP 11 SEPTEMBER 1986 verscheen een kort berichtje in de Volkskrant, waarin drs. Leon Faneyte in een vraaggesprek met de correspondente van genoemde krant melding maakt van het groeiende analfabetisme op de Nederlandse Antillen.

Bij het lezen van dit bericht kwam een reeks vragen bij mij op, die ik hierna zal uitwerken.

1. Op de Nederlandse Antillen is het Papiamentu ingevoerd als instructietaal voor het basisonderwijs. Daarvoor was de instructietaal het Nederlands. Fanyete stelt dat de invoering van het Papiamentu tot betere resultaten zal leiden, dan tot nu toe het geval is geweest. De vraag is inderdaad, of instructie in de moedertaal dit probleem zal verminderen. Toch vraag ik me daarbij af, of het gesignaleerde analfabetisme van een soort is, die eigenlijk vrij eenvoudig te verhelpen is. Zouden de lees- en schrijf- problemen heel veel minder zijn, indien de instructietaal wordt gewijzigd? Uiteindelijk heeft iedere taal regels, zal er geanalyseerd en gesynthetiseerd moeten worden enz. Ik stel dus niet, dat instructie in de eigen taal geen goede zaak zou zijn, maar wel het feit, dat het analfabetisme mijns inziens meer oorzaken heeft, dan de instructietaal.

2. Wonen er op de Nederlandse Antillen verhoudings- gewijs niet evenveel kinderen met lees- en schrijf- problemen als in Nederland? Analfabetisme kan vele oorzaken hebben, onder andere lees- en schrijf- problemen. Hoe komt het dan, dat ze niet op tijd worden onderkend? Of is het zo, dat ze wel onderkend worden, maar dat ze niet worden aangepakt?

3. Het Volkskrant- artikel geeft aan, dat er nog steeds geen leerplicht is op de Nederlandse Antillen. Is er nagegaan, of het analfabetisme ontstaat door overmatig schoolverzuim? Zo ja, dan lijkt het me wat naïef te geloven, dat de invoering van het Papiamentu het schoolverzuim zal terug dringen en daarmede het analfabetisme. Zo nee, dan zijn er structureel andere zaken aan de orde. Trouwens, waarom wordt die leerplucht eigenlijk nog steeds niet ingevoerd?

4. Wanneer kinderen alleen vanwege hun leeftijd naar een ander leerjaar gaan, dan worden deze kinderen kennelijk als feit geaccepteerd op de scholen. Dit is begrijpelijk, want minder leerlingen betekent minder arbeidsplaatsen. Dan blijft toch de vraag, hoe het komt, dat ze praktisch als analfabeet de school verlaten. Verwacht mag toch worden, dat er aan die leerlingen toch nog aandacht wordt besteed, als is het maar op hun niveau. Is het bekend, hoe de leerkrachten zich opstellen tegenover deze groep leerlingen?

5. Hoe functioneel is het analfabetisme hier te nomen? Ligt het nu aan te veel schoolverzuim, lees- en schrijf- stoornissen e.d., of aan een combinatie ervan? Indien het aan het schoolverzuim ligt, dan lijkt invoering van een leerplichtwet de logische consequentie. Ligt het aan speciale stoornissen, dan is het vreemd, dat zoveel leerlingen niet doorverwezen kunnen worden naar scholen voor speciaal onderwijs. Ook al zijn er niet veel op de Nederlandse Antillen, ze zijn er. Of is er hier sprake van een probleem op ander niveau, nl. leerlingen worden niet doorverwezen, omdat de ouders niet willen, dat hun kinderen op een "gekkenschool" terecht komen? In dat laatste geval ligt er een taak voor de overheid, om een bepaald bewustzijn aan te kweken, maar ook om na te gaan, of er geen behoefte bestaat aan de stichting van tot nu toe op de Nederlandse Antillen onbekende schooltypen voor speciaal onderwijs.

Vervolg op Pag. F

NAPA

"Terreur is de nieuwe oorlog"

Het rijk van de angst

Istanbul, Parijs, Karachi, Achille Lauro. Aanslagen, kapingen, ontvoeringen en zelfmoordacties met een videoclip.
Terroristen of heilanden van de vrijheid.
Ze prediken hun evangelie met handgranaten en een machinepistool.
Ze verschuilen zich in de duisternis van de menigte.
Ongeduldigen, fanatici of geesteszieken?
Koele killers en gedrogeerde doders.
Sommige voeren een heilige oorlog.
Ze offeren hun bloed voor een vermeend vaderland in een mengeling van moord, gekte en ideologie.
Een filosoof schreef ooit: "Je hoeft een ideoloog maar af te krabben en je hebt een terrorist".
Een verhaal over terreur als de oorlog van de toekomst.

'Hopeloos, hulpeloos. Dan staan daar ineens mannen met geweren en granaten. Op het moment dat het gebeurt schrik je. Het enige wat je daarna denkt is: Hoe zal het aflopen, kom ik er goed uit... ja angst en nog eens angst'.

Met z'n vrouw zat hij aan boord van het cruiseschip Achille Lauro toen de kapers het schip overmeesterden. Hij keek de terreur in de ogen. De afgelopen week volgde S. Rompa uit Dongen met meer dan gewone belangstelling de beelden van de vliegtuigkaping in Karachi. Meer dan de meeste Nederlanders kan hij zich voorstellen wat de mensen in de Pan Am vlucht 73 meemaakten.

"Begrip nee, niets", zegt Rompa. "Ik kan me voorstellen, hoor, dat mensen om goddienstige of politieke redenen zoiets doen. Aan boord voerden ze een hele show op, half in het Engels, half in het Arabisch. Het kwam er op neer dat ze geen vaderland hadden, dat ze het deden voor Palestina".

Terreur is van alle tijden.

Bij terreur gaat het oorspronkelijk om het systematisch gebruik van openlijk of heimelijk geweld, dood en vernietiging met als doel het ontwrichten van een maatschappij, het overnemen van de macht of het bevrijden van een land. Willekeurig geweld waarbij de vernietiging van onschuldige burgers een doel op zichzelf is, dateert vooral van de laatste jaren. De aanslag in de synagoge in Istanbul is daarvan het meest recente voorbeeld. Altijd vormt angst het belangrijkste wapen van de terrorist.

HELE WERELD

Het is de verandering van de terreur die zorgen baart. "De terreur neemt toe in intensiteit en verspreidt zich steeds meer over de hele wereld. Het is niet meer alleen de RAF. Je ziet wat er gebeurt in één weekend: een kaping in Karachi, een moordpartij in een Turkse synagoge en een bloedbad in een christelijke kerk op de Filipijnen".

Prof. Hylke Tromp van het Polemologisch Instituut van de universiteit van Groningen heeft het jaren geleden al zien aankomen: "Na al die rommel met die Molukkers hoefde je geen Pelleboer te wezen om dat te voorspellen".

Hij kan drie oorzaken aangeven:

1. "Kijk, vroeger was er een taboe op geweld. Bovendien was je als individu deel van een grote groep, maar dat besef is weg. Wij zijn eenuitgevallen in kleine groepen: Molukkers, Palestijnen, voor- en tegenstanders van kruisraketten enz. Het idee dat je geen geweld mag gebruiken is verworden;
2. Met z'n allen hebben we als idioten wapens geproduceerd. In heel de wereld zijn er 100 miljoen machinegeweren in omloop. De beschikbaarheid van wapens is enorm toegenomen. Israelische Uzi's, Russische Kalashnikovs, elke idioot kan er eentje kopen;
3. Tenslotte is er de voorbeeldfunctie van de staat zelf. De staat heeft een breed arsenaal aan verdelgings- middelen opgebouwd. De staat zegt op een kwade dag: Kijk, dit is een legitieme zaak waarvoor gesneuveld kan worden. Mensen die dat zien, denken bij zichzelf: 'De zaak waarvoor we willen sneuvelen kunnen we ook zelf bepalen, dus wat let iemand om met een kleine groep een eigen oorlog te beginnen".

MEER EN MEER

Bij deze vorm van terrorisme gaat het volgens prof. Hylke Tromp vaak om 'kleinschalig denken': ,,Niet het einddoel maar de volgende stap is belangrijk... een aanslag... het gezag stort niet in... meer wapens aanschaffen, dan weer een aanslag... nog geen crisis... welke vent zullen we nu een opblazen? Het zijn beslissingen die niet meer getoetst worden aan de ideologie, het is meer de strategie van de generaals van '14-'18. Ze waren vier jaar bezig om een doorbraak te forceren, maar het was steeds de herhaling van hetzelfde: meer soldaten in het offensief sturen".

Èen van de organisaties die het meest met terreur wordt geidentificeerd is de Palestijnse Bevrijdings- organisatie (PLO) van Yasser Arafat.

Directeur G. Khoury van het Nederlandse PLO- kantoor in Den Haag wil het woord terreur liever niet in de mond nemen. Volgen hem heeft de PLO al sinds twaalf jaar geen terreuracties meer uitgevoerd. Khoury: "We hebben onze afkeuring uitgesproken over de acties in Karachi en Istanbul. Ja ook Istanbul. De PLO respecteert dat mensen hun religie blijden. Of het nu Arabieren zijn of joden. Mensen in een synagoge doden, is tegen de wil van God. De PLO is tegen terreur, maar we hebben het recht ons land te bevrijden. Dat is geen terreur maar zelfverdediging. Wat de joden deden in 1947, Shamir, Peres en Beginen al die anderen, dat was terreur. Ze namen ons land en op de Westbank doen de Israeli's dat nog steeds. Dat is de terreur van de langzame dood... mensen uit hun huizen zetten, van hun grond verdrijven. Dat is nog veel erger dan de terreur van de snelle dood zoals in Karachi.

In tegenstelling tot veel Palestijnse splinter- organisaties nemen PLO- woordvoerders voortdurend het woord 'dialoog' in de mond. Ook Khoury doet dat: ,,Praten is beter dan schieten. De internationale propaganda- machine probeert ons wat anders te laten zeggen, maar ik herhaal: we zijn tegen elke vorm van terreur, we staan open voor de dialoog, waar dan ook".

TERREURBESTRIJDING

Niks woorden, daden vindt de Amerikaanse president Reagan. Hij ziet Gadaffi als het brien van een internationale terroristische samenzwering, dus kreeg Gadaffi bommen op z'n dak. Het hielp in zoverre dat de Libische leider na de Karachi- kaping zich schielijk distantieerde van elke mogelijke betrokkenheid.

Hylke Tromp vindt het 'een wat naieve analyse van de Amerikanen'. De Groningse polemoloog: "Reagan denkt: als Gadaffi dood is, dan houdt het wel op. Hij vergeet dat Libie geen enkele greep heeft op al die terroristische groepjes".

Kogels dan toch maar strijden met woorden?

"Bij terroristen liggen de remmen anders dan bij gewone mensen", zegt professor Ghysbrechts. Als hoogleraar massa- psychologie is hij verbonden aan de Rijksuniversiteit van Gent.

Ghysbrechts: "Om allerlei redenen hebben ze een grote agressiviteit tegenover het gezag ontwikkeld. Het is te gemakkelijk om terrorisme te zien als een revolutie van gestoorden. Men dient de thema's van de terroristen niet af te wijzen. Hun schieten is een roep die gehoord moet worden. Vaak gaat het om problemen die we jaren onachtzaam hebben laten rusten. Het grootste voorbeeld is de situatie in Libanon. Als internationale gemeenschap van volkeren hebben we ons daar weinig van aangetrokken. Naast het idealisme van de Palestijnen ontstaat er agressie en op een dag vliegt het deksel van de ketel. Libanon is een etterbuil waaraan we allen schuld hebben. Men dient de problemen niet te laten sleuren. Praten is beter dan er op los te knallen, maar het wordt moeilijker en moeilijker, zeker als een van beide partijen zeer gedecideerd is en met een wapen in de hand staat. Praten en luisteren zijn de beste wapens tegen terreur".

HERSENSPOELING

Ex- gegijzelde Rompa is het daarmee een heel eind eens, al kan hij uit eigen ervaring aanvullen: "Praten, ja, onderhandelen en nog eens onderhandelen, zeker op het moment van een actie, alleen dit: deze jongens zijn niet ingesteld op een dialoog. In de trainingskampen in Libanon zijn ze zo afgericht en gehersenspoeld dat ze maar één ding willen horen de bevrijding van hun vaderland".

Prof. Hylke Tromp gelooft een dialoog, maar hij zoekt het vooral in onbereikbaar maken van wapens en in een andersoortige opvoeding. Eerst de wapens.

Tromp: "Je ziet wat wapens aanrichten. In Amerika is het recht op wapenbezit verankerd in de grondwet. Na de kaping van de Achille Lauro kreeg je de over- reactie in de Verenigde Staten. De hotels bij ons bleven leeg, want de Amerikanen kwamen niet meer. Als je nou weet dat er per jaar in de hele wereld 300 mensen worden gedood door terroristische acties en je weet dat er per jaar 22.000 Amerikanen in eigen land sneuvelen door wapengeweld, dan zeg ik: Reagan had z'n landgenoten maar beter op vakantie kunnen sturen. Een vakantie in Europa had heel wat Amerikanen het leven kunnen redden".

Tromp over de opvoeding: "Een maatschappij kan zichzelf tegen terreur beschermen. Niet door als een gek te gaan bewapenen, maar door kinderen op te voeden in het besef dat je met wapens niets oplost. Neem nou de Tweede Wereldoorlog. Miljoenen zijn er gesneuveld. Wat heeft het opgelost? De Nazi's zijn niet weg, eentje is er zelfs president van Oostenrijk geworden. Ja, op school leren we dat oorlog zinvol is. Iedereen kent de spannende verhalen over de Tachtig- jarige Oorlog. De geschiedenis- boeken vertellen ons dat we de wapens op moeten nemen en dat het dan wel goed komt".

BIG BUSSINESS

Terrorisme is big bussiness. Een terrorist kan z'n wapens niet met idealen betalen. Geld voor acties kan op vele manieren verkregen worden. Soms vis bankovervallen, maar dikwijls gebeurt het via zeer legale wegen. Zo ontvangt de Palestijnse Bevrijdings- organisatie veel geld van de Arabische georienteerde olieproducerende landen. Bovendien bezit de PLO een internationale netwerk van ondernemingen en een eigen bank. Naar schatting heeft de PLO een jaarlijkse inkomen van meer dan 1 miljard gulden.

Van de Zwarte September- beweging is bekend dat de groep een toelage van 20 miljoen gulden ontving voor de aanslag op de Israelische sportlieden tijdens de Olympische Spelen in München in 1972.

De IRA verkrijgt haar werkkapitaal onder meer via een lucratieve taxi- onderneming, via donaties uit de Verenigde Staten en via Mafia- achtige afpersings- praktijken.

Terreur- organisaties kunnen dikwijls rekenen op steun van naties, zowel financieel als bij het zoeken van een onderdak voor hun hoofdkwartier. Wat dat betreft waren de Molukkers in ons land de proletariërs uit de terroristen- wereld. Ze kregen van niemand geldelijke steun, omdat geen enkele vreemde mogendheid belang had bij een Vrije Republiek Molukken.

SUCCESSEN?

Sneuvelen er regimes door terreur. Kun je met het zaaien van angst een land bevrijden? Kan de RAF met bommen een Duitse heilstaat bereiken?

Hylke Tromp: "De voorbeelden liggen niet voor het oprapen. Was de aanslag op Pinochet gelukt dan was waarschijnlijk het systeem in Chili ingestort. Dan kun je van resultaat spreken. Maar wat gebeurt er nu: er is sprake van het veiligheids- apparaat. Het regime van Pinochet versterkt zich. Elders in de wereld krijg je na aanslagen vaak paranoia- achtige toestanden. Kijk op Schiphol. Overal zie je kerels lopen met machinepistolen".

Massapsycholoog Ghysbrechts vindt bij terroristen een grote mate van agressiviteit. Een agressie die voort kan komen uit frustratie, wanhoop en boosheid. Een andere kenmerk is dat de leden van terreurbewegingen meestal erg jong zijn. Vrouwen treden meestal niet op de voorgrond, al zijn de Europese terreur- bewegingen RAF, CCC, Rode Brigades, op dat punt meer geemancipeerd dan de Palestijnse groepen.

Minderheden zijn binnen terreur- bewegingen dikwijls goed vertegenwoordigd. Zo is de leider van de extreeme Palestijnse terreurgroep PFLP, dr. George Habash, geen moslim maar een belijdend christen.

Verdere algmene kenmerken zijn er nauwelijks te vinden. De ene terrorist gelooft oprecht in een bevrijdings- missie, de ander wil de gemeenschap z'n wil opleggen. Leiden terreuracties ergens toe, dan is het meestal de heilloze weg van een nieuwe tirannie.

Terreur- organisaties bestaan dikwijls bij de gratie van vrijheids-minnende democratieëen. De Amerikaanse terreur- specialist prof. Walter Laqueur verbindt aan die mening de volgende cynische opvatting: "Naarmate de macht van de democratische gemeenschappen afneemt, krimpt ook het werkterrein van het terrorisme".

ONTWRICHT

De nieuwe terreur is de terreur van de kleine groepen, de giftige adem van een ontwrichte beschaving. Hylke Tromp spreekt van terreur in een gedesintegreerde samenleving. De oorlog is niet meer wat het was, maar de oorlog is overal. Geen plechtige verklaringen meer vooraf, hooguit een waarschuwing, net voor de bomontploft.

Het onderscheid tussen burger en militair is vervaagd. Volgens Hylke Tromp is dat in de Tweede Wereldoorlog begonnen: "Je had toen de zogeheten strategische bombardementen: Rotterdam, Warschau, Berlijn. Het werd een oorlog tegen burgers. Voor die tijd was oorlog een samenzijn van herkenbare lieden in uniform die met elkaar een slagveldje opzochten. De nieuwe wapen- ontwikkelingen hebben aan die ouderwetse oorlogvoering een eind gemaakt. Met bommen kun je immers niet zo goed mikken. En zo is de burger er bij betrokken".

De ouderwetse oorlog lijkt afgeschaft, het conflict tussen Iran en Irak daargelaten. De oorlog is geindividualiseerd naar kleine groepen en eenlingen.

Het uitmoorden van een synagoge, een Vietnam- veteraan die in een MacDonalds- vestiging 21 mensen neerknalt.

In Beiroet loopt een generatie Libanezen rond die is grootgebracht in een stad van puin, vernietiging en bomaanslagen. Opgegroeid met terreur hebben ze het besef van angst verloren en kent een mensenleven voor hen nauwelijks nog waarde.

Het zijn pubers met een Kalashnikov in de hand en Rambo op hun shirt.

Ze zijn de recruten voor de terreur van morgen, kortstondige koningen in het rijk van de angst.

Ze kennen geen vrede, alleen wraak... de volgende aanslag...

(Uit de Gelderlander)

Hoogleraar in Volkenrecht

Kooijmans:

Nederland mag het ronselen voor Brunswijk niet dulden

DEN HAAG — Nederland moet er nadrukkelijk op toezien dat op zijn grondgebied geen huurlingen of vrijwilligers worden geronseld voor het Jungle Commando van Ronnie Brunswijk, dat zich verzet tegen het bewind van de Surinaamse legerleider Bouterse.

Bij het ronselen voor groepen, die strijden tegen het bewind in een bevriend land, worden de grenzen overschreden die zijn vastgelegd in het Internationaal Recht. Dat zegt dr. P.H. Kooijmans, hoogleraar in het Volkenrecht aan de Rijksuniversiteit in Leiden.

Kooijmans verwijst naar een uitwerking van het VN-handvest, de "declaratie over vriendschappelijke betrekkingen". Daarin staat dat landen niet mogen berusten in het organiseren van activiteiten op hun grondgebied, die zijn gericht op het deelnemen aan burgerstrijd of terroristische daden in een ander land. Een land mag op zijn grondgebied niets laten gebeuren dat activiteit tegen een bevriende natie in de hand werkt, zo stelt Kooijmans. Omdat Suriname voor Nederland een bevriend land is kan de Nederlandse overheid niet toestaan dat op haar gebied wapens worden gekocht of leden worden geronseld voor het Jungle Commando.

De Nederlandse overheid kan echter weinig doen als personen zich op eigen initiatief bij de groep- Brunswijk voegen. Nederlanders, die zich aansluiten bij Brunswijk, begeven zich niet in vreemde krijgsdienst omdat het Jungle Commando een particuliere bewapende groep is. Het meestrijden met Brunswijk is in Nederland dan ook niet strafbaar. Als iemand zich uit eigen vrije wil begeeft in een gewapende conflict mag dat", aldus Kooijmans.

Toen enkele maanden geleden in New Orleans veertien Amerikaanse huurlingen met plannen voor een coup in Suriname werden gearresteerd, was duidelijk sprake van het georganiseerd ronselen van personen die voor het geld aan de actie wilden meedoen. Wanneer Nederlanders van Surinaamse afkomst, die zich direct betrokken voelen bij het conflict, naar Oost- Suriname gaan doen zij dit niet "om den brode" en is het veel moeilijker om in te grijpen. "Nederland staat hier vrij machteloos", zo zegt Kooijmans.

De leider van de Amerikaanse huurlingen verklaarde destijds te hebben gehandeld in opdracht van de Amsterdame coffeeshop- houder George Baker, maar deze beschuldiging leidde niet tot vervolging van de Amsterdammer. Baker, door de officiele Surinaamse media "huurlingen- ronselaar" genoemd, werd vorige week Suriname's buurland Frans Guyana uitgezet. Zijn naam is door een Nederlandse journalist, die voor de NOS- radio en het weekblad Nieuwe Revu een bezoek bracht aan het Jungle Commando, in verband gebracht met de Britse huurlingen die zich sinds kort bij Brunswijk hebben aangesloten.

Bouterse heeft Den Haag er herhaaldelijk van beschuldigd toe te staan dat de groep- Brunswijk vanuit Nederland wordt gesteund. In zijn recente rede voor de VN vroeg hij de Nederlandse regering nog "actiever op te treden tegen deze terroristische groepen". Volgens de legerleider worden de strijders van Brunswijk "voor het grootste deel geworven en gefinancierd op Nederlands grondgebied".

Kooijmans vindt de kritiek van Bouterse ongegrond. Hij wijst erop dat de Surinaamse leider geen voorbeelden geeft van ontoelaatbare activiteiten op Nederlands grondgebied. "Als Bouterse concrete voorbeelden had zou hij die echt wel naar voren brengen", aldus Kooijmans.

Het verlenen van humanitaire hulp of verbale steun aan de groep- Brunswijk is geoorloofd. Moeilijker wordt het als het gaat om het geven van advies aan Brunswijk of zijn mannen. De Amsterdame advocaat Andre Haakmaat heeft laten weten dat Ronnie Brunswijk in juli naar Nederland is gekomen om bij hem advies in te winnen. Na een grote aanval van het Surinaamse leger op zijn dorp Morakondre wilde Brunswijk weten hoe hij het verder moest aanpakken, zo verklaarde Haakmat enige weken geleden. Tijdens zijn bezoek aan Nederland hebben Haakmat en verzetsleider Paul Somohardjo uitgebreid met Brunswijk gesproken.

Volgens Kooijmans is het geven van advies op de rand van het toelaatbare, al "is die rand in het Internationaal Recht vrij breed". De vraag hierbij is of de adviezen uitlopen op handelingen vanaf Nederlands grondgebied. "Hier zit je in het grijze vlak dat het volkenrecht zo vaak heeft".

Kooijmans zegt verder zijn twijfels te hebben over de nu vier jaar durende opschorting van de Nederlandse ontwikkelings- hulp aan de Surinaamse overheid. Volgens hem hebben zich sinds de december- moorden in 1982 "bepaalde veranderingen voorgedaan. Die een gesprek tussen Nederland en Suriname zouden hebben gerechtvaardigd". Hierbij wijst hij op het instellen door de Surinaamse autoriteiten van een instituut voor de mensenrechten en op de dialoog tussen militair gezag en de "oude" politieke partijen.

Dergelijke ontwikkelingen werden door Nederland wel gewaardeerd, maar iedere keer werd er meer verlangd. "Wat moet er nu nog meer"?, heeft de Surinaamse ex- ambassadeur Henk Heidweiler in het verleden eens tegenover Kooijmans verzucht. Volgens Kooijmans kreeg de Nederlandse regering van het parlement geen ruimte om toenadering tot Paramaribo te zoeken. "Nederland heeft wellicht te veel gebruik gemaakt van de stok en te weinig van de wortel".

De recente ontwikkelingen in Suriname zijn echter zodanig dat hervatting van de Ontwikkelings- hulp nu uitgesloten is. "Misschien had Nederland iets meer invloed op de situatie kunnen hebben. Nu is de zaak naar mijn oordeel helemaal scheef gegaan", zo stelt Kooijmans.

MILAAN — In Milaan is een Joegoslaaf tot 7 jaar gevangenisstraf veroordeeld wegens zijn aandeel in een handel in kinderslaven vanuit een kamp bij Milaan. Ontvoerde zigeunerkinderen werden opgeleid als zakkenrollers en inbrekers. Nog 97 andere beklaagden, overwegend Joegoslaven, zullen in de komende weken terechtstaan voor hun aandeel in de organisatie waarbij het in 15 jaar over honderden kinderen is gegaan.

De Kabouter

MAYBELLINE CALMEZ heeft op school een leuk opstel geschreven. Wie doet het haar na? Maybelline is 12 jaar en gaat naar de CML Maduroschool. Ga zo door Maybelline!

OP EEN MORGEN kwam een scheepje de haven van Australië binnenvaren. Er stapten vijf kleine mensen uit het scheepje. Net dertig centimeter groot. Het waren twee meisjes en drie jongens. Ze kwamen bij twee meisjes staan die groter dan zij waren. De meisjes schrokken, maar één van de kabouters zei: "Schrik niet. Wij zijn lief". De meisjes gingen op hun knieën bukken en vroegen: "Wie zijn jullie?"

"Wij zijn de kabouters van een kleine stad", zei een van hen.

"En hoe heten jullie?"

"Wij heten Marlein, Saskia, Donny, Rondje en Renny. Dus de twee meisjes zijn Marlein en Saskia. Ze zijn tweelingen. Ik ben Donny de oudste. Rondje de dikste die alles eet. En Renny de slimste. En jullie?" vroeg Marlein

"Wij zijn ook twee zusjes net als jullie. Ik ben Sandra en zij is Liesje. En wij wonen in een groot huis en jullie?"

"Wij hebben geen huis, niks", zei Rondje.

"Als jullie willen kunnen jullie met ons mee naar ons huis gaan wonen".

"Maar we hebben geen geld, geen eten, niet eens een appel en ook geen kleren", zei Marlein.

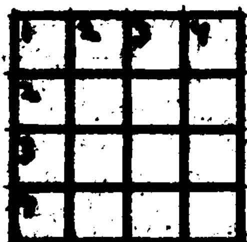
"Dat is geen probleem Sandra en ik zorgen voor alles ook voor de bedden. Jullie kunnen naast ons gaan slapen. Maar nu moeten we naar school anders krijgen we straf van de juffrouw.

"En wat gaan wij nu doen?" vroeg Saskia.

"Jullie gaan met ons mee, maar jullie moeten heel stil blijven, want niemand mag weten dat jullie bestaan".

"Maar waarom zeg je dat wij niet bestaan?" vroeg Renny.

"Wij gaan jullie vertellen en dat doen we onderweg naar school".

Simboe naar Waaigat

" kom maar reus," zegt simboe
" we gaan naar het waaigat in poenda.
daar is veel te zien
en er is ook veel te koop.
mag ik weer op je hand?
hou me goed vast reus,
dan val ik er niet af "

daar gaan ze dan.
de reus kijkt goed uit.
kijk maar, de reus gaat over
het huis heen.

wanneer een reus je mee neemt
ben je zo bij het waaigat in poenda.

2

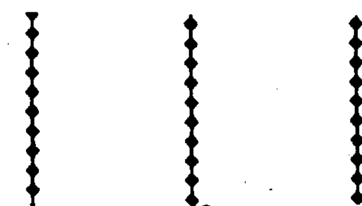
Tekeningen en tekst door E.Gooiker

Puzzel van de week

1. dier, dat zijn eigen huis draagt
2. la
3. bloedvat
4. rode vrucht

Hokus Pokus

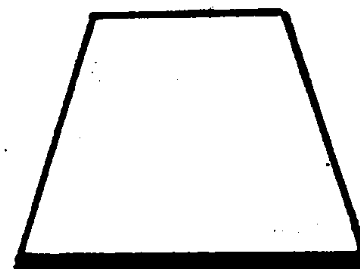
MISSCHIEN BEN JE in rekenen wel de slechtste van de klas, maar dankzij deze truc word je een tovenaar met getallen! Vraag een vriend(in) twee dobbelstenen in een glas te gooien en dan, zonder dat jij het ziet, de getallen van het bovenste vlak bij elkaar op te tellen. Nu kijkt hij door de bodem en telt er de getallen bij die op de onderkant van de dobbelstenen staat. Zeg dan tegen je vriend dat hij heel sterk moet denken aan de uitkomst van het sommetje. Jij doet net of je hetzelfde doet en je vertelt de uitkomst: 14.

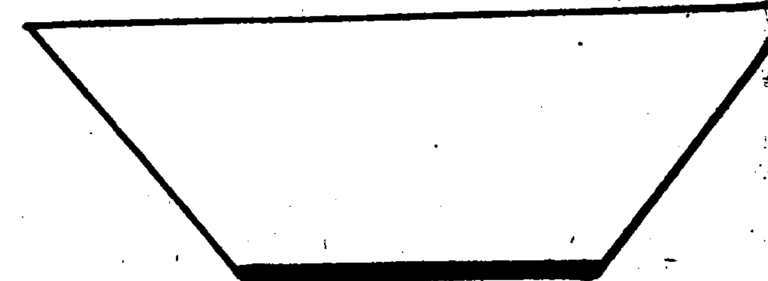
Het geheim? Het totaal van de getallen op de dobbelstenen zal altijd 14 zijn. Probeer het maar eens uit. Je kunt het ook met één dobbelsteen doen. Dan is de uitkomst altijd 7.

Raadseltje

VREEMDE FIGUREN

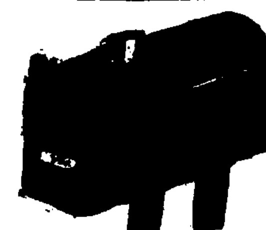

WELKE VAN de twee dikke lijnen die je op deze tekening ziet, is het langste? Eerst raden en daarna meten!

OSSING Vreemde figuren
...en zijn even lang!

In de brievenbus

Oplossing vorige keer:
VOLK
OVER
LEGO
KROM

ZIE VOOR oplossing en de winnaar de «Papilon» over twee weken. Stuur je oplossing vóór 15 november 1986 naar de Amigoe (Scherpenheuvel z/n of P.O.Box 577; Aruba - Nassaustraat 100; Bonaire - de heer Linkels, P.O.Box 122, Bonaire) en zet op de enveloppe: KINDERPUZZEL. Winnares van de week is:

Soraya Beeker
Gosieweg 3
Curaçao

Soraya heeft bij haar oplossing van de puzzel een danseresje in een schitterend zilver en rose jurk getekend. Soraya, zo'n oplossing zou ik wel elke dag willen ontvangen! Dank je wel voor je mooie tekening, hoor en pabien.

Zij ontvangt een waardebon van *f*.15,- van Augustinus Boekhandel.

GINO CROES heeft weer zo'n mooie enveloppe gestuurd. Jammer, dat jullie de kleuren niet kunnen zien. Prachtig Gino!

Tante Nel

Zeurpiet de schildpad

-door Nel Basilio-

HET IS AL ZÓ lang geleden, dat ik over Zeurpiet de schildpad geschreven heb, dat jullie hem vast al vergeten zijn. Maar hij is er nog, hoor. Ver weg in de mondi, vlak bij de kaboutertjes en 194 jaar oud. En als je weet, dat een schildpad 350 jaar kan worden, dan kan je uitrekenen, dat hij er de komende 156 jaar ook nog zal zijn. Het zeuren heeft hij nog steeds niet verleerd. Tegen elk dier, dat hij tegen komt, klaagt hij over zijn zware schild, waardoor hij maar zo langzaam kan lopen, en de hete zon, waardoor hij zo gauw moe wordt. Ai, de dieren weten dat allemaal al lang. Ze rennen snel voorbij en hóren het niet eens meer. Wat natuurlijk weer een reden is, om nóg meer te zeuren.

"De jeugd van tegenwoordig", bromt hij tegen de kaboutertjes, hebben geen respect meer voor ons, ouderen". En kabouter Brr is allang opgehouden te vertellen, dat je met een vrolijk gezicht heel wat meer vrienden maakt dan met al dat gezeur.

En toen, op een dag, liepen een paar spelende konijntjes de arme schildpad pardoes ondersteboven. Zeurpiet spartelde met zijn pootjes in de lucht en schreeuwde en krijste, dat horen en zien je verging. Net zolang, tot een geitje hem met zijn hoorns weer overeind duwde. "Het is een schande!" hijgde Zeurpiet, "Een schande! Hier loop ik, oud en moe en met een zwaar schild op de koop toe en ze zien me niet eens". Boos hobbelde hij naar de kaboutertjes om hen ook eens even precies te vertellen, hoe hij over de dierenjeugd en vooral konijne-jongetjes dacht.

"Het komt door je schild", zei Poetsje en bekeek de schildpad aandachtig. "Dat is grijsbruin, net als de grond en de struiken. Je valt niet op". "Dat is toch juist goed", zei kabouter Brr, "Dan vinden de mensen hem niet zo gauw". "Maar er komen hier toch geen mensen", zei Pinkie. Hij had opeens een prachtig idee gekregen. "Hé Zeurpiet, mag ik je schild een beetje mooier schilderen?" "Aha", knikte kabouter Brr, "Wat zou je denken van een mooie groene of gele rug? Dan ziet iedereen je direct".

"Wel eh", aarzelde Zeurpiet en keek naar een paar groene parkietjes, die langs vlogen. "Groen staat wel aardig". "Geel is veel mooier!" schreeuwde een troepiaal, die op het dak van het kabouterhuisje zat. "Ja ja", knikte Zeurpiet, "Geel is ook leuk. Of groen... of toch maar geel, nee groen, eh geel". Zuchtend gaf hij het op. "Ik weet het niet meer", zeurde hij. "Stil maar", zei Pinkie gauw, "ik weet er al wat op". Hij haalde zijn verfdoos en twee kwastjes en terwijl Zeurpiet doodstil bleef staan, ging hij aan de slag. "Ahum", mompelde hij, "Dan doen we dit zo, ja en daar... enne 'S kijken, hier wat meer... en laat ik.. ja zó!" "Wat mompel je toch allemaal?" vroeg Zeurpiet een beetje angstig. "Het wordt prachtig! riepen kabouter Brr en Poetsje, "Nog even geduld, Zeurpiet".

Het schildpadje vergat van nieuwsgierigheid nog verder te zeuren. Maar eindelijk was Pinkie toch klaar. "Kijk maar eens in de spiegel", riep hij trots. En Poetsje kwam al met de grootste spiegel, die ze kon vinden, aanhollen. Vol verwachting keek Zeurpiet erin. "Nee maar?" zuchtte hij verrukt, "oh wat mooi. Ben ik dat heus?" Pinkie had zijn schild groen met gele bloemetjes geschilderd! Vanaf die tijd liep niemand het mooie schildpad meer ondersteboven, dat begrijp je zeker wel. En het duurde wel tien dagen vóór Zeurpiet weer voor het eerst zeurde. Allemaal vanwege zijn mooie schild met bloemetjes!

TIP

GAAN JULLIE een dagje naar Westpunt en vind je, dat je zo lang in de auto moet zitten? Wel, doe dan een spelletje. Hier volgen een paar ideeën:

1. Ik zie, ik zie, wat jij niet ziet. Dat ken je natuurlijk al. Alleen antwoorden met ja of nee en alleen iets in gedachten nemen in de auto. Dus niets van buiten de rijdende auto. In twintig antwoorden moet de ander het hebben geraden.
2. Let op de nummerborden van de auto's die je tegenkomt. Van de letter moet je snel een woord maken. K wordt kat, kaas, kogel, keel enzovoorts. Je mag niet twee keer hetzelfde woord gebruiken.
3. Teken met grote letters op een stuk karton zinnen als: Dag mevrouw, dag meneer! Of: Ik word ontvoerd. Houd dat stuk karton tegen de achteruit en let op de gezichten van de mensen, die achter je rijden.

VERLIES JE altijd je pennen en potloden op school? Maak dan, dat ze gemakkelijk te herkennen zijn en beplak alles met dezelfde kleurtjes plakband. Je pennen, potloden, schriften en etui. Jezelf misschien ook nog?

Kruising knekelveld: Michael Smith

Kwaadheid recht uit het hart

ENIGE KEER dat de Jamaicaanse dichter Michael Smith begin 1983 in Nederland heeft opgetreden, stond hij voor een publiek, dat ongeduldig op Siouxsie and The Banshees wachtte.

Zijn bewogen poëzie, scherpe observaties van het leven op het zonovergoten eiland, bleef boven de menigte zweven en miste doel. Buiten het podium maakte Smith een in zichzelf gekeerde indruk, ontoegankelijk bijna, en zijn gedrag werd derhalve getypeerd als "al te stoned".

Een half jaar later (17 augustus) was hij dood, gestenigd door aanhangers van de regeringspartij JLP, wier woede hij had opgewekt door de avond tevoren op een bijeenkomst kritiek te spuien op de Gezondheidszorg.

Deze politieke moord was op Jamaica zelf nauwelijks nieuws. In het verkiezingsjaar 1980, waarbij de rechtse JLP de macht overnam van de socialisten, was het aantal doden in officiële statistieken opgelopen tot zevenhonderd; één meer of minder kon het deksel niet van de doofpot lichten. Maar in Engeland bracht zijn dood veel beroering teweeg in de reggae-gemeenschap, want zijn eerste en enige elpee «My Cyaan Believe It» was heruitgebracht aan de vooravond van de rellen in Brixton en door Linton Kwesi Johnson geprezen als 'het opmerkelijkste gedicht dat in vijf jaar is verschenen'.

Deze lofuiting van Johnson was wellicht niet geheel zonder eigenbelang, daar de elpee grotendeels door zijn toedoen was opgenomen, maar het werk van Smith was onmiskenbaar een stap voorwaarts in de reggae-poëzie. Niet alleen door het taalgebruik, maar ook omdat hij zijn eigen mensen een spiegel voorhield waarin geen geflatteerde beelden weerkaatsten. Als door een camera registreerde hij tafereelen van armoede en verval van mensen door onmacht, het zoeken van rasta's naar de oorsprong van hun bestaan (roots), bekeken door de ogen van een buitenstaander.

OORSPRONG

Ongemeen fel was Smith echter in gedichten waarin hij het opnam voor de onderdrukten, of die nu in zijn eigen ghetto of wel elders op de wereld woonden. Zijn bespiegelingen waren geenszins pessimistisch: 'Some a dem call it awareness / an wi a guh calibrate it / with firmness while others / a guh call it Revolution / But I prefer liberation / fi de oppress an dis-possess / who have been restless a full time / fi get soms rest / It a come / Fire a guh bun / Blood a guh run / It a feh tek yuh / Not only fi I, but fi yuh too' (It a come).

Over het leven van Michael Smith is weinig opgetekend. In schaarse documentatie en interviews is alleen zijn geboortejaar terug te vinden, 1954. Hij was de jongste van twee zonen en leerde lezen van zijn moeder met hulp van getekende strips in de krant. Zijn vader, een metselaar, toonde zich tamelijk onverschillig tegenover het doen en laten van zijn zoons. Op een dag viel Michael bij een klimpartij ongelukkig uit een mangoboom, brak armen en benen, waardoor hij later enigszins mank liep. Maar zijn verblijf in het ziekenhuis was het startsein voor een leeshonger, die hij later stilte met boeken van 'verboden' zwarte schrijvers als Malcolm X., Eldridge Cleaver, George Jackson en Angela Davis.

In Kingston bezocht hij de toneelschool waar hij zich de dramatische expressie eigen maakt die hij later in zijn voordrachten wist te leggen en die in recensies 'dynamisch' of zelfs 'magnetisch' wordt genoemd. 'Michael wist zijn boodschap in een vorm van entertainment te brengen en dat onderscheidde hen van andere dichters', zegt Benjamin Zephaniah, een in Londen woonachtige reggae- dichter die Smith van nabij heeft gekend en een plaat aan hem heeft opgedragen. 'Michael was geen intellectueel, maar hij bezat een kwaadheid die recht uit het hart kwam. En het kon hem niet schelen wat men ervan dacht, hij sprak zich tegen de regering uit op het moment dat dat helemaal niet populair was om te doen'.

Vooral sociale onrechtvaardigheid was Smith een doorn in het oog en hij waagde het zelfs het mannelijk chauvinisme van de Jamaicaan te attaqueren. Hij hoorde seksisme uit de monden van deejays. Hij zag dat mannen hun frustraties, opgelopen door de onderdrukking van het 'shitstem', afreageerden op hun vrouwen en vond zijn moeder een toonbeeld van kracht. Maar hij plaatste de achtergestelde positie van vrouwen tevens in een historisch perspectief door te refereren aan passages in de bijbel waarin vrouwen onderdanigheid wordt opgelegd.

Hoewel de reggae- cultuur door haar ideologie bijna onontkoombaar politiek geëgageerd is, typeerde Smith zichzelf liever als een 'sociale humanist' dan met een politiek label, 'want dat roept alleen maar contradicties op', zei hij in 1983.

Het blijkt niet onmiddellijk uit zijn werk, maar Smith was een overtuigd rasta, 'het is voor mij een manier van leven'. het wezen van het rasta- geloof lijkt even eenvoudig als complex. De dreadlocks en het rookgordijn van marihuana, dat voor rasta's het inzicht door meditatie verruimt, lijkt dat voor de buitenstaander juist te belemmeren. Terwijl tweederde van de bevolking (de hoogste score ter wereld) het 'heilige kruid' eet, rookt of drinkt en marihuana bovendien tot de belangrijkste exportproducten van Jamaica behoort, is het gebruik ervan illegaal en vormt derhalve een geldig excuus voor de politie om rasta's aan te houden, wat ook Smith meermalen is overkomen.

Hoewel rasta's zelf een veelheid aan opvattingen over hun geloof huldigen, zijn ze het over één ding eens: Afrika is hun thuisland. Rastafari is geloven in een god (Jah) zonder religieuze wetten, een geloof dat de mens wil bevrijden in plaats van hem met zonde te belasten. Aangezien iedereen zijn godsbesef identificeert met zichzelf, is voor rasta's hun god zwart. Haile Selassie wordt gezien als een lichamelijk symbool van een zwarte messias en Babylon staat in hun taalgebruik voor de verdorven westerse maatschappij. Zo hebben ze alle vormen van de eerste persoon vervangen door I, dat ook als voorvoegsel van typische rasta- woorden wordt gebruikt.

GEEN EUFENISMEN

Geen van deze kenmerken is echter terug te vinden in de verzen van Smith, die de Creoolse vorm 'mi' hanteert en meermalen gorgelend laag de kreet 'lawwwd' aanheft, wat hoogstwaarschijnlijk duidt, op het Engelse 'lord'. 'Ik wil geen rastafari preken', zei hij, 'het was mijn bedoeling om door te geven wat ik om me heen zag gebeuren, feiten die een meerderheid van de bevolking aangaan. Want als de verschillende rassen ooit vreedzaam met elkaar willen leven, moet men zijn eigen cultuur binnen de context van een groter geheel leren begrijpen, teneinde vorderingen te maken'.

Ondanks literaire erkenning moeten Jamaicaanse artiesten ironisch genoeg eerst internationaal bijval vergaren, voordat thuis de publieke belangstelling wordt gewekt. Maar Michael Smith aarzelde lang alvorens de oversteek naar Engeland te wagen, terwijl hij zich toch onder de hoede van Linton Kwesi Johnson wist. Johnson neemt zelf ook geen eufemismen in de mond om het onrecht aan te klagen, maar kan dit in Londen vanuit een meer comfortabele positie doen. Bovendien staat hij bekend als anti-rasta en beschouwt rastafari als een vorm van escapisme, wat mogelijk een blijvende kloof in beider gedachtenwisseling heeft veroorzaakt, ook al bleef dat buiten toe onuitgesproken.

Smith was in ieder geval teleurgesteld over zijn tocht naar Europa maar misschien speelden daarbij ook andere factoren een rol: zijn poëzie, toegesneden op bewustwording van de zwarte cultuur en gegoten in een taalvorm die van ongewende oren uiterste concentratie vergt, werd op rotsen gezaaid wanneer hij was geprogrammeerd ten overstaan van een onverschillig publiek.

Zephaniah herinnert zich dat Smith zich na terugkeer op Jamaica steeds agressiever ging gedragen en zelfs een paar maal zijn vriendin ervan langs gaf. Gedurende een paar maanden was hij 'verdwenen', niemand wist waar hij was en achteraf bleek dat hij onder meer enkele weken in een inrichting had doorgebracht. 'Michael vond eigenlijk nooit het gezelschap dat hij nodig had', zegt Zephaniah. 'Ik denk dat zelfs zijn vriendin hem pas na zijn dood leerde begrijpen. Hij was erg eenzaam, dat schijnt het lot te zijn van een dichter".

Especialmente na cas

Educacion, estimulo pa desaroyo di bo yui

EDUCACION TA UN palabra hopi amplio. Tin educacion na cas, school, pafó di cas y school y asina bo por sigui. E parti aki lo elabora riba educacion na cas. Un educacion den cual tur cu ta presente na cas ta tuma parti.

Pakico papia riba educacion?

Tin hende ta haya cu tan tempo cu bo no tin yui, no ta necesario pa bo preocupa bo cabez cu educacion. Nan ta bisa cu educacion ta bai di mes, basta e mucha cu ta creciendo, haya locual e mester pa come, bebe y bisti y hasta e tin un dak riba su cabez. Tin hende ta bisa cu educacion ta un materia asina importante cu ta concerni esnan cu tin yui, esnan cu no tin yui pero tin di carga responsabilidad pa mucha. Nan ta bisa cu "pakico educa" mester forma parti di educacion pa mucha, hoben i adulto. Por bisa pues cu diferente hende ta pensa "otro" riba e mesun topico. Mirando con nos comunidad ta cambia continuamente, "educacion" ta algo hopi importante.

Kiko educacion ta encera?

Manera a bisa caba, educacion ta un palabra hopi amplio. Tumando na cuenta cu educacion ta cuminsa na cas, nos por mira kico nos kier meen cu educacion. Atrobe — experiencia ta demostra — varios concepto di "educacion" ta existi. Educacion ta por ehempel — asina tin hende ta bisa — "siña yui bon manera", "lanta un yui pa e por para riba su pia un dia", "cuida un yui". Educacion ta ensera hopi pida pida cos cu ta importante pa desaroyo di un persona y pa desaroyo di cumunidad (nos tur ta forma parti di comunidad). Locual ta importante pa desaroyo personal no ta solamente cuido, ta-bai tambe pa bo pasa e locual cu ta necesario pa e yui su desaroyo. Desaroyo ta toca cambionan, cambionan cu mester ta positivo pa tin efecto. Den educacion nos ta pasa norma-, y balornan pa otro. Norma ta locual bo ta haña cu ta un mester, balor ta e importancia cu bo ta duna na locual bo ta haña cu ta un mester. Pa medio di bo norma-, y balornan bo ta duna guia, bo ta stimula e yui su desaroyo social (con pa anda cu otro), emocional (con pa expresa su mes) y intellectual (con pa uza su capacidad y amplia esaki, of con pa haci uzo efectivo di su talentonan) tambe con pa desaroya su sentidonan, su musculonan, su habla. Pues amplia e structura di ta conciente di su mes i di su mundu cu ta rondoné. E mundu aki ta consisti di hende y cos. Ta bai pa e por anda cu esakinan. Educacion pues ta exigi di e mayor cu e ta conciente di loque e ta hasi, loque por of no por hasi of logra y con pa yuda su mes cu esaki.

Bo persona y educacion.

Pa educa un yui/mucha como mayor/educador bo persona como ser humano ta hopi importante. Para keto y puntra bo mes si bo a realisa kico educacion ta nifica pa bo. Kico bo kier alcanza? (bo meta(nan).) Con bo kier of por yega na e meta(nan) aki? Tuma por ehempel e mayor cu ta bisa cu e kier lanta su yui di tal forma cu na dado momento e mes por para firme riba su pia. Laga nos pensa riba loque e ta bisa.

- kico p'e ta "lanta"
- den ki forma e kier educa
- "dado momento" no ta duna indicacion specifico di edad of cierto madurez
- kico ta nifica "para firme".

E persona aki ta bisa hopi pero sin contenido exacto di palabra. Ta bai pa e mayor/educador por dicidi pa su mes:

- e meta di educacion (por hempel: mi kier pa e mes por cuida su curpa — por traha su pan, laba paña etc., sa tuma decicion su mes etc.).
- e forma di educa (por ehempel ki estilo di educacion bo tin?)

Bo ta duna e mucha espasio pa e por desaroya su mes? Controla si bo estilo ta uno cu ta:

- autocratico: bo ta dicidi den tur sentido, bo no ta soporta remarca di e yui
- autoritario: bo ta laga e yui/mucha duna su opinion, pero bo no ta tene cuenta cu esaki, abo ta dicidi
- democratico: bo ta dicidi hunto cu e yui/mucha; cada un ta duna su punto di bista y ta mira si por yega na un acuerdo.
- neglihente: bo no ta "worry" cu e mucha; bo ta lagé hasi kiko e kier.

E principal ta cu for di chiquito bo ta pasa bo yui con pa anda cu su mes i cu otro. Pero esaki ta trece cune cu abo, como mayor/educador mester sa anda cu bo mes, sa con bo ta como persona, distingui e influencia di e educacion cu abo a haña. ("Abo" ta esun cu ta educa, of "esnan" — si bo ta educa hunto cu bo partner of cu otro hende). Influencia di bo educacion por determina pa un gran parti:

- bo meta(nan)
- bo estilo
- bo persona relaciona na otronan i especificamente esnan cu bo tin di educa.

Ta bai pa bo ta conciente di esaki. Ta bai tambe pa bo ta conciente cu abo sa of abo cu bo partner, of abo y coleganan, ta educa un of mas persona y pa boso ta riba e mesun liña den e trato educacional di esun/esnan concerní (si bo no ta permiti algo, anto no laga e otro si permiti esei; actuacion asina ta "bruha" e mucha).

Educacion y igualdad

Hopi biaha hende muher (sea ta adulto of ta hoben) ta bisa cu nan no ta haya trato igual cu un hende homber. Nan ta referí na decicionan cu ta cai y cu hende homber ta tuma y no nan, of posicion cu hende homber ta haya y nan no. Bai bek den educacion y ripara con bo anda cu e baby of promer cu e nase caba. Hopi mayor tin tur cos blauw pa e baby masculino y roos pa e mucha muher. Eynan e distincion ta cuminsa caba. Un mucha homber no ta permiti pa yora of pa ta soft di mas. Esey ta algo pa mucha muher; cu otro palabra: e mayor/educador ta pasa den su educacion cu e mucha homber mester tin mas forsa, mester por surpasa (exageradamente bisa) e mucha muher.

Esaki ta forma e fundeshi di desigualdad. Ademas e "desigualdad" aki ta afecta e imagen di e mucha. Un influencia di educacion cu no ta positivo pa ambos sexo. Di un banda ta kap e desarollo di e mucha homber pa por expresa su sentimentonan, di otro banda e mayor/educador ta forsa e mucha den un cierto direccion. Pa cumpli cu exigencia di e mayor e mucha ta sigui e "regla"; por ta cu e comportacion aki lo bai forma parti di su persona, pero por ta cu e ta aceptele tan tempo cu e mayor t'ey y asina cu esaki no ta presente e ta comporta manera e kier. E mucha ta bai hiba dos bida (of mas?).

Educacion y influencia di structuranan den comunidad

Educacion no ta para riba su mes. Mesces cu comunidad ta cambia, esaki ta refleha su mes riba e educacion. Tuma por ehempel economia; si economia bai atras, tin menos cen; mayor ta duna mas atencion na trabow, cen etc., cu na e educacion di e yui of menos recurso ta duna menos posibilidad pa amplia educacion. Asina, Justicia, Enseñansa, Iglesia, Cultura tin nan influencia riba con nos ta praktica y forma nos pensamento pa cu educacion.

Educacion y fase di desarollo.

Educacion ta amplio. Bo sistema di anda cu mucha mester ta adapta tambe na e fase di desaroyo cu e mucha ta pasando aden. Semper bai cariño y amor di e mayor mester sirbi como e fundeshi pa e yui. E yui mester tin e siguranza cu e ta "safe" cerca su mayor con rabia cu esaki por ta cune ora e hasi algo cu e mayor no a accepta. Laga nos repasa en breve altun punto importante den e desaroyo di e mucha.

0-2 aña

For di un luga seguro, cu tur cos reglá (e matris di e mama) e yui ta sali pa drenta um mundo cu e no conoce. Pesei e promé contacto di mayor y yui na nacemiento di e baby ta sumamente importante. E baby mester por sintiele "safe", proteha, cerca su mayor/educador. Den e temporado di 0 pa 2 aña ta consehabel pa check e siguiente desaroyo di e mucha:

- desaroyo di su sentidonan p.e. su oido, su vista etc. ta importante pa e por funciona
- desaroyo di su musculonan
  * e baby ta sinta, gatia, lanta, para, cana
  * e musculonman di e nek tin di madura
  * ora cu e mucha ta gatia e ta siña conoce e mundo cu ta rondoné
  * loque e por hasi ta dunele seguridad.
- desarollo di su habla.

Temporada di 2 pa 5 aña

* e yui ta cuminsa forma su "kier", e ta cuminsa hunga cu "poder". Ta na e mayor pa dunele guia y mustra y splica e limiti cu tin. Esaki por trece problema.
* tambe ta e temporado cu e mucha ta siña tene su curpa limpi; e ta siña uza potchi etc.
* atencion di parti di e mucha pa su curpa
* di parti di e mayor atencion den forma di recompensa, straf y neglisha comportacion dependiento con e mucha ta comporta.

Temporada di 6-10 aña

* e mucha ta bai skol. Hopi mayor ta lubida cu nan ta keda cu responsabilidad pa e yui. School no ta tuma e responsabilidad di educa for di man di e mayor. Nan ta (of tin di ta) mas tanto un sosten den educacion di e mayor i nan ta sigui elabora riba desarollo di e mcuha.
* den e temporado aki e mucha ta forma amistadee mas cerrá. E ta siña selecta (corda cu comunidad no tin educacion uniforme y cu tur persona ta unico; pues cada famia (por) ta educa diferente y cada persona ta reaciona otro).
* di parti di e mayor comunicacion entre mayor/educador y yui ta bai hunga un papel hopi importante pa fortifica e lazo entre bo persona y e mucha (comunicacion ta ensera duna exprecion di loque bo ta pensa, sinti, desea etc.).
* mas adecuado bo guia ta como mayor, mas efectivo bo por guia bo yui den temponan dificil (cada cambio tin su efectonan).

E temporada di 11-16/17 aña

* cambio di curpa cu ta bai acompaña cu cambio den pensamento y sentimiento/desarollo di seksualidad.
* e posicion social di e mucha ta cambia. Esaki por bruha e adolescente y e mayor.
* por tin rechazo di autoridad (atrobe: no ta bai pa ken tin poder, pero ta ken ta guia).

Puntonan general

Ta consehabel cu e mayor/educador ta duna atencion na e siguiente puntonan:

- for di chiquito siña e mucha anda cu responsabilidad
- apoya su autonomia i independencia
- paga atencion na su desaroyo
- comunica cu su yui.

DRS. RICHARD PITERNELLA
(Oficina pa Bienestar Social
Seccion Trabao pa Hubentud
Aruba)

Pakkerdjes

G.
A pesar de todo te sigo queriendo.
E.

M.A.
Thanks for the happy days spent with you. It was like the beginning of a beautiful life together.
H.B.

Hart
Als ik jou een pakkerdje geef, krijg ik dan een kusje.?
Lief

K en Kl
1 jaar samen, goed zo, ga zo door, gefeliciteerd en tot straks.
vroegere buurvrouw

Voor Pimpeloentje
Mijn lieve, lieve Pimpeloen, nu moet ik 't dan zo maar doen: hier.... pak aan, een dikke zoen! Wanneer kunnen we in 't echt dit over doen? Ik hou van jou, mijn Pimpeloen!
Geduld

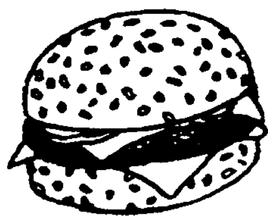
Lieve J.L.
Nog steeds ondanks alles, houd ik van jou.
Je M.

Frankie,
Wil je nog eens demonstreren hoe het hoort om mais-oren te eten?
b.b.q. club.

Henri,
De kat er uit of jij er uit zei je toch? Nou daag!
Josée en Miepie

Het opgeven van "Pakkerdjes", die respectievelijk vijf en tien gulden kosten, kan geschieden bij het redactie- secretariaat van de Amigoe. De Amigoe behoudt zich het recht voor de plaatsing van een "Pakkerdje" op basis van zijn inhoud te weigeren.

PAKKERDJES

HAMBURGER

Door Denis Henriquez

MIJN VRIEND Eduardo Molina moest ten lange leste wel gaan trouwen; Jennifer was niet van plan om nog langer te wachten.

Terwijl hij zijn vader in de zaak hielp, in afwachting van een baan die de weg naar hem toe nog moest vinden, popelde zijn Amerikaanse vriendin om naar Aruba over te vliegen. Eens per week belde ze hem op om te vragen hoe het ermee stond, of hij al een baan had, of een huis, maar de maanden gingen voorbij en toen ze merkte dat hij weinig haast maakte met hun toekomst, nam ze een drastisch besluit.

Op een middag reed de rode Chevrolet van Eduardo's vader langzaam mijn erf op. Eduardo stapte uit en kwam naar de hangmat waarin ik een boek lag te lezen.

"Jennifer komt morgen", zei hij en ging met een zucht op een wiebelige tuinstoel zitten. Hij had nog steeds geen baan, geen huis, maar wat hem nu benauwde, was het feit dat zijn moeder de jonge Jennifer Chipman niet kon luchten. Mevrouw Molina had het meisje één keer ontmoet in de Verenigde Staten. Na die kennismaking had ze haar zoon duidelijk te verstaan gegeven dat het wat haar betreft ook de laatste keer was geweest.

"Ik begrijp niet wat mijn moeder tegen haar heeft", zei Eduardo peinzend, meer tegen zichzelf dan tegen mij.

"Moeders zijn altijd jaloers", zei ik. "Je zult zien dat ze haar na een poos als haar eigen dochter zal behandelen", ging ik verder in een poging om hem gerust te stellen.

Eduardo zweeg. Hij staarde naar een enorme cactus die zich als een stekelige fallus de blauwe hemel inboorde. Ik verliet mijn gemakkelijke positie in de hangmat en ging tegenover hem zitten.

"Ze kan voorlopig bij mij logeren. Ik heb ruimte zat".

"Als dat zou kunnen", antwoordde hij weinig uitbundig. Hij was uit het veld geslagen door de plotselinge beslissing van zijn vriendin en verschanste zich achter een roerloos stilzwijgen.

"Wat wil je drinken?" vroeg ik om de stilte te verbreken.

"Water", zei hij met een vermoeide glimlach, "en met veel whisky".

De volgende middag stak de Chevrolet zijn neus weer door het hek. De auto stopte, gleed een eind naar achter, trok weer op en reed de tuin in, achtervolgd door een grote stofwolk. Jennifer begroette me alsof we oude vrienden waren. Ze was een hoofd kleiner dan Eduardo, in de breedte wat aan de forse kant. Achter de alerte zwarte ogen en de soms schelmse glimlach vermoedde ik een vrolijke, maar eigenwijze vrouw. Verrukt liet ze zich vallen in de hangmat en trok Eduardo naar zich toe. Met een lach dook hij in haar armen. Een aantal drankjes later kwam de aap uit de mouw. Ze had haar ouders verteld dat ze eindelijk hadden besloten te gaan trouwen. Binnen de luttele momenten dat ze op het eiland verkeerde, had ze de nietsvermoedende Eduardo van de noodzaak van hun huwelijk overtuigd. Ik wist niet wat ik hoorde.

"Ja", beaamde Eduardo gelaten, "we gaan over een weekje trouwen".

"Maar hij heeft nog geen baan", zei ik verbaasd tegen Jennifer".

"You have to start somewhere", reageerde ze laconiek.

"En je schoonmoeder dan?" vroeg ik.

"I don't mind the old hag", zei ze met een schouderophalen. "Ik wil ook", begon ze tegen Eduardo, "de avond voor ons huwelijk met een groepje van je vrienden uit gaan eten. Op de dag van ons huwelijk komen mijn ouders aan en dan kan het niet meer".

"Natuurlijk", reageerde Eduardo vastberaden.

Het liep tegen vijven. Uit het bladerdak van de dividivi viel een dorre peul. Jennifer kroop uit de hangmat en gaf te kennen dat ze naar een douche verlangde. Ze geeuwde, rekte zich uit en liep naar binnen. Eduardo ging de koffers uit de auto halen. Zijn gezicht stond zorgelijk.

Voor iemand die gewend was zijn eigen trage tempo aan te houden was deze plotselinge stroom- versnelling inderdaad zorgwekkend. Het was niet dat hij niet van Jennifer hield. Ze hadden in Amerika al met trouwplannen rondgelopen, maar uiteindelijk had hij die stap niet aangedurfd, niet vanwege zijn moeder, zoals hij beweerde, maar voornamelijk omdat hij zich veiliger voelde als hij eerst een baan had. Eenmaal thuis begonnen zijn gedachten en zijn plannen uit de pas te lopen met die van zijn vriendin. Naarmate hij zich meer en meer inburgerde in zijn oude milieu, raakte Amerika op de achtergrond, verloren zijn verlangens hun felheid en werd zijn wilskracht aangetast door de loomheid van de tropen.

Als ik hem opzocht in de winkel van zijn vader, trof ik hem aan, zittend op het drempeltje bij de ingang, een praatje makend met een of andere oude bekende of zomaar starend naar het verkeer. Zo kende ik hem weer van vroeger, voordat zijn vader hem naar The States stuurde om een diploma te halen. Ik had verwacht dat hij binnen een paar maanden wel weer terug zou zijn op het eiland, geveld door een ondraaglijk heimwee naar zijn beschutte leven. Hij bleef. Tot mijn grote verbazing maakte hij de studie ook nog af. De jaren in de Verenigde Staten hadden hem zonder meer goed gedaan. Nu vreesde ik echter dat de oude gewoonten die hij in de energieke wereld van de Amerikanen van zich af had geschud, weer boven kwamen drijven.

Ik was blij dat Jennifer het heft in eigen handen had genomen. Ze leek me kordaat genoeg om hem los te weken uit de greep van zijn dominante moeder, om hem wakker te schudden uit de lethargie waarin hij dreigde te verzanden. Aan de andere kant was ik bang, Eduardo kennende, dat hij zich bedreigd ging voelen. Hij had tijd nodig om zich op een ander levensritme in te stellen, om zich te ontworstelen aan de andere Eduardo die de neiging had de dingen op hun beloop te laten en die conflicten schuwde. Taaie tegenstanders al met al waartegen Jennifer de strijd had aangebonden. Maar waar ze nooit op bedacht had kunnen zijn, was de onberekenbaarheid van het eiland zelf.

Twee dagen voor het voorgenomen huwelijk brak er een grote staking uit onder de ambtenaren. Het water werd gerantsoeneerd, de stroom- verziening ging plat. Bij de overheid waren de meeste diensten uitgeschakeld. Volgens de berichten zag het er niet naar uit dat de ambtenaren weer snel hun werk zouden hervatten. Die avond zaten we op de veranda bij het schamele licht van olielampen te speculeren over de gebeurtenissen. In de duisternis konden we elkaars gezichten amper zien. Jennifer werd tot haar grote ongenoegen geconfronteerd met de schaduwkanten van het tropenparadijs en ik had met haar te doen. Ze was voor het eerst in The Caribbean en prompt valt het licht uit, stroomt er geen water uit de kraan en werd ze bijna opgevreten door een horde bloeddorstige muggen die het speciaal op haar gemunt leken te hebben.

Om de haverklap hoorde ik haar eentje doodslaan op haar been, arm of haar gezicht. De felle zon had haar bleke huid zo verschroeid, dat ze elke poging om te verzitten vergezelde van een kreun. Maar wat haar gemoedsrust nog het meeste teisterde, was de vraag dat haar huwelijk in het water zou vallen. Zouden de ambtenaren van de burgerlijke stand ook het werk hebben neergelegd? vroeg ze zich alsmaar of. Kon het huwelijksdiner van de volgende avond nog doorgaan?

Hoe langer ze erover dacht, hoe meer de staking haar als een nachtmerrie voorkwam. Ze begon te foeteren op Eduardo. Ze hadden al in Amerika moeten trouwen. Het was allemaal zijn schuld. Hij durfde nooit wat en nu kwam als klap op de vuurpijl deze idiote staking er ook nog tussen.

Verlegen liet Eduardo de woordenvloed van zijn toekomstige echtgenote over zich heen komen. Achteruitgezakt in zijn stoel, nipte hij aan zijn Old Parr. Hij had zo zijn eigen problemen. Zijn trouwplannen waren kil ontvangen door zijn moeder. Als hij zijn zin wilde doordrijven, moest hij maar zijn gang gaan, maar ze wilde niet aanwezig zijn tijdens de plechtigheid. Eduardo hoefde er niet op te rekenen dat hij en Jennifer bij haar in huis konden trekken zolang ze nog geen woning hadden gevonden.

Plotseling kwam Eduardo in het geweer tegen Jennifer. Hij kon er toch niks aandoen dat zij zo'n haast had. Als ze meer geduld had gehad, zaten ze niet in de rats alleen maar omdat een stel halve gare ambtenaren, die normaal toch al geen flikker deden, nu meenden te moeten gaan staken.

"Laten we morgen langs de burgerlijke stand gaan om te kijken of ze daar nog werken. Daarna kunnen we naar het Strand Hotel rijden om te vragen of het etentje nog door gaat", kwam ik tussenbeide.

In de stilte die op mijn woorden volgde, was het gezoem van de muggen te horen. Even later stond Jennifer op en bromde dat ze naar bed ging. Eduardo en ik bleven de fles whisky gezelschap houden. De volgende morgen lachte de ambtenaar van de burgerlijke stand ons ongegeneerd uit.

"Wij en de artsen staken nooit. Dan kan je de mensen niet aandoen", verkondigde de gemoedelijke dikzak van achter zijn bureau. "Natuurlijk gaat uw huwelijk door", zei hij met stemverheffing tegen Eduardo.

Jennifer lachte triomfantelijk. Een kwartier later zaten we aan het zwembad van het Strand Hotel. Een hoge palm wierp een koele schaduw op onze tafel. Een vriendelijke serveerster nam de bestelling op. Boven ons hoofd was er geen wolkje aan de hemel.

"Kan er vanavond gedineerd worden?" vroeg ik.

"Hoe bedoelt u?" vroeg ze terwijl ze me verwonderd aankeek.

"We hebben voor vanavond een tafel gereserveerd. Misschien omdat de electriciteit..." probeerde ik te verduidelijken, maar ze liet me niet uitpraten.

"Alles gaat hier gewoon door, hoor", zei ze. Toen ze de verbazing op mijn gezicht zag, vervolgde ze: "We zetten de tafels om de pool, meneer, er wordt bij candle light gegeten. Heel romantisch".

Ik keek naar Eduardo en daarna naar Jennifer.

"No problem", bevestigde het meisje nog eens.

"You heard what she said!" zei Jennifer spottend.

Ik behield mijn twijfels, maar zweeg. Die avond stonden er inderdaad kaarsen op de tafels rond het zwembad. De gele vlammetjes dansten in de zachte avondbries en hun licht werd weerkaatst in de rimpels op het water. Aan de bar zong een zwarte gitarist, maar zijn stem ging verloren in het drukke geroezemoes van een dinerende menigte. Obers renden heen en weer met borden, de zweetdruppels glinsterend op hun voorhoofd. Nergens was er een vrije tafel te bespeuren en wat Eduardo ook probeerde, het lukte hem niet om de aandacht van een ober te trekken. Het was alsof ze vermeden naar ons te kijken. Na een poos begon Jennifer haar geduld te verliezen. Ik zag haar op een afstand druk gebaren tegen Eduardo. Plotseling greep ze de arm vast van een ober die toevallig voorbijliep.

"We hebben hier een tafel gereserveerd", hoorde ik haar tegen de ober zeggen.

"Daar loopt de headwaiter", zei de jonge ober en maakte zich snel uit de voeten.

Jennifer liep regelrecht naar de man toe. Eerst deed de headwaiter alsof hij haar niet zag, daarna begon hij heftig zijn hoofd te schudden, maar toen Jennifer op hoge toon herhaalde dat ze een tafel voor acht uur had besproken, viel de man uit.

"Als je een hamburger wilt, OK, maar anders hebben we voor gasten van buiten vanavond geen tijd", snauwde hij haar toe en voor ze kon reageren was hij al een paar tafels verder.

Jennifer droop geërgerd af.

"Beter hamburgers dan honger", zei ik om de situatie te redden.

Jennifer keek me vuil aan en zei minachtend: "Hamburgers be damned!" Zonder een woord te zeggen liep ze naar buiten. Wij volgden als schapen op een rij.

Toen we de boulevard opreden op zoek naar een ander hotel, kwamen we onmiddellijk vast te zitten in een lange file die maar stapvoets vooruitkwam. De auto's verdrongen zich op de weg op zoek naar licht. Hele gezinnen zaten opeengepakt in de bomvolle auto's. Op de achterbank keken glunderende gezichten in de felle koplampen. Ik reed. Naast me zat Jennifer. De drukte maakte haar woede alleen nog maar erger.

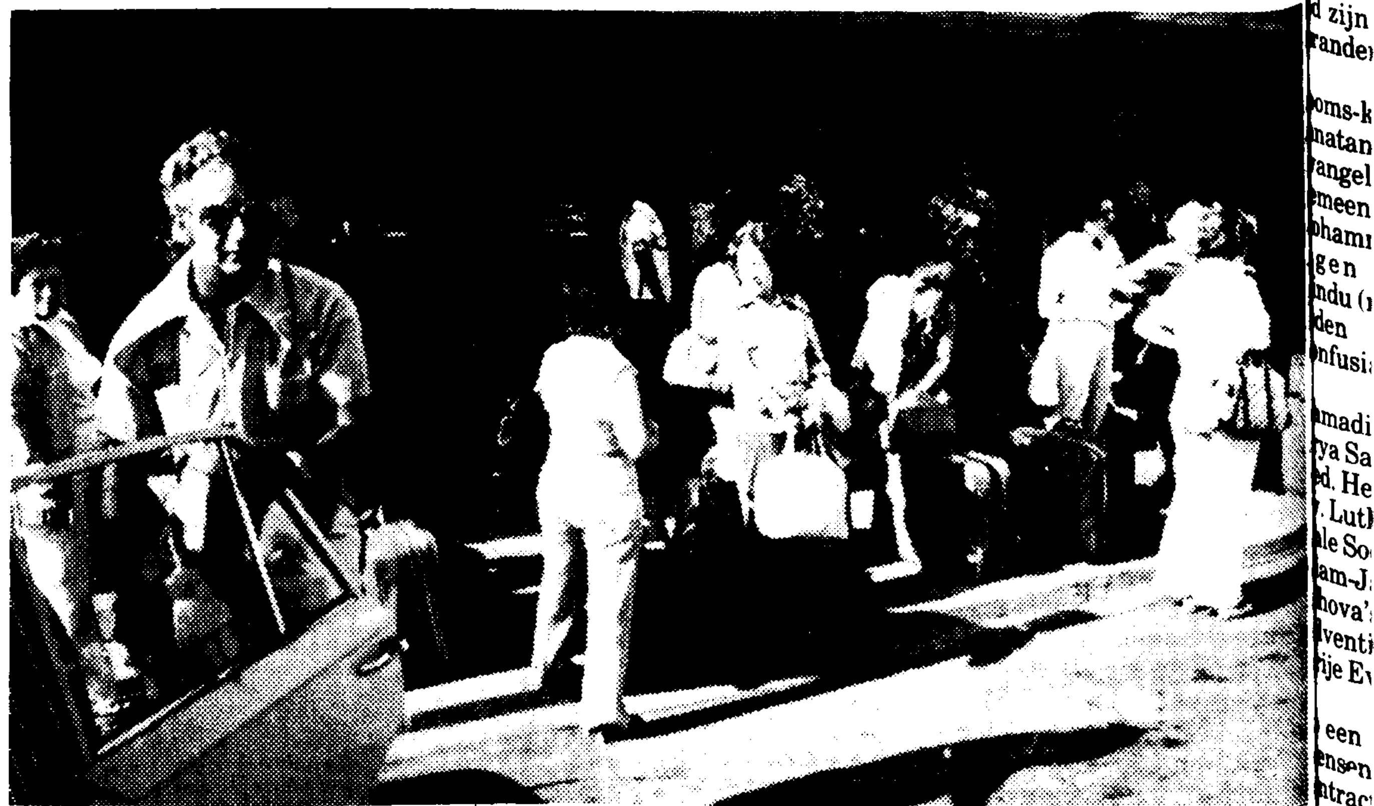
"Assholes!" vloekte ze iedere keer als de file tot stilstand kwam.

Op de achterbank zat Eduardo stil te grijnzen. Jennifer had haast. Hij niet. Als het vandaag niet lukte, dan morgen. No problem. Ik probeerde Jennifer op haar gemak te stellen door uit te weiden over de eigenaardigheden van de Arubanen.

"We zijn een volk van feestvierders. Geen gelegenheid laten we onbenut om pret te maken, te dansen en ons te bedrinken", zei ik. Ik vertelde haar hoe in de oorlog een grote schare mensen enthousiast uitliep om een glimp op te vangen van een Duitse duikboot die in de haven van Oranjestad was gesignaleerd. "Voor het eerst in de geschiedenis zochten mensen de torpedo's op en niet omgekeerd, zoals gebruikelijk", filosofeerde ik tussen het remmen en optrekken door.

"Assholes!" klonk het vijandig uit de stoel naast me. Zwijgend reden we verder.

De hotels waren stuk voor stuk in duisternis gehuld. Alleen bij het Holiday Inn brandde nog licht. Een luidruchtige menigte had plaatsgenomen rond een in de haast opgetrokken kraampje waarin twee koks druk in de

weer waren. Pal daarachter ratelde een generator. Op een stuk karton dat heen en weer slingerde in de wind stond wat er te eten was: ..... hamburgers. Dit maal protesteerde Jennifer niet. Ik haalde opgelucht adem. Iedereen rammelde van de honger. De rest van de avond zweeg Jennifer als het graf. Ze had zich heel iets anders voorgesteld van haar huwelijksdiner.

De ochtend was al een eind opgeschoten toen ik de volgende dag mijn eerste kop koffie dronk. Het huis was stil en een uur later was het nog stil. Ik had de herinnering aan de ongelukkige avond allang weggewist met een hartig ontbijt en een tweede kop koffie, toen ik me ongerust begon te maken. Het toestel met de Chipmans kon ieder moment landen, maar noch Jennifer noch Eduardo was op. Het werd tijd om ze wakker te maken. Bij de deur van hun slaapkamer hoorde ik iemand het toilet doortrekken. Ik riep, een zwakke stem antwoordde. Toen ik de deur opendeed, staarde een doodsbleke Eduardo me vanonder de lakens aan. Hij had zelfs het beddesprei over zich heen getrokken en klappertandde van de koorts.

"Wat heb je?" riep ik geschrokken.

"De hamburgers...", begon hij, maar zijn gezicht vertrok van pijn alsof er op dat moment een naald door zijn ingewanden werd getrokken. Het bed naast hem was leeg. Achter de deur van het toilet leek er geen einde te komen aan de gewelddadige ejaculaties van Jennifers zieke maag.

"Haar ouders... je moet haar ouders gaan halen", klonk het moeizaam vanonder de lakens. Ik knikte gehoorzaam en deed de deur zachtjes achter me dicht.

Het vliegtuig was al geland toen ik op het vliegveld aankwam. De laatste passagiers gingen door de douane en werden door de taxichauffeurs in de klaarstaande taxi's geloodst. In de hal ijsbeerde een mollige dame in een elegante corduroybroek, haar ogen gefixeerd op haar schoenen. Af en toe wierp ze een blik op een corpulente heer in een geruit colbert, die rustig achterover op een bank het doen en laten in de hal gadesloeg. De Chipmans, dacht ik. Zonder aarzelen liep ik naar ze toe. Zo tactisch mogelijk probeerde ik ze voor te bereiden op het weinig vrolijke weerzien van hun dochter. Het mocht niet baten. De moeder van Jennifer raakte helemaal overstuur toen ze haar dochter doodziek aantrof. Ze wierp zich op het bed en omhelsde haar met tranen in de ogen. De heer Chipman legde zijn hand op het voorhoofd van de koortsige dochter.

"We should phone a doctor", zei hij ongerust.

Ik had zijn gedachten gelezen en was al op weg naar de telefoon.

"In dit klimaat is het vlees al binnen een paar uur bedorven als de stroom uitvalt", reageerde de arts laconiek toen hij hoorde dat we de avond tevoren hamburgers hadden gegeten.

"Wees blij dat jij nog op je benen kunt staan, een heleboel mensen zijn doodziek geworden, zei hij terwijl hij me grijzend aankeek. "Over een week is uw dochter weer de oude", vervolgde hij opgewekt tegen mevrouw Chipman. In een oogwenk was de dokter weer vertrokken.

Nu hun angst wegviel, kreeg het echtpaar oog voor de omgeving waarin hun dochter terecht was gekomen. De heer Chipman liet zijn blik glijden langs de halfgeverfde deuren, hij staarde onbegrijpend naar de putjes in het zeil, ik zag hem zijn wenkbrauwen lichtjes optrekken en zijn vrouw aankijken toen hij merkte dat beide ramen van de kamer verscheidene schutters misten. Mevrouw Chipman kon haar ogen niet afhouden van een dode kakkerlak die op zijn rug in een hoek van de kamer lag. Even later zei ze dat zij en haar man hadden besloten Jennifer mee te nemen naar het Sheraton Hotel waar ze een ruime suite hadden gereserveerd.

"Daar kunnen we zelf voor haar zorgen", zei ze vriendelijk. Ze wilden persé niet dat hun dochter mij tot last zou zijn.

Eduardo had de hele tijd geen woord gezegd. Hij lag suf voor zich te staren en ik kreeg de indruk dat het hem weinig kon schelen wat er allemaal om hem heen gebeurde. Jennifer zelf was er zo erg aan toe dat zij niet in staat was zich te verzetten tegen het besluit van haar ouders. Ik bood aan ze weg te brengen. Als een zielig hoopje liet Jennifer zich door haar vader in de auto hijsen. Met koffers en al verhuisde ze op de dag van haar huwelijk naar het luxueuze hotel aan zee. Toen ik thuis kwam, belde ik de vader van Eduardo op. Ont kwam hij zijn zoon halen. T dagen later was de staking a lopen en keerde de rust op he land terug.

Een dag daarna ging ik Ed do opzoeken. Ik trof hem in eentje aan het middagm Bleek en met ingevallen wan zat hij aan tafel in zijn kame Ik vroeg hem hoe het met Je fer ging.

"Ze is met haar ouders n New Jersey teruggekeerd", hij gelaten.

"En jullie huwelijk dan?" ik verbaasd.

Hij schudde zijn hoofd zweeg. Het duurde lang voo hij mijn vraag beantwoord "Finito", zei hij dof en at in st verder.

Maanden zijn verstrek Eduardo heeft nog steeds g baan. Hij zegt wel dat hij aan zoeken is, maar als ik hem in winkel van zijn vader bezig krijg ik de indruk dat hij best vreden is met zijn leventje. T ik onlangs Jennifer weer sprake bracht, haalde hij schouders op en zei met zweem van een glimlach:

"Ach, het geluk hangt so aan een zijden draadje".

Analfabetisme

Vervolg van Pag. B

Resumerend stel ik, dat h voorkomende analfabetisme de Nederlandse Antillen (Ho een en ander trouwens verde over de eilanden en Aruba?) v meer oorzaken heeft, dan uit kleine artikeltje blijkt. Zak als instelling van leerkracht opleiding van leerkracht mentaliteit van bevolkin groepen, sociale situatie enz. men niet ter sprake. Tev wordt er geen melding gema van onderzoeks- resultaten. die er al zijn, wat doet de ov heid ermee en worden er conc sies uit getrokken, of kunnen een parallel gaan trekken m Nederland: We weten het w maar we missen de financi mogelijkheden om er iets aan doen. Wellicht is het toch nut ons af te vragen, hoe belang het onderwijs is voor een sam leving, wat veel analfabeten k ten, wat men er voor over hee

Wanneer de Antillen in st zijn een nieuw type Peda gische Academie van de grond tillen met het oog op de toekom dan zal men toch ook zeker o moeten hebben voor de hier g stelde zaken. Faneyte he reeds zoveel nuttig onderzo gedaan. Het wordt tijd, dat m daar eens wat meer mee ga doen.

DRS. E.J.H.TO
(onderwijskundi

Moord zonder lijk

LONDEN — De 46-jarige Brit Ronald Barton is in Londen tot 25 jaar gevangenis- straf veroordeeld wegens moord op zijn geadopteerde dochter, hoewel haar stoffelijk overschot nooit gevonden is en niemand getuige van de moord is geweest.

Volgens de verdediging werd voor het eerst in 300 jaar zo'n veroordeling zonder lijk, bekentenis of bewijs dat een misdaad is gepleegd, uitgesproken.

Barton werd veroordeeld wegens moord op zijn geadopteerde 14- jarige dochter Keighley Barton, om zich te wreken op zijn ex-vrouw, die hem had verlaten en de twee zoons had toegewezen gekregen.

Toen Barton kort na de verdwijning van het meisje in augustus 1985 werd aangehouden, had hij tegen de politie gezegd:"Zij (zijn vrouw) heeft mijn zoons van mij afgenomen, dus heb ik haar dochter genomen".

Hij was van deze bekentenis teruggekomen maar had tegen een celgenoot gezegd dat hij het lijk van Keighley in een auto had gelegd en daarna gestanst in een pers.

Oekumene in Suriname

AATSTE VOLKSTEL- die van 1980, geeft de vol- cijfers over de religieuze ie in Suriname. Sinds die n de verhoudingen niet rd:

atholiek	80.922
Dharm	75.290
sche Broeder	
te Sur.	55.534
medanen	37.674
	19.537
iet nader):	6.329
	146
anen	19
ia	21.982
amaj	15.551
ervormd	6.265
hers	2.695
enut	9.231
avaans	3.751
s	1.626
isten	1.061
vangelisatie	944

bevolking van 354.860 . Sinds de komst van de t- arbeiders uit India en ië voor de plantage- eco- eind vorige eeuw is de be- duidelijk pluriform wat ie betreft.

nds 1942 bestaat het Co- hristelijke Kerken van de nde, Lutherse, Katholie- Broeder Gemeente. Het rd in de oorlog opgericht amenlijke actie te onder- tegen maatschappelijke anden die met de komst Noordamerikaanse sol- er verdediging van de t, de kleine en koloniale happij teisterden, zoals ilm, entertainment, pros- . Het fundament van het as dus geenszins om de oe- uit te diepen in de diver- toren van het kerkelijk zoals prediking, liturgie, ie. Later voegden het Le- Heils en de Anglicaanse h bij het CCK.

ook een Conferentie van entele Kerken, waartoe beeld de Wesleyaanse Ge- , de Methodisten en de n Methodist Episcopal behoren. Daarnaast is er ie van Baptisten en een atie van Pinkster- ge- n. Alleen op de dag van de undige onafhankelijkheid november 1975 — hebben verkoepelende organisa- zamenlijke activiteiten keld.

is een Comité Hindu- ge- en, waarin de meeste Hin- roeperingen zich kunnen . Tenslotte bestaat er een es Moesliemin Suriname meeste Moslim- groepen t land.

ATIE

gereformeerde kerk van de kolonisatoren werd vanaf feite de staatskerk met ge privileges. Moeizaam de Luthersen (1741), de utters, later de Evange- Broeder Gemeente (1735) Katholieken (vanaf 1825) oet. Deze kerken droegen nmerken van de kolonie: ees vooroordeel; mi- g voor andere religieuze en; onderlinge rivaliteit currentie; met de meeste ten met de bovenlaag; geest bevorderend door kewerk naar bevolkings- e delen.

Katholieke en Broeder Ge- n deden veel aan zen- f missiewerk onder bos- bewoners, de weggelopen stammen en de Indianen e stad via onderwijs, me- zorg, internaatswerk, le- g, vakonderwijs, commu- werk en studie. Daar- ben ze een erg goede naam ven in de historie van Su- e, naast de neveneffecten et aanleren van sakafasi danigheid), volgzaamheid zucht naar buitenlands re- ie- kader.

groei en profilering van het tendom wakkerden Hin- n Moslims aan zich duide- in de nieuwe en jonge Suri- se maatschappij te mani- en. Na de Tweede Werel- log, toen de politieke partij- ng op gang kwam en zich ijnen van afkomst en reli- woog, werd definitief het ende monopolie van het endom overwonnen.

1970 werden Holi-Phagwa Ul Fitr respectievelijk een en een Moslimfeest offi- nationale feestdagen met ring van Hemelvaartsdag eede Pinksterdag zijdens istenen. In 1971 werd het el over afgoderij uit het oek van Strafrecht ge- t.

983/1984 waren de scholen uriname als volgt over de e religieuze groepen ver- naast de openbare:

De onderlinge rivaliteit onder Christenen is afgenomen en de tolerantie ten aanzien van andere religies gegroeid. Alle groepen hebben de gelegenheid gebruik te maken van de staats-televisie en de radio en van particuliere radiostations. Sommigen hebben een week- of maandblad en de scholen worden steeds gemengder van afkomst en religie. In 1967 zijn de leden van het CCK tot de erkenning van elkaars doop gekomen. Het is al jaren zo dat meer dan de helft van de katholieke huwelijken gemengd is. Veelvuldig vindt er een dispensatie in forma plaats als een van de partijen Hindu of Moslim / Hindustaan of Javaan is, want die hebben volgens de Surinaamse wetgeving sinds 1940 een eigen huwelijksrecht in plaats van het burgerlijk huwelijk.

De Hindu's, Moslims en anderen vinden nog steeds dat de Christelijke kerken een bevoorrechte positie innemen en ze ergeren zich aan de duidelijk ongelijke subsidie vanwege de overheid, die voorgangers en priesters gedeeltelijk steunt, maar de pandits, moulvi's en anderen niet. Ook zouden de Hindu's en Moslims meer nationale religieuze feesten van hun signatuur willen zien.

Bij officiële gelegenheden, zoals decoraties en ontvangsten door de staat, zijn tegenwoordig vertegenwoordigers van de belangrijkste religieuze groepen aanwezig — de kleinere groepen tellen dan niet mee.

MOMENTEEL

Het CCK baseert zich op visies en acties van gezamenlijk, maatschappelijk belang en houdt zich niet of nauwelijks bezig met de ontwikkeling van de oecumene zelf. Zo gaf het CCK en ook wel de groepen van de Hindu's, Moslims en anderen, verklaringen uit naar aanleiding van politieke of maatschappelijke gebeurtenissen, in het bijzonder rond de staatkundige onafhankelijkheid (het CCK is feitelijk een Creolenkerk en de Creolen waren aan de macht), de staatsgreep op 25 februari 1980 en vele malen erna.

Het CCK organiseert ieder jaar de Week van de Eenheid (januari) met kanselruil, en een week van gebeden rond Pinksteren. De Katholieke en Broeder Gemeenten runnen samen een christelijk pedagogisch instituut en soms houdt het CCK bijeenkomsten naar aanleiding van bezoekers uit het buitenland.

De politieke situatie na 1980 eiste soms erg snel optreden en zo heeft het CCK nogal eens standpunten publiek gemaakt zonder erg veel voeling met de achterban. Momenteel is het CCK wat geïsoleerd geraakt van de eigen leden (het CCK bestaat uit ambtsdragers en leken) en benoemen zichzelf (in ieder geval zorgt voor haar eigen bestand). In 1981 organiseerde het CCK een belangrijke kerkcongres rond de rol van de Christenen in de revolutie. Sindsdien zijn er geen activiteiten naar de achterban toe georganiseerd.

Wel is er een oecumenische theologen-groep (Panda) en hebben het Kathecetisch Centrum (RK) en het studie- en vormingscentrum (EBGS) veelvuldige contacten. De Charismatische Beweging heeft ook haar contacten met anders- gelovigen.

De grote kerken kunnen nog steeds rekenen op uitgebreide financiële steun uit het buitenland, voornamelijk het vroegere moederland. De Hindu's en Moslims en anderen hebben die mogelijkheden niet. Bovendien konden de oudere kerken tot december 1982 gebruik maken van de Nederlandse ontwikkelingshulp- gelden voor sociaal-educatieve projecten. En zij waren daarin bedrevener dan de andere religieuze groepen, gezien de expertise.

PROBLEMATIEK

Na de staatkundige onafhankelijkheid hebben de kerken van het CCK zeker vorderingen gemaakt op het vlak van de surinamisering, en dan niet alleen wat personeel betreft. De oriëntatie op de regio en het Latijnsamerikaanse continent blijkt vruchtbaar. De theologische vernieuwing is doorgedrongen en vormen van nieuwe kerkmodellen beginnen op te komen. Een belangrijk facet is de overdracht via de kadervorming, de democratisering en de aandacht voor een kerkmodel, dat de kerk van de armen heeft.

Tegen die achtergrond is de rapportage van de gedelegeerden voor de 4e Algemene Vergadering van de Caribbean Conference of Churches te begrijpen. De rapportage meldt dat het niet so goed gaat met de oecumene. De laatste jaren zijn er geen nieuwe initiatieven genomen, zelfs is het zo dat de onderlinge contacten op ambtelijk niveau zijn afgekomen. Ook constateert het rapport dat de kerken niet goed toegerust zijn om de politieke en sociaal- economische problematiek aan te kunnen. De uitdaging van de armoede vindt nog geen oecumenisch antwoord. De oecumenische betekenis van de solidariteit komt niet door.

Een groep theologen, Panda, heeft voor de 4e Assembly een paper gemaakt en daarin wordt gesuggereerd dat we in een post-oecumenisch tijdperk zijn beland. De uitdaging tot concrete acties van gerechtigheid en vrede, zal de geloofwaardigheid van de kerken manifesteren en in Surinaams verband betekent dat een samenwerking en netwerk van alle religieuze groepen en hen die geen religie belijden. Het Katechetisch Centrum dat ter voorbereiding van de 4e Algemene Vergadering een workshop hield met Hindu's en Moslims kwam tot enkele resoluties die vragen om inter- religieuze pastoraal en theologie in Suriname, maar ook in de hele Caribbean.

Aan de basis gebeuren deze zaken al schoorveotend. Families zin veelal gemengd wat religie betreft. De maatschappij ontzuilt steeds meer en de secularisatie toont zich ook van haar goede zijde. Er is heel veel in beweging en veel strekt tot bemoediging en hoop.

MOGELIJKHEDEN

Totnutoe is het lidmaatschap van enkele kerken van het CCK van de CCC niet geweldig effectief geweest, niet alleen wat financiën en organisatie betreft, maar ook wat theologische groei betreft. Toch moet Suriname doorgaan met de oriëntatie op de regio om te ontkomen aan de geraakte isolatie. De taal is een belemmerende factor, maar anderzijds zijn de specifieke ervaringen van de Surinaamse kerk de moeite waard om andere kerken daarvan mededeling te doen.

In Suriname is alles dichtbij de hand om nieuwe wegen van de theologie van de religies op gang te brengen en de soteriologische en cosmische dimensies van het Evangelie aandacht te geven. Bovendien liggen er veel kansen voor inter- religieuze pastoraal op basis van de solidariteit met de armen. De wisselwerking van actie en reflectie in deze kan alleen maar goeds voorspellen.

Op de nieuwe agenda van de kerken zal zeker gespreks- ronden over de surinamisering van de theologie, de liturgie en de diaconie van de kerken, moeten worden opgenomen. Een nieuw volk met zo'n variatie aan culturele elementen, met een rijk erfgoed, kan op basis daarvan vol vertrouwen de toekomst tegemoet gaan. Bijzonder de cultuur van de armoed kan ontleed worden om zo kansen te geven aan de waarheids- getrouwe elementen van de volks- religie, de relatiemodellen en de organisatorische mogelijkheden, de kerken zo ook de religieuze kunst een push geven.

De kerken mogen zeker de conflicten binnen en buiten de kerken uit de weg gaan. Alle conflict- mijdende standpunten en acties tonen aan dat de kerken niet getraind zijn of niet thuis zijn in de conflict- educatie. De kerken zouden op dit vlak goede voorgangers kunnen zijn en effectieve modellen kunnen aandragen op grond van eigen bevindingen in eigen gelederen. Want binnen de kerken is dan wel geen polarisatie duidelijk en manifest, maar er zijn duidelijke aanwijzingen. De discussie over nieuwe theologie, nieuwe kerkmodellen en pastorale opties is nog maar nauwelijks ernstig aangepakt en gestructureerd.

Het kerkelijk, oecumenisch en dialogisch- opbouwwerk kan kansen benutten in nieuwe wijken, nieuwe economische situaties en kan op die manier bijdragen aan welzijn en de integrale ontplooiing van gemeenteleden en anderen. Dus zowel naar structuur, inhoud, oriëntatie als perspectief kunnen de kerken voor de toekomst vele nieuwe punten op de agenda verwachten. Zij kunnen zich daarbij voorbaat toe uitrusten.

Meermalen hebben groepen van het Surinaamse volk de kerken gevraagd alles te doen om de eenheid en vrede van het volk te bevorderen en alles te vermijden of op te ruimen dat de nieuwe toekomst in de weg staat. Het is een eerlijk verlangen en de maatschappelijke relevantie is een deel van de geloofwaardigheid, niet alleen van de Christelijke kerken. De geloofwaardigheid van de religie is in het geding. De kerken hebben totnutoe weinig werk gemaakt van research, analyse en efficiënte evaluatie. Mankracht en middelen zijn er vaak niet. Niettemin zal de bredere professionalisering van het kerkelijk werk — verkondiging, viering en actie — de kerken uit de huidige stilstands- fase kunnen halen om met onder andere nieuwe oecumenische visies en acties kerk van bevrijding, vrede en gerechtigheid zijn.

J. VERNOOIJ
(Paramaribo)

organisatie	klassen/ leerlingen	GLO klanten
openbaar onderwijs	1217 - 32957	7714
katholiek onderwijs	658 - 19073	4106
Broeder Gemeente	516 - 12696	2646
Scholen met de Bijbel	18 - 512	85
Amec	58 - 1498	366
Sanatan Dharm	61 - 1794	377
Arya Dewaker	45 - 1494	305
Sur. Moslim Associatie	19 - 640	134
Evang. Methodisten Gemeente	32 - 1182	392
Wesleyaanse Gemeente	7 - 218	41
Adventisten	18 - 498	100
St. Islam. Suriname	33 - 9946	240
Particulieren	18 - 270	74
	2700 - 73780	16580

Galina den marinada di yoghurt

RESETA DI BUNCHI ROMER

Pa: ±6 persona

Mester di:
1 kup di yògurt
1 kup di awa
salu na smak
peterseli, kòrtá chikí chikí

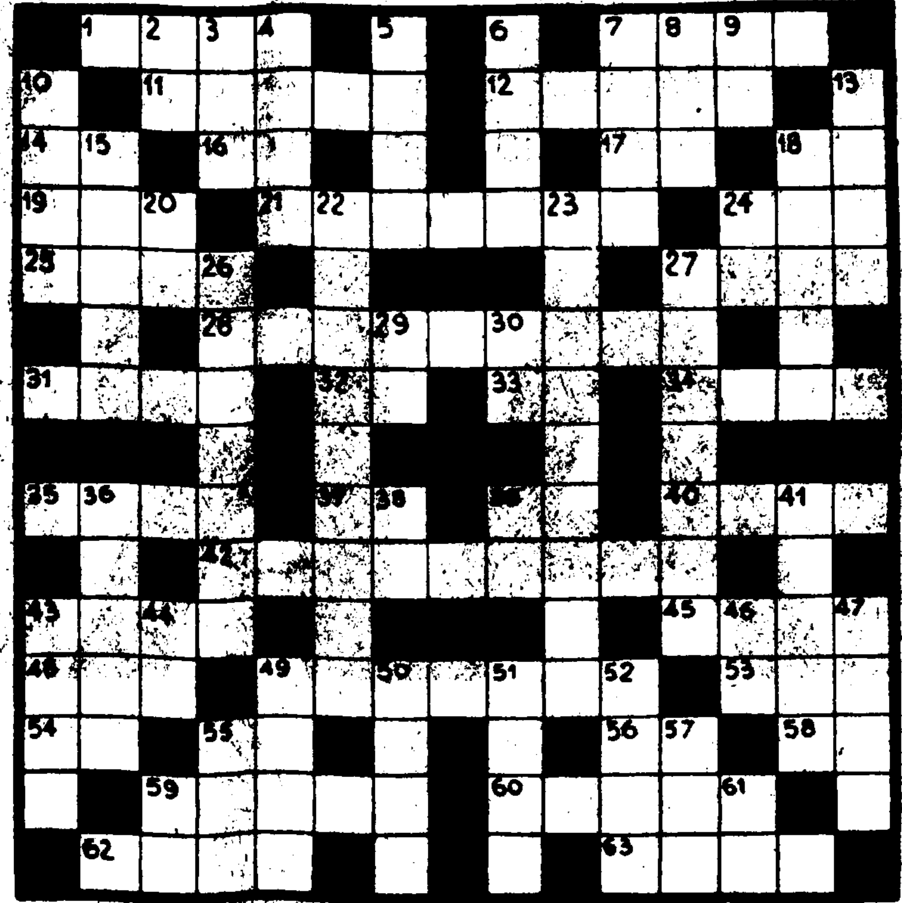
3 liber di galiña, na pida
1 telep di konofló na puiru
2 kup di hariña
½ telep di netumuskat
¼ telep di komino
½ telep di allspice
salu
zeta dushi (±¼ kup)

Moda di prepará:
1. Traha un marinade di e yòghurt, awa, salu i peterseli;
2. Buta e galiña aden i drei e pa e marinade kohe;
3. Tap'é, lag'é para por lo menos 2 ora den frishidèr;
4. Brua e hariña ku e spesereinan i lora e galiña den dje; basha e hariña ku sobra riba e galiña, lag'é para ±30 minüt. Bòltu e galiña de bes en kuando;
5. Keinta e zeta den un we'i funchi i buta mes tantu galiña aden, ku por bai den bòm di e wea;
6. Tapa e wea, baha e kandela i lag'e hasa ±5 minüt;
7. Kita e tapadera for di e wea, subi e kandela, bòltu e galiña i lag'é hasa ±5 minüt, òf te ora e ta bunita bruin i moli.

Por traha un sous di pinda òf sweet and sour i sirbi'é komo pasapalo

Kruiswoordpuzzel

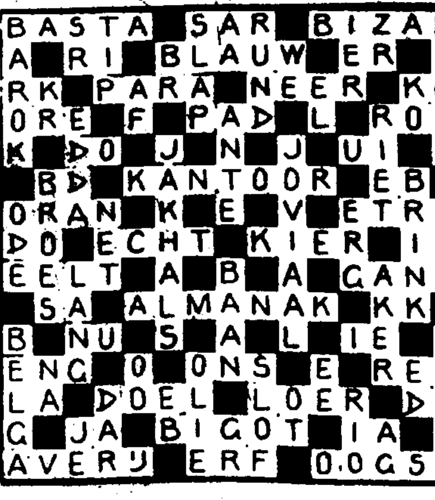

UIT HET GROTE aantal inzendingen van deze Amigoe- kruiswoordpuzzel van verleden week is uiteindelijk als gelukkige winnaar(es) van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

B. Somers
Sabana Liber 17
Aruba

De winnaar(es) kan zijn/haar prijs na identificatie afhalen op het kantoor van de Amigoe Aruba, Nassaustraat 110 (tijdens kantooruren).

De goede insending had er aldus uit moeten zien:

HORIZONTAAL: 1. weg, verloren; 7. uitwendig geneesmiddel; 11. deel van een viool; 12. vis; 14. getijde; 16. voegwoord; 17. persoonlijk voornaamwoord; 18. sportterm; 19. soort eend; 21. medisch specialist; 24. Engels bier; 25. dakbedekking (Ind.); 27. grote plaats; 28. schaakterm; 31. zangstuk; 32. landbouwwerktuig; 33. waterstand; 34. natuur, karakter; 35. kippeziekte; 37. familielid (afk.); 39. ongeveer; 40. honingbij; 42. titel; 43. hemellichaam; 45. stemming, tijdelijke; 48. geneesmiddel; 49. bloedverwanten van vaderszijde; 53. steen; 54. water in Friesland; 55. muzieknoot; 56. militaire rang; 58. muzieknoot; 59. verbouwer; 60. buitengewoon, overdreven; 62. soort appel; 63. emmertje.

VERTICAAL: 2. trekdier; 3. een zekere; 4. vaartuig; 5. oeververbinding; 6. metaal; 7. landbouwwerktuig; 8. vogel; 9. militaire rang; 10. muziekteken in de psalmen; 13. hoofddeksel; 15. zuivelproduct; 18. gereed; 20. familielid; 22. omarming; 23. kwelling, plaag; 24. administratieve troepen; 26. tokkelinstrument; 27. vast, stevig; 29. Duitse N.V.; 30. vogel; 36. begrip; 38. de onbekende; 39. met aantekeningen (Lat.); 41. rentmeester; 43. onderhuidse vetlaag; 44. oude lengtemaat; 46. klein kind; 47. insect; 49. mestvocht; 50. bars; 51. gedraaid garen enz.; 52. rekening; 55. kippeneigenschap; 57. zwaardwalvis; 59. blijkens de akten; 61. aartsbisschop.

Oplossingen moeten ingediend zijn vóór vrijdag 7 november 1986 twaalf uur 's middags en duidelijk op de enveloppe vermelden:

KRUISWOORDPUZZEL.

Curaçao - P.O.B. 577; Aruba - Nassaustraat 110 en Bonaire - Kaya Gobernador Debrot 154, t.n.v. de heer Hubert Linkels.

ÑAPA

KARIKARI

1206 — "Als er op een plantage iets vreemds staat te gebeuren of de shon gaat sterven, is dat te zien aan de oudste tamarinde-, indju- of watapanaboom; daar komt rook uit".

1207 — In de Wagenstraat verhuurde Shon Bel wagens en paarden om te trouwen en voor begrafenissen.

1208 — De radio maakt reclame voor verschillende wierook: «Tene pai na kas», houdt vader thuis; «Kòrda riba mi so», denk alleen aan mij.

1209 — De genezing van Katita, een der groten uit de kurioso- wereld door een der grootsten uit het buitenland, mocht ik meemaken; een lange maar indrukwekkende plechtigheid.

1210 — Wilde varkens in de mondi hebben weinig te eten; ze leven van wortels en kikkers die in de grond zitten.

1211 — De ontaarde kabrieten op Klein Curaçao, die bijna uitsluitend vis eten, lijken meer op pushi dan op kabritu en worden daarom ook wel kabrushi genoemd.

1212 — Een Spaanse boot in de haven was voor velen een verheugd bericht, want die had goede wijn aan boord voor Colon, en lieten altijd wat achter op Curaçao.

1213 — Een vreemde vrouw nam 200 gulden aan van Tanana om in Colombia een kurioso te gaan raadplegen voor haar klachten. Ze is nog niet terug.

1214 — Een familie vond eens hun graf omgeven door een krans van ingemaakte lamoentjes. Dat is geen vrienden- geste.

1215 — Bladeren van een flamboyant- boom in water laten trekken en daarmee je huis dweilen, brengt geluk.

1216 — We zitten op een kistje, gezellig te keuvelen met Ôn Kai. Hij praat veel en goed. En telkens als hij de naam God uitspreekt, neemt hij zijn hoed af.

1217 — "Arbeiders op de knoek werden ook na de vrijwording nog wel geslagen. Dat mocht niet, maar er mag zo veel niet".

1218 — «Awa di kabai òf di buriku» is een rest van drinkwater van het beest. Werd door mensen gedronken als remedie tegen kortademigheid.

1219 — Ana wil zeven kruisen op haar omheining schilderen, tegen zumbi's. Jean zegt: "Dat kunnen we, nu onze dochter zuster is geworden, niet meer doen".

1220 — "Heeft een vrouw je kind «ojada» gegeven, dan moet je haar een onderrok vragen, het kind erin wikkelen en dan in de wierookdamp zetten".

1221 — Een oude man beweerde, dat hij gevoel had, na zijn dood naar het noorden te vertrekken: "Het duurt niet lang meer of ik vertrek naar het noorden".

1222 — "Mijn vader vond op Aruba een klomp goud van vijf pond, mijn grootvader één van 19 pond. En dit is echt gebeurd!" Dacht u soms dat...

1223 — De wrede Bomba Balentin van Sabaneta werd bezongen: "Balentin van Sabaneta houdt ervan vlees te eten en de botten te laten, dan kan de familie de man herkennen".

1224 — Putgraven werd goed betaald, 10 gulden de man voor iedere «brasa» die ze groeven. Plus de gelt.

1225 — Een zwangere vrouw moet geen kenepa's eten; ze loopt gevaar een donker kind te krijgen.

1226 — Van groene tamarinde- peultjes trekt men ook thee, een onschuldig drankje voor jong en oud.

PAUL BRENNEKER